

อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572)

THE SCENARIO OF ENGLISH PROGRAM SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
OF BANGKOK METROPOLITAN DURING THE NEXT DECADE (B.E.2563 - 2572)

สัตยากร รัตนวิวัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2563

อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572)

ปฏิญานិพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE SCENARIO OF ENGLISH PROGRAM SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
OF BANGKOK METROPOLITAN DURING THE NEXT DECADE (B.E.2563 - 2572)

SATTAYAKORN RATTANAVIWON

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF PHILOSOPHY
(Educational Science & Learning Management)
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2020

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572)

ของ

สัตยากร รัตนวิวัลย์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย สุธาสิโนบล) (รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง)

..... ที่ปรึกษาร่วม ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งทิภา แยมรุ่ง)

ชื่อเรื่อง	อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572)
ผู้วิจัย	สัตยากร รัตนวิวัลย์
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2563
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติชัย สุทธาสีโนบล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ ลังกา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ และประเทศที่ประสบความสำเร็จ 2. เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 3. เพื่อศึกษาภาพอนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572) 4. เพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักงานการศึกษา ในการนำหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572) วิธีการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย การวิเคราะห์ด้วยเทคนิค SWOT การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และเทคนิค EDR ผลการวิจัยพบว่า 1. มุ่งเน้นผลดีผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจด้านภาษาอังกฤษทั้งทางด้านทฤษฎี และการปฏิบัติภายใต้รากฐานของคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตท่ามกลางสังคมที่หลากหลาย 2. ต้องทันสมัย และสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เน้นการนำไปใช้ได้จริง 3. ควรเป็นหลักสูตรที่ไม่เป็นเพียงการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ต้องเป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษในโรงเรียนด้วย 4. ควรปรับการจัดการเรียนรู้จากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสื่อสาร โดยเริ่มจากการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตามลำดับ 5. ควรมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพให้ผู้เรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร 6. ครูผู้สอนต้องมีจำนวนเหมาะสมต่อจำนวนห้อง/จำนวนผู้เรียน 7. สื่อการเรียนรู้อาจมีมาตรฐาน มีจำนวนเพียงพอ มีความหลากหลาย ทันสมัย และตอบสนองกับความต้องการ 8. การวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ 9. หลักสูตรภาษาอังกฤษ ต้องสามารถสร้างเสริมและพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนได้อย่างเท่าเทียมกัน 10. ควรเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันอย่างมีคุณภาพ ก่อให้เกิดการความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน 11. โรงเรียนควรมีความพร้อมทางด้านกายภาพ มีทรัพยากรเพียงพอ และมีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาภาษาอังกฤษ 12. ควรก่อให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ช่วยให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติบนความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรม การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) นี้ สามารถเป็นตัวช่วยในการพัฒนาวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางภาษาอังกฤษที่ดีขึ้น และจะส่งผลไปถึงการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ดีขึ้นให้สมกับได้ชื่อมหานครของแห่งเมืองไทย

คำสำคัญ : อนาคตภาพ, หลักสูตรภาษาอังกฤษ, กรุงเทพมหานคร

Title	THE SCENARIO OF ENGLISH PROGRAM SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK METROPOLITAN DURING THE NEXT DECADE (B.E.2563 - 2572)
Author	SATTAYAKORN RATTANAVIWON
Degree	DOCTOR OF PHILOSOPHY
Academic Year	2020
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Kittichai Suthasinobol
Co Advisor	Assistant Professor Dr. Wilailak Langka

The purpose of this thesis was to investigate the Scenario of English program School under jurisdiction of Metropolitan and in the next decade (B.E. 2563-2572).The aims were to compare the English program School under jurisdiction of Metropolitan and successful foreign countries, to study the strengths, weaknesses, opportunities and barriers the Scenario of English program School under jurisdiction of Metropolitan and in the next decade (B.E. 2563-2572) and to implement educators' policy recommendations of English program School under jurisdiction of Metropolitan and in the next decade (B.E. 2563-2572).The thesis tools consisted of SWOT analysis, the key areas of which covered Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats, documentary analysis, in-depth interview and EDFR technique with a panel of thirty experts. The collected data were grouped and analyzed by a descriptive method. The research findings were as follows: 1. The focus of this program was on the understanding of morality and ethics in English on the basis of theory and practice and diversity of social life. 2. The program must be up-to-date and in line with the current situation, emphasizing practicality. 3. The program should not be only room learning management, but also should adjust of the school program . 4. Must focus of students English skills : listening, speaking, reading and writing. 5. Should be to improve the quality of students from their age in English communication . 6. Teachers must have an appropriate average of the number of students per room. 7. Media should be standard ,enough numbers, modern diversity and demanding. 8. measurement and evaluation requirements were advanced and acceptable. 9. The program must be to promote and develop students' English ability by equality. 10. The program must be made a good relationship management between schools and communities should provide equal educational opportunities. 11. The school should have enough physical resources and environment to learn and develop students' English ability. 12. The program should help to understand different cultures and to live peacefully in different races, languages and cultures. The results of this thesis will contribute to the development and will help to better communicate with foreigners of English improvement

Keyword : THE SCENARIO, ENGLISH PROGRAM SCHOOL, BANGKOK METROPOLITAN

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับสำเร็จลุล่วงได้ด้วยเพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติชัย สุธาสีโนบล ประธานกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ ลังกา กรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความสนใจและเอาใจใส่ ตลอดทุกขั้นตอนของการทำวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่งทิวา แยมรุ่ง และรองศาสตราจารย์ ดร. ชรินทร์ มั่งคั่ง คณะกรรมการสอบปากเปล่าที่ได้ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ทำให้ปริญญาานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย การศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการบริหารหลักสูตรทุกท่านที่ได้เมตตา ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลและให้ข้อคิดเห็นอันมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการทำวิจัย ขอขอบพระคุณผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ทั้งสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตบางเขน โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ ซึ่งทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกต่อผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการจิราพร ปทุมเทวภิบาล ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ คุณจาริณี รุทะกาญจน์ หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการและแผนงาน ดร.อาทิตยา ปัญญา ผู้อำนวยการศูนย์บริหารงานการพัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ กระทรวงศึกษาธิการ คุณรุ่งทิวา สุขศรีพานิช ผู้อำนวยการสถาบันภาษาอังกฤษ กระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบใจเพื่อนร่วมรุ่น ดร. ยรรยงค์ ณ บางช้าง และนางวรรณนา นันตาเขียน ที่คอยให้กำลังใจในการทำวิจัย โดยเป็นกัลยาณมิตรที่มีความห่วงใย คอยช่วยเหลือ และให้กำลังใจผู้วิจัยในการศึกษาตลอดจนจบหลักสูตร นอกจากนี้แล้วขอขอบคุณบุคคลอื่นๆ อีกหลายท่านที่ได้สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือในการทำปริญญาานิพนธ์ครั้งนี้ซึ่งผู้วิจัยมิได้กล่าวนามไว้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกพระคุณของมารดา นางสุกัญญา จันทาที่ได้สนับสนุนการศึกษา ให้กำลังใจ กำลังทรัพย์ และรอยยิ้มความสำเร็จของผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	9
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	10
ความสำคัญของการวิจัย.....	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	15
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	19
1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษและการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ.....	20
1.1. (ร่าง)แผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561-2564.....	21
1.2 แผนการศึกษาชาติภาคประชาชน พ.ศ. 2560.....	26
1.2 แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติระยะ 20 ปี และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579).....	40
1.3 แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564).....	44
1.4. แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563).....	52

1.5 หลักสูตรภาษาอังกฤษในไทย	58
1.6 หลักสูตรภาษาอังกฤษในต่างประเทศ	83
1.8 การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	91
1.9 กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR))	97
1.10 แนวโน้มลักษณะของหลักสูตรในศตวรรษที่ 21	101
ตอนที่ 2 ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร	104
2.1 ความหมายของหลักสูตร	104
2.2 ความสำคัญของหลักสูตร	105
2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร	108
2.4 รูปแบบของหลักสูตร	115
2.5 ลักษณะของหลักสูตรที่ดี	117
2.6 การศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร	119
2.7 การพัฒนาหลักสูตร	120
2.8 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร	122
2.9 ระดับการพัฒนาหลักสูตร	124
2.10 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรสู่มาตรฐานสากล	127
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ SWOT (SWOT analysis)	130
3.1 ความหมายของ SWOT	131
3.2 ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT	132
3.3 ขั้นตอนการวิเคราะห์ (SWOT Analysis)	135
3.4 การวิเคราะห์ (SWOT Analysis) กับระบบการศึกษาไทย	137
3.5 การวิเคราะห์ SWOT ตามแผนปฏิบัติการ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร	143

ตอนที่ 4 การวิจัยอนาคต	146
4.1 ความหมายและความสำคัญของการวิจัยอนาคต.....	146
4.2 จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต	150
4.3 ลักษณะสำคัญของการวิจัยอนาคต.....	151
4.4 หน้าที่ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาอนาคต	156
4.5 วิธีการทำนายอนาคต.....	156
4.6 วิธีการวิจัยอนาคต	157
4.6.1 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเชิงลึก	159
4.6.2 วงล้ออนาคต (Futures Wheel Forecasting).....	160
4.6.3 การวาดภาพอนาคต (Scenario Development).....	163
4.6.4 วิธีวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research).....	165
4.7 ประโยชน์ของการวิจัยอนาคต	172
ตอนที่ 4 บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ	174
4.1. บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้	174
4.2. บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอนาคตภาพ	181
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	183
การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรหลักสูตรภาษาอังกฤษ	185
การวิจัยระยะที่ 2 การสร้างภาพอนาคตหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครแบ่งได้ดังนี้	191
การวิจัยระยะที่ 3 เป็นขั้นตอนในการสร้าง และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนัก การศึกษา.....	204
บทที่ 4 ผลการศึกษา	206
ตอนที่ 1 ศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หลักสูตร ภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ และประเทศที่ประสบความสำเร็จ.....	206

ตอนที่ 2 ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร	211
ตอนที่ 3 ศึกษาภาพอนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครใน ทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572)	226
263	
ตอนที่ 4 สร้างข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักงานการศึกษา ในการนำหลักสูตรภาษาอังกฤษของ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-257) ในองค์ประกอบหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการ จัดการ	264
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	267
สรุปผลการวิจัย	270
อภิปรายผล.....	277
ข้อเสนอแนะ	287
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	288
บรรณานุกรม.....	289
ภาคผนวก.....	300
ประวัติผู้เขียน.....	314

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงหลักสูตรภาษาอังกฤษก่อนการปฏิรูปการศึกษาตามแนวหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544	70
ตาราง 2 แสดงหลักสูตรภาษาอังกฤษ ตั้งแต่หลังปี พ.ศ.2544 ไปถึงหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ในปัจจุบัน	74
ตาราง 3 ตารางเปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ กับหลักสูตร ภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร	81
ตาราง 4 เปรียบเทียบ ความเชื่อ และวิธีการเกี่ยวกับอนาคต	147
ตาราง 5 แสดงจุดร่วม และจุดต่างของวิธีการศึกษาอนาคตแต่ละวิธี	158
ตาราง 6 แสดงจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ และการลดลงของความคลาดเคลื่อน	169
ตาราง 7 เปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกับหลักสูตร ภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ และประเทศที่ประสบความสำเร็จ	209
ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) โดยวิจัยแบบอดีดีเอฟอาร์ (EDFR รอบที่ 2)	234

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	18
ภาพประกอบ 2 หลักสูตรภาษาอังกฤษ ของเวียดนาม สาธารณรัฐออสเตรเลีย	84
ภาพประกอบ 3 แสดงลักษณะหลักสูตรภาษาอังกฤษ ของเวียดนาม สาธารณรัฐออสเตรเลีย	85
ภาพประกอบ 4 หลักสูตรแบบหลายภาษา ของกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป	87
ภาพประกอบ 5 ภาพแสดงจุดเน้นของผู้เรียนที่ศึกษาในหลักสูตรภาษาอังกฤษ KIPP School	89
ภาพประกอบ 6 ภาพแสดงความรู้ของผู้เรียนก่อนศึกษาในหลักสูตรภาษาอังกฤษ KIPP School	90
ภาพประกอบ 7 ภาพแสดงความรู้ของผู้เรียนหลังศึกษาในหลักสูตรภาษาอังกฤษ KIPP School	90
ภาพประกอบ 8 แสดงกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป.....	98
ภาพประกอบ 9 ตัวอย่างภาพวงล้ออนาคต.....	161
ภาพประกอบ 10 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	184
ภาพประกอบ 11 ขั้นตอนการวิจัยอนาคตโดย EDFR.....	194
ภาพประกอบ 12 การวิเคราะห์ SWOT ของหลักสูตรภาษาอังกฤษของกรุงเทพมหานคร	225
ภาพประกอบ 13 การสรุปประเด็นผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) หลักสูตรภาษาอังกฤษ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน	226
ภาพประกอบ 14 ผลการวิเคราะห์การศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2563-2572)	233
ภาพประกอบ 15 ภาพอนาคตหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร	256
ภาพประกอบ 16 ภาพแนวโน้มอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร	258
ภาพประกอบ 17 อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	263

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาภาษาต่างประเทศไม่ปรากฏแน่ชัดว่าเริ่มต้นขึ้นเมื่อใดในราชอาณาจักรไทย แต่จากหลักฐานทางความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับประเทศอินเดียและจีน พบว่า ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เมื่อประมาณ พ.ศ. 1822-1842 เมื่อพุทธศาสนาเผยแผ่เข้ามาในราชอาณาจักรไทย ภาษาบาลีก็แพร่หลายเข้ามาด้วยในพระไตรปิฎก พร้อมกับภาษาสันสกฤต ซึ่งยังปรากฏในชื่อและนามสกุลของคนไทยมาจนปัจจุบัน (พลาตีย์ สิริธิธัญกิจ และคณะ, 2556b, 61) อาจนับได้ว่า การศึกษาภาษาต่างประเทศเริ่มต้นครั้งแรกในสมัยอาณาจักรสุโขทัย ดำเนินต่อมาในสมัยอาณาจักรอยุธยา แต่เปลี่ยนรูปแบบความสัมพันธ์เป็นชาติตะวันตกแทน ตั้งแต่ พ.ศ. 2054 ซึ่งตรงกับสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ซึ่งชาติที่เข้ามาติดต่อกับชาติแรกคือ โปรตุเกส มีจุดมุ่งหมายที่จะติดต่อค้าขายและเผยแผ่ศาสนาคริสต์ โดยบาทหลวง ต่อมาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2199-2231) ความสัมพันธ์กับชาติตะวันตก ประสบความสำเร็จอย่างสูงสุด เมื่อคณะบาทหลวงชาวฝรั่งเศส ได้นำวิทยากรต่างๆ มาสู่สังคมสยามในขณะนั้น เช่น ระบบการศึกษาในโรงเรียน การแพทย์ ดาราศาสตร์และสถาปัตยกรรม เป็นต้น และยังปรากฏในตำราไวยากรณ์และพจนานุกรม สยาม-ละติน พ.ศ. 2207 แต่งโดย สังฆราชปัลลือ (Francois Pallu) ชาวฝรั่งเศส ผู้เชี่ยวชาญทางภาษาและศาสนาของสยาม จากการศึกษาเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่เชี่ยวชาญของอยุธยา หรือหลักฐานบันทึกในหนังสือ “Journal du voyage de siam” ของบาทหลวง เดอ ชัวลี (Abbe De Choisy) มีความว่า “ข้าราชการสยามหลายคน พูดภาษาโปรตุเกสได้ เพราะเป็นภาษากลางที่ใช้กันทั่วไปในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถึงอินเดีย” ครั้นสิ้นสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแล้ว กษัตริย์องค์ต่อมาคือ พระเพทราชา ก็ไม่มีนโยบายจะคบชาวตะวันตกอีก บทบาทของการศึกษาภาษาต่างประเทศ จึงลดลงและสิ้นสุดไป (พลาตีย์ สิริธิธัญกิจ และคณะ, 2556a, 34)

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์การศึกษาภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ กลับมามีบทบาทอีกครั้ง ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2393) ทรงยินยอมให้ฝรั่งที่เป็น “หมอสอนศาสนา” โดยเฉพาะพวกมิชชันนารีชาวอเมริกัน เข้ามาสอนภาษาอังกฤษและวิชาการใหม่ๆ ให้กับคนไทยหลายท่าน เช่น เจ้าฟ้ามงกุฎ (ภายหลังคือ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ (ต่อมาเป็นเจ้าพระยามหาศรีสุริยวงศ์) และกรมหลวงวงศาธิราชสนิทวงศ์ เป็นต้น ในช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2394-2411) นี้เอง ตลอดเวลา 27 ปี ที่ทรงผนวชนั้นได้ทรงศึกษาภาษาอังกฤษ วิชาการสมัยใหม่ ความเป็นไป

ของโลกและประเทศใกล้เคียง ด้วยเหตุนี้จึงทรงเปิดโรงเรียนขึ้นในพระบรมมหาราชวังและทรงจ้างหญิงชาวอังกฤษ คือแฮมมอนด์ ลีโอโนแวนส์ มาสอนภาษาอังกฤษ ในช่วงปี พ.ศ. 2406-2410 ให้กับพระราชโอรสและพระราชธิดา การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง จึงได้เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกในสยามประเทศ อาจเรียกได้ว่า เป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษอย่างแท้จริง ในส่วนของบุคคลทั่วไปทรงเปิดโรงเรียนหลักสูตรอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. 2395 เช่น โรงเรียนมัธยมสำหรับ (หรือโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยในปัจจุบัน) (ปนัดดา บุญยสาระนัย, กรกฎาคม-ธันวาคม 2556, 111-112)

ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411-2453) ทรงจัดการศึกษาทุกด้านที่จำเป็นแก่ความเจริญของประเทศเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งความสำคัญคือประเทศสยาม(ในตอนนั้น) ไม่ต้องการตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศทางตะวันตกยุคอาณานิคม เห็นได้จากการส่งนักเรียนชาวไทยไปศึกษาต่างประเทศ ไม่เพียงแต่พระราชโอรส และพระบรมวงศานุวงศ์เท่านั้น แม้แต่ลูกราษฎรสามัญ ถ้าเรียนดี ก็ได้รับพระราชทานรางวัล และพระราชทานทุนให้ไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ แถบตะวันตก เรียกว่าทุนหลวง สำหรับภาษาต่างประเทศอื่น พระองค์ก็มิได้ทรงละเลย ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเขตมัสยิด ในปี พ.ศ. 2450 สำหรับหลักสูตรภาษาอาหรับ แก่พวกที่นับถือศาสนาอิสลาม (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานครบรอบ 100 ปี โรงเรียนวัดมเหยงคณ์.2528) บทบาทสำคัญของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ยังปรากฏจากกระแสพระราชดำรัส ใน หนังสือ “ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 7 ร.ศ.109 หน้า 24” ความว่า

“...การที่รู้หนังสืออังกฤษเป็นลาภอันวิเศษของนักเรียนซึ่งจะหาได้ในการเล่าเรียน...บัดนี้จึงขอเตือนเจ้าพนักงานกรมศึกษาธิการ ให้คิดจัดการที่จะทำให้เด็กเล่าเรียนภาษาอังกฤษให้มากขึ้นกว่าแต่ก่อน แลขอตักเตือนนักเรียนทั้งปวงให้อุตสาหะเล่าเรียนภาษาอังกฤษให้มากขึ้น คงจะเป็นทั้งประโยชน์ตัวแลประโยชน์ในราชการต่อไปภายภาคหน้ามากเป็นแท้...”

หลังจากรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว บทบาทของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในสมัยรัชกาลต่อๆ มา ก็ลดบทบาทลงพอสมควรเนื่องจากภาวะสงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นลำดับ

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตตลาธิเบศรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร (พ.ศ. 2489-2559) มีบทบาทสำคัญมาก เพราะประเทศไทยได้เป็นสมาชิกสหประชาชาติเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2489 พระบาทสมเด็จพระ

พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรภาษาอังกฤษ (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2548, 255)

ซึ่งปรากฏในบางตอนจากพระราชนิพนธ์เรื่อง “แม่” ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ความว่า

...พระองค์ไม่ใคร่สนพระทัยวิชาภาษาอังกฤษ จึงทรงสอบได้คะแนนไม่ดีนัก ต่อมาได้ฟังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง “ทำไมคนเราต้องเรียนภาษาอังกฤษ” พระองค์จึงได้เรียนพิเศษเพิ่มเติม โดยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ทั้งทรงสอนเอง ทรงอ่านหนังสือ พระราชทานสมุดให้จดศัพท์และทรงฝึกฝนท่องคำศัพท์ เป็นเหตุให้ทรงพัฒนาทักษะการสื่อสารและการเรียนรู้ภาษาอังกฤษดีขึ้น โดยลำดับ...

(กองงานในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2559, ออนไลน์)

และจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้พระราชทานไว้ในหนังสือ “มณีพลอยแสง” ที่ว่า

“...ถ้าเรารู้จักการใช้ภาษาอังกฤษที่ดี ก็สามารถเอาความรู้ของคน มาใช้ให้เป็นประโยชน์ ถ่ายทอดให้ผู้อื่นรู้ หรือโฆษณาชวนเชื่อให้ผู้อื่น คล้อยตามความคิดของตนได้...”

(ธนาคารกรุงเทพ จำกัด, 2521, 88)

หลายทศวรรษที่ผ่านมา ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษได้ถูกกำหนดขึ้นและถูกศึกษา ซึ่งจุดร่วมของลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษ จะเป็นลักษณะของความรู้ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยในช่วงที่ผ่านมาพบว่า ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ มีดังนี้ ด้านจุดประสงค์ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนอย่างถูกต้องเหมาะสมกับบริบทการสื่อสารด้านเนื้อหา ผู้เรียนสามารถใช้คำศัพท์เพื่อสร้างประโยคภาษาอังกฤษเกี่ยวกับสิ่งใกล้ตัวและสภาพแวดล้อมของผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านครูผู้สอน ต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในทักษะทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ในการสื่อสารได้เหมือนเจ้าของภาษา และมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านผู้เรียนต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่

หลักสูตรกำหนด มีความเป็นเลิศทางวิชาการและทักษะภาษาอังกฤษด้านสื่อการเรียนรู้ ควรใช้สื่อจากเทคโนโลยี และด้านการวัดและประเมินผล วัดและประเมินผลการเรียนรู้จากความก้าวหน้าของผู้เรียนตามคุณภาพมาตรฐานกรอบ CEFR(ประណอม สุรัสวดี, 2527, เมษายน, 30),(สมิตร คุณานุกร, 2532, 24),(กรมวิชาการ, 2540, 55),(กรมวิชาการ, 2545, 28),(ฉวีวรรณ เศวตมาลย์, 2545, 37),(บุญชม ศรีสะอาด, 2546, 44),(สุนีย์ ภูพันธ์, 2546, 29),(นพเกล้า ณ พัทลุง, 2548, 8),(รุจิรี ภูสาระ, 2551, 56),(บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2553, 62),(นิตยา เปลื้องนุช, 2554, 45)และ(ชูวิตา มะขามทอง, 2556, 47) สอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติภาคประชาชน พ.ศ. 2560 ในข้อที่ว่า คณะมนตรีปฏิรูปการศึกษาและสภาการศึกษาภาคประชาชน ได้รวบรวมประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาไทยที่จำเป็นต้องมีการแก้ไขและพัฒนาอย่างเร่งด่วนประกอบด้วย (1) อุดมการณ์ จุดมุ่งหมาย และแนวนโยบายการศึกษา (2) แนวคิดการปฏิรูปการศึกษา (3) บริบทการจัดการศึกษา (4) ปัจจัยพื้นฐานสำหรับจัดการศึกษา (5) ระบบการศึกษา (6) หลักสูตร (7) ผู้เรียน (8) บุคลากรการศึกษา (9) ระบบการเรียนการสอน (10) การประเมินการศึกษา (11) การบริหารและการจัดการศึกษา (12) เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา (13) การพัฒนาวิชาชีพการศึกษา และสภาวิชาชีพการศึกษา (14) วัฒนธรรมองค์กรในสถานศึกษา (15) การประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก และ (16) การศึกษาสำหรับประเทศไทย 4.0 และประเทศไทย 5.0 (คณะมนตรีปฏิรูปการศึกษาภาคประชาชน, 2560, 6)

ดังนั้น ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องอาศัยยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาระยะ 20 ปี โดยการพัฒนาหลักสูตร ด้วยกระบวนการเรียนรู้ และทั้งการวัดและประเมินผล ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยเฉพาะทางด้านภาษาอังกฤษที่ถือว่าเป็นภาษาในการสื่อสารระดับสากล ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพ ตอบโจทย์กับบริบทที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งตอบสนองการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนให้สามารถแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้เรียนต้องมึองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมทางด้านภาษาอังกฤษ เพื่อช่วยสนับสนุนในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยการขยายโอกาสการเข้าถึงการบริการทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมุ่งหวังให้การบริการการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกกลุ่มทุกวัยในระดับที่เหมาะสม โดยเฉพาะด้านการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลทางการศึกษาที่เหมาะสมและทันสมัย สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในส่วนของการพัฒนาคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และการจัด

การศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, 3)

กรุงเทพมหานครในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่จัดการศึกษาเพื่อบริการด้านการศึกษาให้กับผู้เรียนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครทุกเขต จึงตระหนักถึงความสำคัญของแนวโน้มของบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 58 ที่ว่าด้วยการระดมทรัพยากรจากท้องถิ่นเพื่อการจัดการศึกษาเรียกว่า “All For Education” เป็นการร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับ ผู้ปกครองให้มีทางเลือกทางการศึกษามากขึ้น และร่วมมือกันในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2560, 10) โดยมอบหมายให้สำนักการศึกษา ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัด เป็นรูปแบบ Mini English Program (MEP) โดยจัดการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ 5 วิชาหลัก ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา/พลศึกษา และศิลปะ กระจายเนื้อหาสาระ หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ มีการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ มุ่งเน้นส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในการใช้ภาษาอังกฤษ โดยสำนักการศึกษาได้เริ่มดำเนินการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาไปการศึกษา พ.ศ. 2547 กระจายตามเขตพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางธุรกิจ การค้า การคมนาคม การท่องเที่ยวสำคัญของกรุงเทพมหานคร หลักสูตรภาษาอังกฤษของกรุงเทพมหานคร (นฤทธิ์ แสงสุขสว่าง, 2552, 12-13) หลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครนั้น มีจุดแข็งในส่วนของบริการทางการศึกษา โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น มีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรคือ ต้องการให้ครอบครัวที่มีฐานะระดับยากจน ถึงระดับปานกลาง มีโอกาสเข้ารับการเรียนรู้ตามโครงการหลักสูตรภาษาอังกฤษและยังขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อผู้เรียนที่ยากจนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษควบคู่ไปกับการเรียนเนื้อหา (Content) ของสาระวิชาต่างๆ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ผสมผสานความเป็นไทย และความเป็นสากลบนพื้นฐานของขนบธรรมเนียม และประเพณีอันดีงามของไทย (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2548, 22-25) ดังนั้น การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจึงสามารถพัฒนาผู้เรียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ให้มีความรู้มีจิตสำนึกรักเมือง กรุงเทพมหานครมีทักษะในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพสุจริตในกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดยุทธศาสตร์ ด้านที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคือมหานครแห่งเศรษฐกิจ และการเรียนรู้ซึ่งเน้นพัฒนา

ผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพครบทุกด้าน ทั้งองค์ความรู้ คุณธรรม และทักษะในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีความเข้มแข็ง ทางด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารพร้อมรับกับการเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของมนุษย์ ให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนา ประเทศที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งยกระดับพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน (อัศวิน ขวัญเมือง, 2661, ออนไลน์)

จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ พบว่าควรมีลักษณะดังนี้ หลักสูตรภาษาอังกฤษ ต้องมีลักษณะเด่นในด้านของเนื้อหาสาระที่ทันสมัย และครูผู้สอนต้องมีคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรม เพื่อใช้ในการเรียนรู้ ทักษะ, กลาส, ไอจา, แอนเดรีย และเทอร์รี่ (Tatjana, Klaus, Eija, Andreas, & Terry, 2011, 2-7) สอดคล้องกับโทมัส (Thomas, 2017, 3) ที่กล่าวว่าครูผู้สอนต้องสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคปัจจุบัน โดยสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการดำเนินชีวิตโดยใช้นวัตกรรม และสื่อดิจิทัลซึ่งสอดคล้องกับเคที (Kathy, 2015, 26) กล่าวว่า หลักสูตรภาษาอังกฤษ จะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายนิติบัญญัติ แตกต่างจาก (ฐิติกา เสนาจิตต์, มกราคม - เมษายน 2560, 2) ที่กล่าวว่า หากหลักสูตรภาษาอังกฤษสามารถดำเนินการตามกำหนดได้อย่างมีระเบียบแบบแผน โดยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหาร และจัดการหลักสูตรได้อย่างอิสระมีการเก็บอัตราค่าเล่าเรียนได้อย่างเหมาะสม มีอาคารสถานที่เป็นเอกเทศ ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็สามารถผ่านตามเกณฑ์ การประเมินตามกรอบ CEFR ของสมาชิกสหภาพยุโรปในระดับ A1 ได้ สอดคล้องกับ(อภิชาติ ตีรสวัสดิ์ชัย, 2558, 3), (นิรมล ตู้จินดา, อุษา คงทอง, สุทธิ พรหมหาญ และบุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์, 2555, 2) และ(ทรงกรด เหล็กสมบุญ, 2555, 4)

นอกจากนี้จากการศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษของต่างประเทศในทวีปต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรียที่มีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นลำดับที่ 7 ของโลก เป็นเนสส์ (Bennett, 2014, 110), สหภาพยุโรป (Council of Europe, 2001, 215-216) และเมืองนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งผู้เรียนในหลักสูตร KIPP school นั้นส่วนมากเป็นผู้เรียนชาวต่างชาติ ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 แต่มีผลการทดสอบการประเมินทางภาษาอยู่ในระดับดีเยี่ยม สตีฟ (Steve, 2108, 234), แบนดาร์ (Bandar, 2017, 134) และความคล้ายคลึงใน

มิติของบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตร ภาษาอังกฤษใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานคร พบว่า แต่ละประเทศมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรให้ สอดคล้องกับสภาพการพัฒนาของประเทศ ตามความต้องการของตลาดแรงงาน และตอบสนอง ต่อโลกสมัยใหม่ ตามแนวคิดพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันพบว่าประเทศไทยมีความ เสียเปรียบในด้านภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งมีสัดส่วนของผู้ใช้ภาษาอังกฤษต่อ ประชากรทั้งหมดเพียงร้อยละ 10 ดังนั้น คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีทักษะภาษาอังกฤษระดับต่ำมาก และต่ำกว่าหลายประเทศ ในประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ยังมีปัญหาในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศอื่นๆ เช่น ภาษาจีนควบคู่กับ การพัฒนาทักษะภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงภาษาในกลุ่มประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศ ไทย อาทิ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษาอาหรับ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรได้ พิจารณาทบทวนนโยบายด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศให้ชัดเจน และดำเนินการจัด การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ, 2561, 6) และมีปัจจัยหลายประการ เช่น ภาครัฐขาดการส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนมี ความสามารถในการใช้ภาษานานาชาติ เช่น ภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นประโยชน์ด้านอาชีพการงาน ด้านเศรษฐกิจ และด้านความสัมพันธ์กับคนต่างชาติ ซึ่งประเด็นที่สำคัญที่สุดในการพัฒนารอบ แนวคิดนี้คือ การใช้ภาษาอังกฤษเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (คณะกรรมการจัดทำ แผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ, 2561, 10-13) และจากการที่สังคมไทยมีพื้นฐานมา จากสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายของภาษาตามกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ปัจจุบันการเรียนภาษาอังกฤษของเด็กไทยทั่วประเทศยังคงประสบปัญหาสะท้อนได้จาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นพื้นฐาน (O-NET) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยวิชาภาษาอังกฤษต่ำกว่าร้อยละ 50 ใน พ.ศ. 2559 พ.ศ. 2560 และ พ.ศ. 2561 สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยเรื่อง “การยกเครื่องการศึกษาไทยสู่การศึกษาที่มีคุณภาพ ทั่วถึง”ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) พบว่า ถึงแม้ว่าเด็กไทยจะมีเวลาเรียน มากหากเปรียบเทียบกับเด็กในประเทศเพื่อนบ้าน แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่วัดจากผลสอบ มาตรฐานทั้งในประเทศ คือ O-NET กลับพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยตกต่ำลงอย่างต่อเนื่อง และผลของ PISA หรือ Programme for international Student Assessment ซึ่งเป็นการทดสอบนานาชาติ ก็ยังพบอีกว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับท้ายๆ และยิ่งน้อยกว่าประเทศเพื่อนบ้านมาก ซึ่งจะเป็น กำลังการพัฒนาของชาติต่อไป บ่อเกิดของปัญหาเหล่านี้มาจากการเรียนการสอน “ภาษา”ใน

ประเทศไทยยังขาดประสิทธิภาพไม่สอดคล้องกับธรรมชาติการรับภาษาหรือการไม่ใช้ภาษาแม่เป็นฐานการเรียนรู้ ยังผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดข้อขัดข้องในกระบวนการเรียนรู้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำในทุกรายวิชาที่เรียน และส่งผลต่อไปยังการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่ไม่สามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับศูนย์เพื่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันสมาคมจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทยรายงานว่า สถาบัน IMD World Competitiveness Center ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้เผยแพร่รายงาน IMD World Competitiveness Yearbook 2017 ซึ่งพบว่า สำหรับประเทศไทยนั้นมีสัดส่วนของผู้ใช้ภาษาอังกฤษต่อประชากรทั้งหมดเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น และการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ 63 ประเทศทั่วโลก พบว่าผลการจัดอันดับของไทยด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) พ.ศ. 2560 ยังอยู่ในอันดับค่อนข้างต่ำโดยได้รับการจัดอันดับที่ 49 เท่ากับ พ.ศ. 2559 โดยเฉพาะประชาชนไทยยังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเทียบกับประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยประเทศสิงคโปร์มีระดับทักษะภาษาอังกฤษสูงสุด ตามมาด้วยประเทศฟิลิปปินส์มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้ใหญ่ในประเทศซึ่งไม่ใช่เจ้าของภาษา (EF English Proficiency Index 2017) จำนวน 80 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 53 เป็นกลุ่มประเทศที่มีประสิทธิภาพในการใช้ภาษาอังกฤษระดับต่ำ แต่ดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาซึ่งอยู่ในอันดับที่ 56 เป็นกลุ่มประเทศที่มีประสิทธิภาพในการใช้ภาษาอังกฤษทักษะภาษาอังกฤษระดับต่ำมาก (คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ, 2561, 17) นอกจากนี้ผลจากกระแสโลกาภิวัตน์ได้ทำให้การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านและกับสังคมโลกมีความใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้สามารถเข้าสู่สังคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นโดยการใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีมาตรฐาน และประสิทธิภาพตามคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สื่อการเรียนรู้ยังไม่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ฯลฯ จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น เพื่อเตรียมผู้เรียนของสังกัดกรุงเทพมหานครให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และตามแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ในด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ในส่วนของการศึกษา 4.0 ด้านผู้เรียนสามารถสร้างนวัตกรรมได้จากการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ สร้างความมั่นคงการต่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านและการพัฒนาภูมิภาคเมือง และพื้นที่พิเศษ และสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-

2579 ในส่วนของการพัฒนาคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2560-2563 (คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ, 2561, 15)

จากเหตุผลที่กล่าวมาผู้วิจัยในฐานะที่อยู่ในหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเป็นภาษาอังกฤษของสำนักงานการศึกษา เห็นความสำคัญของการกำหนดเป้าหมายในเชิงอนาคตและคิดว่าเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญมาก มุ่งการศึกษาหาคำตอบเกี่ยวกับประสบการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์จากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อคาดคะเนแนวโน้มของปรากฏการณ์ที่เป็นไปได้หรือเกิดขึ้นได้ในอนาคต เพื่อวางแผน เตรียมการป้องกัน หรือส่งเสริม ของหลักสูตรภาษาอังกฤษของกรุงเทพมหานคร และเพื่อนำข้อมูลจากภาพอนาคตที่ได้ไปพัฒนาหลักสูตรภาษา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอนาคตภาพของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) โดยศึกษาอนาคตภาพ (Scenario) และศึกษาแนวทางการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษในทศวรรษหน้าในมิติของบริบททางด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียนด้านสื่อการเรียนรู้อื่นๆ และด้านการวัดและประเมินผล ตลอดจนยกระดับมาตรฐานการศึกษาภาษาอังกฤษ และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร และจัดการองค์กรของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ซึ่งผลที่ได้จากงานวิจัยนี้จะก่อให้เกิดคุณค่าทั้งด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับอนาคตภาพของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า และแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ความรู้ในการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหา ให้หลักสูตรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในอนาคตต่อไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และ หลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการมีรายละเอียดของหลักสูตรแตกต่างกันอย่างไร และหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศที่ประสบความสำเร็จ มีรายละเอียดของหลักสูตรแตกต่างกันอย่างไร

2. หลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค อย่างไรบ้าง

3. อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572) ควรเป็นอย่างไร

4. ข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักงานการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ไปใช้ใน องค์ประกอบของหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียนด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและ ประเมินผล เมื่อนำไปปฏิบัติระดับมาตรฐานการศึกษาภาษาอังกฤษความเข้มแข็งทางการใช้ ภาษาอังกฤษ สมรรถนะครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาทางการใช้ภาษาอังกฤษ ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารภาษาอังกฤษในการจัดการศึกษา และการบริหารและจัดการองค์การของ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีแนวทางอย่างไร

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า(พ.ศ. 2563-2572) โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศที่ประสบความสำเร็จ ในองค์ประกอบของหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียนด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล จะทำให้ ได้ภาพอนาคตของหลักสูตรอย่างไร

2. เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของหลักสูตรภาษาอังกฤษของ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อศึกษาภาพอนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572)

4. เพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักงานการศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตร ภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ในองค์ประกอบ หลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการ เรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียนด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลเมื่อนำไป ปฏิบัติระดับมาตรฐานการศึกษาภาษาอังกฤษ ความเข้มแข็งทางการใช้ภาษาอังกฤษ สมรรถนะ

ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาทางการใช้ภาษาอังกฤษ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภาษาอังกฤษในการจัดการศึกษา และการบริหารและจัดการองค์กร ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีแนวทางอย่างไร

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในเรื่องนี้ จะทำให้ได้อินาคตหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ซึ่งเป็นสารสนเทศที่สำคัญที่หน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ในการวางแผนกำหนดนโยบายและดำเนินการให้เป็นไปตามภาพในอนาคตที่พึงประสงค์นั้น ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระดับชาติ สถาบันภาษาอังกฤษ กระทรวงศึกษาธิการและระดับท้องถิ่น เช่น กรุงเทพมหานคร ใช้เป็นข้อมูลประกอบในการกำหนดนโยบายสำหรับส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ เช่น สถาบันภาษาอังกฤษ กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานนิเทศ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักเลขาธิการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนใช้เป็นข้อมูลประกอบการ กำหนดแนวทางและวางแผนการหลักสูตรภาษาอังกฤษให้มีคุณภาพสนองกับความต้องการของประเทศ

3. สถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ ใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาองค์ประกอบหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียนด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ในด้านจุดมุ่งหมาย ด้านเนื้อหาสาระ และการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้

4. สำนักยุทธศาสตร์เพื่อการศึกษา สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักสูตรภาษาอังกฤษสามารถนำข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักการศึกษา ที่ได้จากงานวิจัยใช้ประกอบการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียด วิธีดำเนินงาน ดังนี้

1. พื้นที่ศึกษา พื้นที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ เลือกเฉพาะโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งกระจายตามสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานครเท่านั้น

2. ช่วงระยะเวลาการศึกษาอนาคต ช่วงเวลาการศึกษาอนาคตในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาในช่วงปีพ.ศ. 2563-2572 ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องนโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครใน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องตามภารกิจ และแผนบริหารราชการ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2560-2565 และแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดเพื่อการพัฒนาในหลายด้าน

3. ประเด็นการศึกษา ประเด็นการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ เริ่มต้นศึกษาในประเด็น เกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรภาษาอังกฤษ และลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อ การเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกับ ของ กระทรวงศึกษาธิการ และประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดหลักสูตรภาษาอังกฤษ เพราะ เป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญในการที่จะนำไปพัฒนาให้เป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์

4. ผู้ให้ข้อมูล สำหรับการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดย แบ่งกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิออกเป็น 6 กลุ่มจำนวน 30 ท่าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่กำหนดนโยบายหลักสูตรภาษาอังกฤษของสถานศึกษา ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการ สำนักการศึกษา ที่ปรึกษา รัฐมนตรี ที่ปรึกษาผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองปลัด กรุงเทพมหานคร รองผู้อำนวยการ สำนักการศึกษา อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อดีตผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร อดีตปลัดกรุงเทพมหานคร อดีตผู้อำนวยการสำนักการศึกษา

4.2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยมีบทบาท อำนาจ หน้าที่ ในการสนองตอบนโยบาย ของหลักสูตรภาษาอังกฤษสังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ อดีตผู้อำนวยการเขต อดีตผู้อำนวยการสถานศึกษา อดีตศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการ เขต ผู้อำนวยการสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์

4.3. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักวิชาการที่เกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ ซึ่งมี ประสบการณ์มากกว่า 2- 5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ นักวิชาการของสำนักการศึกษา

4.4. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านที่เป็นครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนสังกัดกรุงเทพมหานคร ครูผู้สอนโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย อดีตครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อดีตครูผู้สอนสังกัดกรุงเทพมหานคร อดีตครูผู้สอนโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย

4.5. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ปกครองของผู้เรียนที่เป็นผลผลิตหรืออยู่ในสมาคม ซึ่งมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้ปกครองของผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองของผู้เรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้ปกครองของผู้เรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย

4.6. กลุ่มกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศ ที่ประสบความสำเร็จซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนสังกัดกรุงเทพมหานคร ครูผู้สอนโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย อดีตครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อดีตครูผู้สอนสังกัดกรุงเทพมหานคร อดีตครูผู้สอนโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัย

5. การดำเนินการศึกษา ดำเนินการในลักษณะการวิจัยประยุกต์เชิงคุณภาพใช้การออกแบบการวิจัยเชิงอนาคต โดยงานวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียนด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ในด้านจุดมุ่งหมาย ด้านเนื้อหาสาระ และการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียน ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กับประเทศที่ประสบความสำเร็จ เฉพาะหลักสูตรภาษาอังกฤษของ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย และหลักสูตรภาษาอังกฤษของ KIPP School เมืองนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ (Indepth Interview) จากนั้นผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มผู้ปฏิบัติงานการสอน (ครูผู้สอนชาวไทย) ที่อยู่ในหลักสูตรของภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร มีประสบการณ์ 2-5 ปีขึ้นไป เพื่อให้ได้ข้อมูลหลักสูตรภาษาอังกฤษในปัจจุบัน งานวิจัยระยะที่ 2 เป็นการศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 ท่าน ซึ่งมีประสบการณ์ 2-5 ปีขึ้นไป ด้วยเทคนิค EDFR และสร้างภาพอนาคตด้วยวิธีกึ่งล้อนาคต งานวิจัยระยะที่ 3 สร้างข้อเสนอเชิงนโยบาย

ของสำนักการศึกษาใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่ กำหนดนโยบายหลักสูตรภาษาอังกฤษของสถานศึกษาและกลุ่มผู้ปฏิบัติงานการสอน (ครูผู้สอนชาวไทย) ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง สิ่งที่เป็นแนวโน้มในอนาคต ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของหลักสูตรภาษาอังกฤษ (English Program) ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ในมิติของบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ตลอดจนยกระดับมาตรฐานการศึกษาภาษาอังกฤษและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร และจัดการองค์กร ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ SWOT หมายถึง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการจัดการศึกษาเพื่อค้นหาจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threat) ซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลักสูตรภาษาอังกฤษ (English Program) ในมิติของบริบททางด้านบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ตลอดจนยกระดับมาตรฐานการศึกษาภาษาอังกฤษ และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร และจัดการองค์กรของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การวิจัยเชิงอนาคต หมายถึง วิธีที่ใช้ในการศึกษาอนาคตหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างเป็นระบบของเหตุการณ์ และสถานการณ์ในอนาคตที่เป็นไปได้ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยอนาคตด้วยเทคนิค EDFR จากผู้ทรงคุณวุฒิ จะช่วยในการตัดสินใจในมุมมองระยะยาว ที่สื่อถึงแนวคิดที่ช่วยในการวางแผน การสำรวจ และกำหนดนโยบายแนวทางการดำเนินงาน วิธีการต่างๆ ที่ใช้สำรวจ เป็นการศึกษาในแนวโน้ม เหตุการณ์อนาคตที่มี

ความเป็นไปได้ในมิติของบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ตลอดจนยกระดับมาตรฐานการศึกษาภาษาอังกฤษ และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร และจัดการองค์กรของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอเชิงนโยบาย หมายถึง ข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักงานการศึกษาในทศวรรษหน้า(พ.ศ. 2563-2572) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ไปใช้ ด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้ทรงคุณวุฒิหลักสูตรภาษาอังกฤษจากประเทศที่ประสบความสำเร็จ และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในมิติของบริบททางด้านบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ในมิติของบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ตลอดจนยกระดับมาตรฐานการศึกษาภาษาอังกฤษและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการองค์กรของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) การวิจัยอนาคต จากบทความวารสาร หนังสือ และเอกสาร รวมทั้งงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าว มาเป็นแนวทางในการศึกษาอนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษและการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การวิจัยเรื่องอนาคตภาพของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ผู้วิจัยอาศัย(ร่าง)แผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติพ.ศ. 2561-2564 แผนการศึกษาชาติภาคประชาชน พ.ศ. 2560 แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศไทยและต่างประเทศ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษาตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ไปถึงหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551ว่าด้วยเรื่องกรใช้นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่มีสาระสำคัญคือ ให้ถือว่าการจัดการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ เป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการศึกษา โดยให้จัดได้เป็นบางวิชาและต้องเอื้อประโยชน์กับการจัดการเรียนรู้ของระบบที่ใช้ภาษาไทย อีกทั้งยังคงไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้จ่าย รวมทั้งแนวคิดหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และหลังการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2547 ตามแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2548-2551 ที่มุ่งเน้นให้บริการทางการศึกษาภาคบังคับทั้งในและนอกระบบให้ให้มีคุณภาพมาตรฐานจัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และความต้องการของชุมชน ด้วยการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศควบคู่ไปกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องก่อนแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2563) รวมทั้งใช้กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรปและแนวโน้มลักษณะของหลักสูตรในศตวรรษที่ 21

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร องค์ประกอบหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร หลักสูตรภาษาอังกฤษของกรุงเทพมหานคร และหลักสูตรภาษาอังกฤษของเวียดนาม สาธารณรัฐออสเตรเลีย การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome-Based Curriculum) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นถึงสมรรถภาพของผู้เรียนที่แสดงออกมาว่ามีความรู้ ความสามารถ เจตคติอย่างไรบ้างโดยหลักสูตรนั้นได้มาจากการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) กับหลักสูตร ทั้งจาก

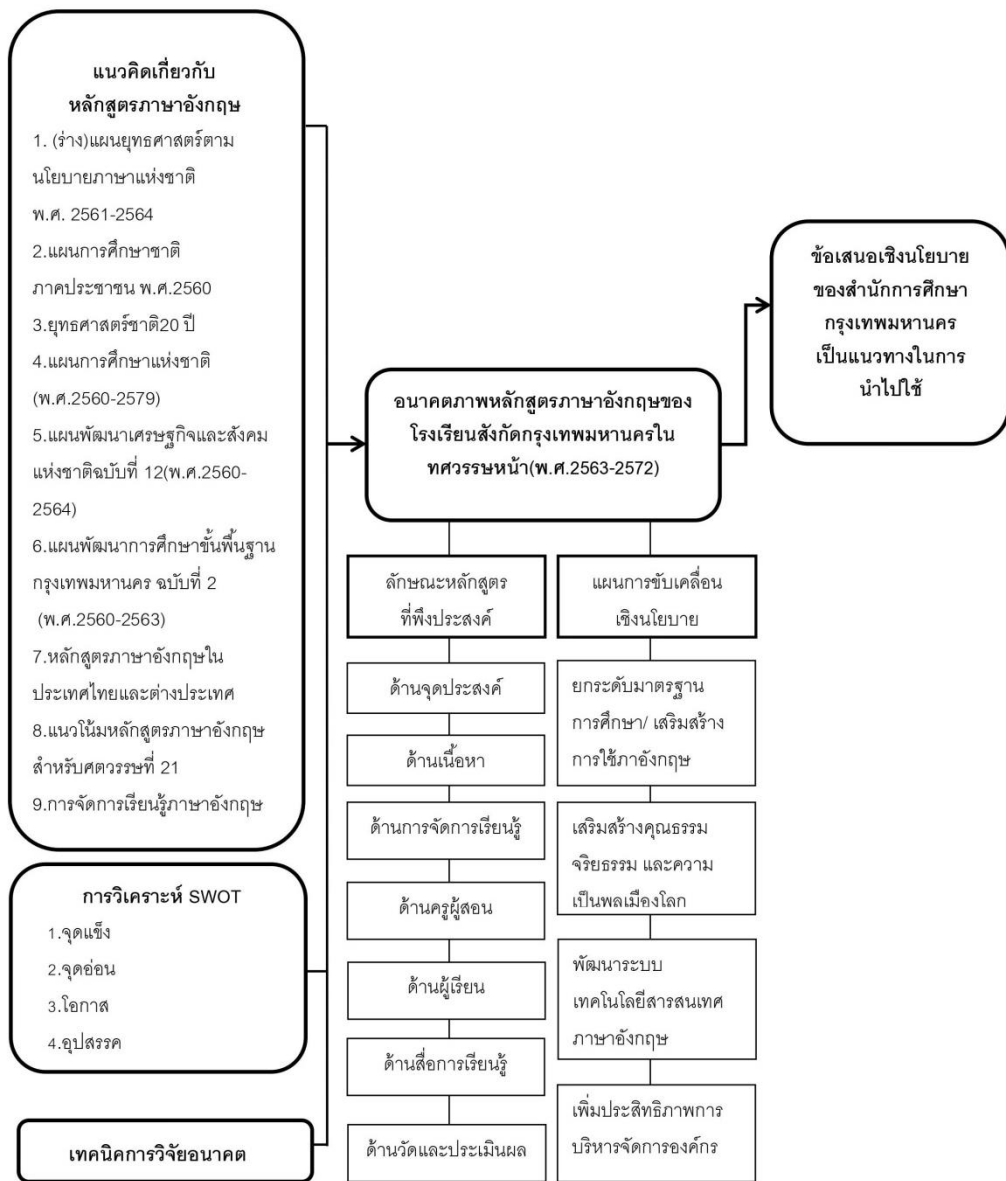

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และภาครัฐที่กำหนดนโยบาย และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิของเวียнна สาธารณรัฐออสเตรเลีย และ KIPP School นิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา

3. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) หลักสูตรซึ่งเป็นกระบวนการวิเคราะห์บริบท ของสถานศึกษา และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตรภาษาอังกฤษของของเวียнна สาธารณรัฐออสเตรเลีย และ KIPP School นิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เพื่อให้ได้ผลสรุปสำหรับกำหนดวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีความชัดเจน จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค สำหรับการวางแผนการดำเนินงานต่างๆ ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

4. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการวิจัยอนาคต (Future Research) เน้นการวิจัยอนาคต ซึ่งเป็นวิธีการที่สะท้อน ถึงความต้องการขององค์กร โดยเน้นที่เป้าหมาย เพื่อตอบคำถามว่า เราอยากให้อนาคตเป็นอย่างไร ซึ่งวิธีการนี้แตกต่างจากวิธีการศึกษาอนาคตแบบอื่นคือ เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาอนาคต ใช้วิธีการรวบรวมอนาคตเชิงคุณภาพ ทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย

จากนั้น ผู้วิจัยนำมาวาดเป็นภาพอนาคต และจัดทำข้อเสนอแนะ เชิงนโยบายด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียน เป็นกรอบแสดงแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาอนาคตภาพของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ผู้วิจัย ได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากบทความ วารสาร หนังสือ เอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา การนำเสนอแบ่งออก คือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษและการจัดการเรียนรู้อังกฤษ
  - 1.1. (ร่าง)แผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561-2564
  - 1.2. แผนการศึกษาชาติภาคประชาชน พ.ศ. 2560
  - 1.3. แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ ระยะ 20 ปี และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579)
  - 1.4. แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564)
  - 1.5. แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 -2563)
  - 1.6. หลักสูตรภาษาอังกฤษในไทย
  - 1.7. หลักสูตรภาษาอังกฤษในต่างประเทศ
  - 1.8. การจัดการเรียนรู้อังกฤษ
  - 1.9. กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป
  - 1.10. แนวโน้มลักษณะของหลักสูตรในศตวรรษที่ 21
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร
  - 2.1. ความหมายของหลักสูตร
  - 2.2. ความสำคัญของหลักสูตร
  - 2.3. องค์ประกอบของหลักสูตร
  - 2.4. รูปแบบของหลักสูตร
  - 2.5. ลักษณะของหลักสูตรที่ดี
  - 2.6. การศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร
  - 2.7. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
  - 2.8. การพัฒนาหลักสูตร
  - 2.9. ระดับการพัฒนาหลักสูตร
  - 2.10. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสู่มาตรฐานสากล

3. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)
  - 3.1. ความหมาย ของการวิเคราะห์ SWOT
  - 3.2. ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT
  - 3.3. ขั้นตอนในการวิเคราะห์ SWOT
  - 3.4. การวิเคราะห์ SWOT กับระบบการศึกษาไทย
  - 3.5. การวิเคราะห์ SWOT ตามแผนปฏิบัติการสำนักงานการศึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
4. เป็นเรื่องแนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับวิธีวิทยาการวิจัยอนาคต
  - 4.1. ความหมาย และความสำคัญของการวิจัยอนาคต
  - 4.2. จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต
  - 4.3. ลักษณะสำคัญของการวิจัยอนาคต
  - 4.4. หน้าที่ของเครื่องมือในการศึกษาอนาคต
  - 4.5. วิธีการทำนายอนาคต
  - 4.6. วิธีการวิจัยอนาคต
    - 4.6.1. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก
    - 4.6.2. กงล้ออนาคต (Futures Wheel Forecasting)
    - 4.6.3. การวาดภาพอนาคต (Scenario Development)
    - 4.6.4. วิธีวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)
  - 4.7. ประโยชน์ของการวิจัยอนาคต
5. บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ
  - 5.1. บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้
  - 5.2. บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอนาคตภาพ

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษและการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

การวิจัยเรื่องอนาคตภาพของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ผู้วิจัยอาศัย(ร่าง)แผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561-2564 แผนการศึกษาชาติภาคประชาชน พ.ศ.2560 แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ ระยะ 20 ปี .พ.ศ)2560 -2579) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 -2579) แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ .ศ. 2560 -2564) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศไทย และต่างประเทศ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษาตามแนวหลักสูตร

การศึกษาชั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ไปถึงหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ว่าด้วยเรื่อง การใช้นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่มีสาระสำคัญคือ ให้ถือว่าการจัดการเรียนรู้ เป็นภาษาอังกฤษ เป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการศึกษาโดยให้จัดได้เป็นบางวิชา และต้องเอื้อ ประโยชน์กับการจัดการเรียนรู้ของระบบที่ใช้ภาษาไทย อีกทั้งคงไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดตรวจสอบ ความเหมาะสมของการใช้จ่าย รวมทั้งแนวคิดหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และหลังการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษของ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2547 ตามแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานครปี พ.ศ. 2548-2551 ที่มุ่งเน้นให้บริการทางการศึกษาภาคบังคับทั้งใน และนอกระบบให้ให้มีคุณภาพมาตรฐาน จัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และความต้องการของชุมชน ด้วยการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศควบคู่ไปกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้กับ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง ก่อน แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560 -2563) รวมทั้งใช้กรอบ อ้างอิงความสามารถทางภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป และแนวโน้มลักษณะของหลักสูตรใน ศตวรรษที่ 21

1.1. (ร่าง)แผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561-2564

ร่างแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2561-2564) มีวัตถุประสงค์สำคัญ ที่จะใช้ภาษาเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงให้สังคมไทย โดยมุ่งให้มีการพัฒนา และการสืบสานภาษาไทยมาตรฐานซึ่งเป็นภาษาประจำชาติควบคู่กับส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาภาษาทุกภาษาทั้งที่เป็นภาษาเศรษฐกิจ และภาษาเพื่อนบ้าน การแปล และการล่าม ทั้งนี้ เพื่อให้ประเทศไทยมีศักยภาพและโอกาสในสังคม อันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำที่มีอยู่ในสังคมไทยและส่งเสริมให้ชนทุกกลุ่มในสังคมไทยสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขบนพื้นฐานของ การปรองดองสามัคคีของคนในชาติ เพื่อนำพาชาติบ้านเมืองไปสู่ความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานของยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ภายใต้วิสัยทัศน์ “รัฐใช้-รัฐรักภาษาไทย เปิดใจรับสิทธิทางภาษา พัฒนาทักษะภาษาระดับสากลสู่ สังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน” (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561, 47-48) สรุปได้ดังนี้

นโยบายภาษาแห่งชาติสำนักงานราชบัณฑิตยสภาได้เริ่มจัดทำนโยบายภาษา แห่งชาติ (National Language Policy) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 โดยนโยบายภาษา

แห่งชาติมีเจตนารมณ์สำคัญที่จะใช้ภาษาเป็นเครื่องมือเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงให้สังคมไทย โดยส่งเสริมการเรียนรู้ และการใช้ภาษาไทยในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติ และภาษาราชการ รวมทั้งภาษาท้องถิ่นซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม และส่งเสริมการเรียนรู้ และการใช้ภาษาต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานในการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้คนไทย ผู้ด้อยโอกาส และผู้แสวงหางานทำในประเทศไทยมีศักยภาพและโอกาสในสังคมอย่างเท่าเทียม อันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำแตกต่างที่มีอยู่ในสังคมไทยและสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขบนพื้นฐานของความปรองดองและความสามัคคีของคนในชาติอันประกอบไปด้วย 6 นโยบายหลักได้แก่

(1) นโยบายภาษาไทยสำหรับนักเรียนไทยและคนไทย รวมทั้งภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในฐานะภาษาต่างประเทศ

(2) นโยบายภาษาท้องถิ่น ทั้งภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่นๆ

(3) นโยบายภาษาเศรษฐกิจและภาษาเพื่อนบ้าน

(4) นโยบายภาษาสำหรับผู้แสวงหางานทำในประเทศไทย

(5) นโยบายภาษาสำหรับคนพิการทางการเห็นและคนพิการทางการได้ยิน

(6) นโยบายภาษาสำหรับการแปล การล่าม และล่ามภาษามือ

รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการแปล การล่าม และล่ามภาษามือให้มีมาตรฐานด้วย โดยมีข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้

1. รัฐพึงดูแลให้ประชาชนชาวไทยทุกคนได้เรียนรู้และใช้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติและภาษาราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังคงรักษาและสืบทอดไว้ซึ่งภาษาแม่ของตน

2. รัฐพึงดูแลรักษาและส่งเสริมสนับสนุนภาษาท้องถิ่น รวมทั้งวรรณกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนในภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่นๆ ซึ่งเป็นมรดกของชาติที่มีคุณค่าให้มีบทบาทการใช้ภาษาในการศึกษา ในสื่อมวลชน (ท้องถิ่น) และในการพัฒนาต่างๆ

3. รัฐพึงปกป้องรักษาภาษาในภาวะวิกฤตใกล้สูญซึ่งเป็นมรดกของมนุษยชาติ โดยพัฒนาฟื้นฟูสงวนรักษาภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหาย โดยเพิ่มหน้าที่การใช้และผู้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการสื่อสารและการศึกษา

4. รัฐพึงส่งเสริมให้คนพิการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการของรัฐ

5. รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนมีความสามารถในการใช้ภาษานานาชาติ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ภาษาเวียดนาม ภาษาเขมร เพื่อเป็นประโยชน์ด้านอาชีพการงาน ด้านเศรษฐกิจ และด้านความสัมพันธ์กับคนต่างชาติ

6. รัฐพึงส่งเสริมให้ผู้แสวงหางานทำในประเทศไทยได้มีความรู้ในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในประเทศไทย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสิทธิขั้นพื้นฐาน

7. รัฐพึงส่งเสริมการจัดการศึกษาการแปล การล่าม นวัตกรรมการแปลเพื่อปลายทาง (localization) และล่ามภาษามือด้วยการสนับสนุนการฝึกอบรมการวิจัยพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่เชื่อว่าภาษาเป็นมรดกที่มีคุณค่าของชาติอันจะนำไปสู่ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1) หลักการ “ภาษาเพื่อการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ชุมชนและความสมานฉันท์ของคนในชาติ”

2) หลักการ “ภาษาเพื่อการรับรู้ เข้าใจ และการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน”

3) หลักการ “ภาษาเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ” ในการใช้ “ภาษา” เพื่อเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนให้เกิดขึ้นในสังคมไทย กับประเทศเพื่อนบ้านและสังคมไทยกับสังคมโลกนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้ภาษาไทย หรือภาษาราชการ ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติมีความเข้มแข็ง รวมทั้งส่งเสริมให้กลุ่มคนด้อยโอกาสในสังคมไทยได้รับความเท่าเทียมเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม อีกทั้งยังควรสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ทั้งภาษาเศรษฐกิจและภาษาเพื่อนบ้าน เพื่อเพิ่มสมรรถนะและความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนสร้างมาตรฐานการแปลและล่ามแปลในการติดต่อสื่อสารข้ามภาษา เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทั้งนี้ โดยเริ่มจากการเรียนรู้ภาษาแม่ (Mother Tongue) ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติการรับภาษาของมนุษย์ก่อนพัฒนาไปเรียนภาษาไทยและหรือภาษาต่างประเทศอื่น

ดังนั้น ภาษาอังกฤษจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการสื่อสาร การรับรู้ การเข้าใจ และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ และสิทธิขั้นพื้นฐานตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนสิทธิของการที่ประชาชนควรได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังเพื่อให้มีศักยภาพในการดำรงชีวิตการประกอบสัมมาอาชีพ การมีส่วนร่วมในสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถช่วยเหลือตนเองและสังคม และด้วยกลุ่มคนในประเทศไทยที่มีความหลากหลาย

จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษที่เหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทเชิงพื้นที่สังคม เพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย สามารถรับรู้ เข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน และได้รับการคุ้มครองอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มชนในท้องถิ่นต่างๆ เช่นการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นองค์กรการปกครองแบบท้องถิ่น

อีกทั้งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกลายเป็นดัชนีสำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้ชี้วัดความเจริญของประเทศอีกทั้งยังถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างสันติภาพในทุกพื้นที่เรื่อยมา เช่น การรวมตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคต่างๆ ของโลกเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศและภูมิภาคตลอดจนอาจมีการกำหนดมาตรการหรือเงื่อนไขทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพื่อแทรกแซงการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศต่างๆ กิจกรรมทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไทยมาโดยตลอด สะท้อนได้จากข้อมูลของกรมการค้าต่างประเทศชี้ให้เห็นว่า การค้าของประเทศไทยกับต่างประเทศในระหว่างเดือนมกราคม-ตุลาคม 2560 มีมูลค่ารวม 12,975,978.20 ล้านบาท การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัย “ภาษาอังกฤษ” เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อการเข้าถึงข้อมูลองค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะ ประยุกต์และต่อยอดองค์ความรู้ และใช้ในการสื่อสารที่สร้างสรรค์ เพื่อสร้างความมั่นคงและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจบนฐานของความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนที่เกื้อกูลกัน นำไปสู่การพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงศักยภาพด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษากลางในการสื่อสารและติดต่อธุรกิจการค้าของโลกและประชาคมอาเซียน พบว่า ประเทศไทยมีความเสียเปรียบทั้งในด้านภาษาอังกฤษและความหลากหลายของภาษาที่ใช้ หากพิจารณาจำนวนและสัดส่วนของผู้ใช้ภาษาอังกฤษในกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า ประเทศส่วนใหญ่ยังมีจำนวนผู้ใช้ภาษาอังกฤษไม่มากนัก ยกเว้นประเทศสิงคโปร์และฟิลิปปินส์ สำหรับประเทศไทยนั้นมีสัดส่วนของผู้ใช้ภาษาอังกฤษต่อประชากรทั้งหมดเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น ศูนย์เพื่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันสมาคมจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทยรายงานว่า สถาบัน IMD World Competitiveness Center ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้เผยแพร่รายงาน IMD World Competitiveness Yearbook 2017 ซึ่งเป็นการรายงานการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ 63 ประเทศทั่วโลก พบว่า ผลการจัดอันดับของไทยด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) พ.ศ. 2560 ยังอยู่ในอันดับค่อนข้างต่ำโดยได้รับการจัดอันดับที่ 49 เท่ากับ พ.ศ. 2559 โดยเฉพาะประชาชนไทยยังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเทียบกับประเทศซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง

โดยประเทศสิงคโปร์มีระดับทักษะภาษาอังกฤษสูงสุด ตามมาด้วยประเทศฟิลิปปินส์มาเลเซียและอินโดนีเซีย ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้ใหญ่ในประเทศซึ่งไม่ใช่เจ้าของภาษา (EF English Proficiency Index 2017) จำนวน 80 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 53 เป็นกลุ่มประเทศที่มีประสิทธิภาพในการใช้ภาษาอังกฤษระดับต่ำ แต่ดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาซึ่งอยู่ในอันดับที่ 56 เป็นกลุ่มประเทศที่มีประสิทธิภาพในการใช้ภาษาอังกฤษทักษะภาษาอังกฤษระดับต่ำมาก ดังนั้นนอกจากการพัฒนาภาษาแม่ให้คนไทยสามารถสื่อสารได้ดีแล้วยังมีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นภาษากลางที่จะมีอิทธิพลในการสื่อสารเพื่อติดต่อกิจการกับคนต่างชาติทั่วโลก ดังนั้นหลักสูตรภาษาอังกฤษจึงมีความจำเป็นต่อเศรษฐกิจและการงานอาชีพ เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพการสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งมีส่วนช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้นได้เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และสามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร ตลอดจนเข้าใจองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้างขวางขึ้น ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนภาษาต่างประเทศตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน หรือภาษาอื่นๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

จากเหตุผลเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่า สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ในการพัฒนาความรู้และทักษะภาษาอังกฤษ เพื่อยกระดับศักยภาพและคุณภาพของคนไทยและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและความเชื่อมโยงมิติของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับภูมิภาคและโลก สังคมไทยควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในฐานะเป็นภาษาต่างประเทศหลัก ที่มุ่งพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม เน้นให้เกิดทักษะและความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน การใช้ทรัพยากร สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม มีแนวทางดำเนินงานปฏิรูปการผลิตและพัฒนาคุณภาพครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้มีความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างคล่องแคล่ว เพื่อเป็นต้นแบบที่ดีในการจัดการเรียนรู้และฝึกฝนผู้เรียน และมีทักษะด้านการสอนภาษาอังกฤษแบบสื่อสาร สามารถจัดทำสาระและสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (Syllabus and Materials) มี

เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ (Strategies and Techniques) เพื่อให้ส่งผลต่อผู้เรียนทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนอย่างถูกต้อง สร้างครูผู้สอนภาษาอังกฤษมืออาชีพ โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมและมีความพร้อมในการสอนภาษาอังกฤษ สร้างแรงจูงใจทั้งในรูปแบบการให้ทุนการศึกษาและ/หรือการประกันการมีงานทำ โดยการบรรจุเข้ารับราชการครูในพื้นที่ที่กำหนด ตามหลักการของร่างแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ.2561-2564)

1.2 แผนการศึกษาชาติภาคประชาชน พ.ศ. 2560

การปฏิรูปการศึกษาต้องเริ่มจากการกำหนดภาพเต็มที่ต้องการไปให้ถึงต้องกำหนดภารกิจหลัก ภาพความสำเร็จชั้นนำ และสิ่งที่ต้องทำให้บรรลุภาพเต็มนั้น ด้วยการกำหนดอุดมการณ์ จุดมุ่งหมายการศึกษา และแนวนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อเป็นหลักในการดำเนินงาน การศึกษาให้สามารถผลิตกำลังคนออกไปปรับใช้ทุกภาคส่วนทั้งระดับชาติ ระดับภูมิภาค จังหวัด อำเภอ และระดับท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและสภาการศึกษาภาคประชาชนได้รวบรวมประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาไทยประกอบด้วย (1) อุดมการณ์ จุดมุ่งหมาย และแนวนโยบายการศึกษา (2) แนวคิดการปฏิรูปการศึกษา (3) บริบทการจัดการศึกษา (4) ปัจจัยพื้นฐานสำหรับจัดการศึกษา (5) ระบบการศึกษา (6) หลักสูตร (7) ผู้เรียน (8) บุคลากรการศึกษา (9) ระบบการเรียนการสอน (10) การประเมินการศึกษา (11) การบริหารและการจัดการศึกษา (12) เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา (13) การพัฒนาวิชาชีพการศึกษา และสภานโยบายการศึกษา (14) วัฒนธรรมองค์กรในสถานศึกษา (15) การประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก และ (16) การศึกษาสำหรับประเทศไทย 4.0 และประเทศไทย 5.0 ซึ่งมีรายละเอียดที่สอดคล้องกับงานวิจัยอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572) (คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาภาคประชาชน, 2560, 6-33) สรุปได้ดังนี้

หมวดที่ 6 การปฏิรูปหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรทุกระดับการศึกษาต้องเน้นความเป็นไทยไม่ลอกเลียนรูปแบบ และสาระจากต่างประเทศโดยปราศจากการศึกษา และวิจัยอย่างรอบคอบ ยึดหลักการพัฒนาเนื้อหา “สาระไทย” ควบคู่ “สาระเทศ” ควรส่งเสริมให้สถานศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหลักสูตรแบบอิงประสบการณ์ หลักสูตรแบบอิงสมรรถนะ และหลักสูตรแบบอิงเนื้อหาตามบริบทและระดับชั้น เน้นการพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อพัฒนาเด็กไทยให้เติบโตใหญ่เป็น “คนไทย” มีการกำหนดสมดุลระหว่างหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรท้องถิ่น และหลักสูตรโรงเรียน ที่เน้นให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ตามความสนใจของตนเอง ปรับเนื้อหาสาระในหลักสูตรแกนกลาง ให้มีสมดุลระหว่างสาระไทย และสาระเทศ โดยมุ่งเน้นก้าวทันวิทยาการ เทคโนโลยี องค์กรความรู้สากล ในภาพรวมให้เน้นสาระไทยในระดับประถมศึกษา และเพิ่มสาระสากลในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา สรุปได้ว่า

1) ประเภทหลักสูตรจำแนกตามระดับ และจำแนกตามสาระ

(1.1) จำแนกตามระดับ แบ่งเป็นหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรภูมิภาค หลักสูตรท้องถิ่น และหลักสูตรสถานศึกษา

(1.2) จำแนกตามสาระ แบ่งเป็นหลักสูตรสายวิชาชีพ สายวิชาชีพสายวิชาการและสายประสบการณ์

2) แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ให้คำนึงถึงสายการจัดการศึกษา ระดับการศึกษาและสาระหลักสูตรที่มีสมมูลระหว่างสาระไทยตามศาสตร์ และวิทยาการไทย คือ สาระที่เปิดสอนและสาระเทศ คือ สาระที่เปิดสอนตามศาสตร์ และวิทยาการต่างประเทศ ต้องอิงจุดมุ่งหมายการศึกษาที่มุ่งเน้น

(2.1) ด้านจริยศึกษา คือพัฒนาประชาชนให้มีคุณธรรมและจริยธรรม เป็นเยือกเย็น สุขุม เป็นคนดี มีความอดทนอดกลั้น ดำรงตนในสังคมอย่างมีความสุขและมีจิตอาสา เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนหรือส่วนกลุ่ม

(2.2) ด้านหัตถศึกษาและอาชีพศึกษา คือพัฒนาประชาชนให้มีทักษะ ความชำนาญ และมีรสนะในการประกอบอาชีพทั้งในระดับวิชาชีพและวิชาชีพชั้นสูง

(2.3) ด้านวิทยศึกษา คือ พัฒนาประชาชนให้มีความรู้ ประสบการณ์ ในศาสตร์ วิทยาการ เทคโนโลยี ศิลปกรรม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตไทยและสากล

(2.4) ด้านพลานามัยศึกษา คือให้ประชาชนมีสุขภาพและร่างกาย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี

(2.5) ด้านทักษะชีวิตศึกษา คือให้ประชาชนมีความสามารถดำรงตน อย่างมีความสุขในสังคมโลกที่เต็มไปด้วยการแข่งขันซึ่งดี

(2.6) ด้านเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษา คือให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการดำรงชีวิต การทำงาน และการศึกษาหา ความรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตได้ทุกที่ทุกเวลา

3) รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ทุกระดับต้องมีลักษณะ หลากหลาย ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของเอกัตบุคคลให้ เหมาะสมแก่วัย และศักยภาพตามบริบทที่สถานศึกษาหรือสถาบันอุดมศึกษาให้บริการ

(3.1) รูปแบบหลักสูตรให้เน้นหลักสูตรแบบอิงประสบการณ์ (Experience-Based Curriculum) และหลักสูตรอิงสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) แทนหลักสูตรแบบอิงเนื้อหา (Content-Based Curriculum) เพื่อจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญ

ประสบการณ์ หรือการสอนแบบอิงสมรรถนะ เพื่อให้สามารถจำลองชีวิตจริงในสถานศึกษาหรือสถาบันอุดมศึกษา

(3.2) สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นสายวิชาชีพ สายวิชาการ และสายประสบการณ์ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้เติบโตใหญ่เป็นคนไทย ให้มีทักษะในการประกอบอาชีพ และความสมดุล ด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

(3.3) หลักสูตรระดับประถมศึกษา เน้นหลักสูตรตามสาระของไทยในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

(3.4) หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา เน้นหลักสูตรที่บรรจุสาระพิเศษ เน้นสายวิชาชีพและวิชาการเพื่อการประกอบอาชีพ ส่วนระดับอุดมศึกษาให้เน้นสายวิชาชีพ วิชาการ และสายประสบการณ์ เพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก และดำรงตนอย่างมีความสุขในสังคมโลกาภิวัตน์

(3.5) หลักสูตรระดับอุดมศึกษา เน้นสมดุลของสาระไทย และสาระเทศ มิใช่เน้นสาระเทศอย่างเดียว เพื่อฟื้นฟู พัฒนา อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวิทยา เทคโนโลยี วัฒนธรรมนิยมประเพณี วัฒนธรรม และวิถีไทย และจัดสอนสาระเทศเพื่อให้มีความรู้สากลและมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาชีพชั้นสูง และวิชาการระดับสูง ที่เน้นการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

(3.6) ให้มีหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาระบบส่งเสริมกีฬา ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีไทยที่สะท้อนบริบทระดับชาติ ระดับภูมิภาค และท้องถิ่น

(3.7) ปรับหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เน้นเสริมสร้าง "คู่ประสบการณ์วิชาชีพ" หรือ ช่องทางวิชาชีพ (Professional Channel) เช่น ฐานวิชาชีพ ฐานธุรกิจ ฐานศิลปกรรม ดนตรี ฐานวิทยาศาสตร์สุขภาพ ฐานกีฬา ฯลฯ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนค้นพบตนเอง และฝึกให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อสร้างนวัตกรรมในสายที่ตนเองชอบตั้งแต่วัยเด็ก

(3.8) หลักสูตรสายวิชาชีพต้องเน้นการพัฒนาประชาศึกษาและภาษาศึกษา

(3.9) หลักสูตรสายวิชาชีพให้ครอบคลุมหลักสูตรนิติศึกษา จิตปัญญาศึกษา เศรษฐศาสตร์ศึกษา รัฐศาสตร์ศึกษา ชุมชนศึกษา นวัตกรรมศึกษา ประวัติศาสตร์ และไทยศึกษา ครอบครัวศึกษา และไทยศึกษา

4) ลักษณะหลักสูตร

(4.1) หลักสูตรสายวิชาชีวิต เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ความรู้และประสบการณ์ การดำรงชีวิตไทยเพื่อให้สามารถสื่อสารภาษาไทย หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม สมบัติผู้ดี เลขคณิต (วิชาคำนวณพื้นฐาน) ประวัติศาสตร์ไทย และประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา วิถีชีวิตไทย มรดกไทย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงตนอย่างมีความสุขเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว คือ มีรายได้ มีความเป็นอยู่ดีอย่างพอเพียง และอยู่เย็นเป็นสุข อาทิ ศาสตร์พระราชา วิชาภาษาไทย วิชาสามัญสำนึก วิชาพลังบุญ และบุญกิริยา วิชาสัมมาทิฐิ 10 และวิชากฎหมายชีวิต แบ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางเพื่อสร้างความเป็นไทย หลักสูตรภูมิภาคเพื่อสร้างความเป็นประชาชนตามภูมิภาค หลักสูตรท้องถิ่นเพื่อสร้างความเป็นประชาชนในจังหวัดหรืออำเภอ และหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาชนของตำบลและหมู่บ้าน มุ่งที่ระดับปฐมวัยศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนต้น และระดับประถมศึกษาตอนปลาย

(4.2) หลักสูตรสายวิชาชีพ เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง และครอบครัวเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว จำแนกเป็นการงานเพื่อดำรงชีวิตครอบครัว และการงานเพื่อสร้างรายได้ มุ่งให้ดำรงตนในฐานะบุตรธิดาที่ต้องช่วยงานบ้าน และบิดามารดา ที่ต้องดูแลบ้าน และเลี้ยงดูบุตรธิดา โดยพัฒนาการงานเพื่อสร้างรายได้ คือ อาชีพที่มีค่าแรงเป็นรายได้ทั้งเงินสด (In Case) และผลตอบแทนที่ไม่เป็นตัวเงิน (In kind) จำแนกเป็น 3 ระดับ คือ อาชีพที่ใช้ทักษะระดับต้น (Unskilled) อาชีพที่ต้องใช้ทักษะขั้นสูง (Skilled) และอาชีพที่ใช้ทักษะระดับกลาง (Semi-Skilled) ส่วนสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี และสถาบันอาชีวศึกษา ต้องพัฒนาหลักสูตรสำหรับพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะระดับสูง บางสาขายกระดับเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Profession) ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยมีองค์กรวิชาชีพเป็นผู้กำหนดและควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ

(4.3) หลักสูตรสายวิชาการ เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ความรู้ และประสบการณ์ ภาคหลักการ และทฤษฎี ผสมผสานการปฏิบัติเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ หรือส่งเสริมความรู้ วิชาการและวิชาชีพ สถาบันที่รับผิดชอบสายวิชาการได้แก่ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ที่ต้องพัฒนาหลักสูตรวิชาต่างๆ เพื่อให้นักเรียนนักศึกษามีความรู้ตามมาตรฐานที่กำหนด

(4.4) หลักสูตรสายประสบการณ์ เป็นหลักสูตรที่มุ่งบูรณาการความรู้ และประสบการณ์สายวิชาชีพ และวิชาการสู่การประยุกต์ในสถานการณ์จริง มุ่งผู้เรียนที่มีประสบการณ์ และประสงค์จะได้รับหลักการและทฤษฎีเพื่อเสริม เต็มเต็ม และรองรับแนวปฏิบัติที่

นักศึกษาได้เรียน และพานพบจากประสบการณ์ สถาบันการศึกษาที่ต้องพัฒนาหลักสูตรสาย ประสบการณ์ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

หมวดที่ 7 การปฏิรูปผู้เรียน

การปฏิรูปผู้เรียนควรประกันการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อผลิต ผู้สำเร็จการศึกษา และบัณฑิตที่เติบโตใหญ่เป็นชาวไทยที่มีคุณภาพ มีความเป็นคนไทย ภาคภูมิใจ ในศาสตร์ วิทยาการ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีธรรมาประชาธิปไตย มีจิตสาธารณะ และวิถีชีวิตไทย ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข และมีความรู้ประสบการณ์ทั้งที่เป็นสาระไทย และสาระสากล เพื่อให้ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างมีคุณภาพ สามารถปกป้องผลประโยชน์ของ ชาติจากการเอาวัดเอาเปรียบโกงชาติโกงแผ่นดินของคนในชาติที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และส่วน กลุ่ม และต่างชาติที่หวังครอบครองครอบงำ และกอบโกยทรัพยากร และผลประโยชน์ของชาติไทย

ควรมีแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนทุกระดับ ทุกคนมีความสามารถในการเรียนได้จัด และส่งเสริมตามหลักทฤษฎีปัญญา การเรียนการศึกษาต้องไม่สูญเปล่า สถานศึกษา ครู ผู้เรียนและ ผู้ปกครองต้องร่วมมือกัน และร่วมรับผิดชอบ โดยเน้นการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน คุณสมบัติ ผู้เรียน การพัฒนาสรวณะผู้เรียน การประเมินพฤติกรรมผู้เรียน สวัสดิการ รางวัล การเลื่อนชั้น ผู้เรียน การจัดการศึกษาผู้เรียนกลุ่มพิเศษ และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สรุปได้ว่า

1) คุณลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ การจัดการศึกษาต้องมุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นคนดี และเก่ง เน้นความดีนำความรู้ความสามารถ มาใช้ในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นวัตกรรมที่ครอบคลุมแนวคิดใหม่ ระบบใหม่ แนวปฏิบัติ กฎ ระเบียบใหม่ และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ เพื่อพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข กอปรด้วย คุณธรรม ศีลธรรมและจริยธรรม คือ มีความกตัญญูตเวที มีอุดมการณ์เพื่อชาติและส่วนรวม มีความอดทน อดกลั้น ใฝ่หาความรู้เป็นนิตย์ รักษาระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีความเข้มแข็ง ทั้งกายและใจ เอาชนะฝ่ายต่ำคือความโลภ โกรธ และหลงได้ ช่วยตนเองได้ด้วยการมีสติรู้ตน รู้ดีรู้ชั่ว รู้ถูกรู้ผิด และรู้ควรไม่ควร

2) แนวทางพัฒนาผู้เรียน ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ ควรจัดกระบวนการเรียน จัดสวัสดิการ รางวัล การเลื่อนชั้นผู้เรียน และจัดการศึกษา ผู้เรียนกลุ่มพิเศษ และผู้ด้อยโอกาส

หมวดที่ 8 การปฏิรูปบุคลากรการศึกษา

การปฏิรูปบุคลากรการศึกษา รัฐต้องจัดหา พัฒนาและบริหารบุคลากร การศึกษา จำแนกประเภท ผลิต สรรหา และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และกำหนดชื่อตำแหน่งและ ภาระงานให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก สรุปได้ว่า

1) การจำแนกประเภทบุคลากรการศึกษา ให้ประกอบด้วย บุคลากรฝ่าย วิชาการบุคลากรฝ่ายบริหาร และบุคลากรฝ่ายปฏิบัติการ ซึ่งจำแนก ดังนี้

(1.1) บุคลากรฝ่ายวิชาการ หมายถึง ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน เตรียมการดำเนินการ เทคโนโลยีและสื่อการ แหล่งวิทยาการ พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ปรับเปลี่ยน พฤติกรรมและให้คำปรึกษา และประเมินการศึกษาประกอบด้วย ครูอาจารย์ (ประจำชั้น ประจำ วิชาและประจำศูนย์ความรู้ ศูนย์ประสบการณ์ และศูนย์บริการ) ครู/อาจารย์เทคโนโลยีการศึกษา ครู/อาจารย์บรรณารักษ์ ครู/อาจารย์วิจัย ครู/อาจารย์จิตวิทยาการศึกษา ครู/อาจารย์แนะแนวและ ครู/อาจารย์วัดและประเมินผล

(1.2) สำหรับครู/อาจารย์เทคโนโลยีการศึกษา ครู/อาจารย์ บรรณารักษ์ ครู/อาจารย์วิจัย ครู/อาจารย์จิตวิทยาการศึกษา ครู/อาจารย์แนะแนว และครู/อาจารย์ วัดและประเมินผล มีหน้าที่ปฏิบัติงานวิชาการเพื่อช่วยให้การถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ ของครู/อาจารย์ประจำชั้น ประจำวิชา และประจำศูนย์ความรู้ ศูนย์ประสบการณ์ และศูนย์บริการ ดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ

(1.3) บุคลากรฝ่ายบริหาร ทำหน้าที่วางแผน จัดองค์กร ควบคุม กำกับ ดูแลสื่อสาร ประสานงาน และทำความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ระดมและจัดสรร ทรัพยากร (การเงินและงบประมาณ) รายงานผลการทำงาน และประเมินการทำงาน ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้จัดการทั่วไป อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่

(1.4) บุคลากรฝ่ายปฏิบัติการ เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานของฝ่าย วิชาการ และฝ่ายบริหาร ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร ได้แก่ ผู้จัดการสำนักงาน เจ้าหน้าที่ ลอจิสติกส์ เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ (ธุรการ สารบรรณ และจัดเก็บข้อมูล) เลขานุการกิจ (เลขานุการ) เจ้าหน้าที่เทศรักษ์ (ดูแลอาคารสถานที่) นักปฏิบัติการสื่อการศึกษา นักปฏิบัติการ จิตวิทยาโรงเรียน นักปฏิบัติการนักแนะแนว เจ้าหน้าที่คมนาคม เจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่พิทักษ์ มลภาวะ เจ้าหน้าที่พิทักษ์ความปลอดภัย และ

(1.5) ให้ส่งเสริมและพัฒนาวิทยากรท้องถิ่นและภูมิภาคและ นักปราชญ์วิถีไทยในสายวิชาชีพ หรือวิชาการเพื่อให้มีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ และ

ประสบการณ์แก่ครูและนักเรียนในภูมิภาค หรือท้องถิ่นโดยการคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติขั้นบัญชีวิทยากรท้องถิ่นและปราชญ์วิถีไทย เป็นครูอาจารย์ประจำโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน มีระบบการพัฒนา เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เช่นเดียวครูอาจารย์ในระบบปรกติ

2.) แนวทางการผลิต และพัฒนา และบริหารบุคลากรทางการศึกษา

(2.1) ให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ได้มาตรฐานสากลมีค่าตอบแทนตามมาตรฐานและสวัสดิการ

(2.2) ต้องพัฒนาระบบและกลไกในการผลิตและพัฒนาครูอาจารย์ ให้มีจิตวิญญาณและมีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด 7 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 257 ข้อ 3

(2.3) ต้องพัฒนาระบบการสอบคัดเลือก การตรวจข้อสอบการคัดสรรคน และบรรจุครูอาจารย์ และบุคลากรการศึกษาประเภทอื่นให้ตรงกับวิชาเอก และตรงกับความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ โดยไม่เน้นครูให้ครบชั้นเรียน แต่จัดระบบให้นักเรียนดูแลกันเอง

(2.4) ควรพัฒนาระบบเรียกชื่อเรียกตำแหน่ง ให้สะท้อนศักยภาพบุคลากรการศึกษา ขณะเดียวกันไม่เรียกชื่อที่กดขี่ ดูหมิ่นบุคลากร ครู

(2.5) ให้สถาบันผลิตบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในรูปวิทยาลัยหรือคณะ และมีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ สำนักวิชาการศึกษา (School of Education) เพื่อผลิตครูอาจารย์ และนักบริหารการศึกษา สำนักวิชาวิทยาการการศึกษา (School of Educational Science) เพื่อสอนเนื้อหาสาระวิชาการต่างๆ สำหรับให้ครู อาจารย์ นำไปสอนและถ่ายทอดให้นักเรียน นิสิตและนักศึกษาในและนอกชั้นเรียน และสำนักวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (School of Educational Technology) สำหรับผลิตนักเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา เพื่อทำหน้าที่ออกแบบระบบ พัฒนาวิธีการการเรียนการสอน พัฒนาสื่อการศึกษา พัฒนาสภาพแวดล้อมการศึกษา จัดการองค์ความรู้ และระบบการจัดการและพัฒนาระบบการวัดและประเมินการศึกษา นักจิตวิทยาการศึกษา นักแนะแนวการศึกษา นักบริหารการศึกษา และบรรณารักษ์

(2.6) ให้สถานศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา กำหนดอัตรากำลังและบรรจุบุคลากรการศึกษาประเภทครู อาจารย์ นักวิจัย นักบริหารการศึกษา นักเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา นักวัดและประเมินการศึกษา นักจิตวิทยาการศึกษา นักแนะแนวการศึกษา นักบริหารการศึกษา และบรรณารักษ์ที่มีจำนวนเพียงพอกับขนาดสถานศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา

(2.7) จัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู อาจารย์ นักบริหารการศึกษา นักเทคโนโลยี และสื่อการศึกษา นักวัดและประเมินการศึกษา นักจิตวิทยาการศึกษา นักแนะแนวการศึกษา นักบริการการศึกษา และบรรณารักษ์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

หมวดที่ 9 การปฏิรูประบบการเรียนการสอน

การปฏิรูประบบการเรียนการสอนควรให้ความสำคัญกับระบบการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบและขั้นตอนการสอน การเรียน การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ไม่จำกัดเพียงแค่การศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน แต่ให้การเรียนการสอนเกิดขึ้นได้ทุกที่ที่กเวลาโดยเน้นการเรียนรู้เพื่อชีวิต เพื่อวิชาชีพ และวิชาการตามลำดับ สรุปได้ว่า

1) ระบบการสอนและถ่ายทอดความรู้ โรงเรียนต้องพัฒนาระบบการสอนแบบอิงประสบการณ์ แบบอิงสมรรถนะ และอิงเนื้อหา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแบบอิงประสบการณ์ หลักสูตรแบบอิงสมรรถนะ และหลักสูตรแบบอิงเนื้อหาตามบริบทและระดับชั้น เน้นทักษะชีวิต พัฒนาสมรรถนะ และประสบการณ์นำด้านวิชาการ ที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (ไม่ใช่คำว่า “ผู้เรียนเป็นสำคัญ”) เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายการศึกษาของตนเอง และดำเนินการศึกษาหาความรู้ตามลีลาการเรียน การเผชิญประสบการณ์ และประเมินความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของตนเองตามความสนใจและศักยภาพความแตกต่างของแต่ละคน

2) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนและประสบการณ์ควรส่งเสริมและจัดให้มีการเรียนทุกที่ทุกเวลา เรียกว่า การศึกษาภาควินตภาพ (Ubiquitous Education) โดยกำหนดนโยบายให้พัฒนาระบบการสอนที่เน้นการเรียนรู้ และการเผชิญประสบการณ์ด้วยตนเองของนักเรียนด้วยการเรียนจากการกำกับตนเอง (Self-Directed Learning-SDL) และการสอนแบบกลุ่มกำกับดูแล (Peer-Directed Learning-PDL) โดยมีครูอาจารย์เป็นผู้กำกับและเกื้อหนุน (Teacher-Directed Learning-TDL)

3) วิธีการเรียนการสอนและการจัดประสบการณ์ ครูต้องพัฒนาวิธีการเรียนการสอน (Instructional Approaches) และวิธีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ (Delivery Approaches) ที่มีสมดุลของการเรียน 6 ประเภท คือ (3.1) เรียนรู้-Learning to Know (3.2) เรียนคิด -Learning to Think (3.3) เรียนทำ - Learning to Do (3.4) เรียนแก้ปัญหา - Learning to Solve Problems (3.5) เรียนเพื่อดำรงตน-Learning to Be (3.6) และเรียนเพื่อดำรงชีพ - Learning to Live.

4) การจัดสภาพแวดล้อมการศึกษา ควรส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษา ด้วยการปรับสภาพห้องเรียน ให้เป็น "บ้านในโรงเรียน" Home in School ที่เน้นสภาพแวดล้อมทางกายภาพคือน่าอยู่น่าเรียน สภาพแวดล้อมทางจิตภาพ คือ อบอุ่นใจ และสภาพแวดล้อมทางสังคม เป็นกัลยาณมิตร อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา ดังนี้

(4.1) โรงเรียนต้องส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า (Ubiquitous Learning) ที่มุ่งให้การกระจายความรู้ให้แบ่งภาค ส่วน และแพร่ไปอยู่ทุกที่ทุกเวลา

(4.2) โรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นบ้านในระดับประถมศึกษาเปลี่ยนครูประจำชั้น เป็น "ครูพ่อ ครูแม่" และนักเรียนเป็นพี่น้องกัน ส่วนมัธยมศึกษา ก็เปลี่ยนอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นอาจารย์พ่อ อาจารย์แม่

(4.3) โรงเรียนต้องจัดสภาพแวดล้อมวิชาการ โดยจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนให้ครอบคลุมการถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง ด้วยการออกไปเผชิญประสบการณ์

(4.4) ให้จัดกิจกรรมเสริมความสนใจสายวิชาชีพ ณ "ศูนย์บูรณาการประสบการณ์" (Professional Integration Platforms) ที่มีลักษณะเป็นคู่มือวิชาชีพ (Professional Channel) เพื่อให้ นักเรียนเข้าทำกิจกรรมในสาขาวิชาชีพ หรือวิชาการที่นักเรียนสนใจตามประสบการณ์หรือวิชาการที่กำหนด และนำไปสู่การเรียนรู้จากภายใน โดยให้ใจกำกับสมอง ไม่เอาใจไปทำงาน แต่ใจต้องวางแผนก่อน

(4.5) ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมอิงธรรมชาติ สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ คือ ไร่การกักขัง นักเรียนมีอิสระเสรีที่จะทำอะไรที่ไหนก็ได้ภายใต้การกำกับดูแลอย่างห่างๆ

(4.6) ส่งเสริมให้พัฒนาการศึกษาแบบไร้โรงเรียน ไร้การเรียนการสอน (No Schooling No Teaching and Learning) เป็นชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community-PLC) ที่สมาชิกเป็นกัลยาณมิตร เรียนคู่กันไป มิใช่ปล่อยให้ครูสอนแล้วนักเรียนเรียน แต่ทั้งนักเรียน และครูอาจารย์ร่วมเรียนรู้ เรียนคิด เรียนทำ เรียนแก้เรียนที่จะเป็น และเรียนเพื่อดำรงชีวิตร่วมกัน มิใช่เรียนรู้อย่างเดียว

5) แนวปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนและการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ให้ค้ำนึ่งบริบท ปัจจัยพื้นฐาน กระบวนการเรียนการสอน การประเมินผลลัพธ์และการประเมินผลย้อนกลับ

6) กำหนดให้มีการประเมินผลย้อนกลับ ให้มีการประเมินผลย้อนกลับที่ครอบคลุมผลกระทบทั้งทางบวกและลบ และความพึงพอใจของผู้สำเร็จการศึกษาและผู้ใช้ผู้สำเร็จการศึกษา โดยมีการกำหนดระบบและกลไก การประเมินผลย้อนกลับเป็นประกาศของกระทรวงศึกษาธิการและสถานศึกษาในสังกัดอย่างชัดเจน

หมวดที่ 10 การปฏิรูปการประเมินการศึกษา

การประเมินการศึกษา ต้องเป็นการประเมินครบวงจร ครอบคลุม การประเมินก่อนเรียน ประเมินระหว่างเรียน และประเมินหลังเรียน และควรประเมินให้ครอบคลุมขอบข่ายตามจุดมุ่งหมาย ได้แก่ ประเมินความรู้ความเข้าใจด้านวิทย์พิสัย ประเมินทักษะความชำนาญและประเมินด้านจิตพิสัย และประเมินความรู้ ประเมินการคิด ประเมินการปฏิบัติ ประเมินการแก้ปัญหา ประเมินการมองเห็นเพื่อการดำรงตนอย่างมีความสุขไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด และประเมินการดำรงชีวิตที่มุ่งอยู่เย็นเป็นสุขมากกว่าอยู่ดีกินดี และมุ่งความเป็นคนดีและเก่ง มากกว่าเป็นคนเก่งอย่างเดียวสรุปได้ว่า

1) นโยบายการประเมินที่สำคัญมี 3 ประการ คือ

(1.1) การประเมินการศึกษา ไม่จำกัดเพียงการประเมินการเรียนสอนเท่านั้น ประเมินการศึกษาครอบคลุมการประเมินองค์ประกอบของระบบการศึกษา คือ ประเมินบริบท ประเมินปัจจัยพื้นฐานการศึกษา ประเมินกระบวนการศึกษา ประเมินผลลัพธ์ และประเมินผลกระทบและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้เสียในการศึกษา

(1.2) ให้ทบทวนและพัฒนาระบบการประเมิน มีข้อเสนอ "ประเมินผล" (คำว่า Evaluate แปลว่า ประเมิน มีข้อเสนอประเมินผล) แต่เป็นการประเมินคนบงจร ครอบคลุมการประเมินกระบวนการ (E₁-Evaluation of Process-Formative Evaluation) ; และประเมินผลลัพธ์ (E₂-Evaluation of Products-Summative Evaluation)

(1.3) ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้ประเมินครบวงจรทั้งประเมินกระบวนการและประเมินผลลัพธ์ และเปรียบเทียบก้าวหน้าด้วย กล่าวคือ ให้ครอบคลุมประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

2) นโยบายการประเมินขององค์กรวิชาชีพ ให้องค์กรวิชาชีพปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายประกอบวิชาชีพ และดำเนินการตามมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

หมวดที่ 11 การปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา

การบริหารเป็นการกำหนดอุดมการณ์ นโยบาย มาตรการ และยุทธศาสตร์ ส่วนการจัดการเป็นการนำนโยบาย มาตรการ และยุทธศาสตร์ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุอุดมการณ์ที่กำหนดไว้ สรุปได้ว่า การบริหารเป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

หรือสภาสถาบันอุดมศึกษา ส่วนการจัดการเป็นความรับผิดชอบของอาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการสถานศึกษา หรืออธิการบดี สถาบันอุดมศึกษา โดยให้สถานศึกษาและสถาบันอุดมศึกษากำหนดอุดมการณ์ ประกอบด้วย ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และพันธกิจให้องค์การการศึกษา สถานศึกษา และสถาบันอุดมศึกษามีกฎหมายรอง ระบบการศึกษา และแผนแม่บทวิชาการ กำหนดขอบข่ายการบริหารให้ครบถ้วนเพื่อให้การบริหารการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมให้การบริหาร และการจัดการ จำเป็นต้องเน้นการกระจายอำนาจ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และหลีกเลี่ยงจากสภาวะ “พหุปัญหา” และจัดระเบียบบริหารราชการในกระทรวงศึกษาธิการโดยคณะเอกอัครราชทูตในรูปสภา หรือในรูปคณะกรรมการ รัฐต้องเลือกรูปแบบการบริหารการศึกษาในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่นให้เหมาะสม โดยเลือกการบริหารแบบอิงการปกครอง (Political Area-Based Administration) เป็นศึกษาธิการภาค ศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ และการบริหารแบบอิงพื้นที่การศึกษา (Educational Area-Based Administration) ที่จำแนกไปเขตพื้นที่การศึกษา (Educational Districts) และเขตพื้นที่โรงเรียน (School Districts) โดยยึดหลักการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด การบริหารการศึกษาแบบผสมระหว่างแบบอิงการปกครอง และแบบเขตพื้นที่จะกระทำมิได้ เพราะจะทำให้เกิดความสับสนในการกระจายอำนาจ และการบังคับบัญชา โดยมีแนวปฏิบัติการบริหาร และจัดการการศึกษา ตามแนวนโยบายทั้ง 6 ประการ คือ

1) ให้สถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาต้องกำหนดอุดมการณ์ (Ideology) เพื่อบอกสภาพเต็มสมบูรณ์ที่เอกอัครราชทูต นิติเอกอัครราชทูต หรือองค์กรต้องไปให้ถึงทำให้สำเร็จ ไปให้ถึงและดำรงอยู่ในสภาพนั้นให้นานที่สุด ทำนุบำรุง และส่งเสริมในสภาวะนั้นมี ความสมบูรณ์อยู่ตลอดเวลาเพื่อเอาชนะสภาวะที่เกิดขึ้นแล้วตั้งอยู่ไม่นานแล้วดับสูญไป อุดมการณ์ประกอบด้วย ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และพันธกิจ และทบทวน การบริหาร การศึกษาระบบเขตพื้นที่การศึกษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยปรับแนวคิดเขต พื้นที่ การศึกษา เป็นเขตบริการการศึกษา และมุ่งพัฒนาที่เขตโรงเรียน School District คือ แบ่ง จังหวัด หรืออำเภอเป็นเขตพื้นที่ ดังนี้ (ก) เขตพื้นที่มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ยึดจังหวัดเป็นเขต เขตพื้นที่ประถมศึกษา ยึดอำเภอหรือกิ่งอำเภอเป็นเขต ส่วนเขตพื้นที่ปฐมวัยศึกษา และการศึกษา ตลอดชีวิต (กศ.ตช) ยึดตำบลเป็นเขต (ข) เขตพื้นที่มัธยมศึกษา และเขตพื้นที่ประถมศึกษา แยกเป็นเขตโรงเรียน (School District) ที่ดูแลกลุ่มโรงเรียนกลางเหนือ ใต้ ออก ของอำเภอ (4-5 กลุ่มตำบล) และ (ค) เขตพื้นที่ปฐมวัยศึกษาและการศึกษาตลอดชีวิตอยู่ระดับหมู่บ้าน

2) ให้องค์กรการศึกษา สถานศึกษา และสถาบันอุดมศึกษามีกฎหมายรอง คือ ธรรมนูญ ระบบการศึกษา และแผนแม่บทวิชาการ โดย ให้องค์กรหลักและองค์กรรองและสถานศึกษาทุกระดับ มีธรรมนูญองค์กรหลักเพื่อเป็นกฎหมายรอง (By Law) เพื่อกำหนดระบบและกลไกการบริหารและการจัดการในส่วนที่กฎหมายหลักมิได้กำหนดหรือไม่มีรายละเอียด ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดแย้งกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติให้สถานศึกษาทุก พัฒนา “ระบบการศึกษา” (Educational System) ของสถานศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษาหรือสถานศึกษา เพื่อกำหนดองค์ประกอบ ขั้นตอนดำเนินการที่จะประกันคุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติซึ่งเป็นระบบการศึกษาชาติให้สถานศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา พัฒนาแผนแม่บทวิชาการ (Academic Master Plan) เป็นแผนหลักในการบริหารกิจการของมหาวิทยาลัยทุกด้านในการสนองตอบการพัฒนาคุณภาพวิชาการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับระบบการศึกษาตามกรอบเวลาโดยเสนอสภาสถานศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาหรือสภาสถานศึกษาเพื่ออนุมัติและประกาศใช้

3) ควรกำหนดและสถานศึกษาหรือสถาบันอุดมศึกษา กำหนดให้ครอบคลุมการบริหาร 8 ขอบข่ายเป็นไปอย่างมีคุณภาพทั้งประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตาม CASPERLA Model ได้แก่ (1) การบริหารบริบท (C-Context Administration) หรือการบริหารกิจการชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและหลักสูตรสถานศึกษา (2) การบริหารวิชาการ (A-Academic Administration) ครอบคลุมหลักสูตร และการเรียนการสอน เทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษาการวัดและการประเมิน (3) การบริหารกิจการนักเรียน (S-Student Administration) ครอบคลุมการบริหารกิจกรรมนักเรียน การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน พฤติกรรมการเรียน อาหารและโภชนาการ กีฬา บันเทิง พัฒนาการผู้เรียนในทุกด้าน กองทุนการศึกษา พละนาถัย และสวัสดิการ (4) การบริหารบุคลากร (P-Personnel) ครอบคลุม การประกาศรับ การคัดเลือก การบรรจุ การพัฒนา การประเมินการทำงาน การให้รางวัล การลงโทษ และสวัสดิการ (5) การบริหารวิสาหกิจสถานศึกษา (E-Enterprise) ครอบคลุม การหารายได้ของสถานศึกษา เพิ่มเติมจากงบประมาณที่ได้รับจากส่วนกลางและช่วยท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษาหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง แทนการรอรับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐฝ่ายเดียว (6) การบริหารทรัพยากรการเงินและงบประมาณ (Resource Administration) ครอบคลุมการจัดสรรงบประมาณ การกำกับดูแล การใช้จ่าย และการเพิ่มมูลค่าเพิ่มของทรัพยากรสถานศึกษา และการประเมินรายรับรายจ่ายของ

สถานศึกษา (7) การบริหารโลจิสติกส์ หรือการบริหารเกี่ยกกาย (L-Logistics Administration) ครอบคลุมการจัดหา เตรียมการ และดำเนินการเพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ได้แก่ การจัดการอาคารสถานที่ ถนนหนทาง ยานพาหนะ เสพียงอาหาร โรงอาหารและ สาธารณูปโภค และ (8) การบริหารทั่วไป (A-General Administration) ครอบคลุม การดำเนินงาน ด้านข้อมูลสารสนเทศ การจัดเก็บเอกสาร (สารบรรณ) การติดต่อสื่อสารหน่วยงานภายในและ ภายนอกสถานศึกษา งานปฎิคม (การต้อนรับ พิธีการ พิธีกรรม) และงานพัสดุของสถานศึกษา

4) การบริหาร และการจัดการต้องเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อ ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคลากร ให้กล้าคิดกล้าทำกล้าคินอกกรอบได้ ทุกภาคส่วน ควรมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยเฉพาะผู้บริหารโคผลผลิตทางการศึกษา เพื่อประกันการได้งานทำ ทันทที่ของผู้สำเร็จการศึกษา เลี่ยงการบริหาร “ระบบเก่าแก่แบบเดิม” ที่รวมศูนย์การตัดสินใจในสิ่งการ โดยคนๆ เดียว หรือการดำเนินการประชุมที่ให้ความคิดเห็นของประธานหรือใครคนใดคนหนึ่งเป็น มติที่ประชุมจะทำได้

5) กำหนดนโยบายและสถานศึกษาทุกระดับควรมีความตกลงกับ ภาคธุรกิจ เอกชน อุตสาหกรรมทุกระดับ ในการรับเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในรูปบูรณกิจศึกษา และสหกิจศึกษา หรือการฝึกงานในรูปแบบอื่น

6) จัดระเบียบบริหารราชการในกระทรวงให้มีองค์กรหลักที่เป็นคณะ เอกัตบุคคลในรูปสภาหรือในรูปคณะกรรมการจำนวน 7 องค์กร ได้แก่ สภาการศึกษา คณะกรรมการการประณมศึกษา คณะกรรมการการมัธยมศึกษา คณะกรรมการการอาชีวศึกษา คณะกรรมการการศึกษาตลอดชีวิต คณะกรรมการการอุดมศึกษา และคณะกรรมการเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรี และมี อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีการสมาชิกสภาที่มาจากกรเสนอชื่อและจับสลาก มากกว่าการเลือกตั้ง เพราะมีการ “ลื้อคตัว” โดยองค์กรหรือสมาพันธ์ หรือชื่อเสียง

หมวดที่ 12 การปฏิรูปเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

การปฏิรูปเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาเทคโนโลยีการศึกษาในฐานะ ศาสตร์ที่ว่าด้วยวิธีการ เป็นการประยุกต์แนวคิดทางวิทยาศาสตร์กายภาพ (วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี) แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ (จิตวิทยา มานุษยวิทยา สังคมวิทยา นิเทศศาสตร์) และ แนวคิดปัญญาทัศน์ศาสตร์ (จิตปัญญาศึกษา ทฤษฎีผู้รู้นิยม และญาณวิทยา) เพื่อมาใช้ใน ปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาด้วยการจัดระบบและออกแบบระบบ การกำหนดรูปแบบ พฤติกรรม การพัฒนาวิธีการและเทคนิคการศึกษา การสื่อสารการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อม

ทางการศึกษา การจัดการทางการศึกษา และการประเมินทางการศึกษา สรุปได้ว่าแนวคิดเทคโนโลยีการศึกษามี 3 แนวคิด คือ

1) แนวคิดทางวิทยาศาสตร์กายภาพ (Physical Science Concepts) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการประยุกต์หลักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ได้แก่ วิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มาใช้ในการประดิษฐ์เครื่องมืออุปกรณ์ทางการศึกษาโดยนักเทคโนโลยีการศึกษาได้พัฒนาวัสดุ (สิ่งสิ้นเปลือง เช่น ซอล์ก กระดาษ ดินสอ ฯลฯ และ อุปกรณ์ (เครื่องมือที่มีความคงทนถาวร เช่น เครื่องฉาย เครื่องเสียง โต๊ะ เก้าอี้ กระดาน ฯลฯ)

2) แนวคิดและหลักการทางพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science Concepts) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับกับพฤติกรรมมนุษย์ ที่ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้ง่ายด้วยวิทยาศาสตร์กายภาพ มาใช้ในการออกแบบระบบการศึกษาและการเรียนการสอน ได้แก่ หลักการทางจิตวิทยา มานุษยวิทยา สังคมวิทยา นิเทศศาสตร์)

3) แนวคิดและหลักการทางปัญญาทัศน์ศาสตร์ (Illuminating Science Concepts) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการประยุกต์สภาวะที่ไม่สามารถสังเกตหรือพบเห็นด้วยหู ตา จมูก ลิ้นและสัมผัสทางได้มาใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมที่ลึกซึ้ง ได้แก่ หลักการทางจิตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) ญาณวิทยา (Epistemology) และผุดรู้นิยม (Enlightenment) มาวิเคราะห์และออกแบบระบบการศึกษาและการเรียนการสอน แนวทางการปฏิรูปเทคโนโลยีการศึกษา

จากงานวิจัยในครั้งนี้ เรื่อง อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ผู้วิจัยพบว่าสามารถนำหลักสูตรสายวิชาชีพชีวิต มาปรับใช้กับผู้เรียนในด้านภาษาอังกฤษซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติภาคประชาชน พ.ศ. 2560 ในลักษณะของหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ การดำรงชีวิตโดยสามารถสื่อสาร ภาษาอังกฤษ ในมิติของบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และมีมิติของการพัฒนาลักษณะของ หลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ผู้เรียนสามารถดำรงตนได้อย่างตนอย่างมีความสุขเมื่อสำเร็จ หลักสูตร คือมีรายได้ด้วยภาษาอังกฤษ ตลอดจนยกระดับมาตรฐานการศึกษาภาษาอังกฤษใน ฐานะหลักสูตรท้องถิ่นแบบกรุงเทพมหานครเพื่อสร้างความเป็นประชานาในกรุงเทพมหานครและ เสริมสร้างความเข้มแข็งทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อความ เป็นเลิศในการจัดการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและจัดการองค์กรของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

1.2 แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติระยะ 20 ปี และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 -2579)

ความท้าทายผู้เรียนที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งแรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) ที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหามากมายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีและการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว จึงมี ความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 -2579) เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2560, 1-12) ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี มียุทธศาสตร์ 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1) การสร้างความมั่นคง ยุทธศาสตร์ที่ 2) การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 3) การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ที่ 4) ด้านการสร้างโอกาสบนความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ 6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 3) เป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ เพราะสามารถใช้ทักษะทางภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ศักยภาพของคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ทาง ด้านภาษาอังกฤษให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง รวมถึงการปลูกฝังผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนในอนาคต มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 คือผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และมีวิธีการที่จะส่งเสริมสนับสนุนแต่ละข้ออย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น มิใช่ดำเนินการได้โดยง่าย และที่ผ่านมารัฐบาลทุกยุคทุกสมัยก็ได้พยายามกระทำอยู่ หากแต่การกระทำที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จจวบจนเป็นรูปธรรมแก้ปัญหาในเรื่องหนึ่งกลับกลายเป็นก่อให้เกิดปัญหาอื่นตามมา ยิ่งแก้ก็ยิ่งยุ่งยาก (ปรเมธี วิมลศิริ, 2559, 2) ดังจะเห็นได้จากการศึกษาของนักวิชาการหลายท่านที่สะท้อนให้เห็นภาพวิกฤติปัญหา

ด้านการศึกษาของไทยในด้านภาษาอังกฤษ เช่น ทำการศึกษาเรื่องสภาพ และปัญหาการบริหารและจัดการศึกษาภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย และธีระ รุญเจริญ (2545, 55-60) ได้กล่าวถึงวิกฤตด้านการศึกษาประเด็น ได้แก่ 1) ด้านโอกาส และการเข้ารับการศึกษา ผู้เรียนจำนวนมากยังขาดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพทางภาษาอังกฤษของตนเอง และสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ 2) ด้านคุณภาพการศึกษา การศึกษาภาษาอังกฤษของผู้เรียนไทยมีคุณภาพต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย เพราะมุ่งเน้นการท่องจำมากเกินไปทำให้ผู้เรียนไทยอ่อนในเรื่องการคิด ขาดในเรื่องความคิดริเริ่มและการคิดวิเคราะห์ได้ด้วยเหตุด้วยผลจากการใช้ภาษาอังกฤษ 3) ด้านความเสมอภาคในสิทธิการศึกษาภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และถิ่นที่อยู่ต่างถิ่นมีความเหลื่อมล้ำในสิทธิและโอกาสทางการศึกษาห่างกันอย่างมาก 4) ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศภาษาอังกฤษเพื่อเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ ของประเทศไทยยังมีน้อยเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งอยู่ติดกัน และ 5) ความสามารถในการแข่งขันด้านอื่นๆ จากรายงานของ IMD (International Institute for Management Development) กล่าวว่าความสามารถในการแข่งขันของผู้เรียนไทยกับนานาประเทศ ประเทศไทยยังอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาก สอดคล้องกับ (ภาวิศ ทองโรจน์, สิงหาคม 2559, 4) ได้กล่าวถึง 10 อាកาศ ที่ทำให้ต้องทำการผ่าตัดใหญ่ การศึกษาภาษาอังกฤษของไทย ได้แก่ 1) คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานตกต่ำ สอดคล้องกับข้อมูลข้างต้น 2) ปัญหาของครู ประเทศไทยผลิตครูปีละประมาณ 12,000 คน แต่อัตราการบรรจุครูใหม่มีเพียงปีละประมาณ 3,000-4,000 คน ทำให้มีบัณฑิตครูตกงานเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ยังขาดแคลนครูในสาขาวิชาสำคัญ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องคุณภาพของครู วิชาชีพครู และหนี้สินครูที่ทุกรัฐบาลที่ผ่านมายังไม่สามารถแก้ปัญหา 3) เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาภาษาอังกฤษของประเทศไทยยังใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาภาษาอังกฤษค่อนข้างต่ำ ซึ่งหลายประเทศประกาศให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) เป็นวาระแห่งชาติเพราะเป็นระบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงเอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน แต่ประเทศไทยยังไม่ได้ประกาศสิ่งเหล่านี้ให้เป็นวาระแห่งชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ได้จัดทำขึ้นเพราะประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก ซึ่งต้องรีบดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ พ.ศ.2573 (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน จึงทำให้ต้องปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาให้สนองและรองรับความท้าทาย เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศ สรุปได้ดังนี้

แผนการศึกษาแห่งชาติกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลงเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2560, 9-10) แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ

เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้

3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics)

8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – Cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

ซึ่งเป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) 5 ประการ ซึ่งมีตัวชี้วัดเพื่อการบรรลุเป้าหมาย 53 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย เป้าหมายและตัวชี้วัดที่สำคัญ ดังนี้

1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ประชากรกลุ่มอายุ 6 - 14 ปีทุกคนได้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าที่รัฐต้องจัดให้ฟรี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้เรียนพิการได้รับการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมทุกคน และประชากรวัยแรงงานมีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น เป็นต้น

2) ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (Equity) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา 15 ปี เป็นต้น

3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (Quality) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ผู้เรียนมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น และคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment: PISA) ของนักเรียนอายุ 15 ปีสูงขึ้น เป็นต้น

4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ร้อยละของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง มีระบบการบริหารงานบุคคลครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน รวมทั้งมีกลไกส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา เป็นต้น

5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษาดีขึ้น สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษาและจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับ 200 อันดับแรกของโลกเพิ่มขึ้น เป็นต้น

ซึ่งหลักสูตรภาษาอังกฤษจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามแผน พ.ศ. 2560-2579 ในด้านพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาทางด้านภาษาอังกฤษที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ พัฒนาผู้เรียนชาวไทยให้เป็นพลเมืองโลก มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วย ผู้เรียนสามารถอ่านออกและเขียนได้โดยใช้ภาษาอังกฤษ ผู้เรียนมีทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรมจากภาษาอังกฤษ ผู้เรียนมีทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ ผู้เรียนมีทักษะภาษาอังกฤษในการสื่อสารสารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ ผู้เรียนมีทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

ภาษาอังกฤษได้อย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ข้อที่ว่า การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้/กิจกรรมความเป็นพลเมือง (Civic Education) และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมด้วยภาษาที่หลากหลาย การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วยภาษาอังกฤษ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมาย เพื่อผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้นด้วยทักษะทางภาษาอังกฤษ ผู้เรียนมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาอังกฤษมีคะแนนเพิ่มขึ้น สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้ ตามหลักสูตรภาษาอังกฤษได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้มีความรู้ความสามารถในระดับมาตรฐานสากล เพิ่มโอกาสทางการศึกษาภาษาอังกฤษผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย (สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2558, 24-35)

จากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ประเทศไทยกำลังพัฒนาเพื่อก้าวเข้าสู่เวทีโลกหรือประชาคมอาเซียน ซึ่งประเทศไทย ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องมีการประเมินสถานการณ์ในอนาคตเพื่อให้ประเทศพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงโดยแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ ระยะ 20 ปี และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 -2579) ได้กำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม โดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อปกป้องปัจจัยเสี่ยงและเสริมสร้างรากฐานของประเทศทุกด้าน ให้มีความเข้มแข็งควบคู่ไปกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล รวมทั้งทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในระยะเวลา 10 ปีข้างหน้าเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางทักษะภาษาอังกฤษต่อไป

1.3 แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564)

ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงจากภายในภาคส่วนต่างๆ ของประเทศหลากหลายรูปแบบ เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจขาดเสถียรภาพ สถิติอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นอันเป็นผลเกี่ยวเนื่องมาจากปัญหาพฤติกรรมของเยาวชน ปัญหาแรงงานนอกระบบและการค้ามนุษย์ ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงอย่างไม่เคย

เกิดขึ้นมาก่อน โดยในการแก้ไขปัญหาก็ได้มีการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มาใช้เป็นแนวปฏิบัติ เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันในทุกภาคส่วน เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ข้างต้นนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคนไทยและสังคมไทยในหลายประการ เช่น การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรมของเยาวชนและคนในสังคม เป็นต้น และจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของภูมิภาคอาเซียนและสังคมโลกการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี พ.ศ.2558 ของสมาชิกทั้ง 10 ประเทศในภูมิภาค ซึ่งรวมประเทศไทยด้วยนั้น มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างสภาพชีวิตที่ดี ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนในภูมิภาค ยกย่องและให้ความสำคัญของประชาชน เพื่อวางรากฐานความมั่นคงให้กับอาเซียนสามารถสร้างโอกาสและรับมือกับความท้าทายในทุกด้านของโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้ ขณะที่ในสังคมโลกได้เกิดความเปลี่ยนแปลงในหลายมิติทั้งในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคมเทคโนโลยี ความมั่นคง สิ่งแวดล้อม ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวจะมีผลกระทบทั้งในทางตรงและทางอ้อมกับทิศทางการศึกษาและหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศไทย จากเหตุผลดังกล่าวประเทศไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2561) ขึ้นเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2561) ถือเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคอนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะมีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคมมีคุณธรรมและจริยธรรม จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่างๆ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1) ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ยุทธศาสตร์ที่ 2) ยุทธศาสตร์ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 3) ยุทธศาสตร์ผลิตและพัฒนากำลังคน ยุทธศาสตร์ที่ 4) ยุทธศาสตร์ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 5) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 6) ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารจัดการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมายหลัก วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์นั้นจะเน้นให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-

2579) กับทิศทางที่จะพัฒนาการศึกษาในมิติต่างๆ ทั้งในมิติด้านความมั่นคง มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม และมิติด้านการบริหารจัดการภาครัฐ ดังนั้นแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) เป็นเสมือนหนึ่ง แผนที่นำทางให้ระบบการศึกษาไทยสามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทุนมนุษย์ที่มีอยู่ในตัวตนของแต่ละบุคคลให้เต็มตามศักยภาพสำหรับประชากรทุกช่วงวัย ภายใต้บริบทเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศและของโลกที่เป็นพลวัต การศึกษาจึงนับเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการสร้างความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ เพื่อให้ประเทศสามารถแข่งขันในเวทีโลก และเป็นกลไกที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม จึงมีความสำคัญอย่างมากกับทุกกลไกในการขับเคลื่อนประเทศที่แต่ละประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญ และทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพราะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของมนุษย์ให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2560, 15-22) สามารถสรุปได้ดังนี้

1.3.1 วิสัยทัศน์ (Vision) ของแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่รองรับการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต และความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นกลไกหลักของการพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทย และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

1) แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่เกิดขึ้นบนโลก อาทิ กระแสการเปลี่ยนแปลงจากศตวรรษแห่งอเมริกาสู่ศตวรรษแห่งเอเชีย กระแสการเปลี่ยนแปลงจากยุคแห่งความมั่งคั่งสู่ยุคแห่งความสุดโต่งทั้งธรรมชาติ การเมืองและธุรกิจ และกระแสการเริ่มเปลี่ยนแกนอำนาจจากภาครัฐและเอกชนสู่ภาคประชาชน

2) แรงขับเคลื่อนในระดับภูมิภาค (Regional Force) ซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของภูมิภาค ภายใต้กรอบความร่วมมือทวิภาคีและพหุภาคี ได้แก่ การรวมกลุ่มของประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) การรวมกลุ่มของเอเชียตะวันออก (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP)

3) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issue) อาทิ ความเหลื่อมล้ำ วิฤตด้านความมั่นคงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและครัวเรือน รวมทั้งการก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลาง

4) ยุทธศาสตร์ของประเทศ (Country Strategy) อาทิ ยุทธศาสตร์การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Growth & Competitiveness) ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสบนความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม (Inclusive Growth) ยุทธศาสตร์การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Growth) และยุทธศาสตร์การปรับสมดุลและพัฒนาาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

1.3.2 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา (Goals)

การศึกษาเป็นเครื่องมือ/กลไกในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเป็นพลเมือง(เป็นคนดี มีวินัย เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพของสังคม ประเทศ และของโลก) มีทักษะความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ (สามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัดความสนใจ) และดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข (มีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ รวมทั้งสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมพหุวัฒนธรรมที่เป็นพลวัตในโลกศตวรรษที่ 21 ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย

1) คุณลักษณะนิสัย/พฤติกรรมที่พึงประสงค์: เป็นพฤติกรรมที่พลเมืองพึงปฏิบัติให้เป็นนิสัยที่ติดตัวไปตลอดชีวิต ประกอบด้วย การดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของร่างกายให้เจริญเติบโตอย่างเหมาะสมตามวัย การสร้างลักษณะนิสัยในการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีสมรรถนะที่พึงประสงค์มีจิตสาธารณะ มีความกระตือรือร้น (Active Citizen) ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และมีค่านิยมของความเป็นพลเมือง

2) มีองค์ความรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21: เป็นความรู้เบื้องต้นที่สำคัญของการดำรงชีวิตอย่างรอบด้านในสังคมอย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีการแข่งขันอย่างเสรี และไร้พรมแดน

3) มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21th Century Skills) เป็นทักษะการเรียนรู้ของพลเมืองที่ต้องติดตัวไปตลอดชีวิต ตั้งแต่อยู่ในวัยเรียน และเข้าสู่กำลังแรงงาน ประกอบด้วยทักษะ ความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานหลักสูตร ซึ่งเป็นความรู้ขั้นพื้นฐาน (Basic Literacy) ตามระดับและประเภทการศึกษา

4) มีทักษะการดำรงชีวิต (Life Skill): เป็นทักษะที่บ่งบอกถึงศักยภาพ ความสามารถ และสมรรถนะที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข โดยไม่เป็นภาระกับสังคมประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทักษะทาง

สังคม ทักษะในการสร้างจินตนาการ ทักษะการทำงานและความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Progress) ทักษะในการสร้างทรัพย์สินทางปัญญา และทักษะการสร้างงานสร้างอาชีพด้วยตนเอง

1.3.3 ความคาดหวังของแผนการศึกษาแห่งชาติ (Aspiration)

1) ลดความแตกต่างในคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระหว่างสถานศึกษา สถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำที่รัฐ กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) สถานศึกษามีความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศในการผลิตและพัฒนากำลังคนตอบสนอง ความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ รวมทั้งความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลก ศตวรรษที่ 21

2) เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ และมาตรฐานประชากรทุกคนที่อยู่ในวัยเรียนได้รับการศึกษาไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับที่มี คุณภาพ และมาตรฐาน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพที่มีอยู่ในตัวตนของแต่ละ บุคคลประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่ ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศผ่านระบบการทดสอบวัดและ ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) ทั้งการเรียนรู้จากการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัย และประสบการณ์จากการทำงานผ่าน การสะสมหน่วยการเรียนรู้ และการเทียบโอน เพื่อยกระดับคุณวุฒิตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

3) กระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่สถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สถานศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีศักยภาพและความพร้อมสามารถเปลี่ยนสถานะเป็น สถานศึกษานิติบุคคลในกำกับ เพื่อความเป็นอิสระคล่องตัว และรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา ของผู้เรียน สถานศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน แต่ขาดศักยภาพและความพร้อม ได้รับการพัฒนา และเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนสถานะเป็นสถานศึกษานิติบุคคลในกำกับ เพื่อความเป็น อิสระคล่องตัว และรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน

4) เพิ่มประสิทธิภาพ และลดความสูญเปล่าของการบริหารจัดการ เพื่อรองรับ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม ภายใต้การกำกับของรัฐลดบทบาท อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และขนาดของหน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค จากการเป็นผู้จัดการศึกษาเป็นหลักมาเป็นผู้ กำกับนโยบาย แผน มาตรฐานส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม ประเมินผลควบคู่กับการกระจายอำนาจ การจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษาควรรวมสถานศึกษาที่มีขนาด และจำนวนผู้เรียนต่ำกว่าเกณฑ์ มาตรฐาน และไม่อยู่ในสภาพ และสถานะของความเป็นโรงเรียน มีครูไม่ครบชั้น ไม่ได้คุณภาพ

มาตรฐาน และประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อให้มีจำนวน และขนาดสถานศึกษาที่เหมาะสม ภายใต้บริบทของโครงสร้างประชากรที่ลดลงอย่างต่อเนื่องในอีก 30 ปีข้างหน้าโดยเปลี่ยนสถานภาพเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนตามความต้องการจำเป็น

1.3.4 เป้าหมายการพัฒนาศึกษาแห่งชาติ (Target) แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาไว้ 5 ประการ ประกอบด้วย

- 1) คนไทยทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานได้อย่างทั่วถึง (Access)
- 2) สถานศึกษาทุกแห่งให้บริการการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกคนทุกกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (Equity)
- 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (Quality)
- 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency)
- 5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)

1.3.5 หลักการ/แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design)

1) รัฐมีหน้าที่จัดการให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถพัฒนาขีดความสามารถที่มีอยู่ในตัวตนของแต่ละบุคคลให้เต็มตามศักยภาพจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อยกฐานะและชนชั้นในสังคม อันนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้

2) รัฐจะประกันโอกาสและความเสมอภาค ในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามศักยภาพและความสามารถของแต่ละบุคคล โดยไม่คำนึงถึงเพศ ศิวิสัย ชนชั้น เชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม

3) แยกบทบาท อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐในฐานะผู้กำกับนโยบายและแผนผู้กำกับการศึกษา ผู้ประเมินผลการศึกษา ผู้ส่งเสริม สนับสนุน และผู้จัดการศึกษา ออกจากกัน เพื่อมิให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน และนำมาซึ่งการแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพและมาตรฐานประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภายใต้ความเป็นอิสระที่มาพร้อมกับความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

4) รัฐพึงปฏิบัติต่อสถานศึกษา (ทั้งสถานศึกษาของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชนสถานประกอบการ องค์กรเอกชน มูลนิธิ เป็นต้น) ภายใต้กฎ กติกา ระเบียบ วิธีปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

5) ทุกภาคส่วนของสังคมซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการได้รับการศึกษาของพลเมือง ต้องมีส่วนร่วมระดมทุนและร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา ผ่านการเสียภาษีตามหลักความสามารถในการจ่าย (Ability to Pay) ซึ่งเป็นหน้าที่ของพลเมือง และการบริจาค รวมทั้งมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายตามอัตราค่าเล่าเรียนค่าธรรมเนียมการเรียน ค่าบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นที่ได้รับเกินกว่าคุณภาพมาตรฐานขั้นต่ำที่รัฐกำหนดตามอัตราที่สถานศึกษาเรียกเก็บ ตามหลักประโยชน์ที่ได้รับ (Benefit Principle)

6) สถานศึกษาต้องบริหารและจัดการศึกษาที่แสดงความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อคุณภาพและมาตรฐานของบริการการศึกษาที่ให้แก่วัยเรียน ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำที่รัฐกำหนด

7) รัฐจะกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนากำลังคน จำแนกตามระดับ/ประเภท การศึกษาคณะ/สาขาวิชา ที่สนองตอบความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ เพื่อใช้เป็นกรอบในการส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษา

8) หลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน ต้องมีความยืดหยุ่น หลากหลาย สอนองตอบความต้องการของผู้เรียน ทั้งผู้ที่อยู่ในวัยเรียน และผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่และเป็นไปเพื่อสร้างคุณลักษณะนิสัยพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 องค์ความรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 และทักษะการดำรงชีวิต รวมทั้งพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ผู้เรียนสามารถทดสอบ วัดและประเมิน ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) เพื่อสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอน ทั้งการเรียนรู้ ผ่านการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้จาก ประสบการณ์การทำงานเพื่อยกระดับคุณวุฒิตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

จากการศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2561) สามารถสรุปได้ว่า เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของ หน่วยงานต่างๆ มีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” โดยมีเป้าหมายสำคัญ ดังนี้ 1) การศึกษาเป็นเครื่องมือ/กลไกในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเป็นพลเมือง (เป็น คนดี มีวินัย เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพของสังคม ประเทศ และของโลก) มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและ

การพัฒนาประเทศ (สามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัดความสนใจ) และดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข (มีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ รวมทั้งสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม พหุวัฒนธรรมที่เป็นพลวัตในโลกศตวรรษที่ 21 ด้วย ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง)ความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 2) ผู้เรียนคุณลักษณะนิสัย/พฤติกรรมที่พึงประสงค์: เป็นพฤติกรรมที่พลเมืองพึงปฏิบัติให้เป็นนิสัยที่ติดตัวไปตลอดชีวิต ประกอบด้วย การดูแลสุขภาพสภาพอนามัยของร่างกายให้เจริญเติบโตอย่างเหมาะสมตามวัย การสร้างลักษณะนิสัยในการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีสมรรถนะที่พึงประสงค์มีจิตสาธารณะ มีความกระตือรือร้น (Active Citizen) ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมและมีค่านิยมของความเป็นพลเมือง 3) ผู้เรียนมีองค์ความรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21: เป็นความรู้เบื้องต้นที่สำคัญของการดำรงชีวิตอย่างรอบด้านในสังคมอย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีการแข่งขันอย่างเสรี และไร้พรมแดน 4) ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21th Century Skills) เป็นทักษะการเรียนรู้ของพลเมืองที่ต้องติดตัวไปตลอดชีวิต ตั้งแต่อยู่ในวัยเรียนและเข้าสู่กำลังแรงงาน ประกอบด้วยทักษะ ความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานหลักสูตรซึ่งเป็นความรู้ขั้นพื้นฐาน (Basic Literacy) ตามระดับและประเภทการศึกษา 5) ผู้เรียนมีทักษะการดำรงชีวิต (Life Skill) : เป็นทักษะที่บ่งบอกถึงศักยภาพ ความสามารถและสมรรถนะที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข โดยไม่เป็นภาระกับสังคมประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทักษะทางสังคม ทักษะในการสร้างจินตนาการ ทักษะการทำงานและความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Progress) ทักษะในการสร้างทรัพย์สินทางปัญญา และทักษะการสร้างงานสร้างอาชีพด้วยตนเอง

จากงานวิจัยในครั้งนี้ เรื่อง อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า(พ.ศ. 2563-2572) ผู้วิจัยพบว่าสอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลทางภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นกลไกหลักของการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทย และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับทักษะทางภาษาอังกฤษในการดำรงชีวิต รวมทั้งพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะด้านภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงานที่ผู้เรียนสามารถทดสอบ วัดและประเมินผลผลลัพธ์การเรียน เป็นแนวทางในการมองภาพอนาคตของผู้เรียนตามหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อยกระดับคุณวุฒิตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติต่อไปได้

1.4. แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563)

กรุงเทพมหานครในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้งโดยตรง และเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงาน อยู่ในตำแหน่งตามวาระคราวละ 4 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2558 ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และตามที่กฎหมายอื่นๆ กำหนด โดยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นบริการสาธารณะอย่างหนึ่งที่มีหน่วยงานภาครัฐร่วมกันบริการ มีการเปิดโอกาสให้ตัวแทนภาคประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดภาพอนาคตของกรุงเทพมหานคร และยกร่างแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556-2575) สอดรับกับนโยบายของกรุงเทพมหานคร ในการลงสู่ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดวิสัยทัศน์กรุงเทพฯ พ.ศ.2575 ที่เรียกว่า “มหานครแห่งเอเชีย” (Bangkok : Vibrant of Asia) ในอีก 20 ปีข้างหน้า เมืองกรุงเทพมหานครจะก้าวขึ้นเป็น “มหานครแห่งเอเชีย” เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสังคมในภูมิภาคอาเซียนในฐานะที่เป็นเมืองที่มีความปลอดภัย สวยงาม สะดวกสบาย น่าอยู่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันเมืองกรุงเทพฯ มีเอกลักษณ์เฉพาะในด้านความเรียบง่าย มีเสน่ห์ มีชีวิตชีวา เป็นมหานครสำหรับทุกคน (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2556, 2) โดยไม่แบ่งแยกความแตกต่างทางสังคม การเมือง ศาสนา และวัฒนธรรมและจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพฯ มีความรู้มีจิตสำนึกรักเมืองกรุงเทพฯ มีทักษะในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพสุจริตในเมืองกรุงเทพฯ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ 6 ด้าน ดังนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 มหานครปลอดภัย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 มหานครสีเขียว สะดวกสบาย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 มหานครกะทัดรัดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 มหานครประชาธิปไตย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 มหานครแห่งเศรษฐกิจ และการเรียนรู้ กรุงเทพมหานครตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาและพัฒนา นักเรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพครบทุกด้าน ทั้งองค์ความรู้ วัฒนธรรม และทักษะในการดำรงชีวิต กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย 3.3 การศึกษาสำหรับทุกคน (Education for All) ให้มีความสำคัญในการพัฒนามนุษย์ในสองแนวทางใหญ่ คือ 1) กระจายโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมและเสมอภาค (Equal Educational Opportunity) หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเยาวชนอย่างทั่วถึง โดยไม่แบ่งแยกความแตกต่างทางสังคม การเมืองวัฒนธรรม และศาสนา 2) การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ (High – quality Education) หมายถึง การจัดการศึกษาที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความรู้ สามารถอ่าน

ออกเขียนได้ คิดเลขเป็น มีจิตสำนึกรักชุมชนและประเทศชาติบ้านเมือง หวงแหนและเห็นคุณค่า วัฒนธรรมของตนเอง มีคุณธรรม มีทักษะในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพสุจริตเลี้ยงตัวได้ เป้าหมายภายใน ปี พ.ศ. 2575 (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2557, 23) นอกจากนี้ กรุงเทพมหานครได้จัดทำแผนระยะ 5 ปี เป็นแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2556-2560) และแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2561-2565) ดังนั้น แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2556-2560) เป็นแผนพัฒนาซึ่งบูรณาการ แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการภายใต้แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556-2575) มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน วิสัยทัศน์ย่ออยู่ใน 6 มิติของวิสัยทัศน์ กรุงเทพฯ พ.ศ. 2575 ประกอบกับมิติที่ 7 คือ การบริหารจัดการ ซึ่งได้กำหนดแนวทางการพัฒนา ด้านกฎหมาย การบริหารแผนและประเมินผล การบริหารทรัพยากรบุคคล การคลังและงบประมาณ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นกลไกการสนับสนุนการขับเคลื่อนทั้ง 6 มิติ มหานครแห่งเอเชียอย่างมีประสิทธิภาพ แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2561-2565) เป็นแผนที่ดำเนินการตามกรอบวิสัยทัศน์กรุงเทพฯ พ.ศ. 2575 ที่มองกรุงเทพฯ ในฐานะเมืองมหานครการขับเคลื่อนเมืองกรุงเทพฯ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วน

กรุงเทพมหานครในฐานะเจ้าของเมืองจะต้องมองบทบาทไกลไปกว่าการดำเนินการ “ควบคุมกำกับดูแล” ตามภารกิจพื้นฐาน ในการจัดบริการสาธารณะ แก่ข้อบัญญัติ และบังคับใช้กฎหมายให้น่าไว้วางใจให้หน่วยงานอื่นในพื้นที่ร่วมกันเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองกรุงเทพฯ ใน 6 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 มหานครปลอดภัยจำแนกเป็นมิติที่เกี่ยวข้อง

ด้านที่ 2 มหานครสีเขียว สะดวกสบาย

ด้านที่ 3 มหานครสำหรับทุกคนจำแนกเป็นมิติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มิติที่ 3.1 ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสได้รับการดูแล

มิติที่ 3.2 เมืองแห่งโอกาสทางเศรษฐกิจ

มิติที่ 3.3 การศึกษาสำหรับทุกคน

มิติที่ 3.4 สังคมพหุวัฒนธรรม

ด้านที่ 4 มหานครกระชับ

ด้านที่ 5 มหานครประชาธิปไตย

ด้านที่ 6 มหานครแห่งเศรษฐกิจและการเรียนรู้

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ.2561-2565) ยังคงใช้กรอบแนวทางและยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้านมาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร เช่นเดิม โดยมีการปรับชื่อยุทธศาสตร์จากประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง 6 มาเป็นด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน มีการปรับเปลี่ยนชื่อยุทธศาสตร์ในด้านที่ 4 จากมหานครกระทัดรัด มาเป็นมหานครกระชับเพื่อให้ความชัดเจนยิ่งขึ้น และประเด็นยุทธศาสตร์ย่อยของแต่ละยุทธศาสตร์ปรับมาเป็น “มิติ” ซึ่งอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ในแต่ละด้าน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครคือ ด้านที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน มิติ “การศึกษาสำหรับทุกคน” ได้กำหนดให้ “เมืองกรุงเทพฯ สามารถจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนในพื้นที่กรุงเทพฯอย่างทั่วถึง โดยไม่แบ่งแยกความแตกต่างทางสังคม การเมือง วัฒนธรรมและศาสนา และจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาให้เยาวชนในพื้นที่กรุงเทพฯ มีความรู้ มีจิตสำนึก รักเมืองกรุงเทพฯ ห่วงแหนงและร่วมสืบทอดวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของเมืองกรุงเทพฯ มีคุณธรรม มีทักษะในการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพสุจริต” เมื่อได้มีการศึกษาทั้งกรอบทิศทางของแผนการศึกษาชาติ รวมถึงแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะต่างๆ แล้วการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) จึงได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการที่มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันทั้งในระดับชาติ ระดับพื้นที่กรุงเทพมหานครตั้งแนวทางข้างต้น รวมถึงศึกษาผลการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2559-2560 ที่ผ่านมา เช่น การกำหนดตัวชี้วัดให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายเฉพาะและมาตรการ/แนวทางดำเนินการ การกำหนดสัดส่วนเป้าหมายเพื่อให้การแปลงไปสู่การปฏิบัติมีความชัดเจนยิ่งขึ้น การกำหนดยุทธศาสตร์ให้มีความครอบคลุมกับแผนทุกระดับ สามารถตอบสนองของทุกนโยบายและแผนที่ต้องการ ตลอดจนการศึกษาริบทและสภาพทั่วไปในการจัดการศึกษาทั้งในระดับกรุงเทพมหานครไปจนถึงระดับสากลนำมาใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัดของแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563)

สถานะการศึกษาของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน จากรายงานสถานะการศึกษาได้ศึกษารายงานผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานครกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2559, 36-54) ได้ระบุผลการศึกษาวิเคราะห์ระบบการศึกษาไทย พบข้อจำกัด 5 ด้าน คือ

1) ความไม่ตรงประเด็น (Irrelevancy) การศึกษาไม่ได้สร้างคนที่มีคุณลักษณะที่สามารถตอบสนองกับชุดความท้าทายใหม่ได้ เช่น การที่ประชากรวัยเรียนขาดทักษะชีวิต ทักษะการ

ทำงานร่วมกัน และการจัดการความขัดแย้ง หลักสูตรขาดการคำนึงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น การเรียนการสอนไม่ได้เสริมให้เกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

2) การด้อยคุณภาพ (Low Quality) ผลสัมฤทธิ์การศึกษาของผู้เรียนต่ำ เช่น ผลคะแนนเฉลี่ยในการสอบ PISA ของผู้เรียนกรุงเทพมหานครต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ การที่คะแนนการทดสอบมีแนวโน้มต่ำลงเรื่อยๆ ตลอดจนผลสำรวจผู้ว่าจ้างผู้จบการศึกษาใหม่ที่ระบุว่าผู้จบการศึกษาใหม่ยังขาดสมรรถภาพในการทำงาน

3) ข้อจำกัดด้านการเข้าถึงและการขาดความเท่าเทียม (Inaccessibility and Inequity) การเข้าไม่ถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของคนส่วนใหญ่ และความแตกต่างของคุณภาพการศึกษาในแต่ละพื้นที่ เช่น คะแนน PISA โดยเฉลี่ยของผู้เรียนกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่สอบได้คะแนนต่ำมาก หรือการที่อัตราการเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีแนวโน้มต่ำลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประชาชนกลุ่มที่มีฐานะไม่ดี

4) การขาดประสิทธิภาพ (Inefficiency) การที่การจัดสรรทรัพยากรกับกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ที่สร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ไม่สอดคล้องกัน เช่น การมีสัดส่วนงบประมาณการศึกษาสูงแต่ผลสัมฤทธิ์ต่ำ การกำหนดงบประมาณโรงเรียนตามปริมาณผู้เรียน การใช้เกณฑ์วิชาการมาให้ตอบแทนครูมากกว่าคุณภาพการสอนนอกจากนั้นระบบผลตอบแทนครูไม่ได้อิงกับผลงานที่เป็นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริงรวมถึงการที่ผู้เรียนใช้เวลาในห้องเรียนมากแต่ผลสัมฤทธิ์ต่ำ เป็นต้น

5) การขาดการพัฒนาในลักษณะองค์รวม กรอบการพัฒนาของกรุงเทพมหานครประเทศยังมีความแยกส่วนขาดการเชื่อมต่อเชิงนโยบายพัฒนาการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตกับการพัฒนากำลังคนการพัฒนาเศรษฐกิจไปจนถึงพัฒนามนุษย์และสังคมในมิติต่างๆ อย่างเป็นองค์รวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อจำกัดในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลในทางรูปธรรม

นอกจากนั้น หากพิจารณาในถึงต้นตอของปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาของกรุงเทพมหานครที่อาจส่งผลให้การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของกรุงเทพมหานครประเทศไทยยังไม่เป็นไปตามวิถีทางที่พึงประสงค์แนวคิดของการเรียนรู้ของศตวรรษที่ 21 เป็นแนวคิดการเรียนรู้ใหม่ที่เปลี่ยนไปจากเดิม คือ

1) การศึกษาของกรุงเทพมหานครไม่ทำให้ผู้เรียนแล้วเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง เพราะเมื่อเรียนแล้วต้องมีความรู้ใหม่ แต่ถ้าพื้นฐานความรู้เดิมไม่แน่นก็ไม่สามารไปต่อความรู้ใหม่ได้ ดังนั้น แนวคิดการเรียนรู้ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ทักษะเพื่อ

การดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่ ดังนั้น การศึกษาสมัยใหม่ต้องเล็งเป้าหมายเลยจากเนื้อหาวิชาไปสู่การพัฒนาทักษะ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนรู้

2) การปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีครูในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาให้เกิดขึ้นได้จริง หากได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ครู และผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนให้มีความหมายเชื่อมโยงสู่ชีวิตจริง รวมทั้งสามารถพัฒนาทักษะที่หลากหลายของผู้เรียนมิใช่เพียงเพื่อสอบ แต่เป็นการเรียนรู้เพื่อเผชิญความเปลี่ยนแปลง

3) แนวคิดการเรียนรู้สำหรับครู คือ เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางเน้นคำถามและปัญหา ครูต้องฝึกเป็นนักตั้งคำถาม และนักตั้งปัญหาเพื่อสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้

4) การแลกเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ คือ การตั้งคำถามมากกว่าการค้นหา คำตอบการต่อยอดความรู้แบบไม่ใช่ไปสู่อุดความรู้ แต่ต้องเป็นลักษณะของการแตกขยายความรู้ พื้นที่ในการลองผิดลองถูก สามารถคิดนอกกรอบได้โดยต้องมีความรู้ในกรอบเสียก่อน เพราะทักษะของการเรียนรู้ คือ กระบวนการเรียนรู้ที่กล้าลองผิดลองถูก โดยผ่านการเรียนรู้ได้หลายช่องทาง

5) คุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ การเรียนรู้สู่คุณธรรม ความดีงาม เห็นแก่ส่วนรวม การสร้างคุณสมบัติ สร้างความเป็นคน ทำงานหนัก สู้งาน การเรียนตลอดชีวิต การสนใจพัฒนาสังคม ทั้งครอบครัวและโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญและความเอาใจใส่ในการปลูกฝังสิ่งดังกล่าวให้เกิดขึ้นได้จริง

โดยสรุปแล้วทักษะสำคัญด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ควรมีนอกจากผู้เรียนจะต้องมีความรู้จากเนื้อหาสาระวิชาในห้องเรียนแล้วนักเรียนจะต้องมีคุณลักษณะอื่นๆ ประกอบกันได้แก่ การมีความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม สามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบด้วยการต่อยอดความรู้ที่ได้รับจากในชั้นเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจนสามารถต่อยอดไปสู่การมีอาชีพในอนาคตได้ ร่วมกับการมีความตระหนักในสิทธิหน้าที่ความเป็นพลเมืองในสังคมไปพร้อมๆ กัน ดังนั้น ภาระหน้าที่ที่จะเกิดขึ้นของผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาคือ นอกจากจะจัดการเรียนรู้ในสาระวิชาทั่วไปแล้ว ต้องคำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนด้วยอีกทางหนึ่ง

จากการศึกษาแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) สามารถสรุปได้ว่า กรุงเทพมหานครต้องการจัดการศึกษาในแนวทางการจัดการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์โลกที่มีการพัฒนาตลอดเวลา ดังนั้น การพัฒนาคน และการผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เพื่อให้สอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่เน้นคน เป็นศูนย์กลางการพัฒนาใน

ทุกมิติ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัย ได้รับการศึกษาเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ การพัฒนาทักษะควบคู่กับการส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคม เพื่อ สร้างคนดี มี วินัย มีค่านิยมที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม ภายใต้แนวคิดที่ว่าผู้เรียนทุกคนต้องได้รับโอกาส การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง จึงมีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษา ซึ่งมีแนวทางหลัก คือ การกระจายโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียม เสมอภาค การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ดังปรากฏใน แผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556-2575) ทั้งนี้มีเป้าประสงค์คือ ต้องการพัฒนา คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้แก่ผู้เรียนในเขตปกครองของ กรุงเทพมหานคร เดิบโตเป็นคนที่มีสมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม และมี ทักษะการดำรงชีวิต

จากการศึกษาแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) เห็นได้ว่ากระแสการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ส่งผลกระทบต่อ การศึกษาของกรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) มาใช้เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การพัฒนาหลักสูตร ภาษาอังกฤษ การเตรียมความพร้อมทางภาษาอังกฤษของผู้เรียน ผู้สอน โดยมีการนำเทคโนโลยี สารสนเทศมาช่วยในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียน ให้สามารถค้นหาคำตอบ คิดวิเคราะห์เป็น สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ หลักสูตรภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 1) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) การพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาคุณภาพครู 4) การพัฒนาคุณภาพ การวัดและประเมินผล 5) การพัฒนาคุณภาพด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร 6) การพัฒนา คุณภาพด้านเนื้อหาของหลักสูตร และ 7) การพัฒนาคุณภาพด้านสื่อ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งหมดนี้มีเป้าหมายเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถแปลงแผนการศึกษาสู่การปฏิบัติ ได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับเป็นไปในทิศทางเดียวกันในมิติบริบททางด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับท้องถิ่น ส่วนกลาง และระดับชาติจากงานวิจัยในครั้งนี้ เรื่อง อนาคตภาพ หลักสูตรภาษาอังกฤษของสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ผู้วิจัยพบว่า สอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลทาง ภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นกลไกหลักของการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยและ การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความท้าทายที่เป็นพลวัต ของโลกศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับทักษะทางภาษาอังกฤษในการดำรงชีวิต รวมทั้งพัฒนา ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะด้านภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงานที่ผู้เรียนสามารถ

ทดสอบ วัดและประเมินผลผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นแนวทางในการมองภาพอนาคตของผู้เรียนตาม หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติต่อไปได้

1.5 หลักสูตรภาษาอังกฤษในไทย

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึง แนวทางการดำเนินงาน หลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการหรือ English Program โดยมีรายละเอียด 3 ส่วน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และตาม หลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ซึ่งปรับปรุงในส่วนของมาตรฐาน 3 ด้าน มี 7 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ (คณะกรรมการ รัศมีมารีย์, 2554, 19-22) ดังนี้ คือ

1) หลักเกณฑ์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

1.1) หลักเกณฑ์ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ กำหนดไว้ในมาตรา 42 ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพทางวิชาการ” และ มาตรา 43 กำหนดว่าบุคคล ย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะจัดให้อย่างทั่วถึง และมี คุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้ การกำกับดูแลของรัฐย่อมได้รับความคุ้มครอง ในทำนองเดียวกันพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 ข้อ 2 กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา 9 ข้อ 5 และข้อ 6 กำหนดให้ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วม ของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

นอกจากนี้ มาตรา 10 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมี ความสามารถพิเศษต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมี ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัด การศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ส่วนมาตรา 23 ข้อ 4 ให้เน้นทักษะด้านภาษา

อีกประการหนึ่ง ได้มีคำสั่งจากกรมวิชาการที่ วก 1065/2544 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2544 เรื่องให้ใช้นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรภาษาอังกฤษ ของ กระทรวงศึกษาธิการ มีสาระสำคัญคือ นโยบายให้ถือว่าการจัดการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ

เป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการศึกษาโดยให้จัดได้เป็นบางวิชา และต้องเอื้อประโยชน์กับการจัดการเรียนรู้ของระบบที่ใช้ภาษาไทย อีกทั้งคงไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้จ่าย

2) แนวทางการปฏิบัติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และตามหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานตามหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

2.1) สถานศึกษาที่มีความพร้อม และประสงค์จะจัดการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษต้องเสนอโครงการ ตามหัวข้อเรื่องและวิธีการ ในการเขียนโครงการ ตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด แล้วเสนอให้พิจารณาตามลำดับขั้น จนกว่าจะได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ จึงจะเปิดทำการจัดการเรียนรู้ได้

2.2) สถานศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการแล้ว ต้องดำเนินการภายใน 2 ปี หากไม่ได้ดำเนินการภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าโครงการนี้สิ้นสุด และกรณีที่ได้ดำเนินการแล้ว หากประสงค์จะหยุดดำเนินการ ต้องแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ปกครองผู้เรียนล่วงหน้า อย่างน้อย 2 ปี โดยต้องคำนึงถึงการจบประโยคของผู้เรียนชั้นสุดท้ายที่รับเข้าเรียนด้วย

2.3) สถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ ทั้งกลุ่มที่จัดการเรียนรู้เป็นภาษาไทย และกลุ่มที่จัดการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ ต้องมีแผนการพัฒนาครูผู้สอน ให้สามารถจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เหมือนเจ้าของภาษา

2.4) สถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษต้องจัดให้มีคณะกรรมการทำหน้าที่ตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงาน โดยเน้นคุณภาพของผู้เรียนทั้งคุณลักษณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วจัดทำรายงานประจำปีเสนอหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.5) สถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ สามารถเปิดสอนได้ทั้งระดับก่อนปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

2.5.1) ระดับก่อนปฐมวัย จัดการเรียนรู้ได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของเวลาที่จัดกิจกรรม

2.5.2) ระดับประถมศึกษา จัดการเรียนรู้ได้เฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และพลศึกษา โดยจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของศาสตร์นั้นๆ ควบคู่กับภาษาอังกฤษ

2.5.3) ระดับมัธยมศึกษา จัดการเรียนรู้อันได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ยกเว้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และสังคมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย กฎหมายไทย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย

2.5.4) เวลาเรียนที่ใช้จัดการเรียนรู้ สอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ใช้เวลาเรียน 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ขึ้นไปไม่น้อยกว่า 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้)

2.5.5) ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษาที่เป็นชาว ต่างประเทศ ต้องออกเสียงภาษาอังกฤษได้ถูกต้องตามสำเนียงของเจ้าของภาษา และใช้ภาษาไทย ในการสื่อสารเบื้องต้นได้ หรือจัดให้ครูผู้สอนชาวไทยที่ใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้ดีเข้าไปมีส่วนร่วม ตลอดเวลา

2.6) การคัดเลือกและการจัดการเกี่ยวกับครูผู้สอน มีดังนี้

2.6.1) จบปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย และต้องมีหลักฐานการศึกษาใน สาขาวิชาที่สอนหรือที่เกี่ยวข้อง

2.6.2) ครูผู้สอนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา ต้องมีความสามารถในการใช้ ภาษาอังกฤษทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในการสื่อสารได้เหมือนเจ้าของภาษาและ ได้คะแนนสอบ TOEFL ไม่น้อยกว่า 550 หรือ IELTS ไม่น้อยกว่า 5.5

2.6.3) ครูผู้สอนทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจเด็ก และวิธีการจัด การเรียนการสอนโดยมีหลักฐานการศึกษาด้านการสอน ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยการเรียนรู้

2.6.4) ครูผู้สอนชาวต่างประเทศ ต้องได้รับการอบรมด้านหลักสูตรของ ประเทศไทยภาษาและวัฒนธรรมไทย อย่างน้อย 15 ชั่วโมง และครูผู้สอนทุกคนต้องมีโอกาสได้รับ การพัฒนาโดยได้รับการฝึกอบรม ศึกษาดูงานในประเทศหรือต่างประเทศ อย่างน้อย 3 ปี ต่อครั้ง

2.6.5) สถานศึกษาต้องจัดให้ครูผู้สอนทุกคน ทั้งที่จัดการเรียนการสอนเป็น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อประโยชน์ใน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.6.6) จัดให้ครูผู้สอนทำสัญญาปฏิบัติงานให้ครบ 1 ปีการศึกษาเป็น อย่างน้อย และมีบทลงโทษที่เข้มงวดหากละเมิดสัญญา

2.7) การรับผู้เรียน

2.7.1) รับผู้เรียนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

2.7.2) สถานศึกษาสามารถกำหนดเงื่อนไขความสามารถของผู้เรียนได้ตามความเห็นชอบของหน่วยงานต้นสังกัด และให้สถานศึกษาคัดเลือกผู้เรียนที่มีความสามารถผ่านเกณฑ์ได้เข้าเรียนโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มอย่างน้อย 3 % ของจำนวนผู้เรียน

2.7.3) การจัดจำนวนผู้เรียนแต่ละห้องเรียนในแต่ละระดับ ดังนี้ ระดับปฐมวัยไม่เกินห้องละ 25 คน และระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาปลาย ระดับวิชาชีพ (ปวช.- ปวส.) ไม่เกินห้องละ 30 คน

2.8) การเก็บค่าเล่าเรียนและการตั้งกองทุน

การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเรียน ค่าธรรมเนียมอื่นในสถานศึกษา เอกชน และค่าใช้จ่ายในส่วนที่เพิ่มจากการจัดการเรียนรู้เป็นภาษาไทยในสถานศึกษาของรัฐให้หน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดในอัตราที่เหมาะสมสถานศึกษา และกรรมการสถานศึกษาต้องจัดตั้งกองทุน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนที่ไม่ได้อยู่ในหลักสูตรภาษาอังกฤษ และมีความสามารถผ่านเกณฑ์ ให้เข้าเรียนอย่างน้อย 3 % ของจำนวนผู้เรียนแต่ละปี และเพื่อใช้ดอกผลจากกองทุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนหลักสูตรภาษาอังกฤษกับผู้เรียนที่เรียนเป็นหลักสูตรภาษาไทย

2.9) การจัดการทรัพยากรและกิจกรรมของสถานศึกษา

2.9.1) สถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้องบริหารจัดการบุคลากร สื่อวัสดุ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ และสถานที่ต่างๆ ให้ครูผู้สอนและผู้เรียนทุกคนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันและอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะสถานศึกษาของรัฐ ซึ่งใช้งบประมาณของรัฐต้องดูแลให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง

2.9.2) สถานศึกษาที่จัดหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการจะต้องจัดให้ผู้เรียนภาคปกติและผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษ ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมของโรงเรียน/ชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นไทย ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์การจัดการเรียนรู้

2.10) สถานศึกษาที่จะจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ ต้องดำเนินการ ดังนี้

2.10.1) หลักสูตรที่ใช้ต้องจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นแกน โดยจัดให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และและตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551

2.10.2) การจัดการเรียนรู้ ต้องจัดในบริบทของความเป็นไทยผสมผสานความเป็นสากลโดยมุ่งเน้นความรักท้องถิ่น ประเทศชาติและความเป็นไทย โดยอาจจะจัดให้มีการสอนเสริมอย่างเป็นระบบ ตามความต้องการของผู้เรียน

2.10.3) จัดการเรียนรู้ทุกวิชา โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม สร้างความมั่นใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

2.10.4) สถานศึกษาจัดการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษได้ทุกระดับ คือระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา หากต้องคำนึงถึงความสามารถพื้นฐานในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียน ความพร้อม ความสนใจที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรคำนึงถึงศักยภาพตามวัย

2.10.5) สถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ สามารถจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ ยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ว่าด้วยเรื่องของประเทศไทย วัฒนธรรมไทย และกฎหมายไทย ให้จัดการเรียนรู้เป็นภาษาไทย ส่วนกิจกรรมพัฒนานักเรียนเช่น ลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด/ผู้นำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมอิสระ และวิชาพระพุทธศาสนาอาจจัดการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ และ/หรือ ภาษาไทยก็ได้

2.10.6) ระดับชั้นที่เปิดการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาที่เปิดการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญในปีการศึกษาแรกที่เริ่มดำเนินการ ให้เปิดการจัดการเรียนรู้ขั้นต้นของแต่ละระดับ (ประถมศึกษาปีที่ 1/มัธยมศึกษาปีที่ 1 และ/หรือ มัธยมศึกษาปีที่ 4) และเปิดการจัดการเรียนรู้เพิ่มปีละชั้นตามลำดับ

2.10.7) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายเช่น การสอนแบบโครงงาน การสอนแบบบูรณาการ การสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและสรุปเป็นองค์รวมความรู้ได้

2.10.8) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และและตามหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 จัดกิจกรรมเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เช่น การจัดค่ายภาษาอังกฤษ จัดค่ายคอมพิวเตอร์ การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา

2.11) สื่อการเรียนรู้

2.11.1) สถานศึกษาต้องจัดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และหลักสูตร

การศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2548 ในระดับปฐมวัยและตามหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ทั้งฉบับภาษาไทย และภาษาอังกฤษให้ครูผู้สอนทุกคนได้ศึกษา

2.11.2) สถานศึกษาต้องจัดให้มีหนังสือเรียนที่เป็นภาษาไทยครบถ้วน ตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด อย่างน้อย 10 ชุด ไว้ในห้องสมุด ในกรณีที่ สถานศึกษาจัดทำหนังสือเรียนขึ้นใช้เอง และมีการบังคับซื้อหนังสือเรียนนั้น ต้องได้รับอนุญาตจาก กระทรวงศึกษาธิการก่อน

2.11.3) สถานศึกษาต้องจัดหาเอกสารประกอบการเรียนรู้ หนังสือ แบบฝึกหัดหรือหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เป็นภาษาอังกฤษให้ครบทุกวิชาในจำนวนที่เหมาะสมและ สอดคล้องกับเนื้อหาตามหลักสูตร โดยระบุรายการจำนวนหนังสือทั้งภาษาไทยและ ภาษาต่างประเทศที่จะจัดไว้ในห้องสมุดและที่จะใช้ในการเรียนรู้ไว้ในโครงการ

2.11.4) สถานศึกษาต้องจัดให้มีสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา วัสดุ อุปกรณ์การเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เรียนอย่างครบถ้วน และเพียงพอ ได้แก่ โปรแกรมสำเร็จรูปช่วยสอน สื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และสื่อในลักษณะสื่อ ICT ทางภาษาอังกฤษกับผู้เรียน

2.11.5) สถานศึกษาต้องจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย โดยเฉพาะสื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลาย และเพียงพอทั้งใน และนอกสถานศึกษา รวมถึงการจัด บรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ และควรจัดให้มีห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ เพื่อเสริมสร้าง การเรียนภาษาอังกฤษ

2.12) การวัดผลและประเมินผล

2.12.1) สถานศึกษาต้องดำเนินการวัดผล และประเมินผลหลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และตามหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ในกลุ่ม สาระการเรียนรู้ที่สอนเป็นภาษาอังกฤษ ต้องวัดผลประเมินผล เป็นภาษาอังกฤษทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสถานศึกษาควรประเมินความสามารถใช้ภาษาอังกฤษทุกทักษะของผู้เรียนเป็นระยะๆ เพื่อให้ทราบความก้าวหน้า และเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนและให้ความสำคัญกับการประเมิน คุณธรรม ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ และข้อกำหนดของหลักสูตร

2.12.2) สถานศึกษาต้องดำเนินการวัดและประเมินผลตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2544 และมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2544 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2544 ในกรณีเปิดการจัดการเรียนรู้อะดับปฐมวัยต้องประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และตามหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 แล้วจัดทำหลักฐานแสดงผลการเรียนของผู้เรียน ตามแบบที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากำหนดเป็นภาษาอังกฤษ

2.12.3) การขอรับรองคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาต้องจัดทำกา
ประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่สามารถตรวจสอบและประเมินได้

2.12.4) การวัดผลสัมฤทธิ์การใช้ภาษาอังกฤษ สถานศึกษาควรทำวิจัย
ศึกษาเปรียบเทียบทางการเรียนของผู้เรียนในทุกระดับชั้นปี และควรที่จะได้รับการประเมิน
ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ TOEFL หรือ IELTS หรือ TOEIC หรือจากสถาบันอื่นที่ได้รับการรับรอง
มาตรฐานตามที่สถานศึกษากำหนดในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้จัดทำหลักฐานแสดงผล
การเรียนเป็นภาษาอังกฤษ

3) ข้อควรตระหนักตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และตาม
หลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551

3.1) การกำกับ ติดตาม และประเมินโครงการ

3.1.1) กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษา ต้องจัด
ให้มีการกำกับติดตามและประเมินผลโครงการจัดการเรียนรู้อะดับปฐมวัยเป็นภาษาอังกฤษทั้งในด้านความพร้อม
ในด้านการเตรียมการของสถานศึกษา การบริหารจัดการการดำเนินงานของสถานศึกษาและ
คุณภาพของผู้เรียน

3.1.2) กระทรวงศึกษาธิการต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัย
เกี่ยวกับคุณภาพของการจัดการเรียนรู้อะดับปฐมวัยเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นทั้งใน
ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การลดค่าใช้จ่าย คุณภาพของครูผู้สอนและวิธีการบริหารจัดการที่มี
ประสิทธิภาพ

3.1.3) กระทรวงศึกษาธิการต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อ
แก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้อะดับปฐมวัยภาษาอังกฤษ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.1.4) ให้แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินโครงการทุกปี เมื่อสิ้นปีการศึกษา
แล้วรายงานผลให้ต้นสังกัดทราบ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาในปี
การศึกษาต่อไป

หลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ (English Program) มีการปรับปรุง
ตามหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ในส่วนของมาตรฐานและตัวชี้วัดเพิ่มเติมจากหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น มีลักษณะเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่จัดการศึกษา หลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ ใช้เป็นหลักหรือแนวทางในการเทียบเคียงเพื่อการพัฒนา กำกับดูแล ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา โดยสถานศึกษาทุกแห่งนำไปเป็นเป้าหมายหรือเป็นกรอบทิศทางเพื่อการพัฒนาคุณภาพ และใช้ในการประเมินตนเองว่า ใน แต่ละปีหรือแต่ละช่วงเวลาที่กำหนด สามารถดำเนินโครงการได้บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปเป็นเป้าหมายในการกำกับดูแล การตรวจสอบและการประเมินคุณภาพของโครงการในภาพรวม และนำข้อมูลมาวางแผนยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557, 6) มีรายละเอียดในส่วนปรับปรุง แต่ละด้าน แต่ละมาตรฐาน และแต่ละตัวบ่งชี้ ดังนี้

ด้านที่ 1 นโยบาย กลยุทธ์ และการบริหารจัดการ

มาตรฐานที่ 1 สถานศึกษามีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ และมีกลยุทธ์ที่สร้างความเข้มแข็งให้กับหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ของหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ อย่างชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 สถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 สถานศึกษากำหนดโครงสร้างหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ ระบบการบริหารจัดการ และบทบาทหน้าที่ของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 สถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ

มาตรฐานที่ 2 สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และสื่อสารภาษาอังกฤษได้ รวมทั้งบริหารหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการแบบมีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 สถานศึกษาสรรหาครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทย ที่มี ความรู้ ความสามารถในการสอนเป็นภาษาอังกฤษ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 สถานศึกษาพัฒนาครูชาวต่างชาติและหรือครูชาวไทยใน
หลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 สถานศึกษามีบุคลากรฝ่ายสนับสนุนหลักสูตรภาษาอังกฤษ
ตามกระทรวงศึกษาธิการ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 สถานศึกษานิเทศ ติดตาม และประเมินผลครูผู้สอนและ
บุคลากรฝ่ายสนับสนุนหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.6 สถานศึกษาบริหารจัดการงบประมาณหลักสูตร
ภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ แบบมีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 2.7 สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนหลักสูตร
ภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.8 สถานศึกษามีและใช้ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ พื้นที่ใช้
สอย สื่อการเรียนรู้ และระบบเทคโนโลยี สนับสนุนการเรียนการสอนในหลักสูตรภาษาอังกฤษตาม
กระทรวงศึกษาธิการ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.9 สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อ
การสื่อสารและการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.10 สถานศึกษากำกับ ติดตาม สรุปผลและรายงานผล
การดำเนินงานหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ

ด้านที่ 2 หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ
ที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการในการจัดการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 โครงสร้างหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ
มีรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมที่มุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ในสาระต่างๆ เป็น
ภาษาอังกฤษ

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 โครงสร้างหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ
มีการจัดรายวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ของผู้เรียนทั้งในด้านการใช้
ภาษาสื่อสารประจำวันและวิชาการ

มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อใน
การเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 ออกแบบการเรียนรู้เหมาะสมกับความแตกต่างของสมมติผล (Proficiency) ทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ออกแบบการเรียนรู้ตามความแตกต่างของสมมติผล (Proficiency) ทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนโดยใช้สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ เครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาทักษะและเจตคติต่อภาษาอังกฤษ เสริมสร้างความสามารถด้านวิชาการและอัตลักษณ์ของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 4.5 สร้างโอกาสและจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการใช้ภาษาอังกฤษให้เหมาะสมกับบริบทของวัฒนธรรมที่หลากหลาย

มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีระบบการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 วัดและประเมินผล รายงานความก้าวหน้าของผู้เรียน ด้านทักษะ ภาษาอังกฤษ และความรู้ในแต่ละรายวิชา อย่างเป็นระบบและ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 ทดสอบสมมติผลทักษะภาษาอังกฤษ (English Proficiency) ของผู้เรียนโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานจากสถาบันที่ได้รับการยอมรับระดับนานาชาติโดยเทียบเคียงระดับความสามารถกับกรอบ CEFR

ด้านที่ 3 คุณภาพผู้เรียน

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ มีความเป็นเลิศทางวิชาการและทักษะภาษาอังกฤษ

ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระเพิ่มขึ้น

ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ มีผลคะแนนทดสอบระดับชาติทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติรวมทั้งมีผลคะแนนวิชาภาษาอังกฤษร้อยละ 50 ขึ้นไป

ตัวบ่งชี้ที่ 6.3 ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ มีผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากสถาบันที่เป็นที่ยอมรับ โดยเทียบเคียงกับระดับความสามารถตามกรอบ CEFR ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวบ่งชี้ที่ 6.4 ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ เข้าร่วมกิจกรรมประกวด แข่งขันทักษะทางวิชาการและทักษะทางภาษาอังกฤษในระดับภาค ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการมี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ

ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการมี ภาวะผู้นำและผู้ตาม มีคุณธรรมจริยธรรม และกล้าแสดงออก

ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ และนำเสนอผลงานเป็นภาษาอังกฤษ

ตัวบ่งชี้ที่ 7.3 ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการมี ส่วนร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมโลก

ตัวบ่งชี้ที่ 7.4 ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการมี นิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้เป็นภาษาอังกฤษ ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อ ต่างๆ รอบตัว

ตัวบ่งชี้ที่ 7.5 ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการมี ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ การทำงานและการสร้างสรรค์ผลงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 7.6 ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษตามกระทรวงศึกษาธิการ รักความเป็นไทย แสดงออกซึ่งความเป็นไทย มีความตระหนักในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 2 ช่วง คือช่วงที่ 1 เป็นช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษาตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และช่วงที่ 2 ตั้งแต่หลังปี พ.ศ. 2544 ไปถึงหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ในปัจจุบัน นั้นมีข้อแตกต่างกันใน ดังนี้

1.1 ด้านการจัดหลักสูตร

ช่วงที่ 1 เป็นช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษาตามแนวหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แบ่งหลักสูตร ออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับประถมศึกษา (6 ปี)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี)

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (3 ปี)

ส่วนช่วงที่ 2 ตั้งแต่หลังปี พ.ศ.2544 ไปถึงหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ในปัจจุบันกำหนดหลักสูตรต่อเนื่องกัน 12 ปี โดยแบ่งออกเป็น 4 ช่วงชั้น คือ

ช่วงชั้นที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 มัธยมศึกษาปีที่ 4-6

1.2 การกำหนดสาระการเรียนรู้

ช่วงที่ 1 เป็นช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษาตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดสาระที่จะจัดให้เรียนรู้เป็น 2 ระดับ คือ หลักสูตรประถมศึกษากำหนดเป็นกลุ่มประสบการณ์มี 5 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ประกอบด้วย ภาษาไทย และ คณิตศาสตร์

2. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

3. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

4. กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ

5. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษอยู่ในกลุ่มนี้)

หลักสูตรมัธยมศึกษา (ต้น/ปลาย) จัดเป็นกลุ่ม 5 กลุ่มวิชา คือ

1. กลุ่มวิชาภาษาไทย

2. กลุ่มวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

3. กลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ

4. กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ

5. กลุ่มภาษาต่างประเทศ

ตาราง 1 แสดงหลักสูตรภาษาอังกฤษก่อนการปฏิบัติการศึกษาตามแนวหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

ด้าน	ช่วงก่อนการปฏิบัติการศึกษาตามแนวหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
จัดหลักสูตร	ระดับประถมศึกษา (6 ปี) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (3 ปี)
การกำหนดสาระการเรียนรู้	หลักสูตรประถมศึกษา กำหนดภาษาอังกฤษ อยู่ในกลุ่ม ประสบการณ์พิเศษ (อยู่ในกลุ่มนี้) หลักสูตรมัธยมศึกษา (ต้น/ปลาย) อยู่ในกลุ่ม ภาษาต่างประเทศ
จุดมุ่งหมาย	ทุกระดับ มุ่งพัฒนาคนหรือผู้เรียนให้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตน และทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน
ลักษณะของหลักสูตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นหลักสูตรสถานศึกษา 2. เป็นหลักสูตรที่ใช้จุดประสงค์ 3. โครงสร้างของหลักสูตรกำหนดเนื้อหา ที่มีรายละเอียดเป็น วิชา และอธิบายรายวิชาทุกวิชาคาบ/เวลาเรียนที่ชัดเจนและ การวัดผลประเมินผลที่ปรากฏระเบียบชัดเจนในการปฏิบัติ 4. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ประกอบการเรียนรู้เป็นรายวิชา 5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กำหนด โดย กระทรวงศึกษาธิการ 6. การจัดการเรียนรู้เน้นกระบวนการ โดยใช้เนื้อหาวิชาต่างๆ 7. การประเมินผลการเรียนมี 3 ลักษณะ คือ การวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และเมื่อเรียนจบแล้ว 8. มีการประเมินคุณภาพผู้เรียนในชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6, มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ มัธยมศึกษาปีที่ 6 9. กำหนดให้มีการเทียบโอนประสบการณ์ และผลการเรียนรู้ ตลอดหลักสูตร 10. ไม่กำหนดการประเมินความสามารถด้านภาษาอังกฤษ TOEFL IELTS TOEIC ของผู้เรียน

ส่วนช่วงที่ 2 ตั้งแต่หลังปี พ.ศ. 2544 ไปถึงหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ในปัจจุบัน กำหนดสาระที่จะให้เกิดการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเหมือนกันตลอดหลักสูตร ทั้ง 12 ปี ซึ่งประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

การกำหนดสาระการเรียนรู้ของทั้ง 8 กลุ่ม แบ่งออกเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน เป็นสาระการเรียนรู้ที่จำเป็น สำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคน ซึ่งหลักสูตรภาษาอังกฤษ (English Program) เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดเพิ่มขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ภายใต้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

จุดมุ่งหมายและลักษณะของหลักสูตร

จุดมุ่งหมายและลักษณะของหลักสูตรช่วงที่ 1 เป็นช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษาตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 มีรายละเอียดดังนี้

ทั้ง 3 ระดับ มุ่งพัฒนาคนหรือผู้เรียนให้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตน และทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน อย่างไรก็ตามกำหนดจุดหมายไว้แต่ระดับแตกต่างกันตามวัยของผู้เรียน

ระดับประถมเน้นความพร้อม ทำประโยชน์ต่อสังคม

ระดับมัธยมศึกษาเน้นการเลือกแนวทาง และทำประโยชน์ให้สังคมในด้านลักษณะของหลักสูตร สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เป็นหลักสูตรสถานศึกษาสามารถนำไปจัดการเรียนรู้ตามแนวทางที่กำหนดไว้ในขณะที่กำหนดให้ท้องถิ่น สามารถพัฒนาหลักสูตร/รายวิชาที่ไม่ซ้ำกับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกำหนดรหัสวิชาต่างๆ ได้

2. เป็นหลักสูตรที่ใช้จุดประสงค์ (จุดประสงค์กลุ่มวิชาและรายวิชา) เป็นตัวกำหนดคุณภาพผู้เรียน

3. โครงสร้างของหลักสูตรกำหนดเนื้อหา ที่มีรายละเอียดเป็นวิชา และอธิบายรายวิชาทุกวิชาคาบ/เวลาเรียนที่ชัดเจนและการวัดผลประเมินผลที่ปรากฏระเบียบชัดเจนในการปฏิบัติ

4. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ประกอบการเรียนรู้เป็นรายวิชา

5. สถานศึกษาไม่ต้องกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพราะได้กำหนดไว้เรียบร้อยแล้วในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

6. การจัดการเรียนรู้เน้นกระบวนการ โดยใช้เนื้อหาวิชาต่างๆ ที่กำหนดในหลักสูตรเป็นสื่อ ในการพัฒนาสติปัญญาสติปัญญาให้เจริญงอกงาม เป็นศูนย์กลางโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

7. การประเมินผลการเรียนมี 3 ลักษณะ คือ การวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และเมื่อเรียนจบแล้ว ต้องเน้นการนำผลการประเมินมาแก้ไขปรับปรุงคุณภาพผู้เรียน

8. มีการประเมินคุณภาพผู้เรียนในชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6

9. กำหนดให้มีการเทียบโอนประสบการณ์ และผลการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร

10. ไม่กำหนดการประเมินความสามารถด้านภาษาอังกฤษ TOEFL IELTS TOEIC ของผู้เรียน

ส่วนช่วงที่ 2 ตั้งแต่หลังปี พ.ศ.2544 ไปถึงหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ในปัจจุบัน มีจุดมุ่งหมายและลักษณะของหลักสูตร รายละเอียดดังนี้

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร มุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดี มีปัญญา (มีความสามารถ คิดเป็น แก้ปัญหาได้ และมีความสุข มีสุขภาพดี ภูมิใจในความเป็นไทย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข) โดยเฉพาะเน้นการพึ่งตนเองได้ในส่วนของลักษณะของหลักสูตร สามารถสรุปได้ คือ

1. เป็นหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดเป็นกรอบหลักสูตร คือ กำหนดสาระของหลักสูตรอย่างกว้างๆ เพื่อให้สถานศึกษาไปกำหนดรายละเอียด เพื่อจัดการเรียนรู้ต่อไป

2. เป็นหลักสูตรที่ใช้มาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณภาพผู้เรียน โดยส่วนกลางกำหนดมาตรฐานกลุ่มวิชาและมาตรฐานแต่ละช่วงชั้นให้

3. โครงสร้างของหลักสูตรกำหนดแต่เพียงสาระหลัก (ที่เป็นความคิดรวบยอด กว้างๆ) เท่านั้น สถานศึกษาต้องไปจัดการเรียนรู้ ทั้งในเรื่องการกำหนดเนื้อหาสาระ (คำอธิบาย รายวิชา) เวลาเรียน และการวัดผลประเมินผลการเรียนสถานศึกษาต้องดำเนินการเองทั้งหมด กล่าวได้ว่าสถานศึกษาต้องทำหลักสูตรของสถานศึกษาเอง และจัดการเรียนการรู้ด้วยตนเองทั้งสิ้น ในส่วนของภาษาอังกฤษพื้นฐานที่ไม่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ ตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เพิ่มเวลาเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เป็น 5 ชั่วโมง/สัปดาห์

4. สื่อการเรียนรู้ เน้นเพื่อการศึกษา ค้นคว้า เพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นเพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นสื่อจึงต้องหลากหลาย และต้องมีการเรียนรู้ เพื่อ การค้นคว้า

5. สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อเป็น เป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ม.27 วรรค 2) และมีการวัดและประเมินผล เพื่อปรับปรุง และพัฒนา

6. การจัดการเรียนรู้ เน้นตามสภาพจริง ในชีวิตจริงให้เกิดองค์ความรู้ซึ่ง สถานศึกษาจะต้องใช้วิธีการเชื่อมโยงสาขาวิชาต่างๆ หรือการบูรณาการองค์ความรู้สาขาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกันให้มากที่สุด นอกจากนั้นการจัดการเรียนรู้ต้อง ยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และพัฒนาตนเองได้

7. กำหนดให้ประเมินตามสภาพจริงควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ และ กำหนดให้สถานศึกษาประเมินซ้ำทุก 3 ปีสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย

8. มีการประเมินคุณภาพผู้เรียน โดยประเมินผู้เรียนทุกคนในปีสุดท้ายของทุก ช่วงชั้น (ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6)

9. กำหนดให้มีการเทียบโอนประสบการณ์ และผลการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร

10. ก่อนปี พ.ศ. 2551 ใช้การวัดและการประเมินความสามารถด้าน ภาษาอังกฤษจาก กรอบความสามารถ CEFR

ตาราง 2 แสดงหลักสูตรภาษาอังกฤษ ตั้งแต่หลังปี พ.ศ.2544 ไปถึงหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ในปัจจุบัน

ด้าน	หลักสูตรภาษาอังกฤษ2 ตั้งแต่หลังปี พ.ศ.2544 ไปถึง หลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ในปัจจุบัน
การจัดหลักสูตร	กำหนดสาระที่จะให้เกิดการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เหมือนกันตลอดหลักสูตร ทั้ง 12 ปี ซึ่งประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระ
การกำหนดสาระการเรียนรู้	ทุกระดับ มุ่งพัฒนาคนหรือผู้เรียนให้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน
จุดมุ่งหมาย	มุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดี มีปัญญา (มีความสามารถ คิดเป็น แก้ปัญหาได้ และมีความสุข มีสุขภาพดี ภูมิใจในความเป็นไทย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข) โดยเฉพาะเน้นการพึ่งตนเองได้
ลักษณะของหลักสูตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดเป็นกรอบหลักสูตร 2. เป็นหลักสูตรที่ใช้มาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณภาพผู้เรียน 3. โครงสร้างของหลักสูตรกำหนดแต่เพียงสาระหลัก สัปดาห์ 4. สื่อการเรียนรู้ เน้นเพื่อการศึกษา ค้นคว้า เพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 5. สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 6. การจัดการเรียนรู้ เน้นตามสภาพจริง ในชีวิตจริงให้เกิดองค์ความรู้ 7. กำหนดให้ประเมินตามสภาพจริงควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ และกำหนดให้สถานศึกษาประเมินซ้ำทุก 3 ปีสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย 8. มีการประเมินคุณภาพผู้เรียน โดยประเมินผู้เรียนทุกคนในปีสุดท้ายของทุกช่วงชั้น (ประถมศึกษาปีที่6 ,มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ มัธยมศึกษาปีที่ 6)

ตาราง 2 (ต่อ)

ด้าน	หลักสูตรภาษาอังกฤษ2 ตั้งแต่หลังปี พ.ศ.2544 ไปถึง หลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ในปัจจุบัน
	9. กำหนดให้มีการเทียบโอนประสบการณ์ และผลการเรียนรู้ ตลอดหลักสูตร
	10. ก่อนปี พ.ศ. 2551 ใช้การวัดและการประเมิน ความสามารถด้านภาษาอังกฤษจาก กรอบความสามารถ CEFR

ซึ่งหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการสอดคล้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 2 ช่วง คือช่วงที่ 1 เป็นช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ประกาศนียบัตร วิทยุศุภกุล, 2559, 2) และช่วงที่ 2 ตั้งแต่หลังปี พ.ศ. 2547 ไปถึงหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551ในปัจจุบันแต่ยังมีข้อแตกต่างกัน ดังนี้

1.1 ด้านการจัดหลักสูตร

ช่วงที่ 1 เป็นช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แบ่งหลักสูตร ออกเป็นระดับเดียว คือ ระดับประถมศึกษา (6 ปี)

ส่วนช่วงที่ 2 ตั้งแต่หลังปี พ.ศ. 2547 ไปถึงหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551ในปัจจุบันกำหนดหลักสูตรต่อเนื่องกัน 12 ปี โดยแบ่งออกเป็น 4 ช่วงชั้น คือ

ช่วงชั้นที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1-3

มีการเปิดช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สำหรับโรงเรียนขยายโอกาส

1.2 การกำหนดสาระการเรียนรู้

ช่วงที่ 1 เป็นช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดสาระที่จะจัดให้เรียนรู้เฉพาะหลักสูตรประถมศึกษา กำหนดเป็นกลุ่มประสบการณ์มี 5 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ประกอบด้วย ภาษาไทยและ
คณิตศาสตร์

2. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
3. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
4. กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ
5. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษอยู่ในกลุ่มนี้)

ส่วนช่วงที่ 2 ตั้งแต่หลังปี พ.ศ.2547 ไปถึงหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช
2551 ในปัจจุบัน กำหนดสาระที่จะให้เกิดการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเหมือนกันตลอด
หลักสูตร ทั้ง 12 ปี ซึ่งประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

การกำหนดสาระการเรียนรู้ของทั้ง 8 กลุ่ม แบ่งออกเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน
เป็นสาระการเรียนรู้ที่จำเป็น สำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคน การจัดหลักสูตร
ภาษาอังกฤษ (English Program) เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดเพิ่มขึ้นเพื่อให้ผู้เรียน
ได้เลือกเรียนตามความถนัดความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ภายใต้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ แบบ(Mini-English Program) คือ จัดการเรียนรู้เฉพาะ
5 วิชาหลัก ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา/พลศึกษา และศิลปะ

จุดมุ่งหมายและองค์ประกอบของหลักสูตร

จุดมุ่งหมายและองค์ประกอบของหลักสูตรช่วงที่ 1 เป็นช่วงก่อนการปฏิรูป
การศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ.2545 มีรายละเอียดดังนี้

ทั้ง 3 ระดับ มุ่งพัฒนาคนหรือผู้เรียนให้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตน และทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน อย่างไรก็ตามกำหนดจุดหมายไว้แต่ระดับแตกต่างกันตามวัยของผู้เรียน

ระดับประถมเน้นความพร้อม ทำประโยชน์ต่อสังคม

ระดับมัธยมศึกษาเน้นการเลือกแนวทาง และทำประโยชน์ให้สังคม

ในด้านลักษณะของหลักสูตร สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เป็นหลักสูตรสถานศึกษาสามารถนำไปจัดการเรียนรู้ตามแนวทางที่กำหนดไว้ในขณะที่กำหนดให้ท้องถิ่น สามารถพัฒนาหลักสูตร/รายวิชาที่ไม่ซ้ำกับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกำหนดรหัสวิชาต่างๆ ไว้

2. เป็นหลักสูตรที่ใช้จุดประสงค์ (จุดประสงค์กลุ่มวิชาและรายวิชา) เป็นตัวกำหนดคุณภาพผู้เรียน

3. โครงสร้างของหลักสูตรกำหนดเนื้อหา ที่มีรายละเอียดเป็นวิชา และอธิบายรายวิชาทุกวิชาคาบ/เวลาเรียนที่ชัดเจนและการวัดผลประเมินผล ที่ปรากฏระเบียบชัดเจนในการปฏิบัติ

4. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ประกอบการเรียนรู้เป็นรายวิชา

5. สถานศึกษาไม่ต้องกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพราะได้กำหนดไว้เรียบร้อยแล้วในหลักสูตรของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

6. การจัดการเรียนรู้เน้นกระบวนการ โดยใช้เนื้อหาวิชาต่างๆ ที่กำหนดในหลักสูตรเป็นสื่อ ในการพัฒนาสติปัญญาสติปัญญาให้เจริญงอกงาม เป็นศูนย์กลางโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

7. การประเมินผลการเรียนมี 3 ลักษณะ คือ การวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และเมื่อเรียนจบแล้ว ต้องเน้นการนำผลการประเมินมาแก้ไขปรับปรุงคุณภาพผู้เรียน

8. มีการประเมินคุณภาพผู้เรียนในชั้น ป.6

9. กำหนดให้มีการเทียบโอนประสบการณ์ และผลการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร ส่วนช่วงที่ 2 ตั้งแต่หลังปี พ.ศ. 2547 ไปถึงหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ในปัจจุบัน มีจุดมุ่งหมาย และองค์ประกอบของหลักสูตร มีรายละเอียดดังนี้

จุดมุ่งหมายและองค์ประกอบของหลักสูตร มุ่งพัฒนาผู้เรียนตามยุทธศาสตร์แผนปฏิบัติการด้านนโยบายการศึกษา คือ พัฒนาหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) สามารถสรุปได้ คือ

1. เป็นหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดเป็นกรอบหลักสูตร คือ กำหนดให้สถานศึกษาไปกำหนดรายละเอียด เพื่อจัดการเรียนรู้ต่อไป

2. เป็นหลักสูตรที่ใช้มาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณภาพผู้เรียน โดยส่วนกลางกำหนดมาตรฐานกลุ่มวิชาและมาตรฐานแต่ละช่วงชั้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงการบริการการศึกษาภาคบังคับ ตามลักษณะแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่ควรดำเนินการ ได้แก่ การเรียนฟรี การเรียนได้อย่างมีคุณภาพ เช่น โครงการหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รับผู้เรียนในสังกัด เป็นอัตราส่วนรับผู้เรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครจากระดับชั้นปฐมวัยร้อยละ 80 จากจำนวนทั้งหมด ส่วนผู้เรียนนอกสังกัดรับร้อยละ 20

3. โครงสร้างของหลักสูตรกำหนดแต่เพียงสาระหลักเท่านั้น สถานศึกษาต้องไปจัดการเรียนรู้ ทั้งในเรื่องการกำหนดเนื้อหาสาระ (คำอธิบายรายวิชา) เวลาเรียน และการวัดผลประเมินผลการเรียนสถานศึกษาต้องดำเนินการเองทั้งหมด กล่าวได้ว่าสถานศึกษาต้องทำหลักสูตรของสถานศึกษาเอง และจัดการเรียนการสอนด้วยตนเองทั้งสิ้น ในส่วนของภาษาอังกฤษพื้นฐานที่ไม่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ ตามหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เพิ่มเวลาเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เป็น 5 ชั่วโมง/สัปดาห์

4. สื่อการเรียนรู้ เน้นเพื่อการศึกษาค้นคว้า เพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นเพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นสื่อจึงต้องหลากหลายและต้องมีการเรียนรู้เพื่อการค้นคว้าให้ครอบคลุมทุกเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร การพัฒนาคุณภาพแหล่งการเรียนรู้ และเป็นแหล่งศึกษาตามอัธยาศัย เช่น การเพิ่มห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์

5. สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ม.27 วรรค 2) และมีการวัดและประเมินผล เพื่อปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งบทบาทของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

5.1 กำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ

5.2 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

5.3 จัดการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5.4 บริหารงานตามที่ได้รับมอบหมายด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป

5.5 สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.6 จัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา

5.7 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด

และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. มีเป้าหมายพัฒนาผู้เรียนด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสุขภาพกายใจของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ เน้นตามสภาพจริง ในชีวิตจริงให้เกิดองค์ความรู้ซึ่งสถานศึกษาจะต้องใช้วิธีการเชื่อมโยงสาขาวิชาต่างๆ หรือการบูรณาการ องค์ความรู้สาขาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกันให้มากที่สุด นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ต้อง ยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และพัฒนาตนเองได้ ตลอดจนให้ผู้เรียนมี ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีทักษะการทำงาน และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

7. ด้านครูผู้สอน มีเป้าหมายให้ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติการกระบวนการ จัดการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างมีประสิทธิภาพตามภาระหน้าที่ที่ รับผิดชอบ และเป็นผู้นำในการปฏิบัติการกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้นวัตกรรมด้านสื่อการเรียนรู้ เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้

8. กำหนดให้ประเมินตามสภาพจริงควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ และ กำหนดให้สถานศึกษาประเมินซ้ำทุก 3 ปีสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้เรียนมี ส่วนร่วมในการประเมินด้วย

9. มีการประเมินคุณภาพผู้เรียน โดยประเมินผู้เรียนทุกคนในปี สุดท้ายของทุกช่วงชั้น (ป.3 ป.6 และ ม.3)

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการใน ช่วงที่ตั้งแต่หลังปี พ.ศ.2544 ไปถึงหลังการใช้หลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ในปัจจุบันกับ หลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ช่วงที่ตั้งแต่หลังปี พ.ศ. 2547 ไปถึง หลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ในปัจจุบัน พบว่ามีความเหมือน และแตกต่างกัน ดังนี้

ส่วนที่เหมือนกันของหลักสูตร

แนวทางการปฏิบัติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และ ตามหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551และการวัดและประเมินผล ใช้กรอบความสามารถ ด้านภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป CEFR ทั้ง 2 หลักสูตรมีความเหมือนกัน

ส่วนที่แตกต่างกันของหลักสูตร

1. สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอโครงการผ่านสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ส่วนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เสนอโครงการผ่านสำนักงาน การศึกษากรุงเทพมหานคร

2. หลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ จัดการเรียนรู้อิงทุกระดับชั้นตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนสังกัดกรุงเทพมหานคร จัดการเรียนรู้อิง เฉพาะระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3. สังกัดกรุงเทพมหานคร จัดการเรียนรู้อิง เฉพาะ Mini English Program จัดการเรียนรู้อิงเฉพาะ 5 รายวิชาเป็นภาษาอังกฤษคือ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ และสุขศึกษา/พลศึกษา ส่วนกระทรวงศึกษาธิการจัด 2 รูปแบบ คือแบบ English Program แบบจัดการเรียนรู้อิงทุกระดับชั้นเป็นภาษาอังกฤษ และ Mini English Program แบบจัดการเรียนรู้อิงเฉพาะ 5 รายวิชาเป็นภาษาอังกฤษคือ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ และสุขศึกษา/พลศึกษา

4. การรับผู้เรียนกระทรวงศึกษาธิการรับทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ไม่จำกัด สังกัดการศึกษา แต่สังกัดกรุงเทพมหานคร รับเฉพาะผู้เรียนทั้งชาวไทย จำกัดสังกัดเป็นอัตราส่วน จากระดับชั้นปฐมวัยในสังกัดร้อยละ 80 จากจำนวนทั้งหมด ส่วนผู้เรียนนอกสังกัดรับร้อยละ 20

5. จำนวนผู้เรียนกระทรวงศึกษาธิการจำกัดผู้เรียนไม่เกิน 30 คน/ห้อง ส่วนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำกัดไว้ไม่เกิน 30 คน/ห้อง แต่ในกรณีที่เกินจำนวน ให้ผู้อำนวยการ สถานศึกษา พิจารณาและชี้แจงผู้ปกครอง เรื่องผู้เรียนต้องจัดหาหนังสือ ตำราและแบบฝึกหัดเอง กำหนดให้เกินได้ไม่เกิน 40 คน

6. การเก็บค่าเล่าเรียนกระทรวงศึกษาธิการมีการจัดเก็บค่าเล่าเรียนเพิ่มเติม และการจัดตั้งกองทุน ส่วนสังกัดกรุงเทพมหานครไม่มีการจัดเก็บค่าเล่าเรียน และการจัดตั้งกองทุน

7. สื่อการเรียนรู้อิง กระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาสามารถจัดทำหนังสือ เรียนเองได้ สถานศึกษาสามารถบังคับซื้อหนังสือเรียนได้ หากได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนสังกัดกรุงเทพมหานครสถานศึกษาไม่สามารถจัดทำหนังสือเรียนเองได้ สถานศึกษาไม่ สามารถบังคับซื้อหนังสือเรียนได้ สถานศึกษาในสังกัดต้องรับหนังสือเรียนจาก สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครเท่านั้น ซึ่งสำนักงานการศึกษาจะส่งสื่อการเรียนรู้อิงจำนวน 35 ชุด/ปีเท่านั้น หากสถานศึกษา ใดมีจำนวนห้องเรียนหรือผู้เรียนเกินกว่านี้ ทางสถานศึกษาต้องทำการบริหารและจัดการเอง

ตาราง 3 ตารางเปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ กับหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้าน	หลักสูตรภาษาอังกฤษของ กระทรวงศึกษาธิการ	หลักสูตรภาษาอังกฤษของ โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร
การเสนอโครงการ	ผ่านสำนักงานเขตพื้นที่	ผ่านสำนักการศึกษา
การจัดการเรียนรู้	ทุกระดับชั้น	ระดับ ประถมศึกษา และ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
รูปแบบการจัดการเรียนรู้	แบบ English program และ แบบ Mini English program	แบบ Mini English program
การรับผู้เรียน	ชาวไทยและชาวต่างชาติ	ชาวไทย จำกัดจากระดับชั้น ปฐมวัยในสังกัดร้อยละ 80
จำนวนผู้เรียน	ไม่เกิน 30 คน/ห้อง	ไม่เกิน 30 คน/ห้อง หรือตาม ผู้บริหารสถานศึกษากำหนด
การเก็บค่าเล่าเรียน	สามารถจัดเก็บค่าเล่าเรียน เพิ่มเติม และการจัดตั้ง กองทุน	ไม่สามารถจัดเก็บค่าเล่าเรียน เพิ่มเติม และการจัดตั้ง กองทุน
สื่อการเรียนรู้	สถานศึกษาสามารถจัดทำ หนังสือเรียนเองและสามารถ บังคับซื้อหนังสือเรียนได้	สถานศึกษาไม่สามารถจัดทำ หนังสือเรียนเองและไม่สามารถ บังคับซื้อหนังสือเรียนได้

ตาราง 3 (ต่อ)

ด้าน	หลักสูตรภาษาอังกฤษของ กระทรวงศึกษาธิการ	หลักสูตรภาษาอังกฤษของ โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร
การวัดและประเมินผล	ใช้กรอบความสามารถด้าน ภาษาอังกฤษของสหภาพ ยุโรป CEFR	ใช้กรอบความสามารถด้าน ภาษาอังกฤษของสหภาพ ยุโรป CEFR

จะเห็นได้ว่าทั้งสองสังกัดมีความเหมือนกันในแนวทางการปฏิบัติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และตามหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 และในส่วนของ การวัดและประเมินผล ซึ่งใช้กรอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Languages : CEFR) กรอบความคิดหลักด้านภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป มีอิทธิพลต่อหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศไทยในปัจจุบัน และส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรในอนาคต ทั้งการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

ซึ่งสอดคล้องกับประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง แนวปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับนโยบายการปฏิรูป การจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษการพัฒนาครูผู้สอน รวมถึงการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีทิศทางที่เป็นเอกภาพในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพราะเป็นภาษาสากลที่มีผู้นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุดภาษาหนึ่งในโลก และกลายเป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เรียนรู้ และฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษ จนเกิดทักษะและความสามารถในระดับสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ดำเนินการมีเป้าหมายการเรียนรู้และการพัฒนาที่เทียบเคียงได้กับมาตรฐานสากล ที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ในอนาคตจากการยกระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ด้วยการขยายโครงการพิเศษด้านการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557, 1) ดังนี้

1. หลักสูตร English Program (EP)
2. หลักสูตร Mini English Program (MEP)

3. หลักสูตร International Program (IP) สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถทางวิชาการสูง

4. หลักสูตร English Bilingual Education (EBE) โดยจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และศิลปศึกษาแบบสองภาษา (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ)

5. หลักสูตร English for Integrated Studies (EIS) ด้วยการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษ

และยังสอดคล้องกับสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ในส่วนของแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) ข้อที่ว่า ผู้เรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครต้องมีภาษาอังกฤษแข็งแรง พร้อมรับประชาคมอาเซียน มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นพลเมืองดี มีองค์ความรู้ มีทักษะในการดำรงชีวิต รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรม สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่เน้นเรื่องการอ่านคล่อง เขียนคล่อง ยกกระดับภาษาอังกฤษและพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และกรุงเทพมหานคร ใช้นโยบายเพื่อพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษอิงมาตรฐาน CEFR (The Common European Framework of Reference for Language) โดยพัฒนาครูผู้สอน และปรับชั่วโมงเรียนภาษาอังกฤษ 5 ชั่วโมง/สัปดาห์ ให้ครูผู้สอนมีมาตรฐานเดียวกันและนักเรียนมีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษได้จริง (วรรณวิไล พรหมลักขโณ, 2559, ออนไลน์)

1.6 หลักสูตรภาษาอังกฤษในต่างประเทศ

1.6.1 หลักสูตรภาษาอังกฤษในต่างประเทศ

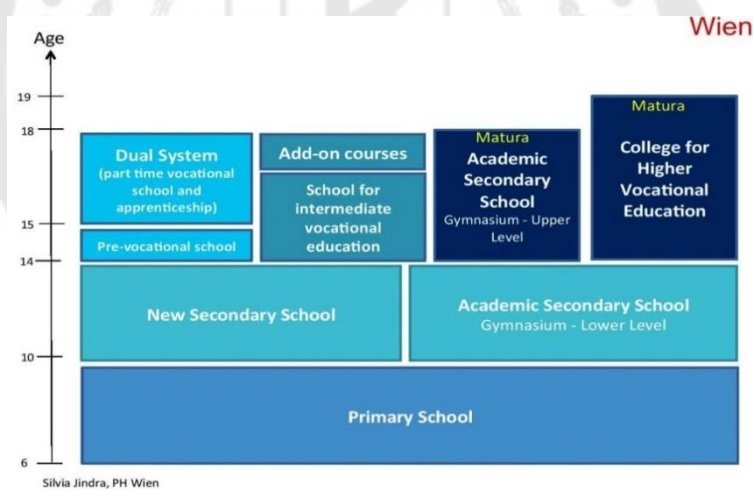
ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษในต่างประเทศซึ่งศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษของเวียดนาม ประเทศออสเตรเลียและหลักสูตรภาษาอังกฤษของ KIPP School เมืองนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนี้

1) หลักสูตรภาษาอังกฤษของเวียดนาม ออสเตรเลีย

จากการที่ผู้วิจัย ได้ศึกษาคุณภาพ ณ สาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งความสามารถทางภาษาอังกฤษอยู่ในฐานะผู้นำระดับโลก ตามรายงานที่เผยแพร่ ผู้เรียนมีดัชนีความรู้ภาษาอังกฤษ (English Proficiency Index หรือ EPI) สาธารณรัฐออสเตรเลียอยู่ลำดับที่ 7 จาก 63 ประเทศ คะแนน EPI ของออสเตรเลียเพิ่มขึ้น 4.63 จุดในช่วง 7 ปีที่ผ่านมาเป็นนับตั้งแต่ปี 2011 และเพิ่มเป็น 63.21 ในปี 2017 ตามหลังประเทศเดนมาร์ก ที่เป็นอันดับ 1 (EPI =69.3) ประเทศฮอลแลนด์เป็นอันดับที่ 2 (EPI =68.92) และประเทศสวีเดนอันดับที่ 3 (EPI = 67.80) ผู้เรียนชาวออสเตรเลีย ที่อายุระหว่าง 18-24 ปี สามารถใช้ภาษาอังกฤษในระดับดีมาก ซึ่งเป็นข้อ

บ่งชี้ว่า ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษโดยเฉลี่ยของประเทศ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศในกลุ่มสมาชิกสหภาพยุโรป หลักสูตรภาษาอังกฤษ(English Program) ซึ่งเป็นรากฐานของการศึกษาของสาธารณรัฐออสเตรีย หลักสูตรภาษาอังกฤษของเวียนนา ออสเตรียเน้นให้ผู้เรียนเพิ่มความสามารถ และความคล่องแคล่วในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ผู้เรียนในหลักสูตรจะมีความมั่นใจด้านทักษะการสื่อสาร และจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่สนุกสนาน เน้นกิจกรรมที่หลากหลาย โครงสร้างหลักสูตรมีการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชาเป็นภาษาอังกฤษ ผู้เรียนระดับปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาล ผู้เรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนของรัฐในเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรียทุกคน ได้รับสิทธิในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งนโยบายของภาครัฐ กำหนดผู้เรียนในระดับชั้นปฐมวัย มีจำนวนไม่เกิน 15 คน/ห้องเรียน ส่วนในระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีจำนวนไม่เกิน 25 คน/ห้องเรียน การวัดและประเมินผล อยู่ภายใต้กรอบ อ้างอิงตาม CEFR (Common European Framework of Reference for Languages)

ภาพประกอบ 2 หลักสูตรภาษาอังกฤษ ของเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย

ที่ ม า : European Commission .(2007) , Europeans and their Languages will become the 21st official language on 1 January 2007, 100.

ซึ่งลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย มีดังต่อไปนี้

1. ใช้กรอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Languages: CEFR) ในการวัดและประเมินผลหลักสูตร

2. ผู้เรียนมีสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ คือ เป้าหมายหลักของการเรียนรู้
3. จุดสำคัญหลักคือ ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการสื่อสารภาษาอังกฤษ (ไม่เน้นความถูกต้อง)
4. ผู้เรียนมีทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษ อย่างเท่าเทียมกันทุกทักษะ
5. เน้นการจัดการเรียนรู้เนื้อหาด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ จากการสร้างสถานการณ์จำลอง
6. ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย
7. เน้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์
8. เน้นการบูรณาการเนื้อหาวิชา จากกิจกรรมที่เน้นประสบการณ์ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง

Austrian curriculum (languages)

- Based on the CEFR
- Communicative competence is the main educational goal
- The main focus is successful communication (NOT to be confused with flawless communication !)
- Balance of all skills (reading, listening, writing, spoken interaction, spoken production)
- Teaching grammar within situational contexts
- Diversity of methods
- Creative elements
- Cross curricular activities

ภาพประกอบ 3 แสดงลักษณะหลักสูตรภาษาอังกฤษ ของเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย

ที่มา: Silvia Jindra . (2015). Foreign languages in the Austrian curriculum, 2.

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทัสจানা ในฐานะอนุกรรมการการศึกษา ด้านนโยบายทางภาษาในกลุ่มสมาชิกสหภาพยุโรปทั้ง 34 ประเทศ ได้ให้ข้อเสนอเพิ่มเติมว่า หลักสูตรภาษา และกลุ่มสหภาพยุโรปพยายามผลักดัน แผนการศึกษาเชิงนโยบาย เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงกับโลกในศตวรรษที่ 21 (ปี ค.ศ. 2008-2011และใช้มาจนปัจจุบัน) ซึ่งเน้นว่าผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทุกคน ต้องถือว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก เรียนรู้ควบคู่กับ

ภาษาอื่นเป็นภาษาที่ 2 ภาษาที่ 3 หรือภาษาที่ 4 ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารระหว่างกันได้ทุกประเทศของกลุ่มสมาชิกสหภาพยุโรปสอดคล้องกับการ์เซีย (Garcia, 2009, 209) กล่าวถึงนโยบายการศึกษาภาษาของสภายุโรป ซึ่งมีหลักการ และเหตุผลสำคัญดังนี้

1. ผู้เรียนที่เป็นพลเมืองยุโรปทุกคน มีสิทธิ์ที่จะสามารถพัฒนาความสามารถในการสื่อสารได้หลายภาษาตามความต้องการ

2. ยุโรปเป็นสังคมพหุภาษา ทุกภาษามีคุณค่าเท่าเทียมกันสำหรับการสื่อสาร และผู้เรียนที่เป็นพลเมืองยุโรปทุกคน มีสิทธิ์ในการใช้ภาษาและสามารถเรียนรู้ภาษาได้ตามความคุ้มครอง

3. ผู้เรียนที่เป็นพลเมืองยุโรปทุกคน โอกาสในการเรียนรู้ภาษาอื่น เป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม

4. ผู้เรียนที่เป็นพลเมืองยุโรปทุกคน มีโอกาสที่เท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเอง พัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ เป็นพลวัต ด้วยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความมั่งคั่งทางวัฒนธรรม ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ภาษาตลอดชีวิตภายใต้การส่งเสริมการจัดหลักสูตร แบบหลายภาษา (Plurilingualism Majority Language in Multilingual Curriculum) ซึ่งประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก โดยหลักสูตรแบบหลายภาษาจะเน้นเกี่ยวกับการเชื่อมโยงช่องว่าง ระหว่างทฤษฎี นโยบายทางภาษากับการฝึกปฏิบัติ และการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ด้วยวิธีการที่เป็นรูปธรรม เน้นสร้างประเด็นจากความท้าทายที่ต้องเผชิญในสังคมยุคใหม่ ที่มีความหลากหลายทางภาษา และวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศสมาชิกยุโรป ส่งเสริมแนวทางใหม่ๆ โดยการแลกเปลี่ยนผู้เรียนระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกยุโรป เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยการสนับสนุน จากภาครัฐ ด้านนโยบายการศึกษาภาษาและส่งเสริมการเจรจาระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษาภาษา กับผู้มีอำนาจตัดสินใจ ภายใต้นโยบายภาษาของสภายุโรป (Council of Europe, 2001, 182-190) ฝ่ายรับผิดชอบในการพัฒนานโยบายและวางแผนในสาขาการศึกษาภาษา และสำนักเลขาธิการ กฏบัตรยุโรปสำหรับภูมิภาค หรือชนกลุ่มน้อย เป้าหมายคือ การพัฒนารอบการทำงานร่วมกัน ของครูผู้สอน ในประเทศกลุ่มสภายุโรป สำหรับนโยบายด้านการศึกษาภาษา เพื่อส่งเสริมกรอบ ยุทธศาสตร์กลุ่มประเทศสมาชิกยุโรปมี การจัดสัมมนาการอภิปราย และการตัดสินใจเกี่ยวกับ นโยบายภาษาที่หลากหลายในระดับชาติและนานาชาติ เพื่อจัดการเรียนรู้ให้ตรงกับเนื้อหา วิธีการ และวิธีการที่โดยการประเมินโครงการ ดังภาพประกอบ

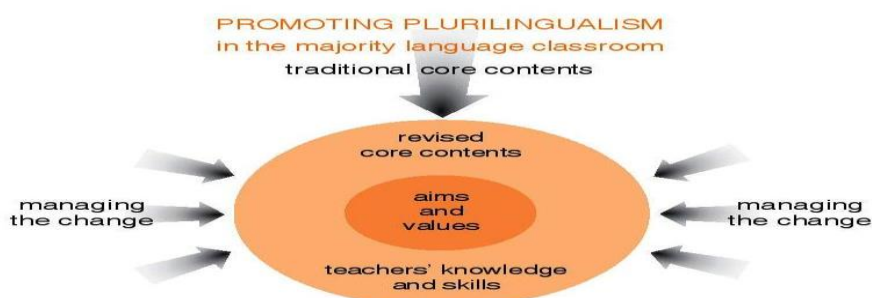

Fig. 2: The MARILLE framework

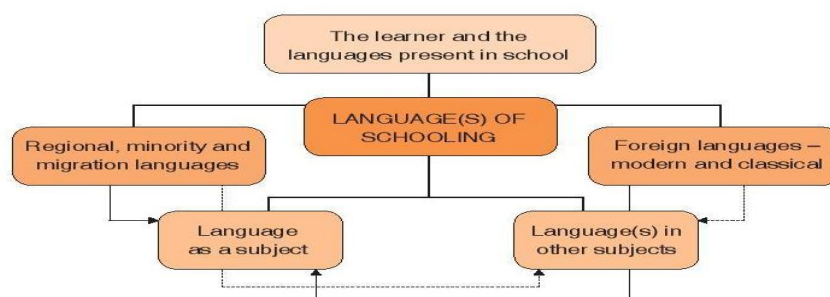

Fig. 1: Overview from the project Languages in Education, Languages for Education (Council of Europe 2011)

ภาพประกอบ 4 หลักสูตรแบบหลายภาษา ของกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป

ที่มา: Tatjana, Atanasoska, Klaus, Børge Boeckmann, Eija, Aalto, Andreas, Abel, and Terry, Lamb. 2011. Promoting Plurilingualism: Majority Language in Multilingual, 6.

2) หลักสูตรภาษาอังกฤษของ KIPP School เมืองนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา
 หลักสูตรภาษาอังกฤษในอเมริกา ผู้วิจัยศึกษาจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิในหลักสูตรภาษาอังกฤษของ KIPP Infinity Charter School ว่า “KIPP Infinity Charter School หรือ KIPP School (Knowledge Is Power Program) คือ โรงเรียน Knowledge Is Power Program (KIPP) เป็นโรงเรียนรัฐที่บริหารโดยภาคเอกชน หรือที่เรียกว่า โรงเรียนชาร์เตอร์ (Charter School) ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1994 โดย Michael Feinberg และ David Levin อดีตครูในโครงการ Teach For America ภายใต้ความเชื่อที่ว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถประสบความสำเร็จได้ โดยภูมิหลังของผู้เรียนไม่ใช่ข้ออ้างสำหรับการมีผลการเรียนตกต่ำ เป็นเนสส์ (Bennett, 2014, 22) และ ทอททัต และคณะ (Tuttle et al, 2015, 19) ด้วยความเชื่อดังกล่าว โรงเรียน KIPP มุ่งรับผู้เรียนที่มีฐานะครอบครัวไม่ดีและคัดเลือกผู้เรียนโดยการจับฉลาก ในปี 2014 ร้อยละ 96 ของผู้เรียนเป็นผู้มีเชื้อสายแอฟริกัน-อเมริกันและลาตินโน้และ

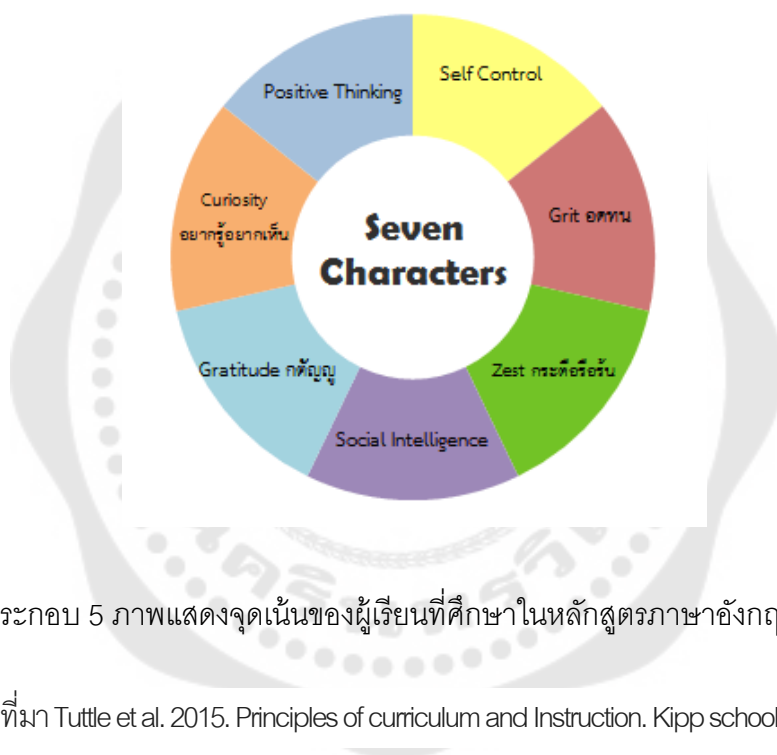
ร้อยละ 87 มีฐานะยากจน โรงเรียน KIPP สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีผลการเรียนดีได้จนมีชื่อเสียงมากขึ้น มาจากจุดมุ่งหมายพัฒนาให้ผู้เรียนได้เรียนในระดับอุดมศึกษาชั้นนำของประเทศสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันในเรื่องของคุณภาพการศึกษา ผู้เรียนทุกคนมีสิทธิได้เรียนกับครูที่ดีที่สุดได้รับการพัฒนาคุณลักษณะเพื่อให้เขาได้มีโอกาสเติบโต สู่อสังคมนี่ดีในอนาคตซึ่งเป็นเครือข่ายโรงเรียนที่ก่อตั้งขึ้นมากกว่า 20 ปี ภายใต้ความเชื่อที่ว่า “การศึกษาที่ดีสามารถเปลี่ยนชีวิตได้ (Great education transforms lives) (ลัดดา ภูเกียรติ, 2560, 2-3) มีโรงเรียนในเครือข่าย 183 แห่งทั่วอเมริกา และมีนักเรียนกว่า 70,000 คน ซึ่งนำมาสรุปการบริหารและจัดการดังนี้

การพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน KIPP Infinity Charter School คือ การพัฒนาจากผู้เรียนที่อยู่ในชุมชนที่ด้อยโอกาสและเป็นผู้อพยพ ซึ่งไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่หรือภาษาที่ 1 ให้ได้มีโอกาสเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และพัฒนาตนเองเพื่อให้มีโอกาสทางสังคมจากการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศได้ ทั้งยังมุ่งพัฒนาผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมตามแนวทางที่ผู้เรียนถนัด ซึ่งถือเป็นแนวทางที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก โดยสามารถวัดผลได้จากการที่ผู้เรียนเหล่านี้สามารถเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยระดับ ต้นๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ ซึ่งแนวคิดในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้นี้ได้รับความร่วมมืออันสำคัญยิ่งจากผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน ที่ให้ความใส่ใจในการพัฒนาค้นมากกว่าแทนที่จะพัฒนาการด้านความเป็นเลิศทางวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว (ทรงพล เจตนาวาณิชย์, 2557, 54-65)

จุดเด่นของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน KIPP Infinity Charter School คือ

- 1) วิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่ว่า Infinity No Short Cuts, No Limits คือ ผู้เรียนทุกคนต้องสามารถเรียนรู้ทางภาษาอังกฤษได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ซึ่งครูทุกคนจะสนับสนุนผู้เรียนทุกคนให้พัฒนาตนเองได้เต็มที่
- 2) พันธกิจของครูในการร่วมกันพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษของผู้เรียนในโรงเรียนมีความเข้มแข็ง
- 3) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำเรื่องการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (Instructional Leader)
- 4) การมี “จุดเน้นและคุณลักษณะที่สำคัญ” ของผู้เรียนเพื่อสร้าง 7 คุณลักษณะที่สำคัญในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ได้แก่
  - 4.1) การคิดบวกเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ (Positive Thinking)

- 4.2) การควบคุมตนเองในระหว่างเรียนภาษาอังกฤษ (Self Control)
- 4.3) ความอดทนในการเรียนภาษาอังกฤษ (Grit)
- 4.4) ความกระตือรือร้นในการเรียนภาษาอังกฤษ (Zest)
- 4.5) ความอยากรู้อยากเห็นในกิจกรรมและการเรียนรู้
ภาษาอังกฤษ (Curiosity)
- 4.6) ความกตัญญูต่อครูผู้สอนและผู้มีพระคุณ (Gratitude)
- 4.7) ความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence)

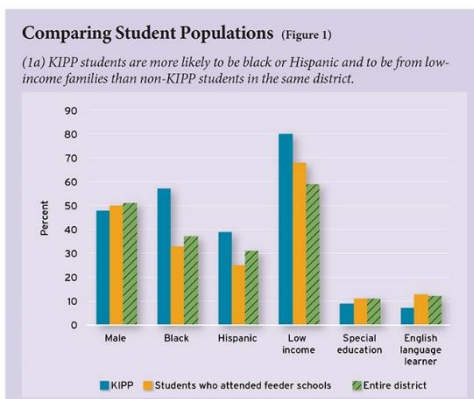

ภาพประกอบ 5 ภาพแสดงจุดเน้นของผู้เรียนที่ศึกษาในหลักสูตรภาษาอังกฤษ KIPP School

ที่มา Tuttle et al. 2015. Principles of curriculum and Instruction. Kipp school Chicago, Online.

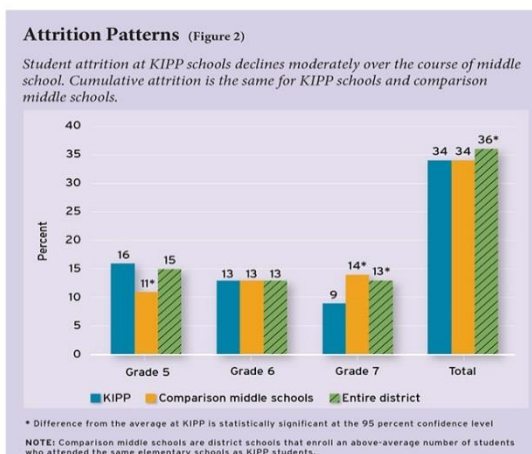
ซึ่งเป็นคุณลักษณะของหลักสูตรมีความสำคัญ จำเป็นต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสิ่งสอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาที่ระบุว่าผู้เรียนต้องมี Achievement 49%, Character Strength 51% ตลอดจนมีระบบสนับสนุนการทำงานของครูทุกคนให้ทำงานในเรื่องการจัดเรียนรู้เป็นหลัก และสร้างสภาพแวดล้อมทุกส่วนให้เอื้อต่อการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตารางการเปรียบเทียบการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนเมื่อช่วงก่อนเรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษและหลังเรียนตามหลักสูตรภาษาอังกฤษดังนี้

ภาพประกอบ 6 ภาพแสดงความรู้ของผู้เรียนก่อนศึกษาในหลักสูตรภาษาอังกฤษ KIPP School

ที่ มา Bennett. 2014. Education First released a report ranking 72 countries in the world in their English language ability, Online.

ภาพประกอบ 7 ภาพแสดงความรู้ของผู้เรียนหลังศึกษาในหลักสูตรภาษาอังกฤษ KIPP School

ที่ มา Tuttle et al. 2015. Principles of curriculum and Instruction. Kipp school Chicago, Online.

โดยเฉพาะหลักสูตรภาษาอังกฤษผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมกับครูและชุมชน เพื่อพัฒนาหลักสูตรพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยออกแบบให้สอดคล้องกับวัยของผู้เรียนในแต่ละชั้น มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ ด้วยการใช้ทักษะทางภาษาอังกฤษ บูรณาการแบบหลักสูตรพิเศษ โดยคำนึงถึงโอกาสและศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.8 การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีความสำคัญมากเมื่อรัฐบาลกำหนดในหลักสูตรภาษาต่างประเทศ ซึ่งเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ปรับปรุง พ.ศ. 2561 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561, ออนไลน์) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ถูกพัฒนาเรื่อยมา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพกับผู้เรียนมากที่สุด โดยผู้วิจัยเลือกแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของ คีตา เยี่ยมขันติถาวร (2556, 96-97), ชนาธิป พรกุล (2557, 131-133) และมิเชล (Michael, 2015, 351-355) สามารถสรุปได้ดังนี้ กระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การสอนภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน ต้องอาศัยกลวิธีต่างๆ มากมาย ครูควรมีความพร้อม(Readiness) ในทุกๆ ด้าน ที่จะเผชิญกับการสอนอันยากลำบาก แต่ให้ผลที่คุ้มค่ามีประสิทธิภาพ ครูมืออาชีพจะต้องเป็นนักคิด และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักคิดได้ด้วยตนเอง การคิดช่วยพัฒนาความรู้ความจำ และทักษะสื่อสารต่างๆ ได้ดีกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (Process of Teaching English) ประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. รู้หลักสูตร (Curriculum)
2. จัดทำแผนการสอนที่ดี(Good Lesson Planning)
3. การสอนให้จำความรู้(Knowledge)
4. การสอนให้คิด (Thinking Skills)
5. การสอนสะกดคำ และการออกเสียง (Spelling and Pronunciation)
6. การสอนไวยากรณ์โดยมโนทัศน์(Teaching Grammar by using Concepts)
7. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction)
8. การใช้สื่อ (Media)
9. การถ่ายโอนสู่การสื่อสาร (English for communications)
10. ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน (Relevance)

1.8.1 หลักสูตร (Curriculum) เป็นสิ่งแรกที่ต้องพิจารณา คือ หลักสูตรของแต่ละระดับชั้น เพื่อเป็นเป้าหมายสำคัญ มีกำหนดการเรียนรู้อะไรบ้าง การเตรียมเนื้อหาให้ตรงกับหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ พิจารณาตำราของแต่ละระดับชั้น การเลือกใช้ตำรา ครูควรศึกษาตำราจากสำนักพิมพ์ต่างๆ มากกว่าหนึ่งชุด เพื่อเปรียบเทียบแล้วคัดสรรจุดเด่นของตำราแต่ละชุด นำมาวางแผนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การใช้ตำราหลายชุดจะมีประสิทธิภาพกว่ายึดตำราชุดเดียวจริงอยู่แต่ละเล่มมีการเรียงลำดับเนื้อหาก่อนหลัง มีกิจกรรมเชื่อมโยงสัมพันธ์กันไว้ดีแล้ว แต่เราต้องคำนึงถึงอีกหลายปัจจัย เช่นความน่าสนใจ เนื้อหาน้อยเกินไป เหมาะกับระดับชั้นหรือไม่

ผู้สอนสามารถปรับใช้เปลี่ยนสาระให้เหมาะสม โดยไม่ได้เปลี่ยนลำดับความสัมพันธ์ของเนื้อหา (Sequence) เกณฑ์การพิจารณาตำราต้องอาศัย ประสบการณ์ที่ใช้อยู่กับเด็กหรือไม่เป็น คำศัพท์ที่ซับซ้อน เหมาะแก่ระดับชั้น และปริมาณมากเพียงพอหรือไม่ มีการสอนการออกเสียงทุกบท หรือเปล่า มีส่วนของ Grammar และ Expressions พร้อมคำอธิบาย และคำศัพท์ให้ศึกษาเพิ่มเติม ในเรื่องเดียวกัน มีขั้นตอนเป็นระบบ เรียงตามลำดับกิจกรรมที่เหมาะสม (Sequence) การวาง รูปเล่มอย่างเป็นระบบ น่าอ่าน และสวยงาม

1.8.2 การวางแผนการสอน (Lesson Planning) การวางแผนการสอนเป็นหัวใจ สำคัญ ถ้าวางแผนหรือออกแบบไว้ไม่ดีพอ ผลที่ได้รับก็จะพลอยด้อยไปด้วย การพัฒนาการเรียนรู้ จะไม่เต็มศักยภาพหรือขีดความสามารถของเด็กการวางแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Student Participation) มีกระบวนการกลุ่ม (Group processing) มีการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้สนใจตลอดเวลา ก่อนสอนมีการทบทวน ความรู้เดิม และการสอนเป็นไปด้วยการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ให้มากที่สุด ให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ในการสอนที่หลากหลาย มีการวางแผนเตรียมการการใช้สื่อและ เทคโนโลยีใหม่ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและคุณค่า ผู้เรียนแต่ละคนควรได้รับการใส่ใจ เรื่อง พัฒนาการของเขา ควรมีการทำแฟ้มงาน Port Folio เป็นที่เก็บผลงานการเขียนทางภาษา เพื่อประเมินผลด้านพัฒนาการของแต่ละบุคคล เป็นหลักฐานยืนยันผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสอนได้ดีควรสร้างกิจกรรมประเภท Active Learning รวบรวม Games, Songs ไว้ในเนื้อหาที่ สัมพันธ์กัน เพื่อปลูกเร้ากระตุ้นความสนใจของผู้เรียนตลอดเวลา ควรสอนวิธีคิด และสอนวิธีจำที่ ผู้เรียนจะสามารถจำได้นาน การทบทวนบทเรียนบ่อยๆ ก็จะทำให้ผู้เรียนจำได้นาน (Retention) การสรุปเนื้อหา มีความจำเป็น และเป็นการทบทวนไปด้วยในตัว สำคัญที่สุดคือการประเมินผลที่ ต้องมีตลอดเวลา เพื่อดูว่าผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วหรือยัง สามารถสร้างความรู้ให้เกิดในสมองของตน การประเมินผลตลอดเวลาด้วยการสังเกต (Observation) ระหว่างทำกิจกรรม การสนทนาได้ตอบ บทบาทสมมุติ Role Play และที่ยืนยันผลของการสอนได้ดีเช่นกัน คือ แบบฝึกหัด แบบทดสอบ โดยเฉพาะแบบฝึกหัดที่เป็นอัตนัยเป็นการเขียนหรือแต่งประโยคภาษาอังกฤษ

1.8.3 การสอนให้จำความรู้ (Knowledge) เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เรียนต้องท่องกฎเกณฑ์ ต่างๆ ของภาษาอังกฤษ (Rules) เพราะภาษาอังกฤษเป็นระบบ มีกฎเกณฑ์บางอย่างที่ไม่เหมือนกับ กฎเกณฑ์ของภาษาไทย ดังนั้นความพร้อม (Readiness) ของครูผู้สอน จะต้องแม่นยำในกฎต่างๆ โดยเฉพาะแบบฟอร์มเบื้องต้น (Basic Forms) ได้แก่

1. Forms of Plurals (Noun)

2. Forms of _ed and - ing
3. Forms of Irregular Verbs
4. Forms of Contractions
5. Forms of comparative and superlative adjectives and adverbs

ทุกระดับชั้นในการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องท่องจำกฎเกณฑ์เหล่านี้ให้ได้(เหมือนเด็กเรียนเลขก็ต้องท่องสูตรคูณให้ได้) เริ่มต้นจากประถมต้น ให้กฎเกณฑ์ตามระดับความยากง่ายของคำศัพท์และเนื้อหา ที่สอน เช่น ในชั้นประถมปีที่หนึ่ง เริ่ม Plural Nouns , Singular Verbs cats boys dogs hats pants watches.The boy plays the ball.The dog runs.

1.8.4. การสอนให้คิด (Thinking Skills) การคิดต้องใช้สมอง การคิดทำให้พัฒนาทางปัญญา และความจำได้จากข้อความดังต่อไปนี้ทำให้เราทราบว่ามีความจำเป็นในการสอนให้คิด (Thinking Skills) ข้อค้นพบใหม่เกี่ยวกับสมองด้วยความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน ทำให้ค้นพบการทำหน้าที่ของสมองได้อย่างชัดเจนพบว่าสมองเป็นระบบที่มีการไหลถ่ายเท เซลล์สมองสามารถสร้างใหม่ได้และการทำงานของสมองสามารถเคลื่อนย้ายไปยังส่วนอื่นได้จึงเกิดแนวคิดใหม่ว่า ยิ่งใช้ยิ่งชัวร์ (Use It or Lose It) เซลล์สมองมีกลไกในการบำรุง และซ่อมสร้างตนเอง ซึ่งจะถูกกระตุ้นให้ทำงานได้ก็โดยการใช้งาน การทำงานตามธรรมชาติของกลไกในการซ่อมแซม จะช่วยให้เซลล์บำรุงรักษาตนเอง และเจริญเติบโตจนวิจัยใหม่ๆ ค้นพบว่าสมองมีกลไกภายในตัวของมันที่สามารถปรับตัว และทดแทนเมื่อเกิดการบาดเจ็บทางสมอง อันเป็นความสามารถของสมองมนุษย์ในการปรับตัว เพื่อการอยู่รอด จึงมีการสร้างเซลล์สมอง (Neurogenesis) ขึ้นใหม่ในรายคนใช้อายุน้อยที่มีอาการชักอย่างรุนแรง เมื่อแพทย์ทำการตัดส่วนที่เป็นคอร์เทกซ์ของสมองออกไปครึ่งหนึ่ง สมองอีกข้างซึ่งทำหน้าที่ควบคุมทางภาษา ถูกตัดออกทั้งหมด เขาสามารถฟื้นทักษะทางภาษาให้กลับมาใช้ได้อย่างสมบูรณ์ในเวลาไม่นานนัก เพราะสมองซีกขวาแม้ไม่ได้มีหน้าที่เรียนรู้ทักษะทางภาษา จะมาทำงานแทนอย่างเต็มที่เมื่อสมองซีกซ้ายถูกทำลายสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าส่วนต่างๆ ของสมองไม่ได้ถูกกำหนดหน้าที่เฉพาะเจาะจง แต่สมองหลายส่วนมีการทำหน้าที่ใหม่ๆ เมื่อสมองได้รับความเจ็บ หรือถูกทำลายความพยายามในการใช้สมองอาจช่วยทำให้เกิดการสร้างสารต้านอนุมูลอิสระตามธรรมชาติเช่นกัน ธรรมชาติให้เรามีเซลล์สมองมากกว่าความต้องการ ประสบการณ์ของเราที่มีต่อโลกรอบตัวจะเป็นตัวบ่งชี้ว่า เซลล์สมองใดจำเป็นเซลล์สมองที่ไม่จำเป็นก็จะถูกกำจัดทิ้งไป ส่วนที่จำเป็นก็จะถูกเก็บไว้โดยพัฒนา ให้ดีขึ้น นั่นคือสาเหตุที่สมองมีการเจริญเติบโต เมื่อเราอายุ 10 ปี เราจึงเรียนรู้มากกว่าตอนอายุ 1 ขวบ ฟังระลึกเสมอว่าจำนวนของเซลล์สมองไม่มีความสำคัญเท่าคุณภาพ เซลล์สมองจะมีคุณภาพสูงขึ้นเมื่อสมองได้ใช้

งานวัยเด็กเป็นช่วงเวลาสำคัญของการฝึกการใช้สมอง บางทักษะหากไม่ได้รับการพัฒนาในช่วงอายุที่เหมาะสม อาจไม่มีโอกาสแสดงความสามารถ เช่น ทักษะทางภาษา และการมองเห็น หากได้เรียนรู้ทักษะใด และฝึกใช้ในช่วงแรกของชีวิต อาจเกิดการเชื่อมต่ออย่างแข็งแรง เข้าสู่วงจรประสาท และสามารถใช้ได้ตลอดชีวิต และเป็นไปได้ที่จะเรียนรู้ทักษะใหม่ในช่วงหลังของชีวิต เช่น เรียนขับรถ เป็นต้นนักประสาทวิทยาพบว่าการออกกำลังกายเป็นประจำ หรือการบริหารสมองทำให้สมองโตขึ้น และช่วยบำรุงรักษาส่วนที่มีอยู่แล้วด้วย

1.8.5 การสอน Spelling และ Pronunciation การสะกดคำได้ง่าย ต้องเปรียบเทียบกับเสียงของภาษาไทย เพราะการเชื่อมโยงความรู้อันเดิมกับความรู้ใหม่ เป็นกลยุทธ์ที่ใช้ได้ผล และไม่เกิดความสับสนในการที่จะเรียนรู้ของใหม่ ซึ่งแปลกแตกต่างจากวัฒนธรรมทางภาษาของตนเอง การเปรียบเทียบทั้งสองภาษา ภาษาอังกฤษและภาษาไทย ความเหมือน และความแตกต่าง ทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางภาษา (ใหม่) ได้ดีควรเปรียบเทียบพยัญชนะ (Alphabets) สระ (Vowels) และคำควบกล้ำ (Blends)

1.8.6 การสอนไวยากรณ์ด้วยมโนทัศน์ (Teaching Grammar by Using Concepts) การสอนไวยากรณ์ Grammar และโครงสร้างประโยค Structure ควรใช้กลยุทธ์ หรือเทคนิคที่หลากหลาย รวมทั้ง Games Songs เพื่อช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดในการเรียน Grammar และคำอธิบายคำจำกัดความต่าง ๆ ที่ค่อนข้างน่าเบื่อสำหรับเด็กผู้สอนควรคำนึงถึงการฝึกทักษะ การคิด คิดหาเหตุผล หาความแตกต่าง ความเหมือนกัน การจัดเข้าประเภทเดียวกัน การแยกประเภท การฝึกกลยุทธ์ในการจำ หาเหตุผลในการจำ หาเครื่องหมายข้อสังเกตที่จะช่วยให้จำได้ง่าย การจำจากความเข้าใจ หาวิธีที่จะทำให้จำได้นาน (Retention) ภาษาอังกฤษมีระบบ มีระบบความคิด มีกฎเกณฑ์ มี Concept ดังนั้นวิธีสอนที่น่าจะได้ผลดีคือการสอนให้คิดหา Concept หาความหมายของคำ หรือหากฎเกณฑ์ของโครงสร้างประโยค จอย และเวลล์ (Joyce & Weil, 1996, 482-523) เป็นผู้ที่พัฒนารูปแบบการสอนมโนทัศน์ (Concept Attainment Model) ขึ้น รูปแบบการสอนมโนทัศน์ (Concept Attainment Model) วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้มโนทัศน์ของเนื้อหา และสามารถให้คำจำกัดความของมโนทัศน์นั้นด้วยตนเอง แนวคิด การเรียนรู้มโนทัศน์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็น การค้นหาคุณสมบัติเฉพาะที่สำคัญของสิ่งนั้นเพื่อใช้เป็นเกณฑ์การจำแนกสิ่งใหม่ และสิ่งที่ไม่ใช่สิ่งนั้น ขั้นตอนการสอน แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ เป็นการเตรียมตัวอย่าง เพื่อให้ผู้เรียนสังเกตแล้วฝึกจำแนกตัวอย่าง ควรมีจำนวนมากพอที่จะทำให้ผู้เรียนสังเกตและจำแนกได้ เนื้อหาที่สอนเป็นรูปธรรม ตัวอย่างที่สมควรเป็นรูปธรรม ถ้าเนื้อหาเป็นนามธรรม ควรใช้ตัวอย่างเป็นเรื่องสั้นๆ ตัวอย่างที่เลือก

มาใช้ฝึกจำแนกต้องมี 2 ชุด ชุดหนึ่งเป็นตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน อีกชุดหนึ่งไม่ใช่ตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน

2. ขั้นชี้แจงวิธีเรียน โดยการสาธิตวิธีการให้ผู้เรียนเข้าใจ
3. ขั้นเสนอตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน และมโนทัศน์ที่ไม่ต้องการสอน
4. ขั้นผู้เรียนบอกคุณสมบัตินเฉพาะของสิ่งที่ต้องการสอน จากการสังเกตตัวอย่างทั้งหมด
5. ขั้นผู้เรียนสรุป และให้คำจำกัดความของสิ่งที่ครูสอน โดยให้ผู้เรียนนำรายการ

คุณสมบัตินเฉพาะมาเรียงเรียงเขียนเป็นคำจำกัดความ ครูควรแนะวิธีเขียน

6. ขั้นอภิปรายร่วมกัน สรุปวิธีเรียนรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมจนได้คำจำกัดความ ดังนั้นจึงสามารถสรุปหลักการสอนมโนทัศน์ให้มีประสิทธิภาพได้ดังนี้

1. มโนทัศน์มีความสำคัญเพียงพอที่จะนำมาสอน
2. มโนทัศน์นั้นมีลักษณะที่ชัดเจน
3. ผู้เรียนมีตัวอย่างหรือประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมมาก่อน เพื่อจะนำมาเชื่อมโยงกับมโนทัศน์ที่เป็นนามธรรม
4. ตัวอย่างและไม่ใช่ตัวอย่างของมโนทัศน์จะต้องนำมาแสดงหรืออภิปราย
5. ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างตื่นตัว

1.8.7 ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) ครูควรมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนเป็นภาษาอังกฤษ และระหว่างนักเรียนด้วยตนเอง ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในตัวเด็กได้อย่างแท้จริง และเป็นธรรมชาติเด็กสามารถนำไปใช้ได้ (Application) ดังนั้นครูควรมีความพร้อมในเรื่องภาษาอังกฤษที่ใช้ทางสังคม Social Language มารยาทการพูดภาษาอังกฤษตามโอกาสต่างๆ ถ้าครูไม่ Interact กับเด็ก เด็กจะขาด Social Interaction นำภาษาอังกฤษไปใช้ภายนอกได้ยาก และขาดแรงจูงใจอันสำคัญไป ถ้าเด็กได้ฟังบ่อยๆ ในสิ่งที่ครูพูดเขาก็จะจำไปพูดบ้าง ข้อสำคัญอย่าเป็นตัวอย่างที่ผิดพลาด เพราะเขาจะใช้ภาษาผิดๆ ไปอีกนาน การพูดตามมารยาทสังคม เป็นสิ่งที่ไม่ไกลตัวเด็ก และอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นจริง ดังนั้นครูควรแทรกเข้าไปในการสอนได้ตลอดเวลาเมื่อมีโอกาส

1.8.8 การใช้สื่อการสอน (Media) ควรเลือกใช้สื่อที่น่าสนใจ และมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา คัดเลือก Games , Songs , Computer Assistance Programs etc ทำ Flash Cards จัดทำ Cards ที่เป็นโครงสร้างประโยคตัดเป็นตอน ๆ เพื่อสามารถเปลี่ยนรูปประโยคได้ ผู้สอนอาจทำ Future Board สำหรับติด Flash Cards หรือรูปประโยคที่ใช้สอน หรือให้นักเรียนนำผลงานที่เรียนมาติด เป็นการแข่งขันกัน ครูสามารถชี้ข้อบกพร่องให้เห็นพร้อมๆ กันบนแผ่น Future Board

นั้นสื่อที่เป็น Cards รูปภาพและตัวอักษรไม่ควรเล็กเกินไป สื่อควรมีสีสัน ภาพชวนดู การใช้สื่อสอนไวยากรณ์จะทำให้หน้าสนใจมากยิ่งขึ้น

1.8.9 ถ่ายโอนประสบการณ์สู่การสื่อสาร (Transferring Experiences to Communications) การสอนภาษาที่มีประสิทธิภาพ คือการสอนทั้ง 4 ทักษะไปพร้อมๆ กัน Listening Speaking Reading Writing กระบวนการสอนที่มักจะถูกละเลย คือ การเขียน บางครั้งเด็กฝึกการเขียนน้อยไปทำให้เด็กไม่ค่อยจำ สะกดไม่ถูกบ้าง ดังนั้นการให้น้ำหนักที่พอๆ กันในแต่ละคาบเรียน เมื่อเด็กเรียนรู้ทั้ง 4 ทักษะแล้ว ก็สามารถนำไปใช้ได้จริง เขาพร้อมที่จะถ่ายโอนความรู้ภาษาอังกฤษ หรือประสบการณ์ต่างๆ ไปสู่ภายนอก ผู้สอนควรใช้โอกาสนี้เพิ่มเติมกิจกรรมเพื่อทำให้คล่องยิ่งขึ้น เช่น ให้นักเรียนลองพูดภาษาอังกฤษกับผู้ปกครอง แล้วรายงานผลให้ทราบ หรือให้ฟังข่าวภาคภาษาอังกฤษ แล้วนำมาเล่าย่อๆ เป็นภาษาอังกฤษให้เพื่อนๆ ฟัง หรือฝึกอ่านข่าวภาษาอังกฤษ การออกเสียง และการตีความการถ่ายโอนความรู้ภาษาอังกฤษไปสู่กิจกรรมนอกตำราเรียน ช่วยให้ทักษะการสื่อสารจริงได้ถูกใช้งานเป็นผลผลิตที่นักเรียนจะมีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจ

1.8.10 ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน (Relevance) ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันขององค์ประกอบต่าง ๆ ของงานการสอนแต่ละบทตอน เป็นงานบูรณาการที่จำเป็นต้องให้การสอนมีความราบรื่น สอดคล้องต่อเนื่องกัน เช่น เมื่อเราสอน Concept ใดก็ประเมินผล Concept นั้น เนื้อหาสาระที่สอนต้องสอดคล้องตรงตามหลักสูตรแกนกลาง การออกแบบการสอนก็เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ บทบาทของครูควรสอดคล้องต่อ การเชื่อมต่อปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ครูที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะคิดกิจกรรมที่ทันสมัยเป็นที่สนใจของเด็กๆ วิสัยทัศน์ของครูที่มองการณ์ไกล ทำให้มุ่งมั่นใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับเด็ก สนทนาตามโอกาสต่างๆ ด้วยภาษาทางสังคม Social Language การสอนด้วยกลยุทธ์ต่างๆ การสอนให้คิด สอนให้จำ และเทคนิคต่างๆ นำไปสู่ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้งสิ้น English for Communication

สรุปได้ว่ากระบวนการเรียนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 10 ประการคือ 1) ครูผู้สอนพิจารณาหลักสูตรแกนกลางเพื่อวางเป้าหมายในการสอน 2) การวางแผนการสอนที่ดี 3) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างนักเรียนและครู และระหว่างนักเรียนด้วยตนเอง 4) การสอนให้จำความรู้ 5) การสอนให้คิด 6) เทคนิคการสอนการสะกดคำ และการออกเสียง 7) เทคนิคการสอนไวยากรณ์ด้วยมโนทัศน์ 8) การเลือกใช้สื่อที่น่าสนใจ 9) การถ่ายโอนภาษาอังกฤษสู่การสื่อสาร 10) ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ช่วยส่งเสริมให้การสอนมีประสิทธิภาพ และผสมกลมกลืน

1.9 กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR))

ด้วยภาษาอังกฤษ เป็นภาษาสากลที่มีการใช้อย่างแพร่หลายมากที่สุดภาษาหนึ่งโดยที่องค์ความรู้ที่สำคัญของโลกส่วนใหญ่ถูกบันทึกและเผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษ จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดให้มีการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือเข้าถึงองค์ความรู้ และก้าวทันโลก รวมถึงพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557, 1) กรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป ได้แก่ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบความคิดหลักในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของประเทศไทย ทั้งในการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาครูผู้สอน รวมถึงการกำหนดเป้าหมาย การเรียนรู้ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีทิศทางที่เป็นเอกภาพในการดำเนินการมีเป้าหมายการเรียนรู้ และการพัฒนาที่เทียบเคียงได้กับมาตรฐานสากล ที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดให้ใช้กรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Languages : CEFR) เป็นกรอบความคิดหลักในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Languages : CEFR) คือ มาตรฐานการประเมินความสามารถทางภาษา ที่สหภาพยุโรปจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ การสอน และการประเมินภาษาที่สอนหรือภาษาต่างประเทศ ในปี ค.ศ. 2002 สภาแห่งสหภาพยุโรป ได้กำหนดให้ใช้ กรอบอ้างอิง CEFR ในการตรวจสอบความสามารถทางภาษา ปัจจุบัน กรอบอ้างอิง CEFR ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นมาตรฐานในการจัดลำดับความสามารถทางภาษาของแต่ละบุคคล CEFR ได้จำแนกผู้เรียนออกเป็น 3 กลุ่มหลักและแบ่งเป็น 6 ระดับตามความสามารถ ดังนี้

level group	A		B		C	
level group name	Basic User ผู้ใช้ภาษาขั้นพื้นฐาน		Independent User ผู้ใช้ภาษาขั้นอิสระ		Proficient User ผู้ใช้ภาษาขั้นคล่องแคล่ว	
level	A1	A2	B1	B2	C1	C2
level name	Breakthrough or beginner	Waystage or elementary	Threshold or intermediate	Vantage or upper intermediate	Effective Operational Proficiency or advanced	Mastery or proficiency

ภาพประกอบ 8 แสดงกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป

ที่มา กระทรวงศึกษาธิการ . 2557. แนวปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ, 5.

ในการนำกรอบอ้างอิง CEFR มาใช้ในการปฏิรูปการเรียนการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการดังนี้

1.1 กระทรวงศึกษาธิการใช้ CEFR เพื่อเป็นกรอบความคิดหลักในการเป้าหมาย การจัดการเรียนรู้ / การพัฒนา โดยใช้ระดับความสามารถ 6 ระดับของ CEFR เป็นเป้าหมาย การพัฒนาผู้เรียนในแต่ละระดับ ทั้งนี้ ในเบื้องต้น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมาย การพัฒนาระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ใช้ CEFR เพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ โดยนำระดับความสามารถทาง ภาษาที่ กรอบอ้างอิง CEFR กำหนดไว้แต่ละระดับ มากำหนดเป้าหมายของหลักสูตร และใช้ คำอธิบายความสามารถทางภาษาของระดับนั้นๆ มากำหนดกรอบเนื้อหาสาระที่จะใช้ในการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร

1.3 ใช้ CEFR ในการจัดการเรียนรู้ โดยนำระดับความสามารถทางภาษาและ คำอธิบายความสามารถทางภาษาที่กรอบอ้างอิง CEFR กำหนดไว้แต่ละระดับ มาพิจารณาจัด กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกซึ่งทักษะทางภาษา และองค์ความรู้ตามที่ระบุไว้ เช่น ในระดับ A1 ผู้สอนต้องจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ ใช้ภาษา แนะนำ หรือใช้การถาม - ตอบ ปฏิสัมพันธ์พูดคุยในเรื่องที่กำหนดไว้ในคำอธิบายดังตารางข้างต้นได้ ใน กระบวนการจัดการเรียนรู้จึงต้องเน้นให้ ผู้เรียนได้ฟังและพูดสื่อสารเป็นหลัก ผู้เรียนจึงจะมี ความสามารถตามที่กำหนด

1.4 ใช้ CEFR ในการทดสอบ และการวัดและประเมินผล โดยใช้แบบทดสอบ / แบบวัดที่สามารถเทียบเคียงผลได้กับกรอบอ้างอิง CEFR เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับความสามารถของผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการทดสอบ เพื่อการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม หรือสื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน / ผู้เข้ารับการทดสอบให้มีความสามารถตาม เป้าหมาย / เกณฑ์ที่กำหนด

1.5 ใช้ CEFR ในการพัฒนาครูผู้สอน โดยดำเนินการ ดังนี้

1.5.1) ใช้เครื่องมือในการประเมินตนเอง (Self- Assessment Checklist) ตามกรอบ CEFR เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการทดสอบและ ประเมินความก้าวหน้าความสามารถทางภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง

1.5.2) ประเมินความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของครูผู้สอนก่อนการพัฒนาโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานตามกรอบ CEFR ในการตรวจสอบระดับความสามารถของครูผู้สอน

1.5.3) จัดทำฐานข้อมูลและกลุ่มครูผู้สอนตามระดับเพื่อวางแผนพัฒนาและติดตามความก้าวหน้าในการเข้ารับการพัฒนามตามระดับความสามารถ

1.5.4) กำหนดเป้าหมายความสามารถด้านภาษาตามกรอบ CEFR การพัฒนาครูผู้สอนแต่ละกลุ่ม เพื่อนำมาจัดหลักสูตร และกระบวนการพัฒนา ครูให้มีความสามารถในการใช้ภาษาผ่านเกณฑ์ และบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

1.5.5) ใช้แบบทดสอบมาตรฐานตามกรอบ CEFR ทดสอบหลังการพัฒนา เพื่อประเมินหลักสูตรการพัฒนา กระบวนการพัฒนา และความสามารถของครูผู้สอน เทียบเคียงกับเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งจัดกิจกรรมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ ให้นำหน่วยงานแต่ละระดับ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน / สถาบันภาษาอังกฤษ / หน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบ มีหน้าที่ดังนี้

1. จัดทำเอกสารอธิบายกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Language: CEFR) และแนวทางในการนำไปใช้

2. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกรอบ CEFR ผ่านรูปแบบและช่องทางที่หลากหลายไปยังหน่วยงานต่างๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาการเรียนรู้อังกฤษในแนวทางเดียวกัน

3. จัดทำแผนการขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยใช้กรอบ CEFR

4. จัดทำกรอบการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และผู้เรียนตามกรอบ CEFR เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโดยกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาครูผู้สอน และผู้เรียน ดังนี้

ผู้เรียนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ควรมีระดับ CEFR – A1

ผู้เรียนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรมีระดับ CEFR – A2

ผู้เรียนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 / ปวช. ควรมีระดับ CEFR – B1

ผู้เรียนที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ควรมีระดับ CEFR – B2

5. ใช้ CEFR เป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนโดยนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการทดสอบในระดับต่างๆ

6. ดำเนินการทดสอบนักเรียน ครูและศึกษานิเทศก์เพื่อวัดระดับความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษตามมาตรฐาน CEFR และจัดกลุ่มในการพัฒนา และวางเป้าหมายในการพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถให้สูงขึ้น

7. จัดทำแผนพัฒนาโดยใช้ฐานข้อมูลในการยกระดับความสามารถด้านภาษาอังกฤษของครูผู้สอน และผู้เรียนให้ถึงเกณฑ์ที่กำหนด

8. สนับสนุน ให้บริการในการทดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียน ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ในรูปแบบออนไลน์

9. จัดรวบรวมแหล่งเรียนรู้ในการฝึกทำแบบทดสอบตามกรอบอ้างอิงทางภาษา CEFR เพื่อให้ครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้สนใจ ได้ฝึกประสบการณ์ในการทำแบบทดสอบ และเตรียมความพร้อมตนเอง

10. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ใช้คะแนนการทดสอบความสามารถทางภาษาอังกฤษในการจัดอันดับกลุ่มสถานศึกษา เป็นตัวชี้วัดประเมินคุณภาพสถานศึกษา ความก้าวหน้าทางวิทยฐานะ และขวัญกำลังใจ การเทียบโอนผลการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษ และการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย กรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR)) มีปรับใช้กับอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) พัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้กับความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและเจต และมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้

ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

1.10 แนวโน้มลักษณะของหลักสูตรในศตวรรษที่ 21

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมในระดับประเทศ ภูมิภาค และระดับโลก ส่งผลต่อวิถีชีวิตของทรัพยากรบุคคลในทุกๆระดับ เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาหลักสูตรถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลทุกระดับ การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง มีนักวิชาการ นักการศึกษา ได้เสนอกรอบความคิดแนวโน้มเพื่อการพัฒนาหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ควรจะได้รับการพัฒนามีสี่ด้านคือ ด้านความรู้ ด้านทักษะการเรียนรู้และการคิดและด้านทักษะชีวิตซึ่ง ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ แนวโน้มหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเนื่องจากโลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จนเรียกได้ว่าโลกนี้เกิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) การได้รับข้อมูลข่าวสารจำนวนมากที่เข้ามาอย่างไร้ระเบียบ รวดเร็ว ซึ่งอาจตรงหรือไม่ตรงกับความต้องการ อาจมีทั้งความจริง และความเท็จที่ต้องมีการกลั่นกรองใหม่ ดังนั้นหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนใน หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และนวัตกรรมจัดการเรียนรู้เป็นไปตามลักษณะของหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นคุณลักษณะเชิงวิพากษ์ (Critical Attributes) เชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ยึดโครงงานเป็นฐาน (Project-Based) และขับเคลื่อนด้วยการวิจัย (Research-Driven) เชื่อมโยงท้องถิ่นชุมชนเข้ากับ ภาควิชา ประเทศ และโลก ในบางโอกาสผู้เรียนสามารถร่วมมือ (Collaboration) กับโครงงานต่างๆ ได้ทั่วโลก เป็นหลักสูตรที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง พหุปัญญา เทคโนโลยีและมัลติมีเดีย ความรู้พื้นฐานเชิงพหุสำหรับศตวรรษที่ 21 และการประเมินผลตามสภาพจริง รวมทั้งการเรียนรู้จากการให้บริการ (Service) ก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญภาพของห้องเรียน จะขยายกลายเป็นชุมชนที่ใหญ่ขึ้น (Greater Community) นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นผู้ชี้นำตนเองได้ (Self-Directed) มีการทำงาน ทั้งอย่างเป็นอิสระและอย่างร่วมมือกันคนอื่น หลักสูตรและการสอนจะมีลักษณะทำทนายสำหรับนักเรียนทุกคน และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักสูตรจะไม่เน้นการยึดตำราเป็นตัวขับเคลื่อน (Textbook-Driven) หรือแบบแยกส่วน (Fragmented) เช่นในอดีต แต่จะเป็นหลักสูตรแบบยึดโครงงานและการบูรณาการ การสอนทักษะและเนื้อหาจะไม่เป็นจุดหมายปลายทาง (As an End) เช่นที่เคยเป็นมา แต่นักเรียนจะต้องมีการเรียนรู้ผ่านการวิจัยและการปฏิบัติในโครงงาน การเรียนรู้จากตำราจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ความรู้ (Knowledge) จะไม่หมายถึง

การจดจำข้อเท็จจริงหรือตัวเลข แต่จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการวิจัยและการปฏิบัติโดยเชื่อมโยงกับ ความรู้และประสบการณ์เก่าที่มีอยู่ ทักษะและเนื้อหาที่ได้รับจะเกี่ยวข้องและมีความจำเป็นต่อ การปฏิบัติในโครงการ จะไม่จบลงตรงที่การได้รับทักษะและเนื้อหาแล้วเท่านั้น การประเมินผลจะ เปลี่ยนจากการประเมินความจำและความไม่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจต่อการนำไปปฏิบัติได้จริง ไป เป็นการประเมินที่ผู้ถูกประเมินมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองด้วย (Self-Assessment) ทักษะที่ คาดหวังสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่เรียนรู้ผ่านหลักสูตรที่เป็นสหวิทยาการ บูรณาการ ยึดโครงการเป็น ฐาน และอื่นๆ ดังกล่าวจะเน้นเรื่อง 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) 2) ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือ (Collaboration) ในการทำงานเป็นทีม การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) ในปัญหาที่ซับซ้อน การนำเสนอด้วยวาจา และด้วยการเขียน การใช้เทคโนโลยี ความเป็นพลเมืองดี การฝึกปฏิบัติ อาชีพ การวิจัย และการปฏิบัติสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น

2. คุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ควรจะได้รับ การพัฒนา มี 3 องค์ประกอบหลักดังนี้

2.1. ด้านความรู้ ความรู้ที่ควรได้รับการส่งเสริมให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย จิตสำนึกต่อโลก การเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ความเป็น พลเมือง วัฒนธรรมมนุษย์และโลกทางกายภาพและโลกธรรมชาติ สุขภาพและสวัสดิภาพ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ความรู้พื้นฐานเชิงทัศนภาพ (Visual Literacy) ความรู้พื้นฐานทางข้อมูลข่าวสาร ความรู้พื้นฐานทางพหุวัฒนธรรม (Multicultural Literacy) และความรู้พื้นฐานในเรื่องปริมาณ

2.2. ด้านทักษะการเรียนรู้และการคิด ทักษะการเรียนรู้และการคิดที่ควร ได้รับการส่งเสริมให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ความอยากรู้/จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined Mind) การคิดระดับสูง การคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการแก้ปัญหา จัดการและแก้ไข ความขัดแย้ง ทักษะการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์และผลิต นวัตกรรม ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกัน/การสร้างเครือข่าย ทักษะปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล/ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทักษะการเรียนรู้ตามบริบท ทักษะด้านไอซีที ทักษะการใช้ วิธีการเรียนรู้ ทักษะการใช้ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร ทักษะการผลิตนวัตกรรม ทักษะการจัดลำดับ ความสำคัญ ทักษะการวางแผนและการจัดการเพื่อมุ่งผลลัพธ์ ทักษะการใช้เครื่องมือจริงอย่างมี

ประสิทธิภาพ ทักษะการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพและเหมาะสม ทักษะการตั้งคำถามและการวิเคราะห์ ทักษะการหาแนวโน้มและคาดการณ์ความเป็นไปได้ และทักษะการรู้คิด

2.3. ด้านทักษะชีวิต ทักษะชีวิตที่สำคัญที่ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำความสามารถในการปรับตัว การใช้เหตุผลที่ดี ความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และในฐานะพลเมือง การเข้าถึงคน/การเจรจา การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ความสามารถในการชี้แนะตนเอง ความกล้าเสี่ยง การจัดการความซับซ้อน การรู้จักเพิ่มพูนประสิทธิผลของตนเอง ความสามารถในการสื่อสารแบบโต้ตอบ/การโต้ตอบโดยอิสระ การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมือง ในระดับท้องถิ่นและโลก ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) จิตแห่งความเคารพ (Respectful Mind) และจิตแห่งจริยธรรม (Ethical Mind)

ดังนั้น การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนะ (Perspectives) จากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิม (Tradition Paradigm) ไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) ที่ให้โลกของนักเรียนและโลกความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ ไปสู่การเน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวก ความเคารพตนเอง นวัตกรรม ความสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะและค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นตนเอง ความยืดหยุ่น การจูงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และเหนืออื่นใด คือ ความสามารถใช้องค์ความรู้อย่างสร้างสรรค์ (The Ability to Handle Knowledge Effectively in Order to Use it Creatively) ถือเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการเป็นผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นสิ่งที่ท้าทายในการที่จะพัฒนาเรียนเพื่ออนาคตให้นักเรียนมีทักษะ ทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพส่วนบุคคล เพื่อเผชิญกับอนาคตด้วยภาพในทางบวก (Optimism) ที่มีทั้งความสำเร็จและมีความสุข

ที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) ในข้อที่ว่า กรุงเทพมหานครต้องการจัดการศึกษาในแนวทางการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์โลกที่มีการพัฒนาตลอดเวลา ดังนั้นการพัฒนาคน และการผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งสามารถกำหนดเชิงภาพรวม เชิงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ ของอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2562-2573) ตลอดจนข้อเสนออนาคตภาพเชิงนโยบายในลักษณะของแผนกลยุทธ์ที่ควรดำเนินการต่อไป

ตอนที่ 2 ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร

หลักสูตร คือโครงสร้างของเนื้อหาวิชา และประสบการณ์ต่างๆ ที่สถานศึกษากำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ตนเอง ซึ่งการจบหลักสูตรได้สมบูรณ์ จะต้องอาศัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเวลาเรียน การจัดสื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ตามหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากหลักสูตรไปศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น หรือใช้ประกอบอาชีพได้ โดยคำว่า “หลักสูตร” ภาษาอังกฤษ เขียนว่า Curriculum มีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า “Currere” หมายถึง “Race – Course” หรือเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่งขัน เมื่อนำมาใช้ในบริบทของการศึกษา จึงหมายถึง running sequence of courses or learning experience เปรียบเสมือนเส้นทางที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้และฝึกประสบการณ์ นำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554, 105) หรือ “หลักสูตร” คือ แผนการจัดการศึกษาประมวลวิชาและกิจกรรมต่างๆ โดยมีองค์ประกอบสำคัญได้แก่ ความมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียน มีพัฒนาการต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551, 102)

2.1 ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนเครื่องมือที่คอยเป็นตัวกำหนดทิศทางหรือกรอบแนวทางการปฏิบัติที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ สำหรับความหมายของหลักสูตรนั้น ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของคำว่า หลักสูตร ไว้หลายทัศนะดังต่อไปนี้

กาญจนา คุณานุรักษ์ (2540, 14) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการ หรือแผนข้อกำหนดอันประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง กิจกรรม และวัสดุต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถ และเกิดการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้เอกัตบุคคลไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง

ธำรง บัวศรี (2542, 7) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหา กิจกรรม และประมวลประสบการณ์ ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, 95) ได้กล่าวถึง ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร (Curriculum) มีรากศัพท์จากภาษาลาตินว่า “Race–Course” หมายถึง เส้นทางที่ใช้วิ่งแข่งขัน เนื่องจากเป้าหมายของหลักสูตร ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งอนาคต และในปัจจุบันความหมายของ

หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทางการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ ในรายวิชา กลุ่มวิชา เนื้อหาสาระ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ทาบ (Taba, 1962, 10) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อระบุ เป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรม หรือประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล การเรียนรู้ การพัฒนาผลการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุง หลักสูตรอันเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผล เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายใหม่ที่วางไว้

ปรีน (Print, 1993, 9) ได้ศึกษานิยามของนักพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสรุปว่า หลักสูตร จะกล่าวถึงแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ สิ่งที่เสนอในสถาบันการศึกษา/ โปรแกรม การศึกษาการนำเสนอในรูปเอกสาร รวมถึงผลของประสบการณ์จากการนำเอกสารต่างๆไปใช้

ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า หลักสูตร (Curriculum) หมายถึง โครงสร้างของเนื้อหาวิชา ประสบการณ์ต่าง ๆ หรือศาสตร์ต่างๆ ที่กำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ในศาสตร์ที่เรียนรู้ที่ สถานศึกษากำหนดให้ผู้เรียน เพื่อนำไปกำหนดวิถีทางการประมวลการจัดการประสบการณ์ทั้งปวง ที่จัดให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ มีพัฒนาการ ซึ่งผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งพฤติกรรมความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ทศนคติ และค่านิยมต่างๆ รวมถึง หลักสูตรเปรียบเสมือน การวางแผนเตรียมการ เพื่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต้องวางแผนเตรียมการ ให้ครอบคลุมถึงทุก สิ่ง ที่จะเป็นวิถีทางไปสู่ผลลัพธ์คือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่พึงปรารถนาได้ตามความต้องการของ สังคม หลักสูตร จึงควรประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมหรือประสบการณ์ต่างๆ ทั้ง ภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาตนเอง รวมไปถึงพัฒนาการด้านต่างๆ ให้มีความรู้ความสามารถตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

2.2 ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตร เป็นหัวใจของการจัดการเรียนรู้ จึงมีความสำคัญ ซึ่งใช้ในการกำหนด มาตรฐาน และคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนในแต่ละวัย แต่ละระดับ การศึกษา ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกันหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผู้เรียนว่า ควรเรียนรู้สาระการเรียนรู้อะไร มีเนื้อหาสาระมากน้อยเพียงใด และมีนักวิชาการหลายท่าน กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้

สตีฟ (Steve, 2108, 1) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญ คือเป็นตัวชี้วัด ประสิทธิภาพของครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้บริหารและผู้คนในชุมชน โดยการสร้างหลักสูตรจากแผนและ

โครงสร้างที่สามารถวัดผลได้ หลักสูตรควรระบุผลการเรียนรู้มาตรฐาน และวัดความสามารถของ ผู้เรียนก่อนที่จะพัฒนาไปสู่ระดับต่อไป ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา และประเมินหรือ ปรับเปลี่ยนหลักสูตร เปรียบหลักสูตรเป็นแผนที่พื้นฐานที่ใช้สำหรับครูผู้สอนและผู้เรียนในการทำ ตามเส้นทางสู่ความสำเร็จทางวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, 123) ให้แนวคิดที่ว่า หลักสูตรเป็นหลัก เป็นหัวใจ ของการจัดการเรียนรู้ ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมาย ที่วางไว้ และทำให้การศึกษามี ประสิทธิภาพ หลักสูตรจึงเป็นเสมือนแบบแปลน สำหรับการเรียนรู้

ถาวร บัวศรี (2542, 9-10) กล่าวสรุป ถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ 2 ประเด็น คือ

1. หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์ หรือเป้าประสงค์ของ การศึกษาแห่งชาติ ลงสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรเป็นดัง ทางเสื่อ ที่จะคอยกำหนดทิศทางให้การจัดการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา หลักสูตรถือเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัด ถึงความเจริญของชาติ ถ้าประเทศ ใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ คนในประเทศนั้นก็ย่อมมีความรู้และ ศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่

2. หลักสูตร เปรียบเสมือนแผนที่เดินเรือ ซึ่งบอกให้กับต้น หรือครูผู้สอนรู้ว่า จะต้องตั้งเข็มทิศไปในทางใด และจุดหมายปลายทาง ของการจัดการเรียนรู้คืออะไร และระหว่าง ทางที่ไป จะต้องทำอะไรบ้าง เป็นต้นว่า ต้องใช้สื่อ หรืออุปกรณ์ช่วย หรือต้องมีการตรวจสอบ ประเมินผล หรือต้องปรับปรุงวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ครูผู้สอน ต้องอาศัยหลักสูตร เพื่อช่วยใน การจัดการเรียนรู้ โดยศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ แล้วนำไปแปลงเป็นภาคปฏิบัติ หรือการจัด การเรียนรู้ เพื่อให้ได้ผลการเรียนรู้ ตามที่คาดหวังไว้

สันต์ ธรรมบำรุง (2527, 152) สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงาน หรือเครื่องชี้แนวทางปฏิบัติงานของครูผู้สอน เพราะหลักสูตรจะกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและ การประเมินผลไว้เพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ

2. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ อันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมาย ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

3. หลักสูตรเป็นเอกสารของทางราชการ เป็นบัญญัติของรัฐบาล หรือเป็น ธรรมนูญในการจัดการศึกษา เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฏิบัติตาม

4. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนรู้ในสถานศึกษาระดับต่างๆ และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่ง ในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ของการศึกษาของรัฐ แก่สถานศึกษาอีกด้วย

5. หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงาน ของผู้บริหารการศึกษา ที่จะอำนวยความสะดวก และควบคุม ดูแลติดตาม ให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลด้วย

6. หลักสูตรจะกำหนดแนวทาง ในการส่งเสริมความเจริญของสังคมและ พัฒนาการของผู้เรียน ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

7. หลักสูตรจะกำหนดลักษณะ รูปร่างของสังคมในอนาคตว่า จะเป็นไปในรูปแบบใด

8. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางความรู้ ทักษะ ความสามารถ ประพฤติที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลัง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติที่ได้ผล

9. หลักสูตรจะเป็นสิ่งที่บ่งชี้ ถึงความเจริญของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ประเทศใดจัดการศึกษา โดยมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัยมีประสิทธิภาพ ทันท่วงทีและการเปลี่ยนแปลง ย่อมได้กำลังที่มีประสิทธิภาพสูง

สุมน อมรวิวัฒน์ (2547, 92) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ นั่นคือกำหนดจุดมุ่งหมายปลายทาง หรือลักษณะของผู้เรียนที่จะเป็นผลผลิตของการศึกษา อย่างไรก็ตามหลักสูตร จะถูกกำหนดโดยเป้าหมายทางการศึกษาอีกทีหนึ่ง

อุทัย บุญประเสริฐ (2547, 179) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเป็นธงชัยในการจัดการศึกษาของโรงเรียนหรือสถานศึกษา เป็นแผนแม่บท กำกับการทำงานทุกด้านของโรงเรียน อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรนั้น มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้โดยตรง จะแสดงให้เห็นว่า วัตถุประสงค์ของการสอน ที่ต้องการมีอะไรบ้าง จะสอนอะไร เป็นต้น

จากความสำคัญข้างต้น อาจสรุปความสำคัญของหลักสูตรได้ ดังนี้

1. หลักสูตร เป็นเสมือนเป้าหมายลอมพลีเมืองที่ดี ให้มีคุณภาพ เนื่องจากผู้เรียนหรือประชาชน คือ ผลผลิตของการศึกษา ดังนั้นคุณภาพของประชาชนจะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับหลักสูตรว่า ต้องการให้ผู้ผ่านการศึกษามีคุณสมบัติอย่างไร

2. หลักสูตรเป็นโครงการ และแนวทาง ในการให้การศึกษา เพราะหลักสูตรจะบอกให้ทราบว่าจัดการศึกษานั้นมี วัตถุประสงค์อย่างไร จะจัดการเรียนการสอนอย่างไร สิ่งเหล่านี้

จะทำให้เห็นภาพรวมของการจัดการศึกษาของชาติว่า มุ่งทิศทางใด ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย กับการจัดการเรียนรู้ จะได้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

3. หลักสูตร เป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติงานของครูผู้สอน เพราะหลักสูตรจะบอกให้ครูผู้สอนรู้ว่า ควรพัฒนาผู้เรียนด้านใด จะสอนด้วยเนื้อหาสาระอะไร และควรจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ใด ให้บรรลุวัตถุประสงค์

4. หลักสูตร เป็นมาตรฐานของการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ

4.1 มาตรฐานประการแรก สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนจะต้องจัดการเรียนรู้ให้ถึงมาตรฐานที่ในหลักสูตรกำหนดไว้ คือ จัดการเรียนรู้ให้ครบตามหลักสูตรที่วางไว้

4.2 มาตรฐานประการที่สอง หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐาน ให้ทุกสถาบันการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เดียวกัน ในการจัดการศึกษา ที่เป็นแบบแผนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ในการจัดการเรียนรู้

5. หลักสูตร เป็นเครื่องบ่งชี้ ความเจริญของประเทศ เนื่องจากการศึกษา เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ดังนั้นประเทศไทยจัดการศึกษา โดยมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันต่อเหตุการณ์และปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ย่อมได้กำลังคนที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้ผลดียิ่งขึ้น

จึงอาจสรุปได้ว่า หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ ในการจัดการเรียนรู้ เปรียบเสมือนตัวแม่บทหรือหัวใจของการศึกษา ที่ถือเป็นแก่นสำคัญ ในการวางแนวทางการจัดการเรียนรู้ เป็นตัวกำหนดทิศทางของการศึกษา ในการที่จะให้ความรู้ การเสริมสร้างเจตคติ ตลอดจนทั้งการฝึกฝน ในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารอบด้าน

2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้มองเห็นถึงโครงสร้างของหลักสูตรได้ชัดเจนขึ้น มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังต่อไปนี้ องค์ประกอบของหลักสูตร ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ หลักสูตรมีความสมบูรณ์เพราะองค์ประกอบ เป็นแนวทาง ในการจัดการศึกษา ในด้านการจัดการเรียนรู้ การบริหารหลักสูตรการวัดและประเมินผล การปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตร ซึ่งนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ดังต่อไปนี้

ถาวร บัวศรี (2542, 8-9) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย 5 ส่วนดังนี้

1. เป้าหมายและนโยบายการศึกษา (Education Good and Policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐ ต้องจัดทำตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลสรุปรวมที่ ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว

3. รูปแบบ และโครงสร้างหลักสูตร (Type and Structure) หมายถึง ลักษณะ และแผนผังที่แสดงการแจกแจงรายวิชา กลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จัดให้แก่ผู้เรียน

4. จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิด แก่ผู้เรียน หลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นแล้ว

5. เนื้อหา (Content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะ และ ความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

ซaylor และอเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander, 1981, 100) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ

1. แผน
2. ขอบเขตของหลักสูตร
3. การออกแบบหลักสูตร
4. รูปแบบการประเมินผล
5. ระเบียบการประเมินผล

ไทเลอร์ (Tyler, 1950, 1) กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมี 4 ประการ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย (Educational Purpose) ที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนเกิดผล
2. ประสบการณ์ (Educational Experience) ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้
จุดมุ่งหมาย บรรลุ

3. วิธีการจัด ประสบการณ์ (Organizational of Educational Experience) เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. วิธีการประเมิน (Determination of What to Evaluate) เพื่อตรวจสอบ
จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ทาบ่า (Taba, 1962, 422) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่าต้อง ประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะ

2. เนื้อหาสาระและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3. การประเมินผล

โบแชมป (Bauchamp, 1981, 107) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้

4 ประการ คือ

1. เนื้อหา

2. จุดมุ่งหมาย

3. การนำหลักสูตรไปใช้

4. การประเมินผล

ฉวีวรรณ เสวตมาลย์ (2545, 55) และชูวีตา มะขามทอง (2556, 11) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้สอดคล้องกัน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ (Purpose) เป็นข้อความหรือสมมุติฐานที่แสดงถึงจุดมุ่งหมายในการสอนของครูผู้สอนซึ่งควรจะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาระดับชาติ

2. เนื้อหา (Content) เป็นข้อความที่แสดงถึงเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้และได้รับประสบการณ์รวมถึงทางเลือกให้กับผู้เรียนได้เลือกเรียนวิชาที่ตรงกับความถนัดและความสนใจของเขา

3. วิธีการ (Method) เป็นข้อความที่แสดงถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้พิจารณาดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้ได้มากที่สุด

4. การประเมิน (Assessment) เป็นข้อความที่แสดงถึงเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ ที่จะใช้ในการประเมินรายวิชาและผลงานของผู้เรียน

นิตยา เปลื้องนุช (2554, 36) และชูวีตา มะขามทอง (2556, 21) กล่าวถึงองค์ประกอบหลักๆ ของหลักสูตรว่าประกอบด้วยส่วนสำคัญ 5 ประการ คือ

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรจะต้องมีความมุ่งหมายเป็นอันดับแรก และต้องชัดเจนทั้งความมุ่งหมายทั่วไปและความมุ่งหมายเฉพาะ

2. โครงสร้างของหลักสูตรเป็นส่วนที่กล่าวถึงว่าหลักสูตรจะมีการแบ่งระบบการศึกษาอย่างไร เช่น แบ่งเป็นภาคเรียน ใช้เวลานานเท่าไรจึงจะจบหลักสูตร จะใช้การวัดผลอย่างไร อาจจะเป็นแบบคะแนนรวมปลายปี ระบบหน่วยกิต หรืออื่นๆ

3. เนื้อหาของหลักสูตร เป็นส่วนสำคัญของหลักสูตรที่ต้องกำหนดว่าจะต้องจัดเนื้อหาการเรียนรู้อย่างไร มากน้อยเท่าไร ลำดับก่อนหลังอย่างไรจึงจะเหมาะสมและเป็นไป

ตามที่วัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยปกติหลักสูตรจะกำหนดวิชาที่สำคัญไว้ วิชาที่สำคัญที่สุด คือ ภาษาและการใช้ภาษาของสังคมนั้นๆ ต่อมาคือ ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ซึ่งทั้ง 5 วิชานี้เป็นส่วนสำคัญอันดับแรกสำหรับเนื้อหาของหลักสูตร นอกจากนี้ยังมี วิชาในสาขาต่างๆ คือ

- วิชาพลานามัย ได้แก่ พลศึกษา สุขศึกษา
- วิชาที่ก่อให้เกิดสุนทรียภาพ รักสวยรักงาม ได้แก่ วิชาศิลปะศึกษา
- วิชาที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคทั้งหลาย ซึ่งเราเรียกว่า วิชาอาชีพศึกษา

ได้แก่ งานไม้

- งานโลหะ งานเครื่องยนต์ ไฟฟ้า เขียนแบบ ออกแบบธุรกิจ

4. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร หลักสูตรจะมีความมุ่งหมาย โครงสร้าง หรือเนื้อหาอย่างไร จะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรด้วยวัตถุประสงค์กลุ่มแรก คือ แบบเรียน วัตถุประสงค์ที่สอง คือ อุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ เป็นอุปกรณ์ประกอบการสอนที่จำเป็น

5. กระบวนการเรียนรู้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามหลักสูตรเริ่มด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ การจัดชั้นเรียน เทคนิคในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งการวัดผล ประเมินผลการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวัดผลประเมินผลการเรียนการรู้ที่เป็นกระบวนการ จำเป็นและสำคัญของหลักสูตร

สุมิตร คุณานุกร (2532, 9) ได้ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมีอยู่ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความมุ่งหมาย (Objectives)
2. เนื้อหา (Content)
3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation)
4. การประเมินผล (Evaluation)

ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ทำให้ผู้ใช้หลักสูตรทราบแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างสอดคล้อง และเหมาะสมกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระการนำไปใช้ และการประเมินผลเป็นหลัก โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.3.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรรูปแบบใดก็ตาม สิ่งที่จะต้องกำหนดเป็นอันดับแรกและเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ ซึ่งเป็นแนวทางและพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรในขั้นต่อไป มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ไว้ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2546, p. 26, 26) และชูวีตา มะขามทอง (2556, 12) กล่าวว่า จุดประสงค์มีหลายระดับ แต่ระดับอาจกำหนดไว้อย่างกว้างๆ หรือกำหนดไว้อย่างละเอียดตาม จุดประสงค์ต่างๆ มีดังนี้

1. จุดประสงค์ของการศึกษาหรือความมุ่งหมายของการศึกษาของชาติ เป็นจุดประสงค์ที่ยึดเป็นหลักในการจัดการศึกษาและหลักสูตร ผู้รับผิดชอบได้แก่รัฐบาลซึ่งควรระดมผู้เรียน ครูผู้สอน อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตร และตัวแทนอาชีพต่างๆ มาเป็นคณะกรรมการการกำหนดจุดประสงค์ โดยจะกำหนดให้ครอบคลุมลักษณะที่ต้องการทั้งหมดและระบุลักษณะใหญ่ๆ ที่สำคัญๆ ไว้ การจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์เหล่านี้จะต้องใช้เวลาในการผสมผสานหรือบูรณาการของสิ่งที่ต้องการให้เรียนรู้ นั่นคือ บูรณาการจากหลายวิชาจากประสบการณ์ต่างๆ ในหลายระดับการศึกษา การกำหนดจุดประสงค์ของการศึกษา ควรพิจารณาจากปรัชญาการศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษาของประเทศต่างๆ ความคิดเห็นของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น นักการศึกษา นักปรัชญา นักการเมือง นักเศรษฐศาสตร์ นักสังคมศาสตร์ ผู้ปกครองและผู้เรียน ฯลฯ

2. จุดประสงค์ของการศึกษาแต่ละระดับ ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จำแนกการศึกษากออกเป็น 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา ซึ่งในแต่ละระดับก็จะมีจุดประสงค์แตกต่างกัน ผู้รับผิดชอบในการกำหนดจุดประสงค์ระดับนี้ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงหรือหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับนั้นๆ การจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์นี้ จะต้องอาศัยการผสมผสานหรือบูรณาการจากหลายๆ วิชา ในหลายระดับชั้นเรียนในระดับการศึกษานั้นๆ

3. จุดประสงค์ของกลุ่มวิชา ในแต่ละระดับการศึกษา จะมีวิชาต่างๆ ซึ่งได้จัดออกเป็นกลุ่มวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ การกำหนดจุดประสงค์ระดับนี้ ควรเป็นการร่วมมือของผู้คุณวุฒิด้านหลักสูตรในกลุ่มวิชานั้นๆ และตัวแทนของครูผู้สอนในกลุ่มวิชานั้นๆ จุดประสงค์

ในระดับนี้จะเป็นการคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์การเรียนรู้ในหลายวิชาที่อยู่ในกลุ่มวิชานั้นๆ

4. จุดประสงค์รายวิชา เป็นความต้องการที่คาดหวังให้เกิดขึ้นจากประสบการณ์การเรียนรู้จากเนื้อหาและกิจกรรมต่างๆ ภายในขอบเขตของวิชานั้นๆ ผู้กำหนดจุดประสงค์ระดับนี้ควรเป็นกลุ่มเดียวกันกับที่กำหนดจุดประสงค์ของกลุ่มวิชา

5. จุดประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ คือการบอกลักษณะของพฤติกรรมที่คาดหวังของนักเรียนอันเป็นผลมาจากการสอนหรือการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้มีความสำคัญต่อทุกขั้นตอนของกระบวนการออกแบบการสอนในการวางแผนการสอน จะเป็นแนวสำหรับเลือกเนื้อหาวิชา จัดลำดับหัวข้อ กำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้ เป็นแนวสำหรับในการเลือกสื่อ และกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังให้มาตรฐานสำหรับวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เป็นแนวสำหรับประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ด้วย

นอกจากนี้แล้วยังได้เสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์ว่า ควรเป็นจุดประสงค์ที่มีความเป็นไปได้ และเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา การพิจารณาว่าอะไรเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา นับว่ามีความยากกว่าการพิจารณาว่าอะไรเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ในการพิจารณาว่าจุดประสงค์ใดเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาจะต้องอาศัยการพิจารณาจากหลายด้านประกอบกัน ได้แก่ ความต้องการของสังคมโดยเฉพาะแนวโน้มทางสังคม ปรัชญาของการศึกษาที่เกี่ยวกับคนดี ชีวิตที่ดี ปรัชญาของครูผู้สอนและสถานศึกษา คุณลักษณะในปัจจุบันของผู้เรียน เป้าประสงค์และความมุ่งมั่นในอนาคตของผู้เรียน และประโยชน์ของวิชาต่างๆ เมื่อสังคม ผู้เรียน และเนื้อหาความรู้ต่างก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงและกำหนดจุดประสงค์ขึ้นมาใหม่

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ดังนั้นในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในระดับใดก็ตามจะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของชาติ ซึ่งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสำคัญต่อการกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา จึงเป็นขั้นตอนและกระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของชาติ และมุ่งส่งเสริมค่านิยมที่ดีตรงกับความต้องการของสังคม เหมาะสมกับผู้เรียน สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เจริญเติบโตในทุกด้านได้

2.3.2 เนื้อหาวิชาและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

เนื้อหาวิชาหมายถึงเนื้อหาสาระ ข้อมูลทฤษฎีที่สำคัญและจำเป็นที่เลือกสรรมาให้ ผู้เรียนได้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการตามลำดับขั้น และจะเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาดังกล่าว ได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่ผู้เรียนได้รับ หรือที่เรียกว่าขึ้นอยู่กับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนนั่นเอง เพราะฉะนั้นการจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่ควรจัดควบคู่กันไปอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน เนื้อหาวิชาใดควรจะจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรจึงจะเหมาะสม หรือบรรลุจุดประสงค์ในเนื้อหาวิชานั้นมากที่สุด ดังนั้นเนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้จะแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาดไม่ได้ แต่ต้องอาศัย หรือสัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างเหมาะสมจึงจะเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546, 35), (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, 20), (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2553, 41) และ (ซูวีตา มะขามทอง, 2556, 16)

สรุปได้ว่า การเลือกเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำ ให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรถูกนำไปปฏิบัติอย่างบรรลุผล และจะเป็นแนวทางในการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นการเรียนรู้ของผู้เรียน จะบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายได้นั้น ก็ขึ้นอยู่กับ การเลือกและการจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ สื่อที่ใช้จะต้องดีมีคุณภาพ และน่าสนใจ สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนและเกิดการเรียนรู้ได้ดี

2.3.3 เนื้อหาวิชาและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การประเมินผล

จุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องอยู่บน จุดมุ่งหมายพื้นฐานสองประการ คือ ประการแรก เป็นการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดย เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง บันทึก วิเคราะห์แปลความหมายข้อมูล แล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุง แก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน การประเมินระหว่างการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาการเรียนรู้เช่นนี้เป็นการวัดและประเมินผล เพื่อการพัฒนา (Formative Assessment) ที่ เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวัน เป็นการประเมิน เพื่อให้รู้จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง จึงเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการ พัฒนาในการเก็บข้อมูล ผู้สอนต้องใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกตการซักถาม การระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อสรุปของประเด็นที่กำหนด การใช้แฟ้ม สะสมงาน การใช้ภาระงานที่เน้นการปฏิบัติ การประเมินความรู้เดิม การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง การให้เพื่อนประเมินเพื่อน และการใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) สิ่งสำคัญที่สุดในการ ประเมินเพื่อพัฒนา คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนในลักษณะคำแนะนำที่เชื่อมโยงความรู้

เดิมกับความรู้นี้ใหม่ทำให้การเรียนรู้พอกพูน แกไขความคิด ความเข้าใจเดิมที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจน การให้ผู้เรียนสามารถตั้งเป้าหมายและพัฒนาตนได้ ประการที่สอง เป็นการวัดและประเมินผลเพื่อ ตัดสินผลการเรียน เป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ (Summative Assessment) ซึ่งมีหลาย ระดับ ได้แก่ เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้ จบรายวิชาเพื่อตัดสินให้คะแนน หรือให้ระดับผลการเรียน ให้การรับรองความรู้ความสามารถของผู้เรียนว่าผ่านรายวิชาหรือไม่ ควรได้รับการเลื่อนชั้นหรือไม่ หรือสามารถจบหลักสูตรหรือไม่ ในการประเมิน เพื่อตัดสินผลการเรียนที่ดีต้องให้ออกาสผู้เรียน แสดงความรู้ความสามารถด้วยวิธีการที่หลากหลายและพิจารณาตัดสินบนพื้นฐานของเกณฑ์ผล การปฏิบัติมากกว่าใช้เปรียบเทียบระหว่างผู้เรียนการจัดการศึกษาในปัจจุบันนอกจากให้ทั่วถึงแล้ว ยังมุ่งเน้นคุณภาพด้วย ผู้ปกครอง สังคม และรัฐต้องการเห็นหลักฐานอันเป็นผลมาจากการจัด การศึกษา นั่นคือ คุณภาพของผู้เรียนที่เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตร หน่วยงานที่รับผิดชอบ นับตั้งแต่สถานศึกษา ต้นสังกัด หน่วยงานระดับชาติที่ได้รับมอบหมาย จึงมีบทบาทหน้าที่ใน การตรวจสอบคุณภาพผู้เรียนตามความคาดหวังของหลักสูตร ดังนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงกำหนดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ใน 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติทุกระดับมีเจตนารมณ์ เช่นเดียวกัน คือ ตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำผลการประเมินมาใช้เป็น ข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า การวัดและการประเมินผลเป็นกระบวนการหนึ่งใน กระบวนการจัดการเรียนรู้เนื่องจากการวัดเป็นการตรวจสอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ในรูปของคะแนนหรือคำบรรยายที่เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แสดงออกทั้งในระยะเวลา ก่อน ระหว่าง หรือหลังจากการเรียนรู้ ส่วนการประเมินผลเป็นกระบวนการนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จาก การวัดผลมาพิจารณาตัดสินว่า ผู้เรียนสามารถบรรลุตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์ของการจัด การศึกษาเพียงใด มีสิ่งใดที่ต้องการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งประโยชน์ของการวัดและ การประเมินผลของการจัดการเรียนรู้ จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ นอกจากนี้แล้วผลจากการวัด และการประเมินยังเป็นข้อมูลที่ครูผู้สอนนำมาใช้ในการปรับปรุงการสอนของตนให้มีคุณภาพ และ เกิดแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

2.4 รูปแบบของหลักสูตร

รูปแบบของหลักสูตรเป็นการจัดระเบียบและการนำเสนอเนื้อหาสาระให้ปรากฏใน หลักสูตร ซึ่งผู้พัฒนาหลักสูตรสามารถนำเสนอเนื้อหาได้หลายลักษณะ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ลักษณะไว้ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ ดังนี้

2.4.1 หลักสูตรรายวิชา (The Subject Matter Curriculum)

เป็นหลักสูตรที่ใช้กันมานานตั้งแต่สมัยกรีกและโรมัน ประเทศในเอเชียรวมทั้งประเทศไทยก็ได้ใช้หลักสูตรแบบนี้มาแต่ต้น (อ้าง บัควีรี, 2542, 176) หลักสูตรแบบนี้ได้รับอิทธิพลจากปรัชญาสาระนิยม (Essentialism) ที่เน้นแก่นสาระที่เป็นประโยชน์และปรัชญานิรันดรนิยม (Perennialism) ซึ่งเป็นปรัชญาการศึกษาที่มีแนวคิดเชื่อว่า ความรู้เป็นอมตะ เป็นนิรันดร ส่งผลให้หลักสูตรนี้มุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาสาระให้แก่ผู้เรียนเป็นหลักเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ เกี่ยวกับโลกรอบๆ ตัวผู้เรียน

2.4.2 หลักสูตรสัมพันธ์วิชาหรือหลักสูตรสหสัมพันธ์ (Correlate Curriculum)

เป็นหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชา อีกแบบหนึ่งโดยเป็นแบบของหลักสูตรที่พยายามปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของหลักสูตรเนื้อหาวิชา ด้วยวิธีการนำเอาเนื้อหาของวิชาต่างๆ ที่สอดคล้องกันหรือนำมาสัมพันธ์กันได้ มาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน แล้วจัดสอนเนื้อหาเหล่านั้นในคราวเดียวกัน ซึ่งวิธีนี้อาศัยหลักความคิดของแฮร์บาร์ตที่ว่า “การที่จะเรียนรู้สิ่งใดให้ได้ดีผู้เรียนจะต้องมีความสนใจเข้าใจในความหมายของสิ่งที่เรียน และมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เรียน และสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้อง” (อ้าง บัควีรี, 2542, 179)

2.4.3 หลักสูตรแบบหมวดวิชา หรือหลักสูตรแบบ (Broad - Field Curriculum)

เป็นหลักสูตรที่พยายามจะแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากหลักสูตรเนื้อหาวิชา ซึ่งขาดการผสมผสานความรู้ เป็นหลักสูตรที่กำหนด เนื้อหาวิชาไว้กว้างๆ โดยนำความรู้ในกลุ่มวิชามาผสมผสานเป็นหมวดเดียวกัน ประเทศไทยได้นำหลักสูตรแบบหมวดวิชามาใช้เป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2503 โดยเรียงลำดับเนื้อหาต่าง ๆ ที่มีความคล้ายคลึงกันเข้าไว้ในหลักสูตร และให้ชื่อวิชาเสียใหม่ให้มีความหมายกว้าง ครอบคลุมวิชาที่นำมาเรียงลำดับไว้ (อ้าง บัควีรี, 2542, 182)

2.4.4 หลักสูตรกิจกรรมหรือประสบการณ์ หลักสูตรกิจกรรมหรือประสบการณ์ (Activity or Experience Curriculum)

เป็นหลักสูตรที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ไขการเรียนรู้แบบครูเป็นศูนย์กลาง โดยมีได้คำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียน มาเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกด้วยการลงมือกระทำ ลงมือวางแผน เพื่อได้รับประสบการณ์อันเกิดจากการแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง (วิโรจน์ วัฒนานามิตกุล, 2548, 25-27)

2.4.5 หลักสูตรแบบแกน (Core Curriculum)

เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมที่ประสานสัมพันธ์เนื้อหาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน สิ่งที่เรียนจะมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์และชีวิตของผู้เรียน

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงชีวิตความเป็นอยู่มาสัมพันธ์กับการเรียนรู้ได้ ลักษณะการเรียนรู้เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มีการเรียนรู้แบบ Active Learning (อ้าง บัควี, 2542, 183)

2.4.6 หลักสูตรบูรณาการ (Integrated Curriculum)

เป็นหลักสูตรที่รวมประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน โดยที่เป็นประสบการณ์ที่คัดเลือกมาจากหลายสาขาวิชา แล้วนำมาจัดเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ของประสบการณ์โดยบูรณาการเนื้อหาเข้าด้วยกัน (วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล, 2548, 30-32)

งานวิจัยอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ คาดว่า จะเกิดขึ้นในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) หลังจากการศึกษาอนาคตภาพหลักสูตร ภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) แล้ว จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการออกแบบร่างหลักสูตรที่ผู้วิจัยต้องศึกษารูปแบบแต่ละรูปแบบอย่างเข้าใจและลึกซึ้ง เพื่อให้สามารถคัดเลือกรูปแบบของหลักสูตรได้อย่างเหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานในมิติของบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตร ภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อ การเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ตลอดจนยกระดับมาตรฐาน การศึกษาภาษาอังกฤษและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาสมรรถนะ ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา และเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารและจัดการองค์กร ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

2.5 ลักษณะของหลักสูตรที่ดี

ลักษณะของหลักสูตรที่ดีจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดสัมฤทธิ์ ผลทางการศึกษา จึงมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะหลักสูตรที่ดีควรมี ดังนี้

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, 19-20) กล่าวถึงหลักสูตรที่ดีว่า หลักสูตรเป็นแนวทางสำคัญ ในการจัดการเรียนรู้ ลักษณะของหลักสูตรที่ดีจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และเกิด สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา หลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะที่สำคัญ คือ

1. ควรต้องอยู่บนรากฐานของการศึกษาอย่างถูกต้อง เช่น พื้นฐานทาง ปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา ธรรมชาติของการเรียนรู้และนอกจากนั้น ยังต้องตั้งอยู่บนรากฐาน ของความจริงและสามารถนำไปปฏิบัติได้

2. สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดย มุ่งให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของส่วนรวมและมีความเสียสละ มีความรู้สึกชื่นชม ภาคภูมิใจในชาติ

สามารถที่จะสร้างเสริมและมีความศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะพลเมืองดีของชาติ

3. ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษาและพัฒนาการของเด็กตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย เช่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนกล้าแสดงออกในด้านความคิดเห็นตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ด้านความอบอุ่น การได้รับการยอมรับจากกลุ่ม และตรงตามลักษณะของวัฒนธรรม ประเพณีและเอกลักษณ์ของชาติให้ผู้เรียนรู้จักสร้างสรรค์วัฒนธรรมให้เจริญก้าวหน้าอีกด้วย

4. เน้นและส่งเสริมคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้เรียน ให้มีความเจริญงอกงามหลายๆ ด้าน ตลอดจนส่งเสริมทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นของเด็ก และจะต้องเน้นหนักในการเสริมสร้างให้เด็กรู้จักแก้ปัญหา และจะต้องจัดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน

5. หลักสูตรที่ดีจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการศึกษาให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติอันจะก่อให้เกิดค่านิยมที่ถูกต้องและมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของสังคม

6. หลักสูตรที่ดีย่อมส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติความริเริ่ม มีความคิด สร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต

7. มีความยืดหยุ่น และเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์ปัจจุบัน

8. หลักสูตรที่ดีย่อมมีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลาเพื่อทราบข้อบกพร่องในอันที่จะ ปรับปรุงให้ดีขึ้น

พิสนุ ฟองศรี (2549, 135) ได้ให้หลักการเกี่ยวกับหลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. สอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนมาจากข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้อง
3. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรต้องพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัยอย่างสมดุลกัน
4. การจัดกิจกรรมต่างๆ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม
5. มีความยืดหยุ่นได้
6. สามารถประเมินผลได้

ลักษณะของหลักสูตรที่ดี ผู้วิจัยสามารถนำมาปรับใช้กับอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ซึ่งจะเป็น

หลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้กับความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและเจตพิสัย เพื่อพัฒนาผู้เรียน และบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และมีติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ตลอดจนยกระดับมาตรฐานการศึกษาภาษาอังกฤษ และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและจัดการองค์กร ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

2.6 การศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร

ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรพบว่า มีคำหลายคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน และสามารถใช้แทนกันได้ ได้แก่ Curriculum-Planning, Curriculum Development, Curriculum Construction, Curriculum-Improvement, และ Curriculum Revision มีความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

Curriculum-Planning หมายถึง กระบวนการในการสร้างหลักสูตร กล่าวถึงหลักสูตรในรูปสิ่งที่ คาดหวัง หรือที่เป็นแบบแผนอย่างหนึ่ง

Curriculum Development หมายถึง การสร้าง Curriculum Materials รวมทั้งสื่อการเรียน ที่ผู้เรียนใช้ ไม่ใช่การวางแผนหลักสูตร แต่จะเป็นผลที่เกิดจากการวางแผนหลักสูตร

Curriculum Construction และ Curriculum Revision เป็นคำที่ใช้มาแต่ดั้งเดิม หมายถึง การเขียน และการปรับปรุงรายวิชาที่ศึกษาตามหลักสูตร

Curriculum – Improvement หมายถึง การปรับปรุง หรือการวางแผนหลักสูตร ในส่วนที่เป็นเป้าประสงค์มากกว่า ที่หมายถึง กระบวนการในการวางแผน หรือพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีเกี่ยวกับวิชา และเนื้อหาวิชาที่จะนำไปจัดการเรียนรู้

โบแชมพ์ (Bauchamp, 1981, 77) ได้นำเสนอแนวคิดทฤษฎี การออกแบบหลักสูตร เป็น 2 ลักษณะ คือ ทฤษฎีการออกแบบหลักสูตร (Design Theories) และทฤษฎีวิศกรรมหลักสูตร (Engineering theories) อธิบายได้ ดังนี้

1. ทฤษฎีการออกแบบหลักสูตร (Design Theories) การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) หมายถึง การจัดแบ่งองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ วิธีการจัดกิจกรรม จุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะแนวทาง การนำหลักสูตรไปใช้สู่การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

2. ทฤษฎีวิศวกรรมหลักสูตร (Engineering Theories) หมายถึง กระบวนการทุกอย่างที่ทำให้ระบบหลักสูตรเกิดขึ้น ในโรงเรียน ได้แก่ การสร้าง หรือจัดทำหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการประเมินประสิทธิภาพหลักสูตร และการประเมินระบบหลักสูตร รูปแบบหลักสูตรที่มีคุณภาพที่สามารถสร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียนได้ มีหลายรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการบริหาร รูปแบบการปฏิบัติการ รูปแบบการสาธิต รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติ และรูปแบบการใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน สำหรับการกำหนดหลักสูตรทฤษฎีหลักสูตรจะช่วยในการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ให้มีหลักเกณฑ์ หลักการและระบบมากยิ่งขึ้น เช่น การสร้างหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินหลักสูตร การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การทำให้องค์ประกอบของหลักสูตรที่จำเป็นทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุปได้ว่า ทฤษฎีหลักสูตรคือ แนวคิดเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร แบ่งออกเป็น ทฤษฎีการออกแบบองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ วิธีการจัดกิจกรรม จุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะแนวทาง การนำหลักสูตรไปใช้ ผู้จัดการเรียนรู้อและการวัดผลประเมินผล และทฤษฎีวิศวกรรมหลักสูตรโรงเรียน ได้แก่ การสร้างหรือจัดทำหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรและการประเมินระบบหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาปรับใช้กับอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) พัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้กับความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและเจต และมีติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและจัดการองค์กร ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

2.7 การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตร เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ เป็นเข็มทิศในการพัฒนาผู้เรียนให้ถึงผลที่คาดหวัง มีสมรรถนะ มีทักษะในการดำรงชีวิต ที่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและพัฒนาสังคมได้อย่างมีคุณภาพ การพัฒนาหลักสูตรที่ดี จึงควรมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพชีวิต และสังคมของผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตร จึงเป็นกระบวนการวางแผน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ว่าได้บรรลุตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์จริงหรือไม่ การทำความเข้าใจในทฤษฎี แนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจึงมีความจำเป็นใน

การพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ นโยบาย วิทยาการและเทคโนโลยีและวัฒนธรรมของสังคมโลก ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ ในลักษณะที่คล้ายคลึง หรือแตกต่างกัน ดังนี้

สันต์ ธรรมบำรุง (2527, 92) ได้กล่าวถึง ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) มีความหมายครอบคลุมถึงการสร้างหลักสูตร การวางแผนหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรเป็นการปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรให้ดีขึ้นทั้งระบบ ตั้งแต่จุดมุ่งหมาย การจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

สัจด์ อุทรานันท์ (2532, 30) กล่าวว่า “การพัฒนา” หรือ คำในภาษาอังกฤษว่า “Development” มีความหมายที่เด่นชัดอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก หมายถึง การทำให้ดีขึ้น หรือ ทำให้สมบูรณ์ขึ้น และอีกลักษณะหนึ่ง หมายถึง ทำให้เกิดขึ้น โดยเหตุนี้ ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร จึงอาจมีความหมายได้ 2 ลักษณะเช่นเดียวกัน คือ ความหมายแรก หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น และอีกความหมายหนึ่งก็คือ เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย

สัจฉวรรณ ทรรพวสุ (2540, 108) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึง การทำให้หลักสูตรดีขึ้น โดยการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการ หรือ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจของแต่ละแห่ง โดยมีจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา

ทาบ่า (Taba, 1962, 454) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดีขึ้น ทั้งในด้านวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนรู้การวัดและประเมินผล เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ หรือเปลี่ยนแปลงตั้งแต่จุดประสงค์และวิธีการ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีผลกระทบกระเทือนต่อความคิดและความรู้สึกของทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรหมายถึงการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วน โดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐานของหลักสูตร

กู๊ด (Good, 1973, 157-158) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร สามารถเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิชาการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับโรงเรียนและการจัดการเรียนรู้ ส่วนคำว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึงการแก้ไขหลักสูตรให้ต่างไปจากเดิม

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรใหม่ หรือการปรับปรุงเพิ่มเติม เสริมต่อ หรือการดำเนินงานอื่นๆ เพื่อให้หลักสูตรเดิมมีความเหมาะสมสมบูรณ์มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และสนองต่อความต้องการของผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการและเนื้อหาสาระ เพื่อให้ครูผู้สอน และผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สามารถนำมาปรับใช้กับอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ซึ่งจะเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้กับความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและเจตพิสัย เพื่อพัฒนาผู้เรียนและบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ให้มีความเหมาะสมสมบูรณ์มากขึ้น

2.8 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับคนส่วนมากจึงต้องมีกรวางแผนอย่างรอบคอบ ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูล และความจำเป็นพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตรในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน (หมายถึง สภาพของบ้าน ครอบครัว ชุมชน) เกี่ยวข้องกับสังคมและเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ข้อมูลและความจำเป็นเหล่านี้ จะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกเนื้อหาวิชาและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรพื้นฐานซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กาญจนา คุณานุรักษ์ (2540, 4) ได้นำเสนอแนวคิดพื้นฐาน ในการพัฒนาหลักสูตรว่า มาจาก การเปลี่ยนแปลงของสังคม การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง แนวความคิดและผลการศึกษาค้นคว้าทางด้านจิตวิทยา ความก้าวหน้าทางวิทยาการเทคโนโลยีบทบาทของสถานบันศึกษาและสื่อมวลชน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, 25) กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อวินิจฉัยปัญหา และความต้องการ ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าประสงค์ จุดหมายและจุดประสงค์ หลังจากได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานแล้ว จะพิจารณาและกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นที่ 3 การเลือก และการจัดเนื้อหา จะต้องมีความถูกต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีความสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน มีความยากง่าย สอดคล้องเหมาะสมกับวัย เนื้อหาต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน และเนื้อหานั้นเป็นสิ่งที่สามารถจัดให้ผู้เรียนในแง่ของความพร้อมด้านเวลา ครูผู้สอนและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

ขั้นที่ 4 การเลือก และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ต้องสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว รวมไปถึงยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการเรียนรู้ และการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนต้องเอื้อต่อการเรียนรู้ และกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 การกำหนดอัตราเวลาเรียน หลักเกณฑ์ ในการวัดประเมินผลการเรียน การกำหนดเวลาในการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาวิชาตามลำดับก่อนหลังให้สัมพันธ์กับจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ ส่วนการวัดและประเมินผล ควรกำหนดวิธีการเกณฑ์การจบหลักสูตร

ขั้นที่ 6 การนำหลักสูตรไปใช้ หลังจากร่างหลักสูตรแล้ว ต้องมีการตรวจสอบข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ก่อนนำหลักสูตรไปใช้

ขั้นที่ 7 การประเมินผลหลักสูตร เมื่อใช้หลักสูตรไปได้สักระยะหนึ่ง ควรมีการประเมินผลหลักสูตรในด้านต่างๆว่ามีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมอะไรบ้าง

ขั้นที่ 8 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร หลังจากที่ทำทราบข้อบกพร่องของหลักสูตร ต้องมีการศึกษาปัญหาเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องให้หลักสูตรเหมาะสมยิ่งขึ้น

มิเชลลิส, กรอสแมน และสก๊อต (Michaelis, Grossman, & Scott, 1975, 175) ได้เสนอแนวคิดหลักสำคัญ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการศึกษา ปัญหาข้อถกเถียง และการปฏิบัติตลอดจนความสำเร็จ และความล้มเหลวของหลักสูตรเดิม พื้นฐานทางด้านปรัชญา ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาเค้าโครงของค่านิยม และความเชื่อที่สัมพันธ์กับการกำหนดความมุ่งหมาย การเลือก และการใช้ความรู้ ความหมาย และวิธีการดำเนินการ และมิติอื่นๆ ของการศึกษา พื้นฐานทางสังคม ซึ่งจะเป็แหล่งข้อมูลค่านิยม การเปลี่ยนแปลงปัญหา ความกดดัน และแรงขับทางสังคม ที่จะนำมาพิจารณา ในการวางแผนหลักสูตร พื้นฐานจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วย ความคิดเกี่ยวกับ การเจริญเติบโต และพัฒนาการของผู้เรียน ตลอดจนการเรียนรู้ของผู้เรียนและพื้นฐานเกี่ยวกับสาขาวิชา ซึ่งจะเปรียบเสมือน

แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมโนคติ ข้อมูลต่างๆ แบบอย่างวิธีการ และกระบวนการค้นคว้าอื่นๆ ที่อาจจะใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการวางแผน ในการจัดการเรียนรู้

บิชอป (Bishop, 1985, 88) มีความเห็นว่า พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรนั้น มีอยู่ด้วยกัน หลายด้าน สามารถกำหนดหลักซึ่งจัดเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อ การพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ปรัชญา ซึ่งหมายรวมถึงจุดมุ่งหมาย ของการศึกษา ความนึกคิดทางลัทธิต่างๆ และอื่นๆ การเงิน รวมถึงทรัพยากรบุคคล และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงภาษาด้วย ความรู้ ซึ่งรวมถึงเนื้อหาวิชา มโนทัศน์ และกระบวนการทางสมอง และจิตวิทยาซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎี การเรียนรู้วิธีสอนและอื่นๆ

สรุปได้ว่า แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร คือการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การกำหนดเป้าประสงค์สำคัญ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดมาตรฐานต่างๆ ของหลักสูตร การคัดเลือกเนื้อหาสาระ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลการใช้หลักสูตร รวมถึงการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาปรับใช้กับอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572) พัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้กับความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและเจต และมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและจัดการองค์กร ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

2.9 ระดับการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับชั้นเรียน มีกล่าวถึงระดับการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

สุมิตร คุณานุกร (2536, 11) ได้กล่าว ระดับการพัฒนาหลักสูตรมิได้มีขอบเขตจำกัดอยู่เฉพาะในระดับกระทรวงศึกษาธิการ หรือที่เรียกกันว่าระดับชาติเท่านั้น แต่กระจายต่อไปในระดับต่างๆ ได้ถึง 4 ระดับ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรระดับชาติ ควรพัฒนาหลักสูตร ให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการนำไปขยาย หรือปรับให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้ใช้ในระดับต่างๆ ที่รองลงไปนำไปขยาย และปรับให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นโรงเรียนและชั้นเรียนต่อไป

2. การพัฒนาหลักสูตร ระดับท้องถิ่น คำว่าท้องถิ่น ในระดับนี้ หมายถึง เขตการศึกษา (เขตพื้นที่การศึกษา: ผู้เรียน) ซึ่งจะทำการขยาย หรือปรับหลักสูตรระดับชาติให้สอดคล้องกับสภาพทางสังคม ภูมิศาสตร์ และความต้องการของประชาชน ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา

3. การพัฒนาหลักสูตร ในระดับโรงเรียน เป็นการพัฒนาหลักสูตร โดยทางโรงเรียนทำหน้าที่ขยายและปรับปรุงประมวลการเรียนรู้ จากการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น อีกครั้ง เพื่อให้ละเอียดยิ่งขึ้นจนกระทั่งสามารถแยกแยะ รายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่จะสอนออกมาเป็น เวลาได้

4. การพัฒนาหลักสูตรในระดับชั้นเรียน เป็นการพัฒนาหลักสูตรที่เน้น การตอบสนองความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน โดยการปรับความมุ่งหมายในการเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับสติปัญญา และความสนใจของผู้เรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, 67) ได้แบ่งระดับการพัฒนาหลักสูตรของไทยเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร ระดับชาติ เป็นการพัฒนาหลักสูตร ที่มีหลักการ จะต้องกระทำ ในระดับกว้างๆ เพื่อให้ท้องถิ่น สามารถนำไปปรับใช้ ได้อย่างเหมาะสม

2. การพัฒนาหลักสูตร ระดับท้องถิ่น ท้องถิ่นในที่นี้ หมายถึง ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับ กลุ่มโรงเรียน เป็นการนำหลักสูตรระดับชาติ มาปรับเนื้อหาสาระให้มีความสอดคล้องกับท้องถิ่นนั้น

3. การพัฒนาหลักสูตร ระดับห้องเรียน เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยครูผู้สอนเอง มณฑลฑิชา ชนะสิทธิ (2539, 55-58) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรแบ่งได้เป็น 4 ระดับ คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรระดับชาติ เป็นการจัดทำหลักสูตรที่ แบ่งบทใน ลักษณะกว้างๆ เพื่อให้หน่วยงานระดับล่างนำไปปรับใช้ได้

2. การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นการพัฒนาหลักสูตร โดยเขตพื้นที่ การศึกษา นำหลักสูตรระดับชาติมาปรับหรือขยายให้มีความสอดคล้อง กับสภาพท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษานั้น

3. การพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียน เป็นการพัฒนาหลักสูตร โดยการนำหลักสูตรระดับชาติ ระดับท้องถิ่นมาปรับหรือขยายให้มีความสอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

4. การพัฒนาหลักสูตรระดับห้องเรียน เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยการนำหลักสูตรระดับโรงเรียนมาปรับ หรือขยายให้มีความละเอียดเหมาะสมกับหลักสูตรท้องถิ่น

เนล (Neil, 1987, 55-58) กล่าวถึง ระดับการนำหลักสูตรไปใช้ว่า เป็นการแปลงหลักสูตร ไปสู่การเรียนรู้ โดยมุ่งให้ผู้ปฏิบัติดำเนินการได้ถูกต้อง เกิดผลตรงความมุ่งหมายของหลักสูตร กระบวนการแปลงหลักสูตร ไปสู่การปฏิบัติ หรือการจัดการเรียนรู้ แบ่งเป็น 5 ระดับได้ ดังนี้

1. หลักสูตรระดับอุดมการณ์ (Ideal Curriculum) เป็นแนวความคิดของผู้ร่างหลักสูตรที่ต้องการบอกลักษณะ ของผู้เรียนที่ต้องการ หลักการ และแนวคิดพื้นฐานของหลักสูตร สำหรับ เป็นกรอบที่จะถ่ายทอดไปสู่หลักสูตร ที่จะจัดหา

2. หลักสูตรระดับทางการ (Formal Curriculum) เป็นหลักสูตร ที่เขียนเป็นเอกสาร โดยการนำแนวคิด ของหลักสูตร ระดับอุดมการณ์ มาสังเคราะห์ ให้เป็นแนวปฏิบัติ ความคลาดเคลื่อน ที่จะเกิดขึ้นจะสะท้อนแนวคิดในอุดมการณ์ได้

3. หลักสูตรระดับการรับรู้ (Perceived Curriculum) เป็นหลักสูตรตามความเข้าใจ ของผู้ใช้แต่ละคน หลังจากได้รับรู้หลักสูตร ระดับทางการ ความคลาดเคลื่อน ที่จะเกิดก็คือ ผู้ใช้อาจเข้าใจหลักสูตร ไม่ตรงกับเอกสารหลักสูตร หรือแต่ละคนเข้าใจหลักสูตรไม่ตรงกัน เพราะแต่ละคนจะเข้าใจหลักสูตร ตามการรับรู้และพื้นฐานความรู้ของตนเอง

4. หลักสูตรระดับปฏิบัติการ (Operational Curriculum) เป็นการนำหลักสูตรไปใช้ ในห้องเรียนซึ่งครูผู้สอน แต่ละคนมีความเข้าใจหลักสูตรอย่างไร ก็ให้นำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียน ตามสถานการณ์จริง ความคลาดเคลื่อน จะเกิดจาสถานการณ์จริง แตกต่างจากที่คาดหวังและสถานการณ์ของแต่ละแห่ง มีความแตกต่างกัน

5. หลักสูตรระดับประสบการณ์ (Experiential Curriculum) เป็นระดับของหลักสูตร ที่จะเกิดกับตัวผู้เรียนเอง ความผิดพลาดที่จะเกิด คือ การเรียนรู้ที่ไม่ตรงตามความมุ่งหมาย เพราะผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้เรียน มีความสามารถในการรับรู้ และประสบการณ์ต่างกัน

โซเวลล์ (Sowell, 1966, 6) ได้แบ่งการพัฒนาหลักสูตรออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. หลักสูตรระดับสังคม (The Society Curriculum) เป็นหลักสูตรที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน และถูกสร้างโดยรัฐ นักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ ผู้บริหารระดับต่างๆ และผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา

2. หลักสูตรระดับสถาบัน (The Institutional Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ใช้ในสถานศึกษา และได้รับมาจากหลักสูตรระดับสังคม ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมโดยนักการศึกษา และคณะทำงานในระดับท้องถิ่น

3. หลักสูตรระดับการเรียนรู้ (The Instructional Curriculum) เป็นหลักสูตรที่วางแผนโดยครูผู้สอน และถูกกำหนดขึ้น เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้

4. หลักสูตรระดับประสบการณ์ (The Experience Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ยอมรับ และถูกจัดขึ้นโดยตัวผู้เรียนเอง ทั้งนี้เพราะว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้น หลักสูตรจึงต้องสอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคน

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาหลักสูตรมีหลายระดับ ได้แก่ หลักสูตร ระดับชาติ เป็นการพัฒนาหลักสูตรภายใต้ข้อกำหนดในลักษณะกว้างๆ เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพ ด้านมาตรฐาน โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญ หลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นการพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับหลักสูตร ระดับชาติ สอดคล้องกับสภาพทางสังคมภูมิศาสตร์ และความต้องการของสังคมท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษาพัฒนาขึ้น เพื่อรองรับหลักสูตรระดับชาติ และระดับท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดของมาตรฐาน ตัวชี้วัด เนื้อหาวิชาแบ่งตามระดับชั้นเรียน ทั้งนี้หลักสูตรท้องถิ่น ในระดับชั้นเรียนจะเป็นการจัดสาระการเรียนรู้ ของท้องถิ่น ที่เน้นความต้องการ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งหลักสูตรระดับท้องถิ่น เหมาะสมกับงานวิจัยอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) กรุงเทพมหานครถือเป็นการปกครองระดับท้องถิ่น

2.10 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรสู่มาตรฐานสากล

กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลก ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านวิทยาการ สังคม เศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Economy) และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้แต่ละประเทศ ไม่สามารถปิดตัวอยู่โดยลำพัง จะต้องร่วมมือและพึ่งพาอาศัย ซึ่งกันและกัน การดำรงชีวิต ของคนในแต่ละประเทศ มีการติดต่อสื่อสาร ซึ่งกันและกันมากขึ้นมีความร่วมมือ ในการปฏิบัติภารกิจ และแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกันมากขึ้น ในขณะเดียวกัน สังคมโลกในยุคปัจจุบัน ก็เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร ทำให้ต้องมีการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ และมีการตัดสินใจ

ที่รวดเร็ว เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ นำไปสู่สภาพการณ์ของการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเป็นแรงผลักดันสำคัญ ที่ทำให้หลายประเทศต้องปฏิรูปการศึกษา คุณภาพของการจัดการศึกษา จึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ สำหรับความพร้อมของคนศตวรรษที่ 21 และศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลกของแต่ละประเทศ ดังนั้น ประเทศที่จะอยู่รอดได้ หรือคงความได้เปรียบก็คือประเทศที่มี อำนาจทางความรู้ และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) นอกจากนั้นในปัจจุบัน ยังปรากฏสภาพปัญหาที่คนทั่วโลกต้องเผชิญ กับวิกฤตการณ์ร่วมกัน ในเรื่องความเสื่อมโทรม ของทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง ต่อมวลมนุษยชาติ โดยทั่วไป สะท้อนให้เห็น ถึงแนวโน้มว่า คนยุคใหม่จะต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอันหลากหลาย เป็นสัญญาณเตือนว่าโลกในยุคหน้าจะมีปรากฏการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นเกินกว่าจะคาดคิดถึง ด้วยเหตุนี้จำเป็นอย่างยิ่ง ที่แต่ละประเทศ ต้องเตรียมคนรุ่นใหม่ ที่มีทักษะและความสามารถในการปรับตัวให้มีคุณลักษณะสำคัญในการดำรงชีวิต ในโลกยุคใหม่ได้อย่างรู้เท่าทัน สงบ สันติ มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมเพียงพอ การจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ ต้องมีความเป็นพลวัตน์ ก้าวทันกับสิ่งต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยน เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการศึกษาไทยให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในเวทีโลกในยุคศตวรรษที่ 21 สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. โรงเรียน เป็นหน่วยบริการทางการศึกษา ในมิติที่กว้างขึ้น เพราะในปัจจุบันสังคมโลก เป็นสังคม ที่ไร้พรมแดน ที่มีการติดต่อประสานสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่างๆ มากขึ้น การก้าวเข้ามาสู่ประชาคมอาเซียน เมื่อปี พ.ศ. 2558 มีผลต่อการเปิดเสรีทางการศึกษา ทำให้เกิดการการแข่งขันใน การจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาทั้งใน และต่างประเทศ ดังนั้น ในอนาคตโรงเรียนแต่ละแห่งจะต้องมีการแข่งขันด้านคุณภาพมากขึ้น โรงเรียนในประเทศไทยจึงต้องพัฒนาให้เป็นหน่วยบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อรองรับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้น จากการเปิดเสรีทางการศึกษา

2. หลักสูตรการเรียนรู้ มีความเป็นสากล เนื่องจากยุคโลกาภิวัตน์มีการเชื่อมโยงด้านการค้า และการลงทุน ทำให้ตลาดแรงงานในอนาคตต้องการคนที่มีศักยภาพในหลายด้านรวมทั้งความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร คุณลักษณะในการเป็นพลโลก การจัดการหลักสูตร และการเรียนรู้จึงต้องปรับให้มีความเป็นสากลมากขึ้น นอกจากนี้ การเปิดเสรีทางการศึกษา ทำให้สถาบันการศึกษาจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนด้านจัดการศึกษาในประเทศไทย โรงเรียนควรวางหาภาคีเครือข่ายในการจัดหลักสูตร

นานาชาติ หลักสูตรสมทบหรือหลักสูตรร่วมกับสถาบันต่างประเทศ เพื่อความเป็นสากลของการศึกษา

3. การพัฒนาทักษะการคิด สภากลโศกที่มีการแข่งขันสูงทำให้การจัดการศึกษาจำเป็นต้องเน้นการพัฒนาทักษะเป็นสำคัญ ในปัจจุบันโรงเรียนยังไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนได้เท่าที่ควร เนื่องจากการเรียนรู้อย่างเน้นให้ผู้เรียนคิดตามสิ่งที่ผู้สอนบอก ความรู้มากกว่าการคิดสิ่งใหม่ๆ จึงควรมีการปรับรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้อีก เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดให้มากยิ่งขึ้น

4. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม แนวคิดของทุนนิยมที่มุ่งการแข่งขันนั้นมีอิทธิพลทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียน ส่วนใหญ่เน้น และให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจนอาจละเลย การพัฒนาส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจะส่งผลต่อปัญหาทางสังคมตามมามากมาย รัฐบาลจัดการศึกษา จึงต้องให้ความสำคัญ กับการพัฒนาบุคคลในองค์รวมทั้งมิติของความรู้ และคุณธรรมคู่กัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และประชาคมโลกอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

5. การสอนภาษาต่างประเทศในยุคโลกไร้พรมแดนนั้น ผู้มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาที่ใช้สื่อสารกันอย่างกว้างขวาง เช่น ภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน ย่อมมีความได้เปรียบในการติดต่อสื่อสาร การเจรจาต่อรองในเรื่องต่างๆ ตลอดจนการประกอบอาชีพ การจัดการเรียนรู้อีกควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศด้วยจากแนวคิดดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงมีการทบทวน และปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน โดยมีจุดหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายการพัฒนา ผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และมีคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล โดยหลักสูตรได้มุ่งเน้นความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมี ศักยภาพ เทียบเคียงกับนานาชาติอารยประเทศ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถให้คนไทย ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของโลกมีศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลก

ลักษณะของโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class Standard School) หมายถึง โรงเรียนที่พัฒนาหลักสูตรอย่างมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล รวมทั้ง มีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีคุณภาพ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะ (Learner Profile) เทียบเคียงมาตรฐานสากล (World Class Standard) และมีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen) สอดคล้องกับ เจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพเยาวชนสำหรับยุคศตวรรษที่ 21 อีกทั้งเป็นไปตามปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO คือ Learning to know, Learning to do, Learning to live with the others, Learning to be 4 จุดมุ่งหมายและทิศทางในการดำเนินการของโรงเรียนมาตรฐานสากล การดำเนินการของโรงเรียนมาตรฐานสากลนั้น จะประสบความสำเร็จได้จะต้องมีการพัฒนาหลายมิติไปพร้อมๆ กัน และต้องดำเนินการทั้งระบบ คือ ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การบริหารและการจัดการหลักสูตรต้องมีจุดมุ่งหมาย และทิศทางที่ชัดเจน (ขวัญทิพย์ ชินเศรษฐวงศ์, 2557, 142-143) และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกรุงเทพมหานคร ในการลงสู่ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ตามวิสัยทัศน์กรุงเทพฯ พ.ศ. 2575 ที่เรียกว่า “มหานครแห่งเอเชีย” (Bangkok : Vibrant of Asia) ในอีก 20 ปีข้างหน้าเมืองกรุงเทพมหานครจะก้าวขึ้นเป็น “มหานครแห่งเอเชีย” เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสังคมในภูมิภาคอาเซียนในฐานะที่เป็นเมืองที่มีความปลอดภัย สวยงาม สะอาด สบาย น่าอยู่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันเมืองกรุงเทพฯ มีเอกลักษณ์เฉพาะในด้านความเรียบง่าย มีเสน่ห์ มีชีวิตชีวา เป็นมหานครสำหรับทุกคน

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ SWOT (SWOT analysis)

แนวคิดการวิเคราะห์ SWOT สำหรับทางการศึกษาถือเป็นเครื่องมือ ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ว่าหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากหรือน้อยเพียงใดในระบบ และกระบวนการของโรงเรียนโดยส่วนมากใช้ในการจัดทำแผนงานในการบริหาร และจัดการโรงเรียน (ซึ่งอาจเป็นการตรวจสอบการประเมิน การตรวจสอบคุณภาพเป็นต้น) นอกจากนั้น ในความเป็นจริงแนวคิดการวิเคราะห์ SWOT สามารถใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมต่างๆ การวางแผน หรือการวิเคราะห์ในการจัดการเรียนรู้ใดๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจด้านการวางแผน และการจัดการในอนาคตของโรงเรียน หรือสถานประกอบการสามารถช่วยให้ผู้บริหาร และบุคลากรดำเนินการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมมาก ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญได้ให้นิยาม ดังนี้

3.1 ความหมายของ SWOT

กูดเทียมน โนแลน และพริฟเฟอร์ (Goodstein, Nolan, & Pfeiffer, 1993, 123-125) และเฟร์เวลล์ และวิลเลียม (Flavel & Williams, 1996, 87-90) ได้ให้ความหมายของ SWOT ไว้ดังนี้

SWOT เป็นคำย่อมาจากคำว่า Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats ซึ่งสามารถ แยกความหมายได้ ดังนี้

Strengths คือ จุดแข็ง หมายถึง ความสามารถ และสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก ซึ่งองค์กรพัฒนา มาใช้เป็นประโยชน์ ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ดี

Weaknesses คือ จุดอ่อน หมายถึง สถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบ และด้อยความสามารถ ซึ่งองค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือการดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ไม่ดี

Opportunities คือ โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอก ที่เอื้ออำนวย ให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ ต่อการดำเนินการขององค์กร

Threats คือ อุปสรรค หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวาง การทำงานขององค์กรไม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอก ที่เป็นปัญหา ต่อองค์กรบางครั้งการจำแนกโอกาส และอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถ เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ และในทางกลับกัน อุปสรรคอาจกลับกลายเป็นโอกาสได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ องค์กรมีความจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์แวดล้อม

สรุปได้ว่า "สวอต" หรือ "SWOT" นั้นหากนำมาปรับใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตร สามารถนำมาย่อเป็นอักษรภาษาอังกฤษ 4 ตัว ดังนี้

1. S หมายถึง จุดแข็ง หลักสูตรของสถานศึกษาที่ทุกคนรู้ ทั้งบุคลากรในสถานศึกษามองเห็นว่า เป็นข้อดี/ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

2. W หมายถึง จุดอ่อน หลักสูตรของสถานศึกษาที่กำลังประสบอยู่ ณ เวลานั้นๆ ที่บุคลากรภายในสถานศึกษา เห็นว่า เป็นปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

3. O หมายถึง โอกาส หลักสูตรของสถานศึกษาที่ทุกคนทั้งใน และนอกสถานศึกษามองเห็นว่า เป็นจุดเด่น/ ข้อเสียดัง ที่สถานศึกษาได้รับจากสังคมหรือชุมชน

4. T หมายถึง อุปสรรค หลักสูตรของสถานศึกษาที่ทุกคนทั้งใน และนอกสถานศึกษา พบว่าเป็นปัญหาในการบริหารสถานศึกษาที่ได้รับจากสังคมหรือชุมชน

ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาปรับใช้ในการวิเคราะห์ อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572)ในมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

3.2 ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT

วิธี SWOT เป็นการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งภายนอก และภายในองค์กร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ แต่ละอย่างจะช่วยให้เข้าใจได้ว่า มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างไร จุดแข็งขององค์กร จะเป็นความสามารถภายใน ที่ถูกใช้ประโยชน์ เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่จุดอ่อนขององค์กรจะเป็นคุณลักษณะภายใน ที่อาจทำลายผลการดำเนินงาน โอกาสทางสภาพแวดล้อม จะเป็นสถานการณ์ที่ให้โอกาส เพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ในทางกลับกัน อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม จะเป็นสถานการณ์ ที่ขัดขวาง การบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

จากการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ.2560 ณ มหาวิทยาลัยเวียนนา ศาตราจารย์โทมัส อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะภาษาศาสตร์และการสื่อสาร วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยเวียนนา ได้กล่าวถึงวิธี SWOT ในการวิเคราะห์หลักสูตรภาษาอังกฤษของสาธารณรัฐออสเตรีย แบ่งเป็นประเด็น ได้ดังนี้

1. ประเด็นหลักสูตร เนื่องจากทางภาครัฐ กำหนดหลักสูตรภาษาอังกฤษ ให้นักเรียน ตั้งแต่ระดับปฐมวัย-ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นภาคบังคับ จึงมีงบประมาณพอเพียงให้กับโรงเรียนทั้งของรัฐ และเอกชนในการบริหาร และจัดการ ให้หลักสูตรประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะการเข้าถึงข้อมูลหลักสูตรได้ ทางออนไลน์ และเมื่อครบปีการศึกษาทางโรงเรียนต่างๆ จะเปิดรับฟังความคิดเห็นของ ผู้เรียน ครอบครัวผู้เรียน ในการมีส่วนร่วมประเมินหลักสูตร จากข้อมูลเหล่านี้

2. ประเด็นการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทางสาธารณรัฐออสเตรีย เน้นการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางอ้อม เช่น การจัดกิจกรรมเกม การเปิดช่องการ์ตูน สำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัย เป็นภาคภาษาอังกฤษ ทุกวันเสาร์เพื่อใช้ฝึกฝน เน้นให้ผู้เรียน ค้นคว้าด้วยตนเอง เพราะสังคมใน

กลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (Member State of the European Union) นั่นก็คือว่า ควรสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ตามค่านิยมในยุคปัจจุบัน (สมัยก่อนภาษาฝรั่งเศส) ดังภาษาอังกฤษที่ว่า “Education close culture, Idea to Ideal” คือ การศึกษาเป็นพื้นฐานของวัฒนธรรมทางภาษา การกระตุ้นให้คิดและตระหนักได้ จะสร้างสังคมในอุดมคติ ซึ่งทุกคนสามารถสื่อสารภาษาเดียวกันอย่างเข้าใจ

3. ประเด็นครูผู้สอน ควรให้ความสำคัญ กับการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมกับ ผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 เช่นการเปลี่ยนแปลง จากการเป็นนักเล่าเรื่อง มาเป็นผู้ให้แนวคิดแล้ว เป็นผู้ฟังแทน ยึดหลักตามภาษาอังกฤษที่ว่า “English communication role model construct only Idea shared for the relations-observation is paragam” โดยครูต้องตระหนักถึงบทบาท และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เป็นหลักการสำคัญ

4. ประเด็นผู้เรียน เนื่องจากภาษาอังกฤษนั้น เป็นวิชาบังคับ จนถึงระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น หากต้องการเรียนต่อ ผู้เรียน สามารถเลือกเรียนได้ โดยการยื่นสมัครสอบ ผ่านทางสถานศึกษา เพื่อเป็นเกณฑ์วัดว่า ผู้เรียนมีความสามารถระดับใด หากอยู่ในระดับดีเยี่ยมก็จะได้ รับทุน สนับสนุนการเรียนภาษาอังกฤษเต็มจำนวน หากสอบได้ระดับดี พอใช้ ก็จะได้เสียส่วนต่าง ในค่าใช้จ่ายแตกต่างกัน ทำให้ผู้เรียนมีการแข่งขันสูงทั้งกับตนเอง และผู้อื่น ทำให้การเรียน ภาษาอังกฤษมีคุณค่า นอกจากนั้น ในโลกยุคไร้พรมแดนผู้เรียนยังมีความตระหนัก ถึงการใช้ อุปกรณ์การสื่อสาร แอปพลิเคชัน เกม สื่อบันเทิงต่างๆ ล้วนใช้ภาษาอังกฤษ ผู้เรียนจึงเห็น ความสำคัญ และใช้เวลาในการฝึกฝนด้วยตนเอง

5. ประเด็น สื่อการเรียน กลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปส่วนมาก ยังใช้สื่อ ที่พัฒนามาจากการจัดการเรียนรู้ในทศวรรษที่ 20 แต่เป็นสื่อที่มีความพร้อมใช้ และเพียงพอต่อ ผู้เรียนทุกคน โดยในปัจจุบันเน้นผู้เรียนในการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัล เช่น การใช้ในการค้นคว้า การส่งงาน การลงทะเบียน การนัดหมายกับผู้สอนหรือการติดตามกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ดังคำพูดของศาสตราจารย์โทมัส ความว่า “Auto, constitutive, relation as mediality of society”.

6. ประเด็นการวัดและประเมินผลการเรียน ศาสตราจารย์โทมัส กล่าวว่า มีการทดสอบ แบบการรายงาน และการแสดงความคิดเห็นในทุกๆ กิจกรรม แต่มีการจัดสอบประเมินความรู้ ระดับชาติทั้งหมด 8 ครั้งใน 1 ปี เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในการศึกษาระดับที่สูงกว่าและ การแก้ตัวของผู้เรียนในการสอบครั้งต่อไป

และจากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศนาวา เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ.2560 ณ มหาวิทยาลัยเวียนนา เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวียนนาได้

กล่าวถึงวิธี SWOT ในการวิเคราะห์หลักสูตรภาษาอังกฤษของสาธารณรัฐออสเตรเลีย แบ่งเป็น 6 ประเด็น ดังนี้

1. ประเด็นหลักสูตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทัสจาน่า กล่าวว่่า สาธารณรัฐออสเตรเลีย ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ซึ่งเป็นภาคบังคับ เปรียบได้กับพ.ร.บการศึกษาของประเทศไทย และตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งผู้ครูสอนในทุกระดับชั้น สามารถทำการดาวน์โหลดจากเว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการได้ โดยทุกสถานศึกษายึดเป็นมาตรฐานเดียวกัน

2. ประเด็นการจัดการเรียนรู้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทัสจาน่า กล่าวว่่า สาธารณรัฐออสเตรเลีย เน้นการจัดการแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ คือจัดประสบการณ์ ส่งเสริมให้ผู้เรียน เน้นการสนทนาภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารมากกว่าไวยากรณ์ เรียนรู้คำศัพท์ ตามความสนใจ ตามความถนัดของตนเองในหัวข้อการสนทนาภาษาอังกฤษนั้นแล้วนำมาปฏิบัติ โดยการรายงานเป็นภาษาอังกฤษ และในการตั้งคำถาม เพื่อให้เพื่อนร่วมชั้น ได้ฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษ ในการคิดค้นหาคำตอบ และสร้างข้อความรู้ สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น จากการเรียนภาษาอังกฤษเป็นการร่วมมือระหว่างตนเอง เพื่อน และครูผู้สอน

3. ประเด็นครูผู้สอน ส่วนมากใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ในปัจจุบันโดยเน้นให้ผู้เรียน ศึกษาความรู้ ผ่านอินเทอร์เน็ตนอกห้องเรียน นอกเวลาเรียน ส่วนในห้องเรียนจะเป็นการจัดกิจกรรม นำการบ้านมาทำในห้องเรียนแทน วิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนมีเวลาดูการสอนของครูผู้สอน ผ่านวิดีโอออนไลน์ ดูกี่ครั้งก็ได้ เมื่อไรก็ได้ สามารถปรึกษาพูดคุยกับเพื่อนหรือครูผู้สอน

4. ประเด็นผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ด้วยตนเอง ครูผู้สอนฝึกผู้เรียน (Coaching) ด้วยการเรียนแบบบูรณาการสหวิชาการ เชื่อมโยงความรู้ภาษาอังกฤษกับจินตนาการ จนผู้เรียนเกิดทักษะที่ต้องการ เช่น การทำงานร่วมกันด้วยการสื่อสารภาษาอังกฤษ และการสื่อสารภาษาอังกฤษ สามารถสร้างความพอใจให้ผู้เรียน รู้สึกทำทำายในการใช้ภาษาอังกฤษแบบไม่คำนึงถึง ไวยากรณ์ นำไปสู่กระบวนการสร้างการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้มากขึ้น

5. ด้านสื่อการเรียนรู้ เน้นสื่อการเรียนรู้ แบบผ่านสื่อดิจิทัล เน้นให้หาข้อมูลจากสถานที่จริง (Observation) โดยครูผู้สอนกำหนดหัวข้อในการค้นคว้า จากนั้นผู้เรียนต้องทำการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่ใช้ภาษาอังกฤษ ตามสถานที่จริงนั้นๆ

6. ด้านการวัดและประเมินผล ใช้การสังเกต การสอบถาม และการทดสอบทั้งแบบรายบุคคล และแบบรายกลุ่ม เพื่อเป็นเกณฑ์ ในการประเมินผลคะแนนรายปี

ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาปรับใช้กับอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) พัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้กับความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและเจตคติ และมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและจัดการองค์กรของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

3.3 ขั้นตอนการวิเคราะห์ (SWOT Analysis)

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิเคราะห์ SWOT จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้างขวาง ด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กร ทำให้มีข้อมูลในการกำหนดทิศทาง หรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้น บนจุดแข็งขององค์กร และแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถ กำหนดกลยุทธ์ ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อม หรือลดจุดอ่อนขององค์กรให้มึ้น้อยที่สุดได้ ภายใต้การวิเคราะห์ SWOT นั้น จะต้องวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.3.1. การประเมินสภาพแวดล้อม ภายในองค์กร การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร จะเกี่ยวกับการวิเคราะห์ และพิจารณาทรัพยากร และความสามารถ ภายในองค์กร ทุกๆ ด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร จากแหล่งข้อมูลเบื้องต้น เพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน คือ ระบบข้อมูล เพื่อการบริหารที่ครอบคลุม ทุกด้าน ทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศ ในการทำงาน และทรัพยากรในการบริหาร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ) รวมถึงการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กร เพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์ และผลกลยุทธ์ก่อนหน้าด้วย

จุดแข็งขององค์กร (S-Strengths) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ภายในองค์กร ว่าปัจจัยใด ภายในองค์กร ที่เป็นข้อได้เปรียบหรือจุดเด่น ขององค์กรที่องค์กรควรนำมาใช้ ในการพัฒนาองค์กรได้ และควรดำรงไว้เพื่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร

จุดอ่อนขององค์กร(W-Weaknesses) เป็นการวิเคราะห์ ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ภายในองค์กรนั้นๆ ว่าปัจจัยภายในองค์กรใดที่เป็นจุดด้อย ข้อเสียเปรียบขององค์กรใดที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือขจัดให้หมดไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

3.3.2. การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก ภายใต้การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรนั้น สามารถค้นหาโอกาสและอุปสรรค จากการดำเนินงานขององค์กร ที่ได้รับผลกระทบ จากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งในและระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบาย การเงิน การงบประมาณ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระดับการศึกษาและอัตราผู้หนังสือของประชาชน การตั้งถิ่นฐาน และการอพยพของประชาชน ลักษณะชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี และสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี หมายถึงกรรมวิธีใหม่ๆ และพัฒนาการทางด้านเครื่องมืออุปกรณ์ ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต และให้บริการ โอกาสทางสภาพแวดล้อม

(O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ที่ปัจจัยภายนอกองค์กร ปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบต่อประโยชน์ ทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อการดำเนินการขององค์กร ในระดับมหภาคและองค์กรสามารถฉกฉวยข้อดีเหล่านี้มาเสริมสร้างให้ หน่วยงานเข้มแข็งขึ้นได้

(T-Threats) อุปสรรค ทางสภาพแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ที่ ปัจจัยภายนอกองค์กรปัจจัยใด ที่สามารถส่งผลกระทบต่อ ในระดับมหภาค ในทางที่ จะก่อให้เกิดความเสียหาย ทั้งทางตรง และทางอ้อม ซึ่งองค์กรควรต้องหลีกเลี่ยง หรือปรับสภาพองค์กร ให้มีความแข็งแกร่ง พร้อมที่จะเผชิญแรงกดดันดังกล่าวได้

3.3.3. ระบุสถานการณ์ จากการประเมินสภาพแวดล้อม เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับ จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกด้วยการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกแล้ว ให้นำจุดแข็ง-จุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับ โอกาส อุปสรรค จากภายนอก เพื่อดูว่าองค์กร กำลังเผชิญสถานการณ์เช่นใด และภายใต้สถานการณ์ เช่นนั้นองค์กรควรจะทำอย่างไร โดยทั่วไปในการวิเคราะห์ SWOT สามารถแบ่งเป็น 4 รูปแบบดังนี้

1) สถานการณ์ที่ 1 (จุดแข็ง-โอกาส) สถานการณ์นี้ เป็นสถานการณ์ ที่พึงปรารถนาที่สุด เนื่องจากองค์กรมีข้อดีหลายอย่าง ดังนั้นผู้บริหารขององค์กร ควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive-Strategy) เพื่อชิงจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้าง และปรับใช้ และฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดมาหาประโยชน์อย่างเต็มที่

2) สถานการณ์ที่ 2 (จุดอ่อน-ภัยอุปสรรค) สถานการณ์นี้ เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากองค์กร กำลังเผชิญอยู่กับอุปสรรคจากภายนอก และมีปัญหาจุดอ่อนภายในหลายประการ ดังนั้น ทางเลือกที่ดีที่สุด คือกลยุทธ์ การตั้งรับหรือป้องกันตัว (Defensive

Strategy) เพื่อพยายามลดหรือหลีกเลี่ยงอุปสรรคต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดจนหามาตรการที่จะทำให้องค์กรเกิดความสูญเสียที่น้อยที่สุด

3) สถานการณ์ที่ 3 (จุดอ่อน-โอกาส) สถานการณ์นี้ องค์กร มีโอกาสใช้เป็นข้อได้เปรียบ ด้านการแข่งขันอยู่หลายประการ แต่ติดขัดอยู่ตรงที่ มีปัญหาอุปสรรค ที่เป็นจุดอ่อนอยู่หลายอย่างเช่นกัน ดังนั้น ทางออก คือกลยุทธ์การพลิกตัว (Turnaround-Oriented Strategy) เพื่อจัด หรือแก้ไขจุดอ่อนภายในต่างๆ ให้พร้อมที่จะฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดให้

4) สถานการณ์ที่ 4 (จุดแข็ง-อุปสรรค) สถานการณ์นี้เกิดขึ้น จากการที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน แต่ตัวองค์กรมีข้อได้เปรียบ ที่เป็นจุดแข็งหลายประการ ดังนั้น แทนที่จะรอสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ก็สามารถที่จะเลือกกลยุทธ์ การแตกตัว หรือขยายขอบข่ายกิจการ (Diversification Strategy) เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็ง ที่มีสร้างโอกาสในระยะยาวด้านอื่นๆ แทน

ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาปรับใช้กับอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ในการวิเคราะห์เชิงมิติของการพัฒนา ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้อื่นๆ และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและจัดการองค์กร ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ (SWOT Analysis) กับระบบการศึกษาไทย

การวิเคราะห์ (SWOT Analysis) กับระบบการศึกษาไทย (ภัทรชมน รัตนางกูร, 2553, ออนไลน์) สามารถแบ่งการวิเคราะห์ตามประเด็นในการวิเคราะห์ ดังนี้

3.4.1 จุดแข็ง (S-Strengths)

1) ระบบการศึกษาของไทย มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายเดียวกัน ทำให้การบริหารจัดการและการมุ่งสู่เป้าหมาย เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถดำเนินการได้รวดเร็ว

2) มีหลักสูตรที่ผลิตบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถสร้างความพึงพอใจแก่นายจ้าง

3) หลักสูตรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีการปฏิบัติการ และเสริมสร้างประสบการณ์จริง ทำให้หลักสูตรเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

4) มีการสนับสนุนงบประมาณสำหรับผู้เรียน หรือทุนการศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย เป็นการส่งเสริมพัฒนาปลูกฝังจิตสำนึกให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับการยอมรับจากนายจ้าง

5) มีการส่งเสริมให้ครูผู้สอน จัดทำงานวิจัยที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งงานวิจัยเต็มรูปแบบ และวิจัยเอกสารเพื่อตอบสนองพันธกิจของระบบการศึกษาไทย

6) มีโครงการความร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือต่อสังคม ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยมีนโยบาย และแผนงานที่ชัดเจน

7) มีการกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการ เพื่อลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน รวมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ และขอบข่ายงานชัดเจน ทำให้การบริหารจัดการการศึกษามีความคล่องตัว

3.4.2 จุดอ่อน (W-Weaknesses)

1) ปัญหาครูผู้สอน ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาของไทยส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจว่า การปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริงนั้น หมายถึงการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่อย่างถึงรากถึงโคน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น และแตกต่างไปจากเดิม เช่น การเปลี่ยนแปลงวิถีคิด วิถีทำงาน ของผู้บริหารการศึกษา ครูผู้สอนและการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

2) ปัญหาการขาดภาวะผู้นำ ที่ตระหนัก ถึงรากเหง้า และความสำคัญของปัญหาการปฏิรูปการศึกษามองปัญหาเรื่องการศึกษาอย่างเชื่อมโยงกับเรื่องอื่นในสังคมแบบเป็นระบบองค์รวม

3) ปัญหาระบบคัดเลือก การบริหาร และการให้ควมดี ความชอบครูผู้สอน ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาอยู่ภายใต้ระบบราชการแบบรวมศูนย์กลายเป็นอุปสรรคขัดขวางการปฏิรูปทางการศึกษา

4) ปัญหาด้านประสิทธิภาพ การใช้งบประมาณทางการศึกษาในแง่คุณภาพของผู้เรียน ที่จบการศึกษาทุกระดับต่ำกว่าหลายประเทศต่างๆ ที่การจัดสรรงบประมาณการศึกษาของรัฐบาลคิดเป็นสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ หรืองบประมาณประจำปีทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์สูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น

5) ปัญหาระบบการวัดและประเมินผลทางการเรียน การสอบแข่งขัน เพื่อรับการคัดเลือกเรียนต่อในมหาวิทยาลัย รวมทั้งการศึกษาระดับอื่นๆ ยังเป็นการสอบแบบปรนัย เพื่อวัดความสามารถ ในการจดจำข้อมูล ทำให้ขัดแย้ง กับแนวคิดปฏิรูปการเรียนรู้อย่างใหม่ที่เสนอว่าควรให้ผู้เรียนได้หัดคิดวิเคราะห์เป็น

3.4.3 โอกาส (O-Opportunities)

1) หน่วยงานหลักของประเทศ ที่รับผิดชอบการศึกษาในทุกระดับ กำหนดภารกิจหลักของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน คือ หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน การบริการทางวิชาการสู่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทำให้เกิดความเป็นเอกภาพในการดำเนินงาน

2) มีองค์ประกอบมาตรฐานคุณภาพ และดัชนีบ่งชี้ที่กำหนดเป็นกรอบและแนวทางการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา

3) การกำหนดนโยบายและแผนงานในการสนับสนุน และส่งเสริมงานวิจัยทางการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ การพัฒนาการเรียนรู้อ และการพัฒนาประเทศ

4) กระแสสังคม และนโยบายของรัฐ ที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถาบันการศึกษา ส่งผลให้มีความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นมากขึ้น

3.4.4 อุปสรรคหรือภัยคุกคาม (T-Threats)

1) ภารกิจหลักของสถานศึกษา มีมากถึง 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการบริการทางวิชาการ และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทำให้การดำเนินงาน ไม่สมบูรณ์ครบทุกด้านเนื่องจากไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างพอเพียง

2) สถานศึกษา จำเป็นต้องรับผู้เรียนจำนวนมาก และรับผู้เรียนจากท้องถิ่นอื่น ทำให้เป็นเรื่องยาก ที่จะดำเนินการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะนโยบายรัฐบาลโดยรวม

3) สภาพเศรษฐกิจที่ผันผวน ส่งผลให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในบางสาขาหางานได้ยากขึ้น

3.4.5 ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) เป้าประสงค์ (Goals)

1) จัดการศึกษาทุกๆ ด้านอย่างมีคุณภาพ เป็นแหล่งการศึกษาเชิงบูรณาการที่เข้มแข็ง และได้มาตรฐานสากล

2) สร้างความเข้มแข็ง ทางวิชาการ/วิชาชีพ พัฒนาสังคม โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง สร้าง และถ่ายทอดองค์ความรู้ ด้านที่ได้มาตรฐาน และถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงบูรณาการ เพื่อการแข่งขัน ในระดับชาติและนานาชาติ

3.4.6 เป้าประสงค์ (Goals) กลยุทธ์ (Strategies)

- 1) เป็นแหล่งการศึกษาเชิงบูรณาการ ที่เข้มแข็ง และได้มาตรฐานสากล บูรณาการหลักสูตรแบบองค์รวม สร้างความเข้มแข็งทางวิชาชีพเฉพาะทางบริหารจัดการเชิงรุก
- 2) สร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ และวิชาชีพ พัฒนาผู้เรียนให้เป็น ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า พัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ
- 3) ให้บริการวิชาการ แก่สังคมโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ให้บริการ วิชาการ แก่สังคมที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) เป็นแหล่งทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สนับสนุน และสืบสานงาน ศิลปวัฒนธรรม และรักษาสืบสานวัฒนธรรม
- 5) สร้าง และถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงบูรณาการ เพื่อการแข่งขันในระดับชาติ และนานาชาติ พัฒนางานวิจัย / นวัตกรรม / สิ่งประดิษฐ์เชิงบูรณาการ เพื่อประโยชน์เชิงพาณิชย์ เผยแพร่ และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ความเป็นเลิศ

3.4.7 กลยุทธ์ (Strategies) กลวิธี/มาตรการ

- 1) บูรณาการหลักสูตรแบบองค์รวม พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับ ความต้องการของสังคมในทุกๆ ระดับการศึกษา พัฒนาหลักสูตรต่อยอดให้แก่ผู้มีงานทำ พัฒนา หลักสูตรร่วมกับองค์กรภาครัฐ และเอกชน จัดการเรียนการสอน e – learning จัดระบบเทียบโอน ประสบการณ์
- 2) สร้างความเข้มแข็งทางวิชาชีพเฉพาะทาง จัดตั้งศูนย์นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยพัฒนาระบบคุณภาพที่เน้น มาตรฐานสากล
- 3) บริหารจัดการเชิงรุก สร้างเครือข่ายฐานข้อมูล และระบบสารสนเทศเพื่อ การบริหาร พัฒนาผู้บริหารสายเลือกใหม่ ปรับปรุงพัฒนาระบบบริหารงานสู่ การเปลี่ยนแปลง ประชาสัมพันธ์เชิงรุก พัฒนาระบบสื่อสารทั้งภายใน และภายนอกองค์กร เน้นแนวการศึกษาเชิงรุก หารายได้จากสินทรัพย์และองค์ความรู้ที่บุคลากรมีอยู่

3.8 พัฒนาผู้เรียน ให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า

- 1) เตรียมความพร้อมผู้เรียน สูโลกอาชีพ
- 2) สร้างความตระหนัก ในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีพ
- 3) ให้ความรู้ความเข้าใจ และการยอมรับในเรื่องการยึดมั่นประกอบคุณงาม ความดีในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีพ

4) สนับสนุนส่งเสริมการเสริมผู้เรียน ให้มีคุณภาพชีวิตทั้งกาย และใจ

5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผู้เรียนและบุคลากรด้านการพัฒนาผู้เรียนกับ

อารยประเทศ

6) ทำความร่วมมือกับสถานศึกษา สถานประกอบการทั้งภายในและ

ภายนอกประเทศ

3.4.9. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ

1) ปลุกจิตสำนึก และการทำงานร่วมกัน

2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือ

3) สร้างเสริมสุขภาวะที่ดี ให้กับบุคลากร

4) จัดทำ Training Roadmap สำหรับบุคลากรสายวิชาการ และสาย

สนับสนุน

3.4.10 ให้บริการวิชาการ แก่สังคมที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

1) ฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น เพื่อพัฒนาอาชีพเดิม และสร้างอาชีพใหม่ ให้แก่ชุมชนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

2) ผลิตสื่อการสอน ในวิชาชีพทั้งภาคภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

3.4.11 สนับสนุน และสืบสานงานศิลปวัฒนธรรม และรักษาสืบสานวัฒนธรรม

1) จัดกิจกรรม ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรมร่วมกับชุมชน

2) ศึกษาค้นคว้า ผสมผสานเทคโนโลยี กับภูมิปัญญาท้องถิ่น

3) บูรณาการการอนุรักษ์ส่งเสริม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม

ในการจัดการเรียนรู้ และให้บริการวิชาการ

4) เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมสู่สากล

5) สร้างโอกาสเปิดเวที ให้ผู้เรียนได้แสดงออกได้นำเสนองานด้าน

ศิลปวัฒนธรรมของตนเอง

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ระบบการศึกษาไทยข้างต้น มีอุปสรรค ปัญหาสำคัญอยู่ 5 ปัญหา ดังนี้

1. ปัญหาครูผู้สอน ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาของประเทศส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจที่แท้จริงว่า การปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริง คือ การเปลี่ยนแปลงอย่างถึงราก เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น และแตกต่างไปจากเดิม เช่น การเปลี่ยนแปลงวิถีคิด วิถีทำงาน ของผู้บริหารการศึกษา และครูผู้สอน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

2. ปัญหาการขาดภาวะผู้นำ ที่ตระหนักถึงรากเหง้า และความสำคัญของปัญหา การปฏิรูปการศึกษา โดยมองปัญหาการศึกษาอย่างเชื่อมโยงกับเรื่องอื่น ในสังคมแบบเป็นองค์รวม และรู้จักจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา เพื่อก่อให้เกิดการผลักดันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบได้อย่างแท้จริง

3. ปัญหาระบบคัดเลือก การบริหาร และการให้ความสำคัญต่อความชอบครูผู้สอน ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาภายใต้ระบบราชการ แบบรวมศูนย์ จึงกลายเป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปทางการศึกษา ซึ่งระบบนี้ ทำให้ครูผู้สอน ผู้บริหารส่วนใหญ่ทำงานแค่ตามหน้าที่ไปวันๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่มีการแข่งขัน การตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อประสิทธิภาพของงานอย่างแท้จริง

4. ปัญหาด้านประสิทธิภาพ การใช้งบประมาณการศึกษาในแง่คุณภาพของผู้จบ การศึกษาทุกระดับต่ำกว่าหลายประเทศ ทั้งที่ การจัดสรรงบประมาณการศึกษาของรัฐบาล คิดเป็นสัดส่วน ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ หรือกระทั่งพิจารณา ในแง่งบประมาณประจำปี ทั้งหมดพบว่าอยู่ในเกณฑ์สูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นตัวอย่างการใช้งบประมาณ ที่ไม่เกิด ประสิทธิภาพ เช่น นิยมนำงบประมาณ มาใช้สร้างอาคาร สถานที่มากกว่า ใช้เพื่อวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนสื่อทางการศึกษา

5. ปัญหาระบบการวัดและประเมินผล และการสอบแข่งขันเพื่อรับการคัดเลือก เรียนต่อใน มหาวิทยาลัย รวมทั้งการศึกษาระดับอื่นๆ ยังเป็นเพียงการสอบแบบปรนัย เพื่อวัด ความสามารถในการจำข้อมูล ซึ่งมีความขัดแย้งกับแนวคิดปฏิรูปการเรียนรู้แบบใหม่ที่เน้นการให้ รู้จักคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็น

ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาปรับใช้กับอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) พัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสบการณ์ การเรียนรู้กับความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและ เจตคติ และมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัด และประเมินผล เพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและ จัดการองค์กร สอดคล้องกับการวิเคราะห์แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) ในข้อที่ว่า กรุงเทพมหานครต้องการจัดการศึกษาในแนวทางการจัดการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์โลกที่มีการพัฒนาตลอดเวลา ดังนั้นการพัฒนาคน และการผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งสามารถ

กำหนดเชิงภาพรวม เชิงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า(พ.ศ.2562-2573) ตลอดจนข้อเสนออนาคตภาพเชิงนโยบายในลักษณะของแผนกลยุทธ์ที่ควรดำเนินการต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ SWOT ตามแผนปฏิบัติราชการ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

ในส่วนของกรุงเทพมหานคร มีวิธีการวิเคราะห์ SWOT ในแผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2561 โดยสำนักการศึกษา จัดทำแผนให้มีความสอดคล้องกับมาตรการและนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (ระยะที่ 1 พ.ศ. 2556-2560) แผนการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556-2560 และแผนปฏิบัติราชการกรุงเทพมหานครประจำปี พ.ศ. 2561 ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องตามภารกิจได้แก่ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 7 การบริหารจัดการและนโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนในด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป สำนักการศึกษาเป็นหน่วยงานหลักมีระบบการสอนงาน (Coaching) ภายในองค์กรครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการอบรม พัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่กรุงเทพมหานครครบ ทุกสำนักงานเขต เป็นผู้กำหนดมาตรฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

จุดอ่อน (Weaknesses)

โครงสร้างการบริหารการศึกษามีหลายระดับทำให้ขาดความคล่องตัวในการทำงาน และลักษณะสายงานของสำนักการศึกษาเป็นแค่ Line สนับสนุนเท่านั้น ทำให้การติดตามผลการดำเนินการโครงการ ระบบฐานข้อมูลขั้นพื้นฐานเพื่อการบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพ ครูผู้สอนมีภาระงานหลายหน้าที่ ทั้งบทบาทการจัดการเรียนรู้และสนับสนุนงานของหน่วยงานอื่นใน กทม. ขาดการประชาสัมพันธ์ภาพรวมการจัดการศึกษากรุงเทพมหานครอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทำให้การพัฒนาครูไม่เป็นระบบคุณภาพของผู้เรียนด้านวิชาการไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะผลการสอบ O-NET และ PISA ขาดความพร้อมในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ขาดการนำผลการประเมินโครงการ/กิจกรรมนำมาใช้การวางแผนพัฒนา

โอกาส (Opportunities)

มีเครือข่ายความร่วมมือจากองค์กรภายนอกสนับสนุนการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้รับการสนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาทั้งสองทาง ทั้งจากกรุงเทพมหานคร และรัฐบาลทำให้เอื้อต่อการบริหารงาน ชุมชน และผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา อยู่ในพื้นที่ศูนย์รวมความเจริญในทุกด้าน มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่เอื้อต่อการศึกษา ทำให้นโยบายด้านการศึกษาถูกผลักดันให้บรรลุเป้าหมายเป็นไปตามความต้องการของประชาชน อัตราการเกิดประชากรลดลง ทำให้ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาเน้นด้านคุณภาพมากขึ้น รวมถึงการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนทำให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะที่หลากหลาย

อุปสรรค (Threats)

นโยบายการศึกษาของรัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงทำให้ขาดความต่อเนื่องของการศึกษา การแต่งตั้งผู้บริหารใช้เวลานาน ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงานสภาพแวดล้อมทางสังคมทำให้ผู้เรียนมีความเสี่ยงด้านยาเสพติด/ท้องในวัยเรียน/อุบัติเหตุ สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวผู้เรียนกรุงเทพมหานครทำให้ผู้ประกอบการไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานและสนับสนุนพัฒนาโรงเรียนเท่าที่ควรการเคลื่อนย้าย อพยพของประชากร, แรงงานไทย-ต่างด้าว ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการทั้งงบประมาณการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยสามารถนำมาวิเคราะห์กับหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ดังนี้

1. ปัญหาครูผู้สอน ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาของประเทศส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจที่แท้จริงว่า การปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริง คือ การเปลี่ยนแปลงอย่างถึงราก เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น และแตกต่างไปจากเดิม เช่น การเปลี่ยนแปลงวิถีคิด วิถีทำงานของผู้บริหารการศึกษา และครูผู้สอน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

2. ปัญหาการขาดภาวะผู้นำที่ตระหนักถึงรากเหง้า และความสำคัญของปัญหาในด้านการปฏิรูปการศึกษา โดยมองปัญหาการศึกษาอย่างเชื่อมโยงกับเรื่องอื่น ในสังคมแบบมองภาพเป็นองค์รวม และรู้จักจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา เพื่อก่อให้เกิดการผลักดัน ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบได้อย่างแท้จริง

3. ปัญหาระบบคัดเลือก การบริหาร และการให้ควมดีความชอบครูผู้สอน ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาอยู่ภายใต้ระบบราชการ แบบรวมศูนย์ จึงกลายเป็นอุปสรรค ต่อการปฏิรูปทางการศึกษา ซึ่งระบบนี้ ทำให้ครูผู้สอน ผู้บริหารส่วนใหญ่ทำงานแค่ตามหน้าที่ไปวันๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่มีการแข่งขัน การตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อประสิทธิภาพของงานอย่างแท้จริง

4. ปัญหาด้านประสิทธิภาพ การใช้งบประมาณการศึกษาในแง่คุณภาพของผู้จบการศึกษาทุกระดับต่ำกว่าหลายประเทศ ทั้งที่ การจัดสรรงบประมาณการศึกษาของรัฐบาล คิดเป็นสัดส่วน ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ หรือกระทั่งพิจารณา ในแง่งบประมาณประจำปี ทั้งหมดพบว่าอยู่ในเกณฑ์สูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ตัวอย่างการใช้งบประมาณ ที่ไม่เกิดประสิทธิภาพ เช่น นิยมนำงบประมาณ มาใช้สร้างอาคาร สถานที่มากกว่า ใช้เพื่อวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนสื่อทางการศึกษา

5. ปัญหาระบบการวัดและประเมินผล และการสอบแข่งขันเพื่อรับการคัดเลือกเรียนต่อใน มหาวิทยาลัย รวมทั้งการศึกษาระดับอื่นๆ ยังเป็นเพียงการสอบแบบปรนัย เพื่อวัดความสามารถในการจำข้อมูล ซึ่งมีความขัดแย้งกับแนวคิดปฏิรูปการเรียนรู้แบบใหม่ที่เน้นการให้รู้จักคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้อาณาเขตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) มาใช้เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ การเตรียมความพร้อมทางภาษาอังกฤษของผู้เรียน ผู้สอน โดยมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้สามารถค้นหาคำตอบ คิดวิเคราะห์เป็นสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 1) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) การพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาคุณภาพครู 4) การพัฒนาคุณภาพการวัดและประเมินผล 5) การพัฒนาคุณภาพด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร 6) การพัฒนาคุณภาพด้านเนื้อหาของหลักสูตร และ 7) การพัฒนาคุณภาพด้านสื่อ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งหมดนี้มีเป้าหมายเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถแปลงแผนการศึกษาสู่การปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับเป็นไปในทิศทางเดียวกันในมิติบริบททางด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับท้องถิ่น ส่วนกลาง และระดับชาติจากงานวิจัยในครั้งนี้ เรื่อง อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ผู้วิจัยพบว่า สอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลทางภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นกลไกหลักของการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยและการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับทักษะทางภาษาอังกฤษในการดำรงชีวิต รวมทั้งพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะด้านภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงานที่ผู้เรียนสามารถ

ทดสอบ วัดและประเมินผลผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นแนวทางในการมองภาพอนาคตของผู้เรียนตาม หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อยกระดับคุณวุฒิตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติต่อไปได้

ตอนที่ 4 การวิจัยอนาคต

สังคมโลกยุคไร้พรมแดนในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและสลับซับซ้อน ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ ข้อมูล และข่าวสาร ซึ่งทุกคนที่ได้รับผลกระทบ ต้องการการปรับตัวให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลง และพยายามหาทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้สามารถอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตด้วยความรอบคอบ และระมัดระวังเพื่อการคลี่คลาย ปัญหาและพยายาม นำวิจัยมาใช้เพราะอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน แต่สามารถคาดการณ์ได้ การคาดการณ์ก็มีทั้งแบบเดาสุ่ม และแบบมีระบบคิดที่สมเหตุสมผล เพื่อที่จะรู้แนวโน้ม และเตรียม ความพร้อมเชิงรุกและรับในสถานการณ์ที่เหมาะสมโดยเฉพาะในเรื่องของการศึกษาที่ว่า ในปัจจุบัน ผู้คนตระหนัก ถึงความสำคัญของการวิจัยอนาคต เพื่อป้องกันปัญหา เพื่อการวางแผนที่เป็นไปได้ และเหมาะสมเพื่อประเมิน และพัฒนาสถาบันต่างๆ ให้เข้ากับบริบทของอนาคต ” (ณิชา เบญจพรวัฒนา, 2559, 69)

ดังนั้น การวิจัยอนาคต จึงเป็นเทคนิควิธีการวิจัย ที่ผู้วิจัยสนใจนำมาใช้ในงานวิจัย ครั้งนี้เพื่อการวางแผน และกำหนดนโยบายต่างๆ ในอนาคตภาพของหลักสูตรภาษาอังกฤษของ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีวิทยาการ วิจัยอนาคต เกี่ยวกับความหมาย และความสำคัญ จุดมุ่งหมาย ลักษณะสำคัญ หน้าที่ของ เครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษาอนาคต วิธีการทำนายอนาคต วิธีการวิจัยอนาคต ซึ่งสามารถเสนอ ตามลำดับได้ ดังนี้

4.1 ความหมายและความสำคัญของการวิจัยอนาคต

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ตำรา บทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เกี่ยวกับอนาคตศึกษา เป็นสาขาวิชาที่ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาอนาคต มาจาก ภาษาอังกฤษว่า “Futures Studies” ซึ่งหมายถึงวิชา หรือสาขาวิชา (Field/Program of Study) ที่ ศึกษาถึงแนวคิดตลอดจนระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษาแนวโน้ม และทางเลือกต่างๆ ที่มีความเป็นไปได้ ในอนาคตประกอบด้วย หลักการ และระเบียบวิธีวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สำคัญ และจำเป็นเกี่ยวกับ อนาคต เพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดวิธีการทางการศึกษาที่พึงประสงค์ ป้องกันอุปสรรค และข้อจำกัดต่างๆ ก่อนที่จะเกิดขึ้น การวิจัยอนาคตนั้น มีชื่อเรียกเป็น ภาษาอังกฤษว่า Futures Research หรือ Future Studies (FR) แต่มีนักวิชาการหลายท่าน

นำมาใช้ในภาษาไทยที่แตกต่างกันไป เช่น การวิจัยเพื่ออนาคต การวิจัยเชิงอนาคต ในส่วนของความหมายนั้น มีผู้เชี่ยวชาญได้ให้นิยามไว้ ดังนี้

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2559, 80-97) ได้กล่าวว่า การวิจัยอนาคต มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Futures Research” เป็นศัพท์เฉพาะ (Technical Term) ที่สื่อถึงแนวคิด วิธีการ กระบวนการ และระเบียบวิธีที่ใช้ในการสำรวจ ศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ในอนาคต เกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษาทั้งแนวโน้มที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ จึงมีตัว “S” ต่อท้ายคำว่า Future เพื่อสะท้อนแนวคิดว่าเรื่องของอนาคตนั้น มีความเป็นไปได้ในหลายทิศทาง จึงต้องสำรวจ และศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้เหล่านั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ผู้ที่ทำการศึกษาอนาคตอย่างเป็นระบบโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบต่างๆ เรียกว่า นักวิจัยอนาคตส่วนนักคิด และนักทฤษฎีเกี่ยวกับอนาคตเรียกว่า นักอนาคตนิยม คำรวมที่ใช้เรียกกลุ่มบุคคลเหล่านี้ คือ นักอนาคต ซึ่งการศึกษา การคาดการณ์ หรือการทำนายอนาคตของนักอนาคต จะแตกต่างจากการทำนายของหมอดูโดยทั่วไป ถึงแม้ว่าคนทั้ง 2 กลุ่ม จะทำนายเรื่องเกี่ยวกับอนาคตเหมือนกันแต่ความเชื่อ และวิธีการของทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันดังตารางเปรียบเทียบ ต่อไปนี้

ตาราง 4 เปรียบเทียบ ความเชื่อ และวิธีการเกี่ยวกับอนาคต

นักอนาคต	หมอดู
เชื่อว่าอนาคต สามารถศึกษาและควบคุมได้ เปลี่ยนแปลงได้ ตามการตัดสินใจโดยมนุษย์เป็นผู้กำหนดใช้วิธีวิจัย การศึกษา และคาดการณ์อย่างเป็นระบบ ศึกษาความเป็นไปได้ ของอนาคต รูปแบบต่างๆ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ในเรื่องแนวโน้ม ที่เป็นไปได้ ในช่วงระยะเวลาที่กำหนดในอนาคตช่วง 10-20 ปีข้างหน้า	เชื่อว่าอนาคต เป็นไปตามโชคชะตา ราศี ดวงดาวหรือพรหมลิขิต ได้กำหนดไว้แล้ว ใช้ไฟ ดูลายมือ ทำนายจากการดู วัน/เดือน/ปีเกิด ดูโหงวเฮ้ง เพื่อใช้ในการทำนายอนาคตหมอดู เป็นผู้ให้คำทำนาย โดยเน้นอนาคต ของแต่ละบุคคล

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่า นักอนาคตนิยม และหมอดู มีความเชื่อ และวิธีการในการคาดการณ์ การทำนายอนาคตที่แตกต่างกัน เป้าหมายหลักของการศึกษาและการวิจัยอนาคต มีใช้อยู่การทำนายอนาคต ที่ถูกต้อง แม่นยำ แต่เพราะเรื่องของอนาคตเป็นที่ยังไม่เกิดขึ้น คือ

เราไม่มีข้อเท็จจริง (Facts) เกี่ยวกับอนาคต มีแต่เพียงการคาดการณ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้ม ที่เป็นทางเลือก ที่คาดว่าจะเป็นไปได้ (Possible Alternative Trends) เท่านั้น

ดวงนภา มกรานุรักษ์ (2554, 9) ได้กล่าวไว้ว่า การวิจัยอนาคต หมายถึง การสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ หรือน่าจะเป็นของเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เพื่อหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันหาทางป้องกัน หรือขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป ด้วยการเริ่มลงมือทำตั้งแต่ปัจจุบัน ความเข้าใจพื้นฐาน เพื่อการวิจัยอนาคตเป็นวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาอนาคต (Future Studies) เพื่อเป็นเครื่องมือทำนาย คาดการณ์ บ่งชี้แนวโน้มสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้รับการพัฒนาขึ้นโดย Olaf Helmer และ Norman Dalkey แห่งบริษัทแรนด์ (Rand Corporation) เมื่อ พ.ศ. 2505 ลักษณะสำคัญของอนาคตศึกษา ประกอบด้วย

1. เวลา มีการระบุช่วงเวลา เช่น 5 ปี 10 ปี 25 ปี เป็นต้น
2. ปัญหา ไม่ใช่ปัญหาในความรับผิดชอบของใครคนใดคนหนึ่ง
3. ทฤษฎี เป็นความพยายามที่จะใช้และสร้างทฤษฎีในการศึกษา
4. เทคนิคการวิเคราะห์ ผสมผสานระหว่างวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเชิงพรรณนา
5. การนำผลที่ได้ไปใช้เพื่อประกอบการวางแผนและการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต

เทียนฉาย กิระนันท์ (2544, 2) กล่าวว่า การวิจัยอนาคต คือ เทคนิคการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับอนาคตด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Approach) เพื่อที่มองเห็นเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมต่างๆ ที่น่าจะเป็นไปในอนาคต ทั้งระยะยาวหรือระยะสั้น รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ และผลกระทบในระหว่างเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมต่างๆ ที่น่าจะเป็นเกิดขึ้นด้วย

วิโรจน์ สารรัตน์ (2553, 12) ให้ทัศนะเกี่ยวกับ ความหมาย และความสำคัญของการศึกษาอนาคตว่า เป็นการวางแผน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดสิ่งที่คาดหวังให้เกิดขึ้น และสิ่งที่จะทำในอนาคต ดังนั้นผู้บริหาร ควรมีคุณลักษณะของการมุ่งอนาคต มุ่งการเปลี่ยนแปลง และมุ่งให้เกิดสิ่งใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ การศึกษาอนาคต มีพื้นฐานอยู่บนว่าอนาคตไม่สามารถบอกล่วงหน้าได้อย่างถูกต้องแน่นอน เป็นเพียงความเป็นไปได้ หรือความน่าจะเป็นเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องศึกษาอย่างรอบคอบ และศึกษาถึงทางเลือกที่น่าจะเกิดขึ้นหลายๆ ทางเลือก โดยการมองไปข้างหน้าอย่างเป็นสหวิทยาการ คำนึงถึงเป้าหมายที่พึงปรารถนาเป็นหลัก องค์ประกอบสำคัญของการศึกษาอนาคต คือการมองไปทั่วโลก มองไปข้างหน้า ทั้งระบบนิเวศวิทยา เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงภัยที่คุกคามต่อสภาพแวดล้อมมากมาย ซึ่งผลของการศึกษา

อนาคตดังกล่าว จะมีบทบาทมีอิทธิพลต่ออนาคตที่จะเกิดขึ้นจริงอย่างมาก แม้ว่าการศึกษาอนาคตจะมีภาพที่ไม่ดี (Pessimistic) อยู่มาก แต่การศึกษาอนาคตมุ่งเน้นที่การทำนายภาพอนาคตที่ดี (Optimistic) และใช้สติปัญญาในการหาวิธีการที่จะจัดการภาพอนาคตที่ไม่ดีออกไปให้สำเร็จ เพื่อก่อให้เกิดการวางแผนที่จะทำให้บรรลุผลตามอนาคตที่พึงปรารถนา และหลีกเลี่ยงอนาคตที่ไม่พึงปรารถนาได้

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2538, กรกฎาคม – ธันวาคม, 1-36) ให้ทัศนะถึงการวิจัยอนาคต (Futures Research) ว่าเป็นการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อบรรยายทางเลือกอนาคตที่เป็นไปได้แบบต่างๆ เพื่อประเมินสถานการณ์ในปัจจุบัน และบ่งชี้ผลกระทบที่เป็นไปได้ในแต่ละทางเลือกเพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเพื่อวางแผนอนาคตไปในแนวทางที่พึงประสงค์การวิจัยอนาคตที่ใช้กันในปัจจุบันมีแบบแผนการวิจัยที่แตกต่างกันไปจากเดิมมาก เนื่องจากการประยุกต์ เทคนิควิธีการวิจัยแบบอื่นๆ มาใช้ร่วมกันกับการวิจัยอนาคต

เท็กซ์เตอร์ (Textor, 1990, 139) ได้นิยามการวิจัยอนาคตว่า เป็นวิธีการแสวงหาคำตอบอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับทางเลือกในอนาคต โดยพิจารณาความเป็นไปได้ที่เหมาะสมสำหรับตนเอง

อลเลน (Allen, 1978, 75) กล่าวว่า การวิจัยอนาคต คือ กิจกรรมหนึ่ง que เพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต อันเนื่องมาจากการตัดสินใจและนโยบายในปัจจุบัน หรือบางคน อาจกล่าวว่า การวิจัยอนาคตเป็นการวางแผนระยะยาว ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรม 3 อย่าง คือ การวางแผน (Planning) การพยากรณ์ (Forecasting) และการตัดสินใจ (Decision making) การวิจัยอนาคต เป็นระเบียบวิธีการค้นคว้าหาความรู้ เกี่ยวกับอนาคต โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และมีกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน การพยากรณ์ และการตัดสินใจ เพื่อศึกษาเหตุการณ์หรือพฤติกรรมต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอันเนื่องมาจากการตัดสินใจหรือนโยบายในปัจจุบันเพื่อที่จะนำผลที่ได้มาวางแผนระยะยาว

สามารถสรุปได้ว่า การวิจัยอนาคตคือ วิธีการวิจัย อย่างเป็นระบบของเหตุการณ์และสถานการณ์ในอนาคตที่เป็นไปได้ โดยการวิจัยอนาคตแตกต่างจากการคาดการณ์ในลักษณะที่ใช้ข้อมูลจากอดีตเป็นฐาน และคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากข้อมูลในอดีต โดยข้อเสียของการวิจัย ในอนาคตนั้น คือ ไม่มีเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใดที่สามารถคาดการณ์ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน อย่างไรก็ตามการวิจัยอนาคตมีประโยชน์อย่างมาก เพราะข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะช่วยในการตัดสินใจในมุมมองระยะยาว เป็นงานวิจัยที่สื่อถึงแนวคิด การวางแผน การสำรวจและกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน วิธีการต่างๆ ที่ใช้สำรวจ เป็นการศึกษาในแนวโน้ม

เหตุการณ์อนาคต ที่มีความเป็นไปได้ เป็นการคาดการณ์หรืออย่างใดอย่างหนึ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยอิงพื้นฐานข้อมูล และข้อค้นพบจากอดีตถึงปัจจุบัน สร้างกระบวนการศึกษา สรุปผล ข้อมูล และสามารถวาดภาพ พิจารณาถึงแนวโน้มที่จะเกิดเหตุการณ์ในภายหน้าที่สามารถหาวิธีทางการเพื่อรองรับหรือป้องกัน

4.2 จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต

การวิจัยอนาคตมีจุดมุ่งหมายหลักที่ว่า อนาคตมีได้อยู่ที่การทำนายที่ถูกต้อง หากแต่อยู่ที่การสำรวจ และศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ หรือน่าจะเป็นของเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เพื่อจะหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้น และป้องกัน หรือขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือหาแนวทางที่จะเผชิญกับแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์นั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าหากว่าจะเกิดขึ้นจริงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยอนาคตจะมีประโยชน์โดยตรงต่อการวางแผน การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ ตลอดจนถึงการกำหนดยุทธวิธี (Strategies) และวิธี (Tactic) เพื่อนำไปสู่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์และป้องกัน หรือขจัดอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ได้โดยนักวิชาการ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตไว้ ดังนี้

เท็กซ์เตอร์ (Textor, 1990, 139) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคตไว้ ดังนี้

1. เพื่อบรรยายทางเลือกในอนาคตที่เป็นไปได้ หรือเกิดขึ้นได้
2. เพื่อกำหนดระดับความรู้เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้
3. เพื่อจำแนกผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
4. เพื่อเป็นสัญญาณเตือนว่าอนาคตที่ไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้น
5. เพื่อเข้าใจถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลง

อลเลน (Allen, 1978, 79) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต ไว้ดังนี้

1. การวิจัยอนาคต มุ่งที่จะเปลี่ยนทัศนคติเดิมว่า อนาคตไม่ใช่สิ่งที่แปลกประหลาด หรือเพ้อฝัน แต่เป็นสิ่งที่สามารถทำนายได้และมีความเป็นไปได้
2. หัวใจของการวิจัยอนาคตนั้น เพื่อที่จะขยายความคิดจากการพยากรณ์ง่ายๆ ไปสู่การอธิบายผลของการกระทำที่หลากหลาย เพื่อกำหนดเป็นนโยบาย และนำไปสู่อนาคตที่ต้องการ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต คือ เพื่อที่จะศึกษาเหตุการณ์ที่พึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต และเพื่อเตือนว่าอนาคตที่ไม่พึง

ปรารถนา อาจเกิดขึ้นได้ รวมทั้งทำให้เข้าใจถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะได้เตรียมตัว หรือกำหนดเป็นนโยบาย เพื่อนำไปสู่อนาคตที่ต้องการได้

4.3 ลักษณะสำคัญของการวิจัยอนาคต

การวิจัยอนาคต เป็นการศึกษาที่มีความแตกต่างจากการวิจัยในแบบอื่นๆ ในเรื่องของมิติเวลา เพราะในการทำวิจัยอนาคตนั้น เราจะมุ่งเน้น ที่จะทำการศึกษาปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอีก 10-30 ปีข้างหน้า และลักษณะที่สำคัญของการวิจัยอนาคตจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในประเด็นที่มุ่งเน้นในด้านที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การวางแผน การกำหนดนโยบาย ซึ่งถึงทางเลือกที่เป็นไปได้หลายวิธี มีมุมมองทั้งในด้านที่ดี (Utopia) และในด้านร้าย (Dystopia) การวิจัยอนาคตที่ควรจะเป็น (Probabilistic Future) และพยายามทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่างๆ ในอนาคตว่าจะเป็นอย่างไรมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างไร อนาคตศึกษามีลักษณะที่ควรสังเกตอยู่หลายประการ ตามทัศนะของนักอนาคตศึกษา หรือนักวิชาการได้ให้ข้อสังเกตไว้ ดังนี้ เช่น การเลือกช่วงเวลา สำหรับการวิจัย อาจแบ่งได้เป็น 3 ช่วงเวลา จะเลือกช่วงใด ก็ขึ้นอยู่กับเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนั้นๆ ช่วงเวลาอาจประกอบด้วย ช่วงแรก 5-10 ปี เรียกว่า อนาคตระยะสั้น (Short Range Forecasting) เป็นระยะของการมองอนาคตใกล้ตัว ส่วนใหญ่จะเกี่ยวเนื่องกับปัญหาปัจจุบัน ช่วงที่สอง 10-20 ปี เรียกว่า อนาคตระยะกลาง (Middle Range Forecasting) เป็นช่วงที่นิยมทางการวิจัยเชิงอนาคตมากที่สุด เพราะสามารถนำผลการศึกษาไปวางแผนปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้ สามารถมองเห็นการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ ได้ชัดเจนอย่างน้อย 1 ช่วงของอายุคน ช่วงที่สามมากกว่า 2 ปี เรียกว่า อนาคตระยะยาว (Long Range Forecasting) โดยการศึกษาวิจัยในระยะนี้ ผลที่ได้อาจขาดแรงจูงใจ เนื่องจากเป็นระยะที่ยาวมากไปไกลตัวมาก แม้ว่าเหตุการณ์นั้นอาจเกิดขึ้นจริงได้แต่เป้าหมายหลักของการศึกษา และการวิจัยอนาคตอยู่ที่การสำรวจ และศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ หรือน่าจะเป็นของเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์เพื่อหาทางให้แนวโน้มที่พึงประสงค์ ในปัจจุบัน The Future is now หลักการสำคัญของการศึกษานิยมอยู่ที่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์มากกว่าการตามแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึง ลักษณะสำคัญของการวิจัยอนาคตไว้ ดังนี้

นิชชา เบญจพรวัฒนา (2559, 62-63) ได้กล่าวถึง ลักษณะที่สำคัญของการวิจัยเชิงอนาคตในมิติต่างๆ ไว้ดังนี้

1. เวลา การกล่าวถึงระยะเวลาในอนาคตศาสตร์ มักกล่าวเป็นช่วงเวลาจาก 5-50 ปี หรือบางทีก็มากกว่านี้ หรือบางทีก็กล่าวเป็น ระยะเวลา เช่น “จากนี้ไปอีก 20-30 ปี

ข้างหน้า” ในการมองภาพอนาคตนั้น มิใช่ดูจากความแตกต่างของเวลา แต่เป็นเรื่องของการเน้นถึงสภาพเงื่อนไขและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปว่ามีผลต่อความเป็นไปได้ ของอนาคตของสิ่งที่เรากำลังศึกษา ทางเลือกของการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตสิ่งนั้น ก็ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจในปัจจุบันด้วย

2. ปัญหาที่นักวิจัยอนาคต ให้ความสนใจมีอยู่อย่างน้อย 3 ประการ คือ ประการแรก มิใช่เป็นปัญหาที่มีอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใด หรือการตัดสินใจของใคร โดยเฉพาะ ประการที่สอง มักจะนำแนวทางต่างๆ จากหลายสาขาวิชา มาใช้ในการแก้ปัญหาโดยให้สัมพันธ์กับ ปัญหาที่แท้จริงที่เป็นอยู่ และประการสุดท้าย ปัญหาอาจก่อตัวขึ้น เพื่อการวิเคราะห์เรื่องใดเรื่องหนึ่งแต่การแก้ปัญหาที่แน่นอนยังไม่สามารถคาดหวังได้

3. ความไม่แน่ใจและความไม่ต่อเนื่อง ความไม่แน่ใจเป็นเรื่องธรรมดาในกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันของคนเรา โดยเฉพาะกิจกรรมที่มีลักษณะการอาศัยประสบการณ์ เป็นองค์ประกอบปรากฏการณ์นั้น มีลักษณะของความต่อเนื่องที่เคยเป็นและดำเนินอยู่ต่อไปกรณี เช่นนี้ ความไม่แน่ใจในการศึกษาอนาคตของสิ่งนั้นก็อาจมีมาก แต่ในสภาพความเป็นจริงในสังคม ปรากฏการณ์หลายอย่าง มีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่ต่อเนื่องและไม่คงที่เนื่องจากมีตัวแปรอื่น เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น บางครั้งก็เหลือวิสัยที่จะทราบ หรือควบคุมตัวแปรเหล่านั้นไว้ล่วงหน้าได้ ในลักษณะเช่นนี้ ความไม่แน่ใจจะมีมาก ดังนั้นสิ่งที่เรากำลังเผชิญอยู่ก็คือปัญหา หรือปรากฏการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่ต่อเนื่อง และมีตัวแปรอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับปัญหานั้น นักวิจัยอนาคตให้ความสำคัญว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษาอนาคต

4. ความพอเพียงเนื่องจากอนาคต เป็นเรื่องของความไม่แน่ใจ เพราะข้อจำกัดในเรื่องความรู้เกี่ยวกับอนาคตของสิ่งนั้น และเพราะว่าอนาคตโดยตัวของมันเอง เป็นผลของการตัดสินใจที่ยังมาไม่ถึง ผลที่ได้จากวิธีการวิจัยอนาคตจึงมีลักษณะที่ไม่รู้จักพอ ไม่ยุติที่ผลอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่มักจะมีทางเลือกหลายอย่าง การวิจัยอนาคตไม่ได้มีเป้าหมายเบื้องต้นอยู่ที่การพยากรณ์ว่าอะไรเกิดขึ้น แต่เป็นการจัดเตรียมภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ไว้ล่วงหน้ามากกว่า ดังนั้น การวิจัยเชิงอนาคตจึงมักเกี่ยวข้องกับการแสวงหาทางเลือกแห่งอนาคต

5. ทฤษฎีโดยทั่วไปแล้ว การวิจัยเชิงอนาคตไม่ได้ผูกพันอยู่กับทฤษฎีที่อธิบายความเป็นเหตุเป็นผลของเหตุการณ์ต่างๆ ได้ แต่ก็มิได้หมายความว่า การวิจัยอนาคตจะใช้วิธีการพยากรณ์โดยอาศัยสัญชาตญาณ แต่ในการตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่างๆ และการจัดลำดับเหตุการณ์ต่างๆ นักวิจัยอนาคตจะมีอิสระมากกว่านักสังคมศาสตร์ที่มักจะใช้และสร้างทฤษฎี ตลอดจนข้อสมมุติในเชิงทฤษฎีต่างๆ อาจกล่าวได้ว่าการวิจัยอนาคตมีผลต่อการพัฒนาทฤษฎีต่างๆ

6. เทคนิคการวิเคราะห์บางครั้งมีผู้กล่าวว่า การวิจัยเชิงอนาคต มีลักษณะของการพยากรณ์แบบการใช้จินตนาการโดยยกตัวอย่าง เทคนิคการพยากรณ์แบบสร้างอนาคตภาพ (Scenario) การคาดการณ์อนาคต(Delphi) ซึ่งตรงข้ามกับวิธีการที่มีลักษณะเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ แต่ความจริงแล้วในการศึกษาเรื่องเดียวกัน การใช้เทคนิคเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องแยกออกจากวิชาการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำมาใช้ร่วมกันได้ นอกจากนั้นวิธีการอื่นๆ เช่น การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) และการวิเคราะห์นโยบาย (Policy Analysis) ก็มีผู้นำมาใช้กับการวิจัยเชิงอนาคตจึงมีลักษณะของการผสมผสานกัน ระหว่างวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และวิธีการเชิงพรรณนา

7. การนำผลที่ได้ไปใช้ผลที่ได้จากการวิจัยเชิงอนาคต นำไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ เช่น ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและการตัดสินใจ ตลอดจนให้ข้อมูลแก่หน่วยงานที่ต้องการข้อมูลเฉพาะเรื่อง

8. ความสัมพันธ์กับวิธีการวางแผน การวิจัยเชิงอนาคตมีส่วนร่วม ในการวางแผน และวิธีการตัดสินใจอยู่มาก อาจกล่าวได้ว่า การวางแผน เป็นวิธีการอย่างหนึ่ง ที่รวมถึงการเตรียมการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่จะสะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายและคุณค่าอย่างใดอย่างหนึ่งปรากฏอยู่ ดังนั้นการวางแผนจึงต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผน และการพัฒนาสภาพแวดล้อมของสิ่งหนึ่งสิ่งใดในอนาคตด้วย

9. ค่านิยม เป้าหมายและปทัสสถาน บางคนกล่าวว่า เรื่องของค่านิยม ปทัสสถานควรแยกออกจากการวิจัยเชิงอนาคต โดยให้ความเห็นว่า การวิจัยเชิงอนาคตมีอิทธิพลต่อการวางแผนและการตัดสินใจ โดยไม่ทางตรงก็ทางอ้อมอย่างไรก็ตาม อนาคตของสิ่งที่มีพื้นฐานของค่านิยม เป้าหมายและปทัสสถานต่างกัน ย่อมมีผลต่อการกำหนด การวางแผนและความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลง ค่านิยมและเป้าหมายไว้ล่วงหน้า

ศาสตราจารย์ รักษิตินอก (2555, 133) นักวิชาทางด้านนี้ ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของ การวิจัยอนาคต สรุปได้ดังนี้

1. การวิจัยอนาคตมุ่งเพื่อการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และการวางแผน
2. การวิจัยอนาคตมุ่งชี้ถึงทางเลือกที่เป็นไปได้หลายวิธี มิใช่ วิธีใด วิธีหนึ่ง วิธีเดียว
3. การวิจัยอนาคต มุ่งมองอนาคตทั้งในด้านดี (Utopia) และในด้านเลว (Dytstopia)
4. การวิจัยอนาคตมุ่งพัฒนา “อนาคตที่ควรจะเป็น” (Probabilistic Future)

วิโรจน์ สารรัตน์ (2554, 314-315) ได้ให้ข้อสังเกต เกี่ยวกับลักษณะการศึกษาอนาคตไว้ โดยสรุปเป็นประเด็น 18 ข้อ ดังนี้

1. การศึกษาอนาคตเป็นการขยายหรือเป็นการมองสังคมไปข้างหน้า ให้กว้างขึ้น ด้วยการพัฒนาวิธีการคิดเกี่ยวกับอนาคตที่ดีขึ้นและเป็นไปในเชิงวัฒนธรรมมากขึ้น
2. การศึกษาอนาคตสามารถเพิ่มจำนวนของนักวิชาการมากขึ้นและเทคนิคในการทำนายอนาคตที่เป็นเชิงวิชาการมากขึ้น ทำให้การศึกษาอนาคตเป็นวิชาการที่ได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไป
3. การศึกษาอนาคตเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำนาย แต่ที่สำคัญการศึกษาอนาคต ได้ช่วยให้บุคคลได้พัฒนาความเข้าใจ ทักษะและความสามารถในทางกลับกันก็ช่วยให้พวกเขาได้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และด้วยความรับผิดชอบต่อการดำรงชีวิตในสังคมเทคโนโลยี
4. การศึกษาอนาคตตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า อนาคตไม่สามารถบอกล่วงหน้าได้อย่างถูกต้องแน่นอน แต่เป็นเกี่ยวข้องกับความเป็นได้ หรือน่าจะเป็นเท่านั้น และก่อให้เกิดกรอบความคิดต่างๆ จำนวนมากตลอดจนวิธีที่เป็นประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. การศึกษาอนาคตตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่ากิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ก่อให้เกิดสิ่งตามมาอย่างกว้างขวาง มีระยะยาวมากขึ้น ดังนั้นการศึกษาถึงความเป็นไปได้ของสิ่งที่จะเกิดตามมาอย่างรอบคอบจึงเป็นสิ่งจำเป็น
6. การศึกษาอนาคตเป็นการศึกษาทางเลือก (Alternative) บนพื้นฐานความคิดที่ว่า อนาคตมิได้มีเพียงทางเลือกเดียวแต่มีอยู่มาก มีบทบาท มีอิทธิพลต่ออนาคตที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมาก
7. การศึกษาอนาคตเกี่ยวข้องอย่างมาก ต่อการอำนวยความสะดวกในการทำความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลง มีผลต่อการเร่งการเปลี่ยนแปลงและผลที่เกิดตามมา ทั้งในระดับบุคคลและสังคมให้เร็วขึ้น
8. การศึกษาอนาคตช่วยให้มีความสำนึกถึงเป้าหมายที่พึงปรารถนา
9. สำคัญของการศึกษาอนาคต มิได้จำกัดอยู่ด้วยขอบเขตของวิชาการแบบดั้งเดิม แต่เป็นการมองไปข้างหน้าอย่างเป็นสหวิทยาการ
10. การศึกษาอนาคตเป็นความพยายาม ที่จะทำความเข้าใจ และอธิบายความสำคัญทั้งภายในและระหว่างระบบที่สลับซับซ้อนของส่วนประกอบต่างๆ ของธรรมชาติและของโลกแห่งสังคม เช่น ระบบรัฐ ระบบประเทศ ระบบการศึกษา ระบบนิเวศวิทยา ระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น

11. องค์ประกอบสำคัญของการศึกษาอนาคต ประการหนึ่งคือ การมุ่งมองไปทั่วโลก จากพื้นฐานความเชื่อที่ว่าเราอาศัยอยู่ในโลกที่จำกัดและต้องพึ่งอาศัยซึ่งกันและกัน จึงต้องการ การสงวนรักษาการร่วมมือและสันติภาพ

12. องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการศึกษาอนาคต คือ การมองไปข้างหน้าเกี่ยวกับนิเวศวิทยา เพื่อสะท้อนให้เห็นภัยที่คุกคามต่อสภาพแวดล้อมมากมาย

13. การศึกษาอนาคตอาศัยเทคนิค กระบวนการ สำหรับการวิเคราะห์ การพัฒนาที่เป็นไปได้ที่น่าจะเป็นและที่พึงปรารถนา ซึ่งมีความแตกต่างกันมากมายหลายวิธีโดยอาศัยแนวคิด ด้านสถิติและสังคมศาสตร์ และการทำให้มีเหตุผลขึ้นมา มิใช่โดยความสามารถที่ทำนายได้สำเร็จ แต่อยู่ที่การยอมให้มีการทดสอบทางเลือกที่เกิดขึ้นมาและเป้าหมายซึ่งทำให้ การศึกษาอนาคตเป็นสิ่งที่ถูกต้องขึ้น

14. การศึกษาอนาคตต้องเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์เป็นอย่างมาก จึงง่ายต่อการที่จะมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับบุคคลอื่น ซึ่งก็จะก่อให้เกิดการทำนาย สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาจาก พฤติกรรม และการกระทำของมนุษย์ ในรูปแบบต่างๆ กันทั้งในระยะสั้น และระยะยาว

15. แม้ว่าจะมีภาพอนาคตที่ไม่ดี (Pessimistic) อยู่มาก แต่การศึกษาอนาคต จะมีพื้นฐานการทำนายอยู่ที่ภาพอนาคตที่ดี (Optimistic) ดังนั้นถึงแม้ว่าจะมีปัญหาใหญ่หลวงรอ อยู่ แต่มนุษย์ก็สามารถใช้สติปัญญา หาวิธีการที่จะจัดการให้สำเร็จให้ได้ ในกรณีเช่นนี้ ก่อให้เกิด การวางแผน ที่จะให้บรรลุผลตามอนาคตที่พึงปรารถนา และหลีกเลี่ยงอนาคตที่ไม่พึงปรารถนาได้

16. แม้ว่าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอนาคต จะเน้นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างมาก แต่ปัจจุบันก็มีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับอนาคต ด้านที่เป็นมนุษย์มากขึ้น

17. การศึกษาอนาคตเป็นการมองไปข้างหน้า ในแนวใหม่ซึ่งอาจจะช่วยให้ เข้าใจสภาพในปัจจุบันได้ดีขึ้นและทำให้เรามองเห็นโลกที่เราอาศัยอยู่ในปัจจุบันชัดเจนยิ่งขึ้น

18. เป้าหมายสุดท้ายของการทำนายส่วนใหญ่ อยู่ที่การจัดสรรสเนต เพื่อ ช่วยในการกำหนดนโยบายและเพื่อการวางแผนสำหรับอนาคต

สรุปลักษณะสำคัญของการวิจัยอนาคต คือ เป็นวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาอนาคต (Future Studies) เพื่อเป็นเครื่องมือทำนาย คาดการณ์ บ่งชี้แนวโน้มสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มี ลักษณะสำคัญของอนาคตศึกษา ประกอบด้วย เวลา คือ มีการระบุช่วงเวลา เช่น 5 ปี 10 ปี 25 ปี เป็นต้น อีกส่วนคือ ปัญหา ไม่ใช่ปัญหาในความรับผิดชอบของใครคนใดคนหนึ่ง และเป็นความ พยายามที่จะใช้และสร้างทฤษฎีในการศึกษาเทคนิค การวิเคราะห์ ผสมผสานระหว่างวิธีการทาง

วิทยาศาสตร์ และเชิงพรรณนาการนำผลที่ได้ไปใช้ เพื่อประกอบการวางแผนและการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต

4.4 หน้าที่ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาอนาคต

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาอนาคต เปรียบได้กับวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อาจหมายถึง สิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์/วิธีการ ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างหรือประชากรที่ศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้ตอบปัญหาการวิจัยได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ซึ่งเครื่องมือในการศึกษาอนาคตมีวิธีการที่ใช้ในการวิจัยมีหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยจะต้องมีความเข้าใจและเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่างและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยในการศึกษาอนาคตเราใช้เครื่องมือเพื่อทำหน้าที่ ซึ่งผู้วิจัยสนใจแนวคิดของ การ์เร็ต (Garrett, 1997, 122) ได้ให้ความเห็นว่า การศึกษาอนาคตใช้เครื่องมือจาก

1. ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (Soliciting Expert Opinion) เพื่อให้ได้แนวคิดหรือ การตัดสินใจจากคนนอกกลุ่มแกนกลาง
2. การสร้างแนวคิด (Generating Ideas) จินตนาการที่มีความหลากหลาย
3. การหาข้อสรุป (Developing Consensus) หรือความเห็นร่วมของกลุ่ม
4. การวิเคราะห์ (Analyzing) อธิบายโครงสร้าง หน้าที่และความสัมพันธ์ในระบบ
5. การตรวจสอบ (Scanning) ค้นหาแนวโน้มและการพัฒนาใหม่ๆ ที่มีผลกระทบ ต่ออนาคตของระบบ
6. การฉายภาพข้างหน้า (Projection) คาดการณ์จากปัจจุบันไปสู่อนาคต
7. ตัดสินใจ (Making Judgment) และให้นำผลที่ตาม เพิ่ม ศักยภาพ (Empowering) ให้กำลังใจช่วยประชาชนวาดภาพของเขา

สรุปได้ว่า ความสำคัญของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาอนาคต เป็นวิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยผู้วิจัยจะต้องเลือกใช้เครื่องมือ วิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ได้มาตอบปัญหาการวิจัยได้อย่างถูกต้อง ชัดเจนและน่าเชื่อถือ โดยที่เครื่องมือ ที่ใช้จะต้องมีคุณภาพที่ดี มีกระบวนการสร้างและการพัฒนาที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของเครื่องมือแต่ละประเภท วิธีการจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับลักษณะของข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

4.5 วิธีการทำนายอนาคต

วิธีการทำนายอนาคตอย่างเป็นระบบ ที่ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการด้านอนาคตศาสตร์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในปัจจุบัน ได้มาจากการวิจัยและสังเกตรวบรวมพฤติกรรม

ธรรมชาติที่ติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิด ที่นำมาใช้ในการคาดการณ์ เหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นด้วยกระบวนการเชิงวิชาการ มีนักวิชาการทางการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางในการวิจัยคือ

เกล็น (Glenn, 1994, 1-13) ได้กล่าวว่า นักอนาคตได้แบ่งวิธีการทำนายอนาคตโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

1. ใช้เทคนิคการแบ่ง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ปริมาณกับคุณภาพ
2. ใช้วัตถุประสงค์ ในการแบ่ง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) การอาศัยบรรทัดฐานทางสังคม (Normative Forecasting) และ 2) การสำรวจ (Exploratory Forecasting) ซึ่งวิธีการทำนายแบบ Normative Forecasting นั้น จะยึดบรรทัดฐานและค่านิยมของสังคมคือ มีการเปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมและยังใช้เพื่อตอบคำถามว่า “อะไรคืออนาคตที่ต้องการ” “เราต้องการให้เป็นอย่างไร” ส่วนวิธีการทำนาย โดยอาศัยการสำรวจ (Exploratory Forecasting) นั้น ใช้เพื่อตอบคำถามที่ว่า “อะไรคืออนาคตที่เป็นไปได้ ใ้ที่เราต้องการหรือไม่”

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า วิธีการทำนายอนาคต เป็นเทคนิคการวิจัย ที่ใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อประเมินเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่น่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งระยะสั้นหรือระยะยาว โดยคำนึงถึงปฏิสัมพันธ์และผลกระทบระหว่างเหตุการณ์หรือพฤติกรรมด้วย ผลการวิจัย เพื่อนำไปใช้ศึกษาเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต อันเนื่องมาจากการตัดสินใจหรือนโยบาย หรือการดำเนินการใดๆ ในปัจจุบัน

4.6 วิธีการวิจัยอนาคต

การวิจัยอนาคตมีหลายวิธี แต่ละวิธีก็จะที่แตกต่างกันออกไป การจะพิจารณาเลือกวิธีวิจัยอนาคตแบบใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ เงื่อนไขและข้อจำกัดของนักวิจัย โดยวิธีวิจัยอนาคตที่นิยมทำกันอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ การวิจัยแบบเทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross-Impact Analysis) แบบกระบวนการอนาคตปรัทัศน์ (Future Scanning Process) แบบการมองอนาคต (Foresight) แบบเทคนิคการสร้างภาพอนาคต (Scenario) แบบเดลฟาย (Delphi) แบบ อีเอฟอาร์ (EFR) และแบบ อีดีเอฟอาร์ (EDFR) เป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียดตามแนวคิดของเกล็น (Glenn, 1994, 2) ได้สรุปตารางแสดงจุดร่วม และจุดต่างของวิธีการศึกษาอนาคตแต่ละวิธี โดยวิธีการศึกษาอนาคตในช่วงเวลานั้นอาจมีความต่างจากวิธีการศึกษาอนาคตในปัจจุบันอยู่บ้าง แต่มีหลายวิธีที่ยังมีการนำมาใช้ในปัจจุบัน ดังตาราง

ตาราง 5 แสดงจุดร่วม และจุดต่างของวิธีการศึกษาขนาดตแต่ละวิธี

วิธีการ	โดยวิธีการ		โดยจุดประสงค์	
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	Normative	Exploratory
การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้	X	X	X	X
วิธีวิจัยแบบ EDFR	X	X	X	X
การวิเคราะห์การตัดสินใจ	X		X	
รูปจำลองการตัดสินใจ	X			X
เทคนิคเดลฟาย		X	X	X
เทคนิค econometrics	X		X	X
การสัมภาษณ์เชิงลึก	X	X	X	X
การพยากรณ์อัจฉริยะ		X	X	X
การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้	X	X	X	X
การวิเคราะห์การตัดสินใจ	X		X	
วงล้อขนาด	X	X	X	X
รูปจำลองการตัดสินใจ	X			X
เทคนิค morphological analysis		X	X	
วิธีการมีส่วนร่วม		X	X	
เทคนิคต้นไม้สัมพันธ์		X	X	
การวาดภาพอนาคต	X	X	X	X
เทคนิค system dynamics	X			X
การวิเคราะห์โครงสร้าง		X		
เทคนิค time series forecasts	X	X		X
การวิเคราะห์ผลกระทบ แนวโน้ม	X			X

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่า เทคนิคการวิจัยอนาคตได้มีพัฒนาการและเรียกชื่อที่แตกต่างกันออกไป โดยจำแนกตามวิธีการและจุดประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยอนาคตจะเป็นการกำหนดว่าการวิจัยนั้นควรเป็นไปตามระบบของเหตุการณ์ และสถานการณ์ในอนาคต ที่เป็นไปได้มีวิธีการวิจัยอนาคตนั้นมีหลายวิธีและเทคนิคมากมายที่สามารถนำไปใช้ในการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงเฉพาะวิธีการวิจัยที่ใช้ในงานวิจัยนี้ซึ่งมีทั้งหมด 4 วิธี ที่เหมาะสมในการวิจัยครั้งนี้เพราะเป็นวิธีที่ชัดเจนในเรื่องของวิธีการแบบเชิงคุณภาพและปริมาณ ครอบคลุมในด้านจุดประสงค์ Normative และ Exploratory ดังต่อไปนี้

4.6.1 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเชิงลึก

การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐาน โดยใช้การสนทนาหรือการเจรจาอย่างมีจุดมุ่งหมายระหว่างบุคคล 2 ฝ่ายคือ ผู้วิจัย (ฐานะผู้สัมภาษณ์) และผู้ให้ข้อมูล (ฐานะผู้ถูกสัมภาษณ์) ภายใต้บรรยากาศของการมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน โดยผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดเนื้อหาและโครงสร้างของการสนทนา ซึ่งความสำเร็จส่วนใหญ่ของการสัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ว่า เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทราบหรือไม่ เพียงใดและผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามตรงต่อความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด โดยมีนักวิชาการที่ผู้วิจัยสนใจนำมาเป็นแนวทางคือ โจเซฟ (Joseph, 1994, 4-5) กล่าวว่า ในการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้น เป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ชำนาญหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก หน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือผู้ที่รับผิดชอบต้องทำการวิเคราะห์ก่อนว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ในสาขาวิชาที่เราต้องการศึกษานั้นเป็นใคร ซึ่งจำนวนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อาจมีตั้งแต่ 10-100 คน หรือมากกว่าร้อยคนก็ได้ ก่อนที่ทำการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ต้องทำจดหมายติดต่อล่วงหน้า เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้รับทราบและเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้สัมภาษณ์กำลังทำและเหตุผลที่ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นการสัมภาษณ์ แบบปลายเปิด สามารถสัมภาษณ์ได้หลายคน คือ 5, 10, 50 และ 100 คน หรือมากกว่านั้น ขั้นตอนที่สำคัญ คือการนิยามหรือกำหนดสิ่งที่ต้องการได้ข้อมูล จากผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ ควรมีการเตรียมประเด็นที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการมีการกำหนดกรอบสัมภาษณ์ กำหนดคำถาม โดยควรมีการทดลองสัมภาษณ์ก่อน กับคน 2-3 คน เพื่อที่จะได้ทดสอบความชัดเจนของข้อคำถาม คำตอบที่ได้รับตรงกับความต้องการของผู้ให้สัมภาษณ์หรือไม่ แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง และผู้สัมภาษณ์ควรต้องมีเวลาให้ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้อธิบายความคิดหรือเสนอแนะสิ่งใหม่ๆ ซึ่งข้อเสนอแนะมาเป็นประโยชน์ในการสัมภาษณ์ คนต่อไปในอนาคต ซึ่งเวลาที่ใช้สัมภาษณ์อาจจะใช้เวลา 20-60 นาที ซึ่งผู้สัมภาษณ์จะ

ยุติการสัมภาษณ์ก็ต่อเมื่อข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแล้วและน่าเชื่อถือ ประการสุดท้ายผู้สัมภาษณ์ ต้องมีวิธีการที่จะบูรณาการและตีความในสิ่งที่ผู้ให้สัมภาษณ์พูด

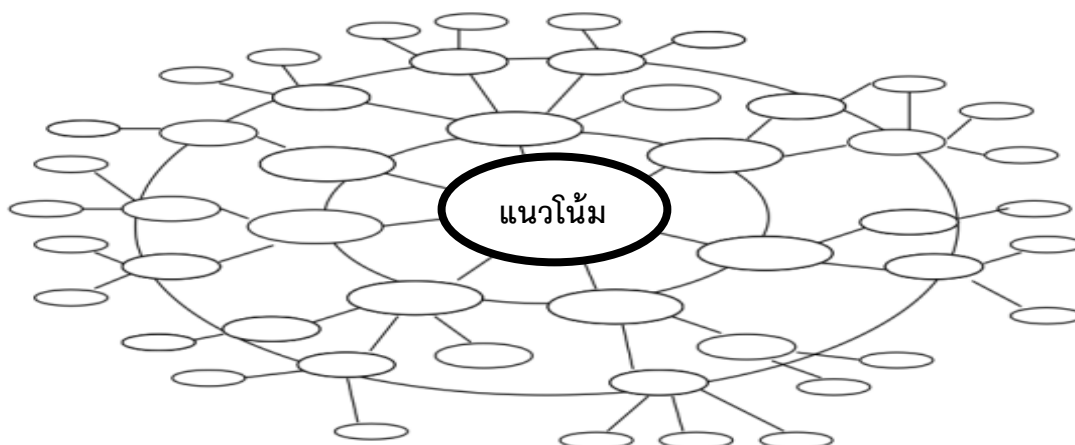
สรุปได้ว่า ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล หลักฐาน โดยใช้การสนทนาหรือการเจรจา เป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคำถามและลำดับขั้นตอนของการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เป็นการพูดคุยสนทนาตามธรรมชาติ (Naturalistic Inquiry) ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านอนาคตภาพของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572)

4.6.2 วงล้ออนาคต (Futures Wheel Forecasting)

เทคนิคการพยากรณ์ แบบวงล้ออนาคต (Futures Wheel Forecasting) เป็นเทคนิคการประเมิน ความคงที่ภายในของการพยากรณ์แนวโน้ม โดยเริ่มปัญหาที่ศูนย์กลางแล้ว จากปัญหานี้จะทำให้เกิดสิ่งต่างๆ เชื่อมโยงออกไป วงล้ออนาคตนี้เป็นเทคนิคหรือวิธีการหนึ่งที่ใช้ศึกษาเกี่ยวกับอนาคต ซึ่งมีนักวิชาการหลายๆ ท่านได้ให้ความหมายไว้ แต่ผู้วิจัยนำแนวทางของ เกลนนี (Glenn, 1994, 1-13) มาใช้ซึ่งกล่าวถึง วงล้ออนาคตไว้ ดังนี้

1) ความหมายของวงล้ออนาคต

วงล้ออนาคต คือ วิธีการหนึ่งที่ใช้ในการรวบรวม หรือจัดหมวดหมู่ ความคิดหรือปัญหาเกี่ยวกับอนาคตหรืออาจกล่าวได้ว่า วงล้ออนาคตเป็นวิธีที่ใช้ในการระดมสมองที่มีโครงสร้าง โดยที่ชื่อของแนวโน้มหรือเหตุการณ์ จะเขียนไว้ตรงกลางของกระดาษ หลังจากนั้นล้ออันเล็กก็จะวาดจากตรงกลางของกระดาษ แล้ววาดเป็นรูปวงล้อผลกระทบหรือผลสืบเนื่องอันแรกจะเขียนในตอนท้ายของซี่ล้อแต่ละอัน ต่อมาผลกระทบหรือผลสืบเนื่องอันดับที่ 2 ของผลกระทบอันแรกเป็นวงแหวนที่ 2 ของวงล้อ ลักษณะของการทำวงล้ออนาคตก็จะดำเนินไปเรื่อยๆ จนกระทั่งรูปภาพที่ได้มีแนวโน้มของเหตุการณ์ที่ชัดเจน ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 9 ตัวอย่างภาพวงล้ออนาคต

ที่มา Glenn. 1994. Futures Wheel Forecasting, 1-13.

วงล้ออนาคต เป็นวิธีหนึ่งที่ยอดนิยมของนักอนาคต เพราะว่าเป็นวิธีการที่ง่ายมากที่เข้าใจถึงความคิดของคนเกี่ยวกับอนาคต นักอนาคตพบว่า เป็นวิธีที่ง่ายที่จะใช้วงล้อมาช่วยคิดและรวบรวมความคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือแนวโน้มในอนาคต นอกจากนี้แล้ว วิธีการนี้เป็นเทคนิคที่ราคาถูกลงที่สุด ที่จะใช้และก็มีคามยืดหยุ่น สำหรับการใช้ในสถานการณ์ต่างๆ หลังจากทีวิเคราะห์แนวโน้มหรือเหตุการณ์ที่เป็นไปได้ นักอนาคตจะถามผู้เข้าร่วมระดมสมองว่า “ถ้าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้น หลังจากนั้นจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น” หรืออาจจะถามว่า “อะไรคือสิ่งที่จำเป็น ที่เกิดขึ้นกับเหตุการณ์หรือแนวโน้ม” หรือ “อะไรคือผลกระทบ หรือผลสืบเนื่อง” ผลกระทบเหล่านี้จะนำมาเขียนเป็นจุดศูนย์กลางของวงล้ออนาคต

2) จุดมุ่งหมายของการใช้วงล้ออนาคต

- 2.1) ศึกษาผลกระทบที่เป็นไปได้ของแนวโน้มปัจจุบันหรือเหตุการณ์ในอนาคต
- 2.2) รวบรวมเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือแนวโน้มในอนาคต
- 2.3) สร้างการทำนายภายในภาพ
- 2.4) แสดงความพันธ์ที่ซับซ้อน
- 2.5) ใช้ร่วมกับวิธีการวิจัยอนาคตแบบอื่นๆ
- 2.6) พัฒนาความคิดที่หลากหลาย
- 2.7) เห็นภาพความคิดของอนาคต
- 2.8) เป็นเครื่องมือในการระดมสมอง

3) วิธีการทำวงล้ออนาคต

ในการทำวงล้ออนาคตอันดับแรกก็คือ ทางกลุ่มต้องตัดสินใจ เพื่อระดมสมองเกี่ยวกับแนวโน้มความคิดเหตุการณ์ในอนาคต หรือค่านิยมที่จะเกิดขึ้นแล้วจึงนำประเด็นหรือแนวโน้มที่ต้องการศึกษาเขียนในจุดศูนย์กลางของวงล้อ หรือของกระดาษ ซึ่งเป็นแผ่นกระดาษขนาดใหญ่ กระดาษดำ หรือบนเครื่องฉายแผ่นใส จากนั้นผู้นำการระดมสมองวาดวงรีล้อมรอบข้อความหรือแนวโน้มนั้นๆ และสอบถามสมาชิกในกลุ่มว่าอะไรคือสิ่งที่เกิดขึ้นกับเหตุการณ์ดังกล่าว ซึ่งผลกระทบหรือผลสืบเนื่องถูกเสนอโดยกลุ่ม และผู้นำการระดมสมองก็จะเขียนชื่อล้อหรือลากเส้นตรงจากจุดกึ่งกลางของวงรี และเขียนผลกระทบเหล่านี้ที่ปลายของชื่อล้อแต่ละอัน แล้วผู้วิจัยจึงวาดรูปกลมรีล้อมรอบ ผลกระทบอันดับแรก ต่อมาผู้นำก็ถามสมาชิกในกลุ่มเพื่อไม่ให้ลืมข้อความอันแรก ในใจกลางของวงล้อและในขณะเดียวกันสมาชิกในกลุ่มก็เสนอผลกระทบอันดับ 2 ต่อมาผู้นำก็จะวาดชื่อล้อรอบ 2-3 ชื่อ ออกจากแต่ละรูปกลมรีของผลกระทบอันดับแรกเพื่อที่ว่าวงแหวนที่ 2 และเขียนชื่อของผลกระทบอันดับที่ 2 ที่ปลายชื่อล้อรอบแต่ละอัน และวาดวงกลมรีล้อมรอบในครั้งแรก กระบวนการจะเป็นไปอย่างซ้ำๆ คือผู้เข้าร่วมจะคอยคิดผลสืบเนื่องที่ 2, 3 และ 4 ตามลำดับโดยไม่มีการประเมินหรือประเมินเล็กน้อย หลังจากนั้นทางกลุ่มก็กลับมาพิจารณาความคิดที่ได้เสนอไว้ในวงล้อ ซึ่งสามารถที่จะทำการประเมินและปรับปรุงวงล้อให้ถูกต้องได้ ขั้นตอนนี้จะคล้ายกับการทำแต่ละส่วนให้ชัดเจนขึ้นของกระบวนการระดมสมอง แต่ก็มีอีกวิธีหนึ่งผลกระทบของเหตุการณ์หรือแนวโน้ม สามารถที่จะดำเนินการไปอย่างซ้ำๆ และปรึกษาหารือไตร่ตรอง โดยการจัดลำดับของเหตุการณ์เข้าไปในวงล้อ ซึ่งวิธีการนี้ทางกลุ่มต้องมีการอภิปรายความเป็นไปได้ของผลกระทบแต่ละอัน ถ้าผลกระทบใดได้รับการพิจารณาว่า เป็นไปได้จากความเห็นของคนในกลุ่มก็สามารถนำมาเขียนได้ เพราะว่าจะเป็นการประกันได้ว่า ผลกระทบนั้นได้มาจากเหตุ และผลกระบวนการในการทำวงล้อจะนำไปสู่ผลสืบเนื่องที่ไม่ได้คาดหวัง ดังนั้นทางกลุ่มต้องหาวิธีป้องกันไม่ให้เกิด เพราะจะทำให้ผลสรุปในตอนท้ายมีคุณค่าน้อยลง

4) ความแตกต่างระหว่างผลสืบเนื่อง

วงล้ออนาคต สามารถที่จะแสดงให้เห็นความแตกต่าง ระหว่างผลสืบเนื่องอันดับแรก อันดับ 2 และอันดับ 3 ได้โดยการเขียนเส้นตรงตามจำนวนอันดับ ในส่วนที่เป็นชื่อล้อ คือ ถ้าเป็นผลสืบเนื่องอันดับที่ 1 ก็ลาก 1 เส้น ระหว่างใจกลางของเรื่องกับผลสืบเนื่องอันดับที่ 1 ถ้าเป็นผลสืบเนื่องอันดับที่ 2 ก็ลาก 2 เส้น จากผลสืบเนื่องอันดับที่ 1 ไปยังผลสืบเนื่องอันดับที่ 2 ถ้าเป็นผลสืบเนื่องอันดับที่ 3 ก็ลาก 3 เส้น จากผลสืบเนื่องอันดับที่ 2 ไปยังผลสืบเนื่องอันดับที่ 3

5) การสร้างผลการทำนายในแต่ละภาพอนาคต

วงล้ออนาคตสามารถที่จะนำไปใช้ เพื่อสร้างการทำนายภาพของอนาคต ซึ่งมีวิธีการคือ เลือกภาพที่ต้องการทำนาย และข้อความที่ต้องการจะสำรวจ เช่น ต้องการทำนายอนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพฯ จะเป็นอย่างไร ก็ทำการวิเคราะห์ว่า ลักษณะอย่างไรที่เป็นสิ่งที่ต้องการ และสามารถเป็นจริงได้ ซึ่งวงล้อก็จะแสดงความแตกต่างของวิธีการที่จะทำให้การออกแบบหลักสูตรตอบสนองผู้ใช้มากที่สุด ซึ่งลักษณะของหลักสูตรก็จะเขียนในรูปสี่ล้อ ซึ่งวิเคราะห์ว่า มีองค์ประกอบอะไรที่จะทำให้ลักษณะนั้นเป็นไปได้ว่า องค์ประกอบที่เป็นไปได้ของอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพฯ คืออะไร

6) ข้อดีของวงล้ออนาคต

6.1) วงล้ออนาคตเป็นวิธีการที่ง่ายและสะดวกที่จะใช้ คือไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์อะไรมากมาย และสามารถนำความคิดเห็น จากกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว และสะดวกซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ทุกๆ จุดในกระบวนการทำวิจัยเชิงอนาคต เพื่อที่เข้าใจเหตุการณ์หรือแนวโน้ม

6.2) สามารถนำไปใช้ได้ตามสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป และเป็นวิธีการที่ง่ายในการตรวจสอบความคิดของกลุ่มเกี่ยวกับอนาคต

6.3) วงล้ออนาคตสามารถที่จะนำมาใช้ เพื่อวิเคราะห์ผลดีผลเสีย

7) ข้อจำกัดของวงล้ออนาคต

วงล้ออนาคตไม่ได้เป็นวิธีการที่ดีไปกว่าวิธีอื่นๆ ที่ใช้รวบรวมข้อมูล วิธีอื่นนั้นสามารถทำได้แค่รวบรวมความคิดของกลุ่มหรือบุคลากร เพื่อที่ทำความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้น ถ้าบุคคลที่มีส่วนร่วมไม่ได้ใช้หลักวิธีอะไรในการทำวงล้อก็จะทำให้งานนั้นยุ่งเหยิง และวงล้อที่ทำขึ้นมากก็จะไม่ชัดเจน

สรุปวงล้ออนาคต (Futures Wheel Forecasting) เป็นเครื่องมือภาพที่สามารถช่วยให้ผู้วิจัยระดมความคิดได้อย่างมีรูปแบบ จากผลกระทบทางตรง และทางอ้อมจากการตัดสินใจในเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้น จากเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อเลือกระหว่างตัวเลือกต่างๆ และในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อระบุผลของการเปลี่ยนแปลงในงานอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เครื่องมือนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในช่วงการระดมความคิดของการวิเคราะห์ผลกระทบ

4.6.3 การวาดภาพอนาคต (Scenario Development)

เทคนิคการวาดภาพอนาคต เป็นแบบแผนหนึ่ง ของวิจัยอนาคต พัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 1950 โดย เฮอร์แมน คาน ซึ่งได้ให้คำนิยาม ของเทคนิคการสร้างภาพอนาคตไว้ว่า “เป็นการสร้าง

ลำดับเหตุการณ์เชิงสมมติฐาน เพื่อจุดมุ่งหมายในการเน้นความสนใจไปที่กระบวนการที่เป็นสาเหตุและจุดตัดสินใจ” การสร้างภาพอนาคต (Scenario) แบ่งได้เป็น 2 ประเภทที่สำคัญ (วาสนา ปรวาลพฤษ, 2544, 60-65) คือ

1. การสร้างภาพอนาคตเพื่อการพัฒนา (Developmental Scenario) จัดทำขึ้นในปัจจุบัน โดยการใช้สารสนเทศ จินตนาการ ตรรกศาสตร์ เพื่อสนองแนวทางที่สามารถดำเนินการได้ในอนาคต

2. การสร้างภาพอนาคตตามเป้าหมาย (Goal-Based Scenario) ทำโดยการกำหนดเป้าหมายไว้ก่อนแล้วเสนอโอกาส หรือวิธีการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

การสร้างภาพอนาคตทั้ง 2 ประเภท จะช่วยในการวางแผน การตัดสินใจและการพยากรณ์อนาคต ซึ่งในที่นี้เน้นกระบวนการที่จะนำไปสู่การดำเนินการที่เหมาะสมในอนาคตที่เป็นไปได้จริง

จากการศึกษาและรวบรวมของผู้วิจัยได้มีนักวิชาการให้ความหมายของการวาดภาพอนาคตไว้ดังนี้

โจเซฟ (Joseph, 1994, 8-9) ได้กล่าวว่า การสร้างภาพเป็นเทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตที่ได้รับความนิยม ในการทำนายทั้งแบบ Normative Forecasting และ Exploratory ซึ่งการสร้างภาพนั้นเป็นเทคนิคที่ได้เปรียบกว่าเทคนิคอื่นๆ ในด้านการบูรณาการเชื่อมโยงความสอดคล้องและความน่าสนใจของภาพในอนาคต ซึ่งต่างจากเทคนิคการวิจัยอื่นๆ คือเทคนิคการวิจัยแบบอื่นๆ ส่วนใหญ่จะแบ่งอนาคตออกเป็นองค์ประกอบย่อยๆ และให้คนอ่านเชื่อมโยงหรือผูกเรื่องเองซึ่ง การสร้างภาพนี้มีประโยชน์อย่างมากมาย ดังนี้

1) นำไปใช้ในการเกริ่นนำ สถานการณ์ในอนาคตและใช้สำหรับการวางแผนการคิด หรือการวิจัย

2) นำเสนอภาพของเหตุการณ์ในอนาคต โดยเขียนเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอนาคต

3) นำเสนอสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดแบบเดิม

ส่วนรูปแบบของการเสนอภาพนั้น มีหลายรูปแบบตั้งแต่เขียนเป็นย่อหน้าหรือหลายหน้าขึ้นอยู่กับว่าต้องการจะให้ผู้อ่านทราบเรื่องราวทั้งหมด หรือต้องการให้ผู้อ่านได้นำข้อมูลไปวางแผนต่อไป

โรเบิร์ตส์ (Roberts, 1995, November, 369-378) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับภาพอนาคต หรือ Scenario ว่าเป็นเรื่องราวเป็นการจินตนาการประวัติศาสตร์ของอนาคต (Future

History) และนำเหตุการณ์ ในปัจจุบันหรือบริบทที่สำคัญหรือที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันมาวิเคราะห์ เหตุผลและสร้างเป็นภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (Most Likely to be) เป็นกระบวนการการเปลี่ยนแปลง ของเหตุการณ์ระหว่างปัจจุบันจนถึงช่วงเวลาที่เราอยากเห็นภาพนั้นๆ ในกระบวนการสัมภาษณ์ นั้น ผู้สัมภาษณ์ต้องเจาะจง และแน่วแน่ ไปที่ประเด็นและหัวข้อการวิจัย คำถามในการสัมภาษณ์ จะต้องไม่เป็นคำถามที่ชี้นำคำตอบและต้องเป็นคำถามแบบ Open-End เปิดโอกาสให้ผู้ถูก สัมภาษณ์ ตอบและอธิบายได้นานตามความต้องการ แต่ผู้วิจัยต้องพยายามดึงให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ อยู่ในประเด็นและหัวข้อการวิจัยตลอด โดยปกติจำนวนตัวอย่างผู้สัมภาษณ์จะอยู่ที่ 10-30 คน

นางลักษณ วิรัชชัย (2538, กรกฎาคม – ธันวาคม, 123-124) ได้ให้ทัศนะว่า การวิจัยโดยใช้เทคนิคการสร้างภาพอนาคต (Scenario) ภาพอนาคตมีลักษณะเป็นภาพรวมของ สภาพการณ์ที่เป็นไปได้ในอนาคตหรือแนวโน้มของปรากฏการณ์ ตามเงื่อนไขทางเลือกอนาคต แบบต่างๆ ขั้นตอนการสร้างภาพอนาคต ประกอบด้วยการพยากรณ์การเกิดเหตุการณ์แต่ละส่วนการ วิเคราะห์ผลกระทบไขว้หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์และการเขียนภาพอนาคตภาพอนาคตที่ได้อาจ แสดงในรูปของการบรรยายภาพหรือแผนภาพอนาคตก็ได้ และจากการศึกษาผู้วิจัยมีความเห็นว่า ภาพอนาคตเป็นภาพที่มองจากบริบท เหตุการณ์ปัจจุบัน แล้วทำการคาดการณ์แนวโน้มหรือ พยากรณ์อนาคตโดยอาศัยข้อมูลและบริบทในปัจจุบันเป็นฐาน ภาพอนาคตมีทั้งภาพที่สวยงาม และไม่สวยงาม ภาพที่เป็นไปได้เป็นไปได้น้อยและเป็นไปได้มาก ดังนั้นในการทำวิจัยเพื่อการวางแผน และพัฒนาแล้ว สมควรที่จะพิจารณาภาพ ที่สวยงามและเป็นไปได้มากที่สุด ส่วนภาพที่แย่มากหรือไม่ สวยงามไม่พึงประสงค์ให้ตระหนัก เพื่อการหลีกเลี่ยงป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า วิธีวิจัยแบบการสร้างภาพอนาคต (Scenario) หรือทัศนะการสร้างภาพ อนาคต (Scenario) คือ ภาพในอนาคตหลายแบบ “ที่เป็นจริงได้” เป็นภาพที่ชัดเจนมีเหตุผล ภาพ อนาคตไม่ใช่การทำนายหรือการพยากรณ์อนาคตและไม่ใช่นิยายวิทยาศาสตร์ ภาพอนาคตจะเป็น เรื่องราวเกี่ยวกับอนาคต มีโครงเรื่องหลายโครงซ้อนกันอยู่เพื่อใช้เดินเรื่องโดยการร้อยรายละเอียด ต่างๆ ของภาพอนาคตเข้าด้วยกัน เป็นภาพที่มีความสอดคล้องกันในตัวเองและสอดคล้องกับ จินตนาการของผู้เข้าร่วมวาดภาพอนาคต

4.6.4 วิธีวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

วิธีวิจัยแบบ EDFR เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตชนิดหนึ่ง ที่ได้รับความนิยมใน ปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยสนใจเนื่องจากว่าเป็นวิธีการผสมผสานจุดดีและลบจุดด้อยของวิธีวิจัยที่เป็น สากล ทั้งวิธีวิจัยแบบ Delphi และวิธีวิจัยแบบ EFR โดยนักวิชาการ ที่มีชื่อเสียงได้ให้ทัศนะและ

นำเสนอความรู้ ความเข้าใจพื้นฐาน เกี่ยวกับการวิจัยอนาคตและแนะนำเทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) สำหรับผู้สนใจนำไปใช้ในงานวิจัยอนาคต ดังนี้

จุมพล พูลภักษ์ศรีวิน (2559, 145-162) ได้ให้ความหมายว่า สำหรับงานวิจัยอนาคตเทคนิคนี้เป็นที่นิยมมากที่สุดวิธีหนึ่งในปัจจุบันโดยหลักการแล้วเทคนิค EDFR เป็นการผสมผสานระหว่างเทคนิค EFR กับเดลฟายเข้าด้วยกัน ขั้นตอนต่างๆ ของ EDFR จะมีความคล้ายคลึงกับวิธีของเดลฟาย เพียงแต่มีการปรับปรุงวิธีให้มีความยืดหยุ่นและมีความเหมาะสมมากขึ้นโดยในรอบแรกของการวิจัยจะใช้การสัมภาษณ์แบบ EFR ที่ปรับปรุงแล้ว หลังจากสัมภาษณ์ในรอบแรก ผู้เขียนจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสร้างเป็นเครื่องมือ ซึ่งจะมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแล้วส่งไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตอบตามรูปแบบของเดลฟาย เพื่อเป็นการกรองความคิดของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาฉันทามติ ซึ่งมักจะทำ 2-3 รอบ หลังจากนั้นจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากและมีความสอดคล้องทางความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเขียนสรุปเป็นภาพอนาคต (Scenario) และให้ทัศนะ นำเสนอความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยอนาคตและแนะนำเทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ซึ่งขั้นตอนการวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR สามารถสรุปขั้นตอนสำคัญได้ ดังนี้

1. ขั้นตอนการกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นนี้ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเชื่อว่าหากผู้วิจัย ได้กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจริงๆ จะส่งผลให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากขึ้นเท่านั้น ส่วนการเตรียมตัวกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒินั้น มีความจำเป็นอย่างมาก เนื่องจาก ผู้ทรงคุณวุฒิอาจมองไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยลักษณะนี้หรืออาจจะไม่มีเวลาให้ผู้วิจัยได้เต็มที่ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการส่วนตัว อธิบายถึงจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัย เวลาที่ต้องใช้โดยประมาณ และประโยชน์ของการวิจัย ผู้วิจัยต้องแสดงให้เห็นคุณค่าความจำเป็น และความสำคัญของการให้ข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นจึงขอความร่วมมือ หากไม่ได้รับความร่วมมือ ผู้วิจัยจำเป็นต้องพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่นต่อไปถ้าหากได้รับ ความร่วมมือก็สามารถนัดวันและเวลาสำหรับการสัมภาษณ์ การเตรียมผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว นอกจากจะทำให้มั่นใจได้ว่าจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีแล้วยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้มีเวลาเตรียมตัว เตรียมข้อมูล จัดระบบข้อมูล และความคิดล่วงหน้าช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น

2. ขั้นตอนการสัมภาษณ์ (EDFR รอบที่ 1) การสัมภาษณ์มีลักษณะและขั้นตอนคล้ายกับ EFR แต่ EDFR มีความยืดหยุ่นมากกว่า กล่าวคือ ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกรูปแบบการสัมภาษณ์ที่จะสนองตอบต่อจุดมุ่งหมาย เวลา งบประมาณและสถานการณ์ของ

การวิจัยได้ คือ อาจยึดตามรูปแบบของ EFR โดยเริ่มจาก Optimistic-Realistic (O-R) Pessimistic-Realistic (P-R) และ Most Probable Realistic (M-R) ซึ่งเป็นการเลือกสัมภาษณ์เฉพาะแนวโน้มที่ผู้ทรงคุณวุฒิคาดว่าจะเป็นไปได้และน่าจะเป็นโดยไม่คำนึงถึงว่า แนวโน้มเหล่านั้นจะเป็นไปทางดีหรือร้าย เพราะในการทำ EDFR รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ถ้าหากผู้วิจัยสนใจที่จะแยกศึกษาอนาคตตามแบบ EFR ผู้วิจัยก็สามารถทำได้ โดยการออกแบบ แบบสอบถาม ที่จะช่วยให้ได้อนาคตภาพอย่างเป็นระบบได้

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับทำเดลฟาย

4. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

5. ขั้นตอนการทำเดลฟาย (EDFR รอบที่ 2 และรอบที่ 3)

6. ขั้นตอนการเขียนอนาคตภาพ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ อ.จุมพล มากำหนดเป็นขั้นตอนในงานวิจัย เพราะ EDFR ไม่ใช่ EFR เพราะ EFR อนาคตภาพที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เพียงรอบเดียว โดยเลือกเอาแนวโน้มที่มีฉันทามติระหว่างกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จุดอ่อนคือ ขาดระบบที่น่าเชื่อถือในการพิจารณาแนวโน้มที่มีฉันทามติ ซึ่งแนวโน้มที่สำคัญอาจหลุดไป ส่วน EDFR มีแนวโน้มที่ได้จากการสัมภาษณ์ รอบแรกย้อนกลับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนพิจารณาอีกในการใช้เทคนิคเดลฟาย ทำให้ทุกแนวโน้มได้รับ การพิจารณาอย่างมีระบบเท่าเทียมกัน ผลสรุปที่ได้จากการวิจัย แบบ EDFR จึงเป็นระบบและได้แนวโน้มที่มีความครอบคลุมและน่าเชื่อถือมากกว่า EFR (บุญมี พันธุ์ไทย, 2557, 16)

การแบ่งช่วงเวลาศึกษา

มิติของการแบ่งช่วงเวลาในการวิจัยอนาคตนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญมาก มักจะแบ่งช่วงเวลาของการทำนายหรือช่วงของการวางแผน ออกเป็น 4 ช่วงนี้

ช่วงที่ 1 คือช่วงเวลา 5 ปี หรือ Immediate Forecasting หรือ Immediate Planning นักอนาคตนิยมถือว่าการทำนายหรือการวางแผนระยะกระชั้นชิด ถ้าเป็นเรื่องของการแก้ปัญหา ก็เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ช่วงที่ 2 คือช่วงประมาณ 5-10 ปี ช่วงนี้ เป็นช่วงที่นักอนาคตนิยมเรียกว่า Short Range Forecasting หรือ Short Range Planning ก็เป็นการทำนายหรือการวางแผนหรือการศึกษาอนาคตระยะสั้น

ช่วงที่ 3 คือ ช่วง 10-15 ปี หรือ ไปจนถึง 20 ปี ช่วงนี้ เรียกว่าเป็นระยะกลาง middle range forecasting หรือ middle range planning นักอนาคตนิยมส่วนใหญ่ นิยมที่จะศึกษาอนาคตในช่วงนี้ เนื่องจากผู้วิจัยสามารถรอที่จะเห็นผลได้

ช่วงที่ 4 คือ ช่วงระยะยาว 20-25 ปีขึ้นไป ช่วงนี้ดูจะเป็นระยะยาวนานจนเกินไป ข้อมูลที่ได้ผลที่ได้ อาจจะไม่ชัดเจนใจไกลตัวคนรุ่นทำวิจัยเกินไป

ซึ่งกล่าวสรุปได้ว่า ผู้วิจัยจะศึกษาช่วงไหนอยู่ที่จุดมุ่งหมายของการวิจัยของผู้วิจัยและขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ โดยผู้วิจัยเลือกช่วงที่ 3 กับงานวิจัยอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) เนื่องจากผู้วิจัยสามารถรอที่จะเห็นผลได้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563)

การเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

การเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ถือเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดในการวิจัยอนาคตแบบ EDFR เนื่องจากเหตุผล ที่เลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพราะมีความเชื่อว่าผู้ทรงคุณวุฒิ คือผู้ที่มี ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในเรื่องที่ศึกษา มีความสามารถมองเห็นหรือคาดการณ์อนาคตได้ ชัดเจนถูกต้องมากกว่าบุคคลทั่วไป และอีกเหตุผลสำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม หรือหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดนั้น บุคคลที่อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น คือผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประกอบไปด้วย กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้มีอำนาจ ในการตัดสินใจ ทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งอาจจะเป็นนักการเมือง ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการตัดสินใจของหน่วยงาน รวมไปถึงกลุ่มนักวิชาการผู้มีความรู้ในเรื่องนั้นเป็นอย่างดี เหตุผลทางจิตวิทยาต่างๆ ว่า เมื่อใดก็ตามที่ ผู้บริหารได้รับรู้ความเคลื่อนไหวของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยเฉพาะงานที่ต้องเกี่ยวข้องและเมื่อใดที่ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิคนอื่น โดยเฉพาะกลุ่มนักวิชาการ ผู้ให้บริการหรือกลุ่มผู้บริหาร ภายในหน่วยงานนั้นบังเอิญไปสอดคล้องเข้ากับความคิดของตน เขาก็มีโอกาสที่จะตัดสินใจทันที กลุ่มนักวิชาการควรเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับคัดเลือกเข้าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสมอ เนื่องจากนักวิชาการในสาขาที่เราศึกษาเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างมีความคิดเป็นอิสระสร้างสรรค์ หลากหลายรูปแบบซึ่งส่งผลให้ได้รายละเอียดในแง่ที่เป็นวิชาการ ผลงานทางวิชาการ เพื่อได้แนวโน้มที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็น หลากหลายรูปแบบ

เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยหากผู้วิจัยรู้ว่าใครเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในเรื่องที่ศึกษาหรือผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่างใด

อย่างหนึ่งลงไปก็สามารถเจาะจงเลือกผู้ทรงคุณวุฒิได้ทันที แต่ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่ทราบและไม่มีข้อมูลเลยว่าใครเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในหน่วยงานนั้นก็สามารถใช้วิธีโยนลูก(Snowball)เป็นเทคนิคการถามเพื่อเชื่อมต่อไปยังผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่น ซึ่งวิธีนี้เป็นการลดปัญหาความลำเอียงในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิอีกด้วย เนื่องจากเป็นการให้ผู้ทรงคุณวุฒิเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง

จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัยนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายการวิจัย โดยจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิยิ่งมีจำนวนมากจะได้ความคิดเห็นใหม่ๆ และได้คำตอบที่มีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปไม่มีการกำหนดแน่นอนตายตัว จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มจากรายงานการวิจัยของดวงนภา มกรานุรักษ์ (2554, 19-20) พบว่า จำนวนผู้เชี่ยวชาญ มีผลต่อความคลาดเคลื่อนของคำตอบ หากผู้ทรงคุณวุฒิมีจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป ค่าความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยที่สุด ดังตารางด้านล่าง

ตาราง 6 แสดงจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ และการลดลงของความคลาดเคลื่อน

จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ	ความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1-5	1.20-0.70	0.50
5-9	0.70-0.58	0.12
9-13	0.58-0.54	0.04
13-17	0.54-0.50	0.04
17-21	0.50-0.48	0.02
21-25	0.48-0.46	0.02
25-29	0.46-0.44	0.02

จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละรอบนั้นควรให้คงที่ แต่เพราะเทคนิค EDFR มีความยืดหยุ่นและสามารถยอมรับสภาพความเป็นจริงว่า ผู้ทรงคุณวุฒิไม่สามารถอยู่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้เราได้เสมอ ฉะนั้นจึงไม่จำเป็นที่จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละรอบจะต้องเท่ากันกันแต่ในรอบแรกควรมีจำนวนมาก รอบที่ 2 อาจลดลงได้บ้างเพียงเล็กน้อย และในรอบที่ 3 เป็นรอบที่ช่วยในการยืนยันผลการวิจัย ถ้าหากได้ผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในรอบที่ 3 นี้จะเป็นการดีและมีการเปลี่ยนแปลงผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ให้ข้อมูลได้ เช่น ในกรณีที่ผู้ทรงคุณวุฒิท่านเดิมติดภารกิจไม่อาจให้ข้อมูลในรอบที่ 2 หรือรอบที่ 3 ได้ ผู้วิจัยสามารถพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่นทดแทน แต่สำคัญตรงที่

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทดแทนต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนเรื่องอัตราส่วนหรือสัดส่วนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ นั้น ผู้วิจัยจะเป็นผู้กำหนดเอง ซึ่งการวิจัยเน้นที่ประเด็นใดก็พิจารณาเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนนั้นให้มาก ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ

การสัมภาษณ์แบบ EDFR

การสัมภาษณ์แบบ EDFR อาจประยุกต์ จากการสัมภาษณ์แบบ EFR มาใช้ได้ซึ่งการสัมภาษณ์แบบ EFR ต้องการให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ แสดงความคิดเห็นและจินตนาการภาพในมุมมองของผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้ง 3 ภาพอนาคต (Scenario) คือ ภาพอนาคตในแง่ดีของหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร (Optimistic) ภาพอนาคตในแง่ที่ร้ายของหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร (Pessimistic) และภาพอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุดของหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร (Most Probably) โดยไม่มีมีการปิดกั้นหรือมีขอบเขตความคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์จะเริ่มถามที่มุมมองภาพอนาคตในแง่ดี (Optimistic) ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานครก่อน จนกระทั่งได้มุมมองที่สมบูรณ์จึงขยับไปถามมุมมองภาพอนาคตในแง่ที่ร้าย (Pessimistic) ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อเสร็จสมบูรณ์ภาพสุดท้าย คือ ภาพอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุด (Most Probably) ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ให้มุมมองทั้งดีและแย่แล้ว เสมือนเป็นการทบทวนความคิดและกลั่นกรองให้เกิดความคิดและมุมมองภาพอนาคตหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครที่เป็นไปได้มากที่สุด (Most Probably)

ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีการทบทวนคำถามและทบทวนมุมมองกับผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นระยะๆ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและเข้าใจตรงกันในภาพอนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร แต่ละภาพ และแต่ละมุมมองและสิ่งที่สัมภาษณ์ต้องคำนึงถึงตลอดเวลาที่สัมภาษณ์ผู้ถูกสัมภาษณ์หรือผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ความชัดเจน (Clarity) ความเข้าใจที่ครอบคลุม (Comprehensiveness) บริบท (Contextualization) และสุดท้ายความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ (Coherence) ของประเด็นคำถาม การอธิบาย มุมมอง ต้องถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจตรงกันทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อส่งผลการเขียนภาพอนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร การสัมภาษณ์แบบ EDFR เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยหรือหรือผู้สัมภาษณ์เพิ่มเติมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร แนวโน้มที่ได้จากการสัมภาษณ์คนแรกๆ ผนวกเข้ากันกับการสัมภาษณ์คนต่อไป โดยผู้วิจัยอาจจำเป็น

จะต้องขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพูดเฉพาะในเรื่องที่เชี่ยวชาญจริงๆ เนื่องจากจุดมุ่งหมายคือ ต้องการ
แนวโน้มอนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เพิ่มขึ้นให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

การสร้างแบบสอบถาม

หลังจากวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ทำการเขียน
แนวโน้มอนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในแบบสอบถามซึ่งภาษาที่ใช้
สำคัญคือ สั้น กระชับ ชัดเจนเข้าใจง่าย โดยพยายามคงความหมาย เดิมของผู้ทรงคุณวุฒิไว้ให้
มากที่สุด ควรใช้ภาษาที่เป็นกลาง หลีกเลี่ยงภาษาที่สื่อถึงทัศนคติหรือ ความลำเอียงของผู้วิจัยลง
ไป ผู้วิจัยห้ามทำหน้าที่ตัดสินใจแทนผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยทำหน้าที่ในการเขียนแนวโน้มอนาคตของ
หลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร คือการสังเคราะห์ การตีความภาษาของผู้วิจัยควร
ให้ตรงตามที่คุณวุฒิต้องการจริงในการเขียนแนวโน้มในแบบสอบถามจะต้องเขียนแนวโน้มที่มี
ประเด็นแนวโน้มเดียวต่อ 1 ข้อ ไม่ให้มีแนวโน้มย่อยๆ เล็กๆ อยู่ในแนวโน้มใหญ่ เพราะไม่เช่นนั้น
คะแนนที่ออกมาจะทำให้ผู้วิจัยตีค่าลำบาก เพราะไม่รู้ว่าคุณขณูฒินั้นตอบเพราะแนวโน้มใด
พยายามหลีกเลี่ยงถ้อยคำคลุมเครือ เช่น ดีขึ้น เลวลง เพิ่มขึ้น ลดลง ต้องทำการขยายความให้
ชัดเจน ตัวอย่าง เช่น อนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร จะดีขึ้น หมายถึง
อะไร ผู้วิจัยอาจจะแยกเป็นคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้นในที่นี้ หมายถึงอะไรบ้าง ผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนจะสูงขึ้นหรือไม่

จำนวนรอบ

จำนวนรอบและจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย
งบประมาณ เวลาและกำลังคนของการวิจัยแต่ในความเป็นจริงแล้ว การที่จะหยุดตรงรอบใดรอบ
หนึ่งนั้น การวิจัยอนาคตจะดูว่า คำตอบที่ได้จากแต่ละรอบนั้น มีความเป็นเอกพันธ์แล้วหรือยังมี
Consensusของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ครอบคลุม เรื่องที่วิจัยมากพอหรือไม่ถ้ามากพอและ/หรือ
สามารถสนองตอบจุดมุ่งหมายได้ ก็อาจจะหยุดได้ในรอบที่ 2 ซึ่งเรียกว่า Mini EDFR

การเขียนรายงานการวิจัยแบบ EDFR

ในการเขียนรายงานการวิจัยอนาคตแบบ EDFR มีความยืดหยุ่น
พอสมควรโดยผู้วิจัยอาจเลือกเขียนรายงานออกเป็นภาพๆ เป็นอนาคต 3 ภาพ คือ อนาคต
ทางบวก ลบ แล้วตามด้วยภาพ ที่เป็นไปได้มากที่สุด หรือการเขียนรายงาน อาจขึ้นอยู่กับ
จุดมุ่งหมายของการวิจัย ถ้าผู้วิจัยต้องการที่จะย้ำถึงแนวโน้มที่เป็นไปได้ค่อนข้างสูง อาจกำหนด
ค่ามัธยฐาน (Median) ในกรณีที่เป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
5 ระดับ โดยกำหนดค่ามัธยฐาน (Median) ระดับมากที่สุดคือ 3.5 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์ในการนำแนวโน้ม

ของอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครมารายงานแล้วดูความสอดคล้องของคำตอบ โดยพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ (Interquartile Range (Q_3-Q_1)) ไม่เกิน 1.5 หรือ ค่าฐานนิยมลบด้วยค่ามัธยฐาน (Mode-Median) ไม่เกิน 1 ซึ่งหลักการนี้อาจมีความยืดหยุ่นได้อีกไม่จำเป็นต้องยึดค่าสถิติตามนี้เสมอไป จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันได้มีการนำเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบต่างๆ ไปใช้ในแวดวงการศึกษา และการกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ทั้งเพื่อการวางแผนในอนาคต วิเคราะห์และแก้ปัญหาในปัจจุบัน ตลอดจนการวิเคราะห์อดีตเพราะเทคนิคการวิจัยอนาคต โดยเฉพาะเดลฟาย และ EDFR นั้นช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูล ที่เป็นระบบ และน่าเชื่อถือมากขึ้นในการวิจัยครั้งนี้

สรุปได้ว่า การวิจัยอนาคตแบบ EDFR คือการสำรวจ และศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยการรวบรวมข้อมูลเชิงอนาคต เพื่อใช้ทำนายแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นของสภาวะทางการศึกษาในอนาคต สามารถใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดวิธีการทางการศึกษาที่พึงประสงค์ รวมทั้งป้องกันปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดต่างๆ ก่อนที่จะเกิดขึ้นตั้งแต่ปัจจุบัน ซึ่งจากการศึกษาความหมายและความสำคัญของการวิจัยอนาคต จากทัศนะคติ และแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการต่างๆ ส่งผลให้ผู้วิจัย มีความเห็นสอดคล้องกับคำกล่าวของนักอนาคตที่ว่าอนาคตเริ่มตั้งแต่ปัจจุบัน ดังนั้นกระบวนการในการแก้ปัญหาของนักอนาคต จึงเป็น ลักษณะเชิงรุก (Proactive) มากกว่าเชิงรับ (Reactive)

4.7 ประโยชน์ของการวิจัยอนาคต

การวิจัยอนาคตเป็นงานวิจัยเพื่อหาแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งขึ้นอยู่กับหลักการ บริบท และเหตุผลของงานวิจัยโดยแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นมีทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์เพื่อช่วยและสนับสนุนการตัดสินใจของผู้ที่จะนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน และเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญต่อเหตุการณ์ที่อาจจะไม่พึงประสงค์ได้ ทันทีที่และเหมาะสม นักวิชาการจากหลายท่านให้ความหมายและคำจำกัด ความของภาพอนาคตที่แตกต่างกันซึ่งอาจเหมือนกัน คล้ายกันและบางส่วนแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ซึ่งการวิจัยอนาคตล้วนแต่มีประโยชน์ทั้งสิ้น ซึ่งนักวิชาการได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประโยชน์ของการวิจัยอนาคต และผู้วิจัยนำมาสรุป ได้ดังต่อไปนี้

วิโรจน์ สารรัตนะ (2553, 12) ได้ให้ทัศนะ ถึงประโยชน์ของการวิจัยอนาคตไว้ว่า การวิจัยอนาคต (1) ช่วยในการตัดสินใจเพื่อการวางแผนเพื่อการป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะเกิดเพื่อประเมินทางเลือกของนโยบายและการปฏิบัติ (2) ช่วยในการเตรียมคนสำหรับอนาคตที่กำลังเปลี่ยนแปลง (3) ช่วยในการส่งเสริมให้เกิดความปรองดองและร่วมมือ เนื่องจากการมุ่งอนาคตทำ

ให้คนลืมนัดที่มุ่งอนาคตทำให้ผู้คนคำนึงถึงแต่ด้านดีและมีความมุ่งมั่นที่จะไปถึงให้ได้ (4) ช่วยในการสร้างสรรค์ เพราะการมองอนาคตที่ห่างไกลออกไป ทำให้คนมีอิสระในการคิดมีจินตนาการที่อยากเห็นสิ่งดีๆ ก่อให้เกิดกระแสความคิดที่หลากหลาย (5) ช่วยในการสร้างปรัชญาแห่งชีวิต กล่าวคือ ช่วยให้คุณคิดเกี่ยวกับเป้าหมายอย่างมีระบบก่อให้เกิด “ปรัชญาชีวิต” ทำให้บุคคลเปลี่ยนบทบาท จากการมีปฏิกิริยาเชิงรับ (reactive) กับการแก้ปัญหาเป็นการป้องกันและมีปฏิกิริยาเชิงรุก (Proactive) ต่อปัญหา

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2559, 97-100) ได้ให้ทัศนะ ที่เกี่ยวกับประโยชน์ของการวิจัยอนาคตไว้ว่า การวิจัยอนาคตช่วยให้ได้ข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นเกี่ยวกับแนวโน้มในอนาคตที่สามารถจะนำมาใช้ในกระบวนการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายและการวางแผน เพราะการวิจัยอนาคต มักจะให้หรือนำไปสู่สิ่งต่างๆ ดังนี้

1. ให้กรอบสำหรับการตัดสินใจหลายรูปแบบ บ่งชี้ถึงอันตรายและโอกาสต่างๆ แนววิธีแก้ปัญหาแบบต่างๆ ช่วยประเมินนโยบายและการปฏิบัติ ต่างๆ ช่วยให้เห็นและเข้าใจปัจจุบันและอดีตดีขึ้น ช่วยเพิ่มทางเลือก กำหนดจุดหมายและแสวงหา วิธีที่จะบรรลุจุดหมาย

2. การวิจัยอนาคตช่วยเตรียมมนุษย์ให้มีความพร้อมที่จะเผชิญกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องโดยให้ประสบการณ์ล่วงหน้า (Pre-Experience) แก่มนุษย์ว่าอนาคตอาจจะเป็นอย่างไร เพื่อจะได้เตรียมพร้อมว่า ควรจะทำตัวอย่างไรจะได้ไม่เกิดหรือลดอาการ Future Shock ให้การรับรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตบนโลกที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อนการรับรู้หรือมโนทัศน์ดังกล่าว ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการปกติตามธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยอาจจะกลายเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ต่อมาการเลือก (Choice) เป็นสิ่งจำเป็น การปฏิเสธที่จะเลือก ก็คือการเลือกโลกในอนาคตจะแตกต่างกันขึ้นเชิงในหลายๆ ด้าน จากโลกปัจจุบัน มนุษย์มีความรับผิดชอบต่ออนาคตของเขา อนาคตมิใช่เป็นเพียงสิ่งที่ปรากฏขึ้นต่อหน้าเขาเท่านั้น วิธีการที่ได้ผลในอดีตอาจจะไม่ได้ผลในอนาคต เพราะสภาพการณ์มันเปลี่ยนไปกระตุ้นให้มนุษย์ทำการศึกษานาคตอย่างมี “สติ” และดำเนินชีวิตในปัจจุบันอย่างมีสติ

3. การวิจัยอนาคตช่วยให้มนุษย์เห็นถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ของระบบต่างๆ ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น

4. การวิจัยอนาคตช่วยชี้แนะและเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้า ทางวิทยาศาสตร์ และความคิด

5. การวิจัยอนาคตช่วยให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพราะไม่ติดอยู่กับปัญหาในอดีตและปัจจุบัน
6. การวิจัยอนาคตช่วยกระตุ้นให้มนุษย์ (ทั้งเด็กและผู้ใหญ่) ใฝ่หาความรู้โดยการเป็นผู้สร้างความรู้มากกว่าเรียนสิ่งที่ผู้อื่นบอก หรือทำมาแล้วแต่เพียงอย่างเดียว
7. การวิจัยอนาคตให้แนวคิดในการพัฒนาปรัชญาชีวิตที่ผสมกลมกลืนกับแนวโน้มในอนาคต
8. การวิจัยอนาคตมีประโยชน์ในด้านอื่นๆ เช่น ให้ความสนุกเพลิดเพลินให้ความท้าทาย

กล่าวโดยสรุปผู้วิจัยพบว่า ประโยชน์ของการวิจัยอนาคต นั้นมีมากมายหลายด้าน และประโยชน์สูงสุดที่ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันคือ การวิจัยอนาคตช่วยให้ได้ข้อมูลที่สำคัญ และจำเป็นเกี่ยวกับแนวโน้มในอนาคต ทั้งที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ที่สามารถจะนำมาใช้ในกระบวนการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายและการวางแผนสำหรับอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ต่อไป

ตอนที่ 4 บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ในงานวิจัยอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ผู้วิจัยได้ศึกษาบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรก คือ บทความ งานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ การจัดการเรียนรู้ และส่วนที่ 2 คือ บทความ งานวิจัยเกี่ยวกับอนาคตภาพซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.1. บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้

โทมัส (Thomas, 2017, 23) ได้ให้ข้อเสนอ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อการสอนพื้นฐานสมัยใหม่ผ่านสังคมและวัฒนธรรมทางภาษาที่หลากหลาย การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนทางภาษาที่หลากหลาย เป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดกิจกรรมทางภาษาสมัยใหม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละบุคคล ซึ่งใช้เทคนิคการสอนหลากหลายจากกลุ่มนักศึกษา วิชาเอกภาษาเพื่อการสื่อสารของมหาวิทยาลัยเวียตนา จำนวน 10 คน ผลสรุปว่าการจัดการเรียนการสอนทางภาษาที่หลากหลายนี้ โดยการใช้สื่อดิจิทัลสมัยใหม่ เป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาแนวคิด และสร้างคุณลักษณะผู้เรียนอันพึงประสงค์ได้ จากเครื่องมือวิจัยที่ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นทางการศึกษาผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ โดยวัฒนธรรมสังคมทางภาษาเปรียบเหมือนกระจกส่องภาพสะท้อนผลของการจัด

การเรียนรู้ ระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จากนั้นครูผู้สอน แนะนำให้ ผู้เรียนใช้วาทกรรมผ่านสื่อทางภาษา ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อดิจิทัลควบคู่ไปกับการรู้วิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยยังพบว่า สื่อดิจิทัลสมัยใหม่ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ดีขึ้น สามารถ เปลี่ยนแนวคิดดั้งเดิมของบริบทการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ควรเป็นแบบใหม่ผ่านสังคม และวัฒนธรรมทางภาษาที่หลากหลายมากขึ้น

เคที (Kathy, 2015, 123-135) ได้ศึกษาความคาดหวังในการพัฒนาหลักสูตร 2 ภาษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา: การวิเคราะห์การใช้หลักสูตร 2 ภาษาแบบรอบด้าน ของโรงเรียน รัฐบาล ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการเปรียบเทียบรูปแบบของหลักสูตร แบ่งตามขนาดของเมือง หรือรัฐ คือ มินนิอาเซนต์ พอล; ซานฟรานซิสโกเวสต์มินสเตอร์, นิวยอร์ก และดีทรอยต์ เพื่อกำหนด รูปแบบในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน โดยกรณีศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 20 คนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิโดยเลือกเฉพาะโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางประชากรศาสตร์และวิถีในการเข้าถึงหลักสูตร แบบ 2 ภาษา มีความสัมพันธ์ เชิงบวก โดยการวิเคราะห์ผลกระทบของชุมชนสรุปได้ว่า ผู้นำด้านการศึกษาจำเป็นต้องเข้าใจ ผู้เรียน กฎหมายต้องสนับสนุนหลักสูตร 2 ภาษา โดยการรับรองจากฝ่ายนิติบัญญัติ ที่สร้าง นโยบายด้านการศึกษาในหลักสูตรนี้อย่างแท้จริง

โดร์เนอร์ และแลนดัว (Dorner & Landua, 2014, 55-56) ได้นำเสนอบทความทาง วิชาการ เรื่อง หลักสูตรแบบหลายภาษาในการรับรู้และการจัดการความหลากหลายทางภาษา ในทางการศึกษา พบว่า หลักสูตรนี้ พยายามที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนภาษาที่ หลากหลาย โดยมีจุดมุ่งหมายในการช่วยผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านโลกแห่งความหลากหลายทางด้าน ภาษาผ่านสื่อออนไลน์สมัยใหม่ เพื่อผู้เรียนได้มีความอิสระ มุ่งเน้นเป้าหมายให้ผู้เรียนได้รับ คุณสมบัติด้านภาษาใหม่ๆ ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ตามหลักสูตรกำหนด หลักสูตรนี้ยังสนับสนุนการพัฒนาแบบทางภาษาแต่ละภาษา ด้วยการให้ กำลังใจผู้เรียน เพื่อหาแหล่งข้อมูลความรู้ทางภาษาที่มีอยู่เดิมกับแหล่งข้อมูลความรู้ทางภาษา แบบใหม่ เพื่อสามารถเชื่อมต่อในการค้นหาข้อมูล และการเชื่อมต่อระหว่างภาษาต่างๆ ของผู้เรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักสูตรนี้ จึงสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนควรมีความสามารถในการรับรู้ภาษาพื้นฐานของตนเอง และวิเคราะห์ สถานการณ์อื่นๆ ตามความรู้เกี่ยวกับภาษาใหม่ เน้นการให้ความสำคัญทั้ง 2 ภาษาอย่างเท่ากัน
2. ผู้เรียนควรมีความสามารถ ในการอธิบาย เปรียบเทียบภาษารูปแบบต่างๆ ได้ อย่างเข้าใจ เพื่อพัฒนาความมั่นใจในตนเอง เพื่อการสื่อสารทางภาษาที่หลากหลาย

3. การเรียนรู้ทางภาษา เป็นการพัฒนาส่วนบุคคล ด้วยวิธีบูรณาการ ด้านความรู้ และทักษะที่ได้รับ โดยความร่วมมือระหว่างสาขาวิชาต่างๆ ดังนั้นการพัฒนาทางภาษาเพื่อสื่อสาร ให้มีความถูกต้อง แม่นยำยิ่งขึ้น ต้องอาศัยการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลสมัยใหม่และการศึกษาแบบมี ปฏิสัมพันธ์จากสื่อ

เฉิน (Chen, 2014, 55) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาแบบหลักสูตร 2 ภาษาตาม มุมมองของครูผู้สอน กรณีศึกษาจากครูผู้สอนที่สอนผู้เรียนจีน ในหลักสูตร 2 ภาษาในประเทศจีน ตอนใต้ และครูผู้สอนที่สอนผู้เรียนจีน ในเมืองซานฟรานซิสโกประเทศสหรัฐอเมริกา การเก็บข้อมูล รวบรวมจากครูผู้สอนจากโรงเรียนที่มีหลักสูตรปฐมวัย 2 แห่งในมลฑล ฝูโจวฝูเจี้ยน ประเทศจีน 5 คนและครูผู้สอน จากซานฟรานซิสโก ประเทศสหรัฐอเมริกา 5 คน รวม 10 คน โดยเทคนิค การสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับมุมมองด้านการศึกษา 2 ภาษาเป็นตัวเลือกสำหรับผู้เรียนระดับ ปฐมวัย โดยการวิจัยนี้พบว่า ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ผู้เรียนระดับปฐมวัยในพื้นที่เขตเมืองจีนจะมี จำนวนเพิ่มมากขึ้นการเรียนรู้ภายใต้หลักสูตร 2 แบบนี้ ครูผู้สอนให้ความคิดเห็นตรงกันร้อยละ 90 ว่าผู้เรียนในหลักสูตรนี้ ตั้งแต่อายุน้อยๆ ไม่มีความเหมาะสมที่จะเรียนภาษาที่ 2 ในระดับปฐมวัย เพราะผู้เรียนบางคนอาจไม่มีความพร้อมมากพอที่จะได้รับการเรียนรู้ภาษาอื่น ผู้เรียนระดับปฐมวัย ควรเรียนรู้ที่จะสื่อสารภาษาหลักให้ดีกว่า และเหตุผลหลักอีก 2 ประการที่ทำให้หลักสูตรนี้ประสบ ความสำเร็จ คือ 1. ความสามารถพื้นฐานทางภาษาเดิมของผู้เรียนระดับปฐมวัย ต้องอยู่ในระดับดี จึงจะสามารถเรียนรู้ ในการสื่อสารเป็นภาษาอื่น 2. การปรับตัวของครูผู้สอน ในการเตรียมความพร้อม ด้านศักยภาพของผู้เรียนระดับปฐมวัยในการเรียนรู้ภาษาใหม่ ยังขาดทักษะ และความชำนาญเพียงพอ ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตร 2 ภาษาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนระดับปฐมวัย เพราะเป็นวัยที่ สามารถจดจำการออกเสียงภาษาอื่นได้ง่าย ผู้เรียนจะเกิดความมั่นใจ และชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนระดับ ปฐมวัย ที่มีความสนใจในการเรียนรู้ภาษาที่ 2 ได้รับประโยชน์มากกว่าผู้เรียนระดับปฐมวัยที่ไม่ได้ อยู่ในหลักสูตรนี้

ทัสจนาและคณะ. (Tatjana et al., 2011, 131-141) ได้นำเสนอหลักสูตรแบบหลาย ภาษาว่า การสื่อสารได้หลายภาษาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันในห้องเรียนของเวียดนามา สาธารณรัฐออสเตรเลีย สถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานของรัฐ 10 แห่ง ประมาณ 16% ของผู้เรียน ทั้งหมด ใช้ภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาเยอรมันในชีวิตประจำวัน ในเขตเมืองเวียนนาร้อยละ 90 ของผู้เรียนที่มีการใช้ภาษาอื่น นอกเหนือจากภาษาเยอรมัน เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส มีสัดส่วนเป็น 50%, 70% หรือ 90% ของผู้เรียนในชั้นเรียน เมื่อมีการใช้หลักสูตรแบบหลายภาษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกในการพัฒนากิจกรรม และสะดวกต่อการจัด

การเรียนรู้ให้เอื้อต่อสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ครอบคลุมมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแบบหลายภาษา ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้แบบหลายภาษา เพราะเวียดนาม สาธารณรัฐออสเตรเลีย มีผู้เรียนที่เป็นคนต่างชาติและผู้อพยพจำนวนมาก ดังนั้นจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเชิงลึก 20 คน สรุปได้ว่า เนื้อหาของหลักสูตรมีลักษณะเด่นคือ เน้นการพิจารณาประเภทของครูผู้สอนที่พึงประสงค์ คือต้องมีความรู้ในการสอนได้หลายภาษาและสามารถจัดการเรียนรู้ในทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ประโยชน์จากหลักสูตรใหม่นี้ ต้องอาศัยกลยุทธ์โดยการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรแบบดั้งเดิม ผ่านการให้ความรู้แก่ผู้เรียนทุกคนด้วยหลักสูตรแบบใหม่ที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ได้หลายภาษาผ่านวัฒนธรรมทางการพัฒนาความคิด สร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความเพลิดเพลิน ครูผู้สอนเน้นกระตุ้นความอยากรู้ของผู้เรียน ฝึกให้ผู้เรียนเคารพในการใช้ภาษาต่างๆ ฝึกผู้เรียนให้สามารถสื่อสารหลายภาษาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน และทุกวิชา ครูผู้สอนต้องฝึกผู้เรียนโดยคำนึงถึง ภูมิหลังทักษะด้านภาษาของผู้เรียนที่มีความต่างกัน ความสามารถและภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่ต่างกันให้สามารถสื่อสารกันได้เข้าใจ จนผู้เรียนเกิดความเป็นเจ้าของกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองตามหลักสูตรหลายภาษาจนประสบผลสำเร็จ

ฐิติกา เสนาจิตต์ (มกราคม - เมษายน 2560, 1-10) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (Mini English Program : MEP) : กรณีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของโครงการ MEP 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงาน ของโครงการ MEP 3) เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป(CEFR) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอนชาวไทย ครูผู้สอนชาวต่างชาติและผู้ปกครองของ 3 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 21 คน โดยใช้เครื่องมือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และนำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการมีการดำเนินงาน ตามโครงสร้างที่หลักสูตรกำหนดได้อย่างมีระบบแบบแผน บุคลากรจึงมีความเป็นเอกเทศแยกออกมาดูแลบริหารจัดการเอง ทำให้ประสิทธิภาพของบุคลากรสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ มีการกำหนดอัตราค่าเล่าเรียนที่เหมาะสมกับค่าใช้จ่าย เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนเงินทุน ด้านอาคารสถานที่ได้แยกอาคารห้องเรียน

ออกมาอย่างชัดเจน เพื่อช่วยต่อการบริหารจัดการ ปัจจัยเหล่านี้ ส่งผลให้โครงการประสบความสำเร็จอย่างมาก 2) ปัญหาและอุปสรรค ทางด้านบุคลากรขาดแคลนเนื่องจากงบประมาณที่ไม่เพียงพอ รวมถึงสถานที่ที่ไม่เอื้ออำนวยเพราะขาดห้องปฏิบัติการพิเศษต่างๆ ในส่วนวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือไม่ครบครัน เพราะขาดงบประมาณในการจัดซื้อเทคโนโลยีสมัยใหม่ 3) ตามกรอบระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) พบว่า ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสถานศึกษาทั้ง 3 แห่งมีความสามารถทางภาษาอยู่ในระดับ A1 (Breakthrough or beginner) ซึ่งสามารถใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ตามหลักเกณฑ์เป้าหมายที่ผู้เรียนควรได้รับ

กานต์มณี บุญศรีธนา (2559, 123-134) ได้ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา ผู้บริหาร และครูผู้ปฏิบัติการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาพลศึกษา ศิลปะศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมลูกเสือและกิจกรรมแนะแนว ในสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา ทั้ง 11 โรงเรียน ประจำปี การศึกษา 2558 จำนวน 186 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งจำแนกรายข้อระหว่าง 0.34-0.80 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t - test) การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1. ความพร้อมของสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยายู่ในระดับมาก 2. ความพร้อมของสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามตำแหน่งงานระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำแนกตามตำแหน่งงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านกระบวนการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านกระบวนการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพร้อมของสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษใน

โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามประสบการณ์การสอนโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิชาติ ตีรสวัสดิ์ชัย (2558, 65-70) ได้ศึกษาอนาคตภาพการอาชีวศึกษาเอกชนไทย ในยุคประชาคมอาเซียน ระหว่าง พ.ศ. 2558-2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาอนาคตภาพการอาชีวศึกษาเอกชนไทยในยุคประชาคมอาเซียน ระหว่างพ.ศ. 2558-2567 โดยใช้การวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษาที่เลือกแบบเจาะจง จำนวน 32 คน บัณฑิตข้อมูลย้อนกลับโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) วัดผลกระทบไขว้ด้วยแบบสอบถามบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษาเอกชนทั่วประเทศ ที่เลือกแบบเจาะจง จำนวน 40 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าสถิติพื้นฐาน และความน่าจะเป็นของผลกระทบไขว้ ผลที่ได้จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ จากทัศนคติของกลุ่มบุคลากร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษาเอกชนสามารถประมวลภาพอนาคต ได้ดังนี้ เมื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านสถานอาชีวศึกษาและแหล่งเรียนรู้จะส่งผลให้ มีการพัฒนา ด้านผู้เรียนอาชีวศึกษาเอกชนและส่งผลให้มีการพัฒนาด้านการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน ติดตามมา เมื่อมีการพัฒนาด้านคุณลักษณะของผู้เรียนอาชีวศึกษาเอกชนจะส่งผลให้มีการพัฒนา ด้านครูผู้สอนอาชีวศึกษาเอกชน เมื่อมีการพัฒนาคุณลักษณะด้านครูผู้สอนอาชีวศึกษาเอกชนจะส่งผลให้มีการพัฒนาด้านผู้เรียนอาชีวศึกษาเอกชน และเมื่อพัฒนาด้านการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชนจะส่งผลให้ด้านผู้เรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีคุณลักษณะตามความต้องการของ ตลาดแรงงาน

มณฑนา ภักศุณานนท์ (2557, 110-123) ได้ศึกษาอนาคตภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนประถมศึกษาของไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2557-2567) โดยใช้กระบวนการวิจัยอนาคต EDFR เก็บรวบรวมข้อมูล 3 รอบจากผู้เชี่ยวชาญ 4 กลุ่มคุณสมบัติ ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูง 7 คน นักวิชาการ 7 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 8 คนและผู้อำนวยการ ที่ทำงานเพื่อสตรีและเยาวชน 4 คน รวมผู้เชี่ยวชาญ 26 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล รอบที่ 1 ใช้วิธี สัมภาษณ์ด้วย คำถามปลายเปิด รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ใช้แบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล โดยพิจารณาผลจาก ค่ามัธยฐาน (Median: Mdn) ค่าความสอดคล้อง พิจารณาจากส่วนต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน (Mo-Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range: IR) แล้วนำประเด็นย่อยมาจัดกลุ่มเป็นแนวโน้มภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสตรี โรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรี โรงเรียนประถมศึกษาจากการศึกษาเอกสารตามประเด็นตั้งต้น ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำที่มี

องค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1.1) ด้านคุณลักษณะและความเชี่ยวชาญมีประเด็นย่อย 28 ข้อ 1.2) ด้านพฤติกรรมมีประเด็นย่อย 20 ข้อ 1.3) ด้านตามสถานการณ์มีประเด็นย่อย 25 ข้อ 1.4) ด้านการสร้างความสัมพันธ์มีประเด็นย่อย 15 ข้อ 1.5) ด้านการเปลี่ยนแปลงมีประเด็นย่อย 20 ข้อ และ 1.6) ด้านการผูกพันมีประเด็นย่อย 16 ข้อ 2) แนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีมีประเด็นย่อย 21 ข้อ ในประเด็นย่อยทั้งหมดนี้ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเป็นฉันทามติว่า มีความจำเป็นในระดับมากและมากที่สุด ผู้วิจัยนำประเด็นย่อยมาวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยใช้แนวคิดไทย (Thai Mind) ได้แนวโน้มภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนประถมศึกษาในบริบทสังคมไทย ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำ ที่มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1.1) ด้านความเป็นสตรีไทยมีประเด็นย่อย 17 ข้อ 1.2) ด้านวิถีไทยมีประเด็นย่อย 17 ข้อ และ 1.3) ด้านความเป็นผู้บริหาร ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ 6 กลุ่ม ได้แก่ 1.3.1) คุณลักษณะและความเชี่ยวชาญมีประเด็นย่อย 20 ข้อ 1.3.2) พฤติกรรมการบริหาร มีประเด็นย่อย 17 ข้อ 1.3.3) การตามสถานการณ์มีประเด็นย่อย 11 ข้อ 1.3.4) การสร้างความสัมพันธ์มีประเด็นย่อย 12 ข้อ 1.3.5) การเปลี่ยนแปลงมีประเด็นย่อย 16 ข้อ และ 1.3.6) การผูกพันมีประเด็นย่อย 17 ข้อ รวมเป็นประเด็นย่อยทั้งหมด 93 ข้อ และ 2) แนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีมีประเด็นย่อย 19 ข้อ อนาคตภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนประถมศึกษาของไทยในทศวรรษหน้าที่ได้จากผลการวิจัยคือ ภาพที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติว่ามีแนวโน้มเป็นภาพอนาคตที่ดี

ทรงกรด เหล็กสมบุญรณ์ (2555, 123-134) ได้ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพสำหรับผู้ด้อยโอกาสในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ อนาคตภาพการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ สำหรับผู้ด้อยโอกาส ในชุมชนคนจนเมืองในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2563) กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย และผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ด้อยโอกาสในชุมชนคนจนเมืองและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญรวมจำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าฐานนิยม และค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐาน และค่าฐานนิยม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาควรดำเนินงานดังนี้

1. รูปแบบการจัดการศึกษา ควรมีลักษณะดังนี้ 1) เป้าหมายการจัดการศึกษามี 3 ระดับ คือ ระดับนโยบาย ระดับบุคคล และระดับสังคม 2) รูปแบบการดำเนินงานประกอบด้วย ลักษณะการจัดการศึกษา วิธีการจัดการศึกษา การเทียบโอนประสบการณ์ และการสนับสนุน 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาระหน้าที่ ประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลัก ในการดำเนินงาน โดยมีหน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาในสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ หน่วยงานรัฐด้านแรงงาน สถานประกอบการ และสมาคม หรือสถาบันที่เกี่ยวข้องด้านวิชาชีพ สถาบันครอบครัวและชุมชนต่างๆ และสถาบันอุดมศึกษาซึ่งทุก หน่วยงานที่มีหน้าที่สำคัญคือ การสร้างเครือข่ายองค์กรร่วมกันและให้ความร่วมมือด้านต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ

2. หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ควรมีลักษณะดังนี้ 1) หลักสูตรการจัด การศึกษาประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย ลักษณะหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และ การประเมินผล 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักการของกระบวนการ การจัด การกระบวนการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้ การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีและการประเมินผล

3. การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ควรประกอบด้วย หลักการ วิธีการและ การดำเนินการ

4. กระบวนการเข้าสู่อาชีพ ควรประกอบด้วย พื้นฐานทางการศึกษา และอาชีพ การรับรู้การตัดสินใจและการดำเนินงาน

4.2. บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอนาคตภาพ

นิรมล ตูจันดา และคณะ (2555, 125-135) ได้ศึกษาเรื่องอนาคตภาพหลักสูตร พลเมืองศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555-พ.ศ. 2565) วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555-พ.ศ. 2565) โดยการศึกษาความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 24 คน ด้วยเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR และการศึกษาความคิดเห็นบุคลากรที่ ปฏิบัติงานด้านพลเมืองศึกษา จำนวน 36 คนจากทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ผลการศึกษาพบว่า อนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาในด้านปรัชญาของหลักสูตรเน้นการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต ร่วมกันอย่างมีคุณภาพ ด้านคุณลักษณะผู้เรียนเป็นผู้มีจิตสำนึก ในเกียรติและศักดิ์ศรีแห่ง ความเป็นมนุษย์ มีเสรีภาพ มีจิตสาธารณะ ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นการศึกษาเพื่อสร้าง ความเป็นพลเมืองที่มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย ด้านรูปแบบ และโครงสร้างหลักสูตร สร้างพลเมือง ให้มีภาวะผู้นำ มีจิตสาธารณะต่อการแก้ปัญหาสังคม ด้านสาระการเรียนรู้ จัดสาระการเรียนรู้ให้ เหมาะสมแต่ละระดับชั้นเข้าใจการเมืองท้องถิ่น สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ด้านกิจกรรม การเรียนรู้ เน้นจัดการศึกษาเรียนรู้ รูปแบบโครงการ โครงการ ในระดับครอบครัว โรงเรียน สังคม ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมเพื่อสังคมในรูปแบบการให้และอาสาช่วยเหลือสังคม

ด้านสื่อที่สนับสนุนการเรียนรู้ มุ่งใช้ข่าวเหตุการณ์ สถานการณ์จริงของสังคม ด้านการวัดและประเมินผล จากการมีส่วนร่วมการปฏิบัติในชีวิตจริง

จากการที่ผู้วิจัยสังเคราะห์หีบห่อความ งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ผู้วิจัยสามารถนำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ การจัดการเรียนรู้ สภาพการดำเนินการ ทั้งด้านองค์ประกอบ จุดมุ่งหมาย เนื้อ การนำหลักสูตรไปใช้ และการวัดและประเมินผล รวมถึงแนวคิดในการวิจัยอนาคต การกำหนดพื้นที่ และกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา การศึกษาระดับความสามารถใน การใช้ภาษาอังกฤษตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป CEFR ด้วยการเปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษของเวียดนาม สาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งเป็นสมาชิกในสหภาพยุโรป ควบคู่ไปกับการใช้แนวคิดวิเคราะห์ SWOT ด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของหลักสูตร การใช้วิธีการดำเนินงานวิจัย โดยเครื่องมือการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแบบเชิงลึก และการใช้เทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เทคนิคกึ่งลึกลับอนาคต เทคนิคการวิเคราะห์ภาพผลกระทบภาคตัดขวาง ควบคู่กับการใช้สถิติ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การใช้ค่าสถิติต่างๆเช่น ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และค่าร้อยละของอนาคตภาพที่พึงประสงค์ มาใช้ในงานอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) มีความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศที่ประสบความสำเร็จ ศึกษาภาพอนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) และเพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) โดยมีขั้นตอน การดำเนินการ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ เป็นการสังเคราะห์องค์ความรู้ เอกสาร บทความ ข้อมูลออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรหลักสูตรภาษาอังกฤษของไทย (กระทรวงศึกษาธิการ และกรุงเทพมหานคร) กับประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา (ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา) ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (Indepth Interview) ของหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ และของต่างประเทศ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มผู้ปฏิบัติงานการสอน (ครูผู้สอนชาวไทย) 10 ท่าน ที่อยู่ในหลักสูตรของภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีประสบการณ์ 2-5 ปีขึ้นไป เพื่อนำข้อมูลสนทนากลุ่มที่ได้มาทำการเปรียบเทียบ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อให้ได้ข้อมูลหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

การวิจัยระยะที่ 2 ศึกษาแนวโน้มอนาคต เพื่อเป็นแนวทางการสร้างภาพแนวโน้มหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ในมิติ ของบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และมีติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียนด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านภาวะวัดและประเมินผล

การวิจัยระยะที่ 3 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท อำนาจ หน้าที่ ในการกำหนดนโยบายหลักสูตรภาษาอังกฤษ ของสถานศึกษาและ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานการสอน (ครูผู้สอนชาวไทย) 10 ท่าน ที่อยู่ในหลักสูตรของภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีประสบการณ์ 2-5 ปีขึ้นไป เพื่อสร้างและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการนำหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีความชัดเจน เหมาะสมและเป็นไปได้ในอนาคตไปใช้

ภาพประกอบ 10 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรหลักสูตรภาษาอังกฤษ

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาสังเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเบื้องต้นจากการศึกษาเอกสาร บทความ ข้อมูลออนไลน์ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษในไทย (หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร) และของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา (หลักสูตรภาษาอังกฤษของเวียดนาม สาธารณรัฐออสเตรเลีย และหลักสูตรภาษาอังกฤษของ KIPP School ประเทศสหรัฐอเมริกา) ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษในไทย (หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร) และของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา (หลักสูตรภาษาอังกฤษของเวียดนาม สาธารณรัฐออสเตรเลีย และหลักสูตรภาษาอังกฤษของ KIPP School ประเทศสหรัฐอเมริกา) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานการศึกษาในเรื่อง ความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบหลักสูตร จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ และการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลทั้ง 3 หลักสูตร) เป็นกรอบเบื้องต้น ของหลักสูตร 5 องค์ประกอบหลักในการศึกษา คือ

1. สิ่งที่คาดหวังหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาหรือโครงสร้างของหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การวัดและประเมินผลหลักสูตร
5. การปรับปรุงหลักสูตร

นอกจากนี้ยังศึกษาในมิติของบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ตลอดจนยกระดับมาตรฐานการศึกษาภาษาอังกฤษและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและจัดการองค์กร ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครนำมาข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัย กำหนดกรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 นำมาใช้ เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรภาษาอังกฤษของเวียดนาม สาธารณรัฐออสเตรเลีย

และหลักสูตรภาษาอังกฤษของ KIPP School ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการขยายกรอบประเด็นการศึกษา จากแนวทางกระบวนการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร องค์ประกอบของหลักสูตร คือ

1. สิ่งที่คาดหวังหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาสาระ และการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การวัดและประเมินผลหลักสูตร

นอกจากนี้ยังศึกษาในมิติของบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ตลอดจนยกระดับมาตรฐานการศึกษาภาษาอังกฤษและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพทางการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและจัดการองค์กร เพื่อจัดทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตรภาษาอังกฤษของเวียดนาม สาธารณรัฐออสเตรเลีย และหลักสูตรภาษาอังกฤษของ KIPP School ประเทศสหรัฐอเมริกา ใน องค์ประกอบหลักสูตร การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ คือการสัมภาษณ์โดยการพบปะโดยส่วนตัว ซึ่งการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยทำได้ดำเนินการ ดังนี้

การกำหนดประเด็นคำถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการโดยการเตรียมแนวคำถามการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า โดยผู้วิจัยสามารถยืดหยุ่น และกระทำได้อย่างง่าย และมีความต่อเนื่องของคำถามสามารถเจาะลึก การตั้งแนวคำถามหลักไว้ก่อนล่วงหน้าเป็นแบบกว้างๆ เพื่อให้มีจุดยืน และประเด็นที่ต้องสัมภาษณ์ ใช้ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด ไม่มีการกำหนดหรือเรียงลำดับหัวข้อคำถาม แต่เป็นการสนทนาแบบธรรมชาติ และไม่สร้างความอึดอัดแก่ผู้ถูกซักถาม และนำไปสู่ข้อมูลที่ต้องการ

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศที่
ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา

Name.....Sex.....Age.....Educated.....

Date/Month/Year.....Time.....Jurisdiction.....

1. What do you think the English program in your country,Now aday.

.....

2. The English program Components

2.1 What do you think about it ?

.....

3. The English program aims

3.1 What do you think about it ?

.....

4. The English program structure

4.1 What do you think about it ?

.....

5. The English program with SWOT Analysis

5.1 What is the English program with strengths on SWOT?

.....

5.2 What is the English program with weaknesses on SWOT?

.....

5.3 What is the English program with Opportunities on SWOT?

.....

5. 4 What is the English program with Threats on SWOT?

.....

6. Suggestions

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ
ของกระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อ ..... เพศ ..... อายุ ..... การศึกษา.....
วัน / เดือน / ปี ..... เวลา ..... สังกัด.....

1. ท่านคิดว่าหลักสูตรภาษาอังกฤษในประเทศตอนนี้เป็นอย่างไร

.....

2. องค์ประกอบของหลักสูตรภาษาอังกฤษ

2.1 ท่านคิดว่าองค์ประกอบของหลักสูตรภาษาอังกฤษในตอนนี้เป็นอย่างไร

.....

3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาอังกฤษ

3.1 ท่านคิดว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาอังกฤษในตอนนี้เป็นอย่างไร

.....

4. โครงสร้างของหลักสูตรภาษาอังกฤษ

4.1 ท่านคิดว่าโครงสร้างของหลักสูตรภาษาอังกฤษในตอนนี้เป็นอย่างไร

.....

5. การวิเคราะห์หลักสูตรภาษาอังกฤษด้วยการวิเคราะห์ SWOT

5.1 หลักสูตรภาษาอังกฤษมีจุดแข็งใน SWOT คืออะไร? อย่างไร?

.....

5.2 หลักสูตรภาษาอังกฤษมีจุดอ่อนใน SWOT คืออะไร? อย่างไร?

.....

5.3 หลักสูตรภาษาอังกฤษมีโอกาสทาง SWOT คืออะไร อย่างไร?

.....

5.4 หลักสูตรภาษาอังกฤษมีข้อควรปรับปรุง SWOT คืออะไร? อย่างไร?

.....

6. ข้อเสนอแนะ

.....

2. ผู้วิจัยใช้การจดบันทึก และการบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิธีการจดบันทึกโดยละเอียดภายหลังที่ได้จากการสนทนา การสัมภาษณ์ การบันทึก การสังเกตเพื่อป้องกันการลืม การตั้งสมมติฐานชั่วคราวจากกรณีวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม ช่วยให้สามารถเรียบเรียง ความคิดในการวางแผนงานต่อไป การบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยจะทำการขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง เมื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่ขัดข้อง ผู้วิจัยจะได้บันทึกเสียงไว้ ทำให้สามารถเก็บรายละเอียดของข้อมูลได้มากขึ้นหลังการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างเครื่องมือโดยนำแนวแนวทางเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครและกระทรวงศึกษาธิการกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา มาเปรียบเทียบเพื่อสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ซึ่งเครื่องมือการวิจัยผ่านการตรวจสอบเชิงเนื้อหา(Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามแนวทาง และประเด็นซึ่งกำหนดไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดเป็น Category ใช้การวิเคราะห์สรุปเนื้อหา และการจัดกลุ่มข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ เนื้อหาข้อมูล (Content Analysis) เป็นวิธีการเพื่อศึกษาเนื้อหา องค์ประกอบ โครงสร้าง รายละเอียดของหลักสูตรภาษาอังกฤษในปัจจุบัน โดยการแยกแยะแจกแจงเนื้อหาหรือแนวคิดที่ปรากฏในตำรา หนังสือ เอกสาร ข่าวสาร สื่อสิ่งพิมพ์ บทสัมภาษณ์ เพื่อแบ่งเนื้อหาทำให้ผู้วิจัย ทราบโครงสร้าง ลำดับของเนื้อหา และขอบเขตเนื้อหาอย่างละเอียด รวมทั้งทำให้ผู้วิจัย เห็นการเปลี่ยนแปลงของเนื้อหาในแต่ละช่วงเวลาที่ทำ การวิเคราะห์ด้วย และผลจากการแยกแยะ แจกแจงเนื้อหาช่วยให้สามารถแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็น หัวเรื่องหัวเรื่องย่อย

3. ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลของสถานศึกษา และการทำการสนทนาดังมี บพบาท อำนาจ หน้าที่ ในการสนองตอบนโยบายของหลักสูตรภาษาอังกฤษสังกัดกรุงเทพมหานคร และผู้ปฏิบัติงานการสอน(ครูผู้สอนชาวไทย) จำนวน 10 ท่าน ที่ใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน โดยแบ่งเป็นขั้นตอนได้ดังนี้ คือ

3.1 การศึกษาข้อมูลสถานศึกษา

การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในหัวข้อที่เกี่ยวกับแนวคิดด้านหลักสูตรภาษาอังกฤษในระดับโลก และในประเทศไทย สภาพการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรนี้ศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานของกรุงเทพมหานคร และการดำเนินการที่ผ่านมา สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรภาษาอังกฤษ และแนวทางของหลักสูตรภาษาอังกฤษในอนาคต แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ เป็นกรอบสาระพื้นฐานในองค์ประกอบหลักสูตร จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระและการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ในขั้นต้นต่อไป ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระหว่าง เดือนพฤศจิกายน 2559 – กันยายน พ.ศ.2561 รวมจำนวนประมาณ 2 ปี โดยการรวบรวมข้อมูลเอกสาร และตามแหล่งอ้างอิง ตามหน่วยงานต่างๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานภาคเอกชน เช่น มูลนิธิ สมาคม ห้างสมุดของสถาบันต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหอสมุดแห่งชาติ เป็นต้น จากนั้นจึงสำรวจสถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเพื่อกำหนดเป็นพื้นที่สำหรับศึกษา และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 การทำการสนทนากลุ่ม

กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

ผู้ที่มีบทบาท อำนาจหน้าที่ ในการสนองตอบนโยบายของหลักสูตรภาษาอังกฤษสังกัดกรุงเทพมหานคร และผู้ปฏิบัติงานการสอน (ครูผู้สอนชาวไทย) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อมูลหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ กำหนดเป็นกรอบสาระพื้นฐานจากการวิเคราะห์ SWOT Analysis ในด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค สำหรับนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นต้นต่อไป ขั้นตอนนี้ให้ความสำคัญกับผู้เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีบทบาท เป็นผู้รับ และใช้นโยบายด้านวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์และ/หรือมีประสบการณ์ หรือเคยมีส่วนร่วมในการพัฒนา หรือปรับปรุงด้านสาระ เนื้อหาหลักสูตร ด้านการเรียนรู้ ด้านประเมินผลหลักสูตรของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มจำนวน 10 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติ

ดังนี้ 1) กลุ่มผู้ที่มีบทบาท อำนาจ หน้าที่ ในการสนองตอบนโยบายของหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน และ 2) กลุ่มครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในประเด็นหลักสูตรภาษาอังกฤษที่ใช้ปัจจุบันของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อกำหนดประเด็นปัญหาด้านต่างๆ ของหลักสูตร เพื่อที่จะทำการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ EDFR ในการวิจัยต่อไป

การวิจัยระยะที่ 2 การสร้างภาพอนาคตหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครแบ่งได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นของทรงคุณวุฒิ ด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1 โดยการสัมภาษณ์ และสอบถาม ทรงคุณวุฒิ แบบ EDFR เกี่ยวกับประเด็นแนวโน้มหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร ในด้านประเด็นปัญหาต่างๆ ของหลักสูตร เพื่อนำข้อสรุปที่ได้ไปสร้างวงล้ออนาคต โดยการวิจัยขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้วิจัยจะส่งแบบการสัมภาษณ์ ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิก่อน เพื่อได้ศึกษาประเด็น วางแผน และการเตรียมข้อมูล ประกอบการสัมภาษณ์ในขั้นตอนเทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) การวิจัยครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท หรือมีชื่อเสียง เป็นผู้กำหนด ด้านนโยบาย วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ และ/หรือมีประสบการณ์ หรือเคยมีส่วนร่วม ในการพัฒนา หรือปรับปรุง องค์ประกอบโครงสร้างของหลักสูตร ด้านจุดมุ่งหมาย ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านวัดและประเมินผลหลักสูตรของหลักสูตรภาษาอังกฤษสังกัดกรุงเทพมหานคร ขั้นตอนต่อไปคือการทำ EDFR รอบที่ 2 เมื่อสร้างแบบสอบถาม EDFR เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัย ดำเนินการ EDFR รอบที่ 2 โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้ทรงคุณวุฒิก่อนด้วยตนเอง โดยแต่ละท่าน จะได้รับรู้ข้อมูลแนวโน้ม จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคน มาผนวกเข้ากับคำตอบเดิมของตนเอง เพื่อยืนยันคำตอบในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมแบบสอบถาม ไปจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดแล้ว จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และคำนวณ หาค่าความแตกต่าง ระหว่างควอไทล์ที่ 1 กับควอไทล์ที่ 3 หาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้แนวโน้มใด มีค่าน้อยกว่า 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิสอดคล้องกัน (Consensus) แต่ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ที่คำนวณได้ของแนวโน้มใด มีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิไม่สอดคล้องกัน โดยผลของการวิจัยคือ ผลการผ่านเกณฑ์มีค่า Interquartile Range หรือค่า $Q_3 - Q_1$ ไม่เกิน 1.5

วิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และใช้แบบสอบถามจากกระบวนการ EDRF รอบที่ 2 เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ ด้วยข้อมูลทางสถิติ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ โดยน้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1 หมายถึง แนวโน้ม ที่จะเกิดขึ้น หรือเป็นจริง น้อยที่สุด

2 หมายถึง แนวโน้ม ที่จะเกิดขึ้น หรือเป็นจริง น้อย

3 หมายถึง แนวโน้ม ที่จะเกิดขึ้น หรือเป็นจริง ปานกลาง

4 หมายถึง แนวโน้ม ที่จะเกิดขึ้น หรือเป็นจริง มาก

5 หมายถึง แนวโน้ม ที่จะเกิดขึ้นหรือเป็นจริง มากที่สุด

ค่ามัธยฐาน (Median) ที่คำนวณได้ จากคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิ เกณฑ์ความเป็นไปได้ หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น พิจารณาในระดับมาก และมากที่สุด ดังคะแนนค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50-5.00 โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ผู้วิจัยกำหนด ดังนี้

อยู่ในช่วง 1.00-1.49 ผู้ทรงคุณวุฒิว่าข้อความข้อนั้นมีแนวโน้มเป็นไปได้น้อยที่สุด

อยู่ในช่วง 1.50-2.49 ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าข้อความข้อนั้นมีแนวโน้มเป็นไปได้น้อย

อยู่ในช่วง 2.50-3.49 ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าข้อความข้อนั้นมีแนวโน้มเป็นไปได้ปานกลาง

อยู่ในช่วง 3.50-4.49 ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าข้อความข้อนั้นมีแนวโน้มเป็นไปได้มาก

อยู่ในช่วง 4.50-5.00 ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าข้อความข้อนั้นมีแนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด

ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Interquartile Range) ผู้วิจัย คำนวณหาค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 กับ ควอไทล์ที่ 3 หาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ของแนวโน้มใดมีค่าน้อยกว่า 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิสอดคล้องกัน (Consensus) ผู้ทรงคุณวุฒิมีฉันทามติมีแนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด แต่ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ของแนวโน้มใดมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิไม่สอดคล้องกัน ผู้ทรงคุณวุฒิมีฉันทามติมีแนวโน้มเป็นไปได้น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 รอบ ระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562 ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2563 รวมจำนวน 12 เดือน รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

1. รอบที่ 1 ผู้วิจัยได้ส่งแบบการสัมภาษณ์ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จากนั้นผู้วิจัยจึงนัดสัมภาษณ์และสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่นำมาสรุปเป็นวงล้ออนาคต

2. ในรอบที่ 2 ผู้วิจัยได้ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิในการตอบแบบสอบถาม ฉบับที่ 2 และขอนัดวัน เวลา ที่ผู้ทรงคุณวุฒิสะดวก เมื่อได้กำหนด นัดหมายแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำแบบสอบถามไปให้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด การตอบแบบสอบถาม และกำหนดวันเวลาในการขอรับแบบสอบถามกลับคืน

ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

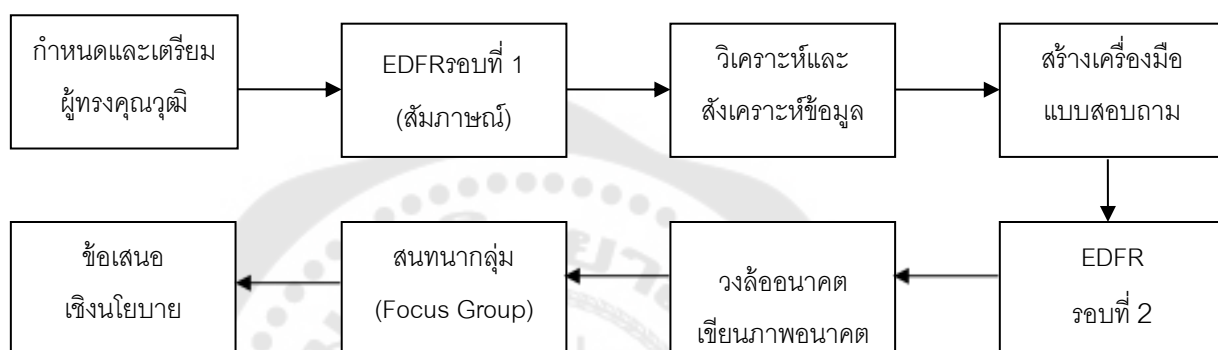
1. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกแนวโน้มเหตุการณ์มาสังเคราะห์รวบรวมจัดเป็นกลุ่มแนวโน้มเหตุการณ์ที่ใกล้เคียงกันไว้ในข้อความเดียวกัน โดยคงความหมายเดิมของผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ให้ได้แนวโน้มเหตุการณ์ทั้งสิ้น เพื่อใช้เป็นกรอบ และใช้กรอบจากการศึกษาเอกสาร ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความคิดที่เหมือนและแตกต่าง ด้วยการจัดระเบียบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่อยู่ประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน โดยพยายามรักษาคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ให้มากที่สุด จัดกลุ่ม จัดประเด็น จัดทำความถี่ของประเด็น และแนวโน้มที่ผู้ทรงคุณวุฒิกล่าวถึง

2 การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำค่าคะแนนของแนวโน้มเหตุการณ์ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามฉบับที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และค่าร้อยละของอนาคตภาพที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ของแนวโน้มเหตุการณ์แต่ละข้อ

ขั้นตอนที่ 2 การเขียนภาพอนาคตหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) โดยการนำข้อสรุปของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาหลักสูตรจากขั้นตอนที่ 2 มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข แล้วเขียนเป็นภาพอนาคตหลักสูตร

ขั้นตอนการเขียนภาพอนาคต

เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์แนวโน้มที่จะเป็นไปได้มากที่สุด มาก และมีความสอดคล้องกันของความคิดเห็นระหว่างทรงคุณวุฒิ (Consensus) รวมไปถึงภาพอนาคตที่พึงประสงค์ที่พิจารณาจากค่าร้อยละ 85 ขึ้นไป จากนั้นทำการเรียบเรียงและสรุปเป็นอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572)

ภาพประกอบ 11 ขั้นตอนการวิจัยอนาคตโดย EDHR

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิออกเป็น 6 กลุ่มจำนวน 30 ท่าน มีประสบการณ์ 2-5 ปีขึ้นไป ได้แก่

1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท อำนาจหน้าที่ ในการกำหนดนโยบายหลักสูตรภาษาอังกฤษ ของสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 เป็นผู้ที่มีดำรงตำแหน่ง มีบทบาท หน้าที่ดูแล ในส่วนของหลักสูตรภาษาอังกฤษทางตรง เช่น รัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการ สำนักงานการศึกษา

1.2 เป็นผู้ที่มีดำรงตำแหน่ง มีบทบาท หน้าที่ดูแล ในส่วนของหลักสูตรภาษาอังกฤษทางอ้อม เช่น ที่ปรึกษารัฐมนตรี ที่ปรึกษา ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

1.3 เป็นผู้ที่มีโอกาส ที่จะดำรงตำแหน่ง ในระดับสูงของหน่วยงาน มีบทบาท หน้าที่ดูแลในส่วนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในอนาคต เช่น รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร รองผู้อำนวยการ สำนักงานการศึกษา

1.4 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ในหลักสูตรภาษาอังกฤษ เคยกำหนดนโยบายมีบทบาท หน้าที่ดูแลทั้งทางตรง และทางอ้อม เช่น อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อดีตผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร อดีตปลัดกรุงเทพมหานคร อดีตผู้อำนวยการสำนักการศึกษา

2. กลุ่มผู้ที่มีบทบาท อำนาจ หน้าที่ ในการสนองตอบนโยบายของหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ท่าน มีประสบการณ์ 2-5 ปีขึ้นไป โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

2.1 เป็นผู้ที่เคยมีบทบาท อำนาจ หน้าที่ ในการสนองตอบนโยบายหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งทางตรง และทางอ้อม เช่น อดีตผู้อำนวยการเขต อดีตผู้อำนวยการสถานศึกษา อดีตศึกษานิเทศก์

2.2 เป็นผู้ดำรงตำแหน่ง มีบทบาท อำนาจ หน้าที่ ในการสนองตอบนโยบายหลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งทางตรง และทางอ้อม เช่น ผู้อำนวยการเขต ผู้อำนวยการสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์

3. กลุ่มนักวิชาการที่เกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ท่าน มีประสบการณ์ 2-5 ปีขึ้นไป โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

3.1 เป็นนักวิชาการที่อยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ หรือมหาวิทยาลัยที่ทำงานวิชาการ ด้านหลักสูตรภาษาอังกฤษ เช่น นักวิชาการของ

3.2 เป็นนักวิชาการที่เขียนตำรา บทความที่ เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ ทั้งทางตรง และทางอ้อม

4. กลุ่มครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

4.1 ผู้เป็นครูผู้สอนหรือบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ เช่น ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ครูผู้สอนโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัย

4.2 ผู้ที่เคยเป็นครูผู้สอนหรือบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ เช่น อดีตครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อดีตครูผู้สอน สังกัดกรุงเทพมหานคร อดีตครูผู้สอนโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัย

5. กลุ่มผู้ปกครอง ของผู้เรียนที่เป็นผลผลิต หรืออยู่ในสมาคม ซึ่งมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

5.1 เป็นผู้ปกครองของผู้เรียนที่เป็นผลผลิตจากหลักสูตรภาษาอังกฤษ เช่น ผู้ปกครองของผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองของผู้เรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้ปกครองของผู้เรียนโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัย

5.2 เคยเป็นผู้ปกครองของผู้เรียนที่เป็นผลผลิตจากหลักสูตรภาษาอังกฤษ เช่น ผู้ปกครองของผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองของผู้เรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้ปกครองของผู้เรียนโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัย

6 กลุ่มครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนสังกัดกรุงเทพมหานคร ครูผู้สอนโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย อดีตครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อดีตครูผู้สอนสังกัดกรุงเทพมหานคร อดีตครูผู้สอนโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย

การเตรียมผู้ทรงคุณวุฒิ

การเตรียมตัวกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัยนี้มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นในเบื้องต้น ผู้วิจัย จึงติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการส่วนตัว อธิบายถึงจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัย เวลาที่ต้องใช้ โดยประมาณ และประโยชน์ของการวิจัย เน้นย้ำถึงความจำเป็นและความสำคัญของการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นจึงขอความร่วมมือ และเมื่อได้รับการตอบรับจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยจึงดำเนินการนัดวัน และเวลา สำหรับการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัย ได้ทำการส่งประเด็นสำคัญของงานวิจัย แนวคำถามหรือเค้าโครงวิทยานิพนธ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสัมภาษณ์หรือ EDFR รอบที่ 1

ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัย ได้ส่งหัวข้อ ที่จะทำการสัมภาษณ์ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิก่อนเพื่อได้ศึกษาประเด็น วางแผน และการเตรียมข้อมูล ประกอบการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ แบบเปิด และไม่ชี้นำ (Non-Directive Open Ended) โดยมุ่งเน้นอนาคตภาพ ด้านที่คาดว่าจะมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริง (Most Probably) ผู้วิจัย ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ทุกท่าน พร้อมจดบันทึก ใช้อุปกรณ์บันทึกภาพ และเสียง ทั้งนี้ โดยได้รับอนุญาต จากผู้ทรงคุณวุฒิ และในขณะที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัย ใช้เทคนิค Cumulative Summarize ในการสรุปประเด็นให้ผู้ทรงคุณวุฒิฟังเป็นระยะๆ เพื่อเป็นการทบทวน และให้ผู้ทรงคุณวุฒิติดต่อ

ตัดแต่งสิ่งที่ไม่ให้สัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวโน้มหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572) สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวโน้มหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) (ฉบับที่ 1)

1.1. ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐาน ที่ได้จากการศึกษาตามขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นกรอบสาระพื้นฐาน สร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open Ended Form) แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi – Structured) ครอบคลุมแนวโน้มเหตุการณ์ขององค์ประกอบหลักสูตร ด้านความมุ่งหมายด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านประเมินผลหลักสูตร

1.2. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 3 คน (รายชื่อแสดงในภาคผนวก) ซึ่งเลือกมาแบบเจาะจง ตรวจสอบความถูกต้องของภาษา และเนื้อหา (Content Validity)

1.3. ปรับปรุงและแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวโน้มหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) (ฉบับที่ 2)

2.1. ผู้วิจัยนำคำตอบในแบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 1 มาวิเคราะห์เนื้อหา จำแนก จัดเป็นกลุ่ม แนวโน้มเหตุการณ์ขององค์ประกอบหลักสูตร ด้านความมุ่งหมายด้านเนื้อหา สาระ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านประเมินผลหลักสูตร มาสร้างเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวโน้มหลักสูตรหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) (ฉบับที่ 2) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ช่วงคะแนน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้ค่าน้ำหนักความเป็นไปได้ของแนวโน้มในแต่ละข้อ ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- 5 หมายถึง เหตุการณ์นั้นมีความเป็นไปได้มากที่สุด
- 4 หมายถึง เหตุการณ์นั้นมีความเป็นไปได้มาก
- 3 หมายถึง เหตุการณ์นั้นมีความเป็นไปได้ปานกลาง
- 2 หมายถึง เหตุการณ์นั้นมีความเป็นไปได้น้อย
- 1 หมายถึง เหตุการณ์นั้นมีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

พร้อมระบุตำแหน่งค่ามัธยฐาน ช่วงพิสัยระหว่างควอไทล์และตำแหน่งการตอบของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนได้เปรียบเทียบคำตอบ

ในรอบที่ผ่านมาเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเพิ่มช่องการให้เหตุผลในกรณีที่ผู้ทรงคุณวุฒิต้องการยืนยันคำตอบเดิมในรอบที่ผ่านมา

2.2. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จสมบูรณ์แล้ว ไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรตรวจสอบความถูกต้องของภาษา และเนื้อหา (Content Validity)

2.3. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรจากนั้นนำไปสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาฉันทามติ (Consensus) ของทั้งกลุ่ม

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ เรื่อง หลักสูตรภาษาอังกฤษ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572)

ชื่อ-นามสกุล.....เพศ.....อายุ.....การศึกษา.....
วัน/เดือน/ปี.....เวลา.....สังกัด.....

1. ท่านคิดว่าหลักสูตรภาษาอังกฤษในปัจจุบัน สามารถส่งเสริมผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสังคมคาดหวังไว้หรือไม่ เพราะอะไร ถ้าไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นได้อย่างไร

2. ด้านองค์ประกอบ ของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2.1 ในปัจจุบัน ท่านคิดว่าหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2.2 ท่านคิดว่าในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2563-2572) องค์ประกอบ ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรกำหนดเช่นไร

2.3 เหตุผลหลักที่ส่งผลให้ท่านคิดว่า ควรกำหนด องค์ประกอบของหลักสูตรภาษาอังกฤษ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังกล่าวข้างต้น คืออะไร

3. ด้านโครงสร้าง ของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

3.1 ในปัจจุบัน ท่านคิดว่าโครงสร้างหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร มีความเหมาะสมหรือไม่ หรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่เป็นไปของ องค์ประกอบ แล้วหรือไม่ อย่างไร

.....

3.2 หากต้องการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา การเปลี่ยนแปลง หรือบริบทในอนาคตอีก 10 ปี ข้างหน้า (พ.ศ.2563-2572) ควรมีการ กำหนด จุดมุ่งหมาย อย่างไร และอะไรบ้าง ควรปรากฏใน หลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

.....

3.3 เหตุผลในการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ดังกล่าวของท่าน คืออะไร

.....

4. ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

4.1 ในปัจจุบัน ท่านคิดว่าเนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร มีความเหมาะสมหรือไม่ หรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่เป็นไปของ องค์ประกอบ แล้วหรือไม่ อย่างไร

.....

4.2 หากต้องการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา การเปลี่ยนแปลง หรือบริบทในอนาคตอีก 10 ปี ข้างหน้า (พ.ศ.2563-2572) ควรมีการ กำหนด จุดมุ่งหมาย อย่างไร และอะไรบ้าง ควรปรากฏใน หลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

.....

4.3 เหตุผลในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ดังกล่าวของท่าน คืออะไร

.....

5. ด้านการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

5.1 ในปัจจุบันท่านคิดว่าการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความเหมาะสมหรือไม่ หรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่เป็นไปขององค์ประกอบ แล้วหรือไม่ อย่างไร

.....

5.2 หากต้องการกำหนดการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา การเปลี่ยนแปลง หรือบริบทในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2563-2572) ควรมีการ กำหนด จุดมุ่งหมาย อย่างไร และอะไรบ้าง ควรปรากฏในหลักสูตรภาษาอังกฤษ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

.....

5.3 เหตุผลในการกำหนดการจัดการเรียนรู้ ของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังกล่าวของท่าน คืออะไร

.....

6. ด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

6.1 ในปัจจุบัน ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผลของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความเหมาะสมหรือไม่ หรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่เป็นไปขององค์ประกอบ แล้วหรือไม่ อย่างไร

.....

6.2 หากต้องการกำหนดการวัดและประเมินผลของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา การเปลี่ยนแปลง หรือบริบทในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2563-2572) ควรมีการกำหนด จุดมุ่งหมาย อย่างไร และอะไรบ้าง ควรปรากฏในหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

.....

6.3 เหตุผลในการกำหนดการวัดและประเมินผลของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังกล่าวของท่าน คืออะไร

.....

7. ด้านจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรคของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร

7.1 ในปัจจุบัน ท่านคิดว่าจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรคของหลักสูตร ภาษาอังกฤษ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และสามารถ นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ความสามารถ หรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่เป็นไป ของ องค์ประกอบ อย่างไร

7.2 หากต้องการกำหนด จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรคของหลักสูตร ภาษาอังกฤษ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา การเปลี่ยนแปลงหรือ บริบทในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2563-2572) ควรมีการ กำหนด จุดมุ่งหมาย อย่างไร และ อะไรบ้าง ควรปรากฏในหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

7.3 เหตุผลในการกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรคของหลักสูตร ภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังกล่าวของท่าน คืออะไร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 รอบ ระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ.2562 – เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2563 รวม จำนวน 12 เดือน รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

1. ในรอบที่ 1 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ในเรื่องหลักสูตรภาษาอังกฤษซึ่ง ผู้วิจัยได้ร่วมกับคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท คัดเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 30 คน ด้วยตนเองเพื่อขอความร่วมมือในการศึกษาวิจัย โดยแจ้งรายละเอียด ขั้นตอน และวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบ จากนั้นขอนัดวัน เวลา กับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสัมภาษณ์ เมื่อได้กำหนดนัดหมายแล้ว เข้าพบ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามที่เตรียมไว้ ตามแบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในรอบที่ 1 ใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด แบบกึ่งมีโครงสร้างสะสม (Cumulative Summarization Technique) การสัมภาษณ์ในแต่ละหัวข้อ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ แก้ไขปรับปรุงจนเป็นที่พอใจ พร้อมทั้งจดบันทึกข้อมูล และบันทึกเทปตลอดการสัมภาษณ์

ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกแนวโน้มเหตุการณ์ มาสังเคราะห์รวบรวมจัดเป็นกลุ่มแนวโน้มเหตุการณ์ที่ใกล้เคียงกันไว้ในข้อความเดียวกัน โดยคง ความหมายเดิมของผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ให้ได้แนวโน้มเหตุการณ์ทั้งสิ้น เพื่อใช้เป็นกรอบและใช้กรอบ จากการศึกษาเอกสาร ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผู้วิจัย นำข้อมูลที่ได้ จากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความคิดที่เหมือน และแตกต่าง ด้วยการจัด ระเบียบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่อยู่ประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน โดยพยายามรักษาคำพูด ของผู้ให้สัมภาษณ์ให้มากที่สุด จัดกลุ่ม จัดประเด็น จัดทำความถี่ของประเด็น และแนวโน้มที่ ผู้ทรงคุณวุฒิกล่าวถึง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำค่าคะแนนของแนวโน้ม เหตุการณ์ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามฉบับที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัย ระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และค่าร้อยละของขนาดตภาพที่พึงประสงค์ และไม่พึง ประสงค์ของแนวโน้มเหตุการณ์แต่ละข้อ โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

ค่ามัธยฐาน (Median)

$$Md = L_{Md} + \frac{(N / 2 - CF)(I)}{FMd}$$

โดยที่ L คือ ค่าขอบเขตจำกัดล่างของชั้นที่มีมัธยฐานอยู่

N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

CF คือ ความถี่สะสมของชั้นก่อนชั้นที่มีมัธยฐานอยู่

FMd คือ ความถี่ของชั้นที่มีมัธยฐานอยู่

I คือ ช่วงกว้างของชั้น

พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ผู้วิจัยคำนวณหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยการคำนวณหา ค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 ถ้าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้ม เหตุการณ์มีค่าไม่เกิน 1.50 และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานไม่เกิน 1.00 แสดง ว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแนวโน้มเหตุการณ์นั้นสอดคล้องกัน แต่ถ้าผลคำนวณ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มีค่าไม่เกิน 1.50 แต่ค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานเกิน

1.00 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแนวโน้มเหตุการณ์นั้นไม่สอดคล้องกันพิสัยระหว่างควอไทล์ คำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$IR = Q3 - Q1$$

$$Q1 = LQ1 + \frac{(N/4 - CF)}{f_{Q1}} (I)$$

f_{Q1}

$$Q3 = LQ3 + \frac{(3N/4 - CF)}{f_{Q3}} (I)$$

f_{Q3}

โดยที่ Q1, Q3 คือ ค่าควอไทล์ในตำแหน่งที่ 1 และ 3 ตามลำดับ

L คือ ค่าขอบเขตจำกัดล่างของชั้นที่มีควอไทล์อยู่

N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

CF คือ ความถี่สะสมของชั้นก่อนชั้นที่มีควอไทล์อยู่

fQ คือ ความถี่ของชั้นที่มีควอไทล์อยู่

ขั้นการสร้างวงล้ออนาคต (Futures Wheel)

การวิจัยในขั้นตอนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแนวคิดวงล้ออนาคตหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างวงล้ออนาคต ผู้วิจัยสร้างล้ออนาคต โดยกำหนดให้แนวโน้มหลักสูตรหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้าเป็นแนวโน้มศูนย์กลางประกอบด้วยแนวโน้มเหตุการณ์สืบเนื่อง การสร้างวงล้ออนาคต ผู้วิจัยนำแนวโน้มเหตุการณ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีฉันทามติ จากขั้นตอน EDFR มาวิเคราะห์เนื้อหา จำแนก และจัดเป็นกลุ่มแนวโน้มเหตุการณ์ในแต่ละด้าน แล้วนำมาสังเคราะห์ร่วมกับ แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ สรุปเป็นแนวโน้มเหตุการณ์สำคัญ (Key Events) ที่ได้เพื่อนำมาเขียนภาพอนาคตหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

ขั้นตอนการสร้างร่างภาพอนาคตหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ในขั้นตอนนี้เป็นการนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1-2 มาสังเคราะห์ แล้วสร้างเป็นร่างภาพอนาคตหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572)

ขั้นตอนการประเมินความสอดคล้อง เหมาะสมของร่างภาพอนาคตหลักสูตร ภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572)

ในขั้นตอนนี้เป็นการนำร่างข้อมูลอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยเทคนิค EDFR รอบที่ 1-2 มาวิเคราะห์ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ตรวจสอบความสอดคล้อง เหมาะสม ในด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และเนื้อหา (Content Validity) ของร่างอนาคตภาพ หลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จากนั้นนำข้อสรุปมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขร่างภาพอนาคตหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ให้มีความชัดเจนถูกต้อง และเป็นไปได้ ในอนาคต เมื่อเสร็จ ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการต่อในขั้นต่อไป

การวิจัยระยะที่ 3 เป็นขั้นตอนในการสร้าง และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายของ สำนัการศึกษา

ในขั้นตอนนี้เป็นการนำเสนอแนวทางในการนำหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครที่มีความชัดเจน เหมาะสม และเป็นไปได้ในอนาคตไปใช้ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท อำนาจ หน้าที่ ในการกำหนด นโยบาย หลักสูตรภาษาอังกฤษของสถานศึกษาซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานการสอน(ครูผู้สอนชาวไทย) ที่อยู่ในหลักสูตรของภาษาอังกฤษ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ท่าน รวมทั้งสิ้น 10 ท่านเพื่อทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อจัดทำข้อเสนอ เชิงนโยบายของสำนักการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการนำหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครที่มีความชัดเจน เหมาะสม และเป็นไปได้ในอนาคตไปใช้ ด้วยเทคนิค การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท อำนาจ หน้าที่ ในการกำหนด นโยบาย หลักสูตรภาษาอังกฤษของสถานศึกษาซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไปของสำนัก การศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ท่าน และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานการสอน (ครูผู้สอนชาวไทย) ที่อยู่ ในหลักสูตรของภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ท่าน รวมทั้งสิ้น 10 ท่าน เพื่อทำการวิเคราะห์หลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร แล้วจึงรวบรวม ข้อมูลจากการสนทนา ในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจงโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนา

(Moderator) เน้นประเด็นการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เกิดแนวคิด และแสดงความคิดเห็น ต่อประเด็น หรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวาง ละเอียดลึกซึ่ง

โดยวิเคราะห์อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครในองค์ประกอบของหลักสูตร ด้านจุดมุ่งหมาย ด้านเนื้อหา สาระ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัด และประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยจัดทำเป็นแนวทาง ข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักงานศึกษา เป็นแนวทางในการนำหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีความชัดเจน เหมาะสม และเป็นไปได้ในอนาคตไปใช้ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตร ด้านจุดมุ่งหมาย ด้านเนื้อหา สาระ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัด และประเมินผล เพื่อให้สำนักยุทธศาสตร์ และหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร นำไปกำหนดกรอบแนวทางหลักเกณฑ์ ส่งเสริมและสนับสนุนงาน ด้านนโยบาย และแผนการศึกษา ตลอดจนการดำเนินการด้านวางแผน และพัฒนาการจัดระบบการนิเทศ รวมทั้งเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาด้านการบริหารใน สถานศึกษา ให้มีคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักสูตรให้มีคุณภาพ ตลอดจน สนองตอบนโยบายด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จึงเสร็จกระบวนการวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทนี้ได้นำเสนอผลการศึกษานาถหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอตามคำถามของการวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ และประเทศที่ประสบความสำเร็จ

ตอนที่ 2 ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ศึกษาภาพอนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572)

ตอนที่ 4 สร้างข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักการศึกษา ในการนำหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ในองค์ประกอบหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการ

ตอนที่ 1 ศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ และประเทศที่ประสบความสำเร็จ

ในองค์ประกอบของหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ดังมีรายละเอียดดังนี้

1.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ และประเทศที่ประสบความสำเร็จการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ และประเทศที่ประสบความสำเร็จในตอนนี้เป็นผลจากการดำเนินงานระยะที่ 1 จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยต่างๆ และ จะเห็นได้ว่าสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความเหมือนกันในแนวทางการปฏิบัติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และตามหลักสูตร

แกนกลางพุทธศักราช 2551 และในส่วนของรางวัลและประเมินผล ซึ่งใช้กรอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป(The Common European Framework of Reference for Languages : CEFR) กรอบความคิดหลักด้านภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรป มีอิทธิพลต่อหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศไทยในปัจจุบัน ในส่วนแตกต่างกันคือ

1. แนวทางในการปฏิบัติสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอโครงการผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เสนอโครงการผ่านสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. ด้านการจัดการเรียนรู้กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนทุกระดับชั้น ส่วนสังกัดกรุงเทพมหานคร เปิดสอนเฉพาะระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจัดการเรียนรู้เฉพาะ Mini EP แบบจัดการเรียนรู้ เฉพาะ 5 รายวิชาเป็นภาษาอังกฤษคือ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะและ สุขศึกษา/พลศึกษา

3. ด้านผู้เรียนสังกัดกรุงเทพมหานครรับเฉพาะผู้เรียนทั้งชาวไทยและผู้เรียนในสังกัดเป็นอัตราส่วน 80:20 สามารถรับผู้เรียนเกินจำนวนได้ โดยไม่มีการจัดเก็บค่าเล่าเรียนและกองทุน

4. ด้านสื่อการเรียนรู้สังกัดกรุงเทพมหานคร สถานศึกษาไม่สามารถจัดทำหนังสือเรียนเองได้ บังคับซื้อหนังสือเรียนได้ รับหนังสือเรียนจาก สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครเท่านั้น ซึ่งสำนักงานการศึกษาจะส่งสื่อการเรียนรู้จำนวน 35 ชุด/ปีเท่านั้น หากสถานศึกษาใดมีจำนวนห้องเรียนหรือผู้เรียนเกินกว่านี้ ทางสถานศึกษาต้องทำการบริหารและจัดการเอง

จากนั้นผู้วิจัยทำการสังเคราะห์บทความที่เกี่ยวข้องกับกรอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษของสหภาพยุโรปและเลือกหลักสูตรภาษาอังกฤษ เพราะกรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย เนื่องจากกรุงเวียนนา มีความเป็นมหานคร มีลักษณะที่มีบริบทในการสนับสนุนการเรียนรู้ภาษา ให้กับประชาชนในลักษณะองค์กรแห่งการเรียนรู้ เช่นเดียวกับกรุงเทพมหานคร ทั้งความเก่าแก่ และนโยบายด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ภาษาเยอรมันเป็นภาษาราชการและใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยใช้เป็นภาษาที่ 2 เหมือนกับประเทศไทย และหลักสูตรภาษาอังกฤษของ KIPP School เมืองนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีมิติของบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และมิติของการพัฒนาลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 2 ประเทศมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพการพัฒนาของประเทศ ตามความต้องการของตลาดแรงงานและตอบสนองต่อโลกสมัยใหม่ ตามแนวคิดพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเองและพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

จากนั้นผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 ประเทศ พบว่า ในด้านที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างหลักสูตรมีการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชาเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งเริ่มจากชั้นปฐมวัย ในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัย โดยผู้เรียนระดับปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาล ผู้เรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนของรัฐทุกคน ได้รับสิทธิในการเรียนภายใต้หลักสูตรภาษาอังกฤษ โดยมุ่งเน้นให้มีลักษณะการจัดการศึกษาที่เป็นภาครัฐสนับสนุนในลักษณะสวัสดิการของรัฐ เป็นการศึกษาแบบให้เปล่าไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งนโยบายของภาครัฐ กำหนดผู้เรียนในระดับชั้นปฐมวัย มีจำนวนไม่เกิน 15 คน/ห้องเรียน ส่วนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีจำนวนไม่เกิน 25 คน/ห้องเรียน ซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้นั้นกิจกรรมที่หลากหลาย ส่วนระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา หลักสูตรภาษาอังกฤษถือเป็นภาคบังคับตามนโยบายแผนการศึกษาชาติ โดยระดับชั้นประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้เวลาเรียนในการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร 5 ปี ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอาชีวศึกษา ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนโดยใช้เวลาเรียนตลอดหลักสูตรแบบ 1 ปี 5 ปี และ 6 ปี หลักสูตรอยู่ภายใต้กรอบ อ้างอิงตาม CEFR (Common European Framework of Reference for Languages) ในส่วนของการเรียนจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เหมือนกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศไทยทั้งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดกรุงเทพมหานคร ในแต่ละระดับของ CEFR จะบอกถึงความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ทั้ง 4 ทักษะได้แก่ ทักษะการพูด การฟัง การอ่านและการเขียน ในแต่ละระดับกำหนดจำนวนชั่วโมงในการเรียนรู้ เพื่อที่จะพัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ภายใต้หลักสูตรภาษาอังกฤษของเวียнна สาธารณรัฐออสเตรเลีย จำนวนชั่วโมงอาจมีการปรับแก้ไขได้ มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน และจำนวนชั่วโมงที่ผู้เรียนนั้นนำไปใช้ต่อภายนอกห้องเรียน หลังจากได้เรียนรู้ไปแล้ว ในส่วนของการเรียนจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของ KIPP School เมืองนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา แตกต่างจากสถาบันอื่นคือ ใช้กรอบความสามารถด้านภาษาอังกฤษของตนเองคือ (TOEFL) ซึ่งสามารถเปรียบเทียบหลักสูตรทั้งหมดได้ดังตาราง

ตาราง 7 เปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ และประเทศที่ประสบความสำเร็จ

หลักสูตร ภาษาอังกฤษ กระทรวงศึกษาธิการ	หลักสูตร ภาษาอังกฤษ กรุงเทพมหานคร	หลักสูตร ภาษาอังกฤษ เวียดนาม	หลักสูตร ภาษาอังกฤษ KIPP School สหรัฐอเมริกา
1.หลักเกณฑ์ และ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ของเป็นไปตาม หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2544และตาม หลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551	1.หลักเกณฑ์ และ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นไปตาม หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และตามหลักสูตร แกนกลาง พุทธศักราช 2551	1.หลักเกณฑ์ และ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นไปตามหลักสูตร การศึกษาภาษาของ กลุ่มสหภาพยุโรป ปี 2006	1.หลักเกณฑ์ และ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นไปตามหลักสูตร ของกลุ่มองค์กรทาง การศึกษา สหรัฐอเมริกา ปี1994
2. การจัดการเรียนรู้ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น/ตอนปลาย	2. การจัดการ เรียนรู้ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น	2. การจัดการเรียนรู้ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น-ตอนปลาย	2. การจัดการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นตอนปลาย
3. การจัดการเรียนรู้ - EP แบบจัดการเรียนรู้ ทุกรายวิชาเป็น ภาษาอังกฤษ - Mini EP แบบจัดการ เรียนรู้ เฉพาะ 5 กลุ่ม สาระเป็น ภาษาอังกฤษ	3. การจัดการ เรียนรู้ - Mini EP แบบ จัดการเรียนรู้ เฉพาะ 5 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ เป็นภาษาอังกฤษ	3. การจัดการเรียนรู้ - EP แบบจัดการ เรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ เป็นภาษาอังกฤษ	3. การจัดการเรียนรู้ - EP แบบจัดการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นภาษาอังกฤษควบคู่ กับการจัดการเรียนรู้ ของภาษาแม่ของ ตนเอง เช่น แอฟริกา สเปน เป็นต้น

ตาราง 7 (ต่อ)

หลักสูตร ภาษาอังกฤษ กระทรวงศึกษาธิการ	หลักสูตร ภาษาอังกฤษ กรุงเทพมหานคร	หลักสูตร ภาษาอังกฤษ เวียнна	หลักสูตรภาษาอังกฤษ KIPP School สหรัฐอเมริกา
4. การรับผู้เรียน รับผู้เรียนทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ไม่ จำกัดสังกัดการศึกษา ไม่เกิน 30 คน/ห้อง	4. การรับผู้เรียน รับเฉพาะผู้เรียนทั้ง ชาวไทย จำกัด สังกัดเกิน 30 คน/ห้อง ผู้อำนวยการ สถานศึกษา พิจารณา	4. การรับผู้เรียน รับผู้เรียนชาว ออสเตรเลียและ ต่างชาติ ไม่จำกัด สังกัดการศึกษา ไม่เกิน 25 คน/ห้อง	4. การรับผู้เรียน ผู้เรียนจากชุมชนด้อย โอกาสและผู้อพยพ 25-30 คน/ห้อง
5. การเก็บค่าเล่าเรียน มีการจัดเก็บค่าเล่า เรียนเพิ่มเติมและการ จัดตั้งกองทุน	5. การเก็บค่าเล่า เรียน ไม่มีการจัดเก็บค่า เล่าเรียนและการ จัดตั้งกองทุน	5. การเก็บค่าเล่า เรียนไม่มีการจัดเก็บ ค่าเล่าเรียนและการ จัดตั้งกองทุน	5. มีการจัดเก็บค่าเล่า เรียนโดยการบริหารจาก การจัดตั้งกองทุน
6. สื่อการเรียนรู้ สิ่งพิมพ์ สถานศึกษาสามารถ จัดทำหนังสือเรียนเอง	6. สื่อการเรียนรู้ สิ่งพิมพ์ สถานศึกษาไม่ สามารถจัดทำ หนังสือเรียนเอง	6. สื่อการเรียนรู้ สิ่งพิมพ์ สถานศึกษา สามารถจัดทำ หนังสือเรียนเอง	6. สื่อการเรียนรู้สิ่งพิมพ์ สถานศึกษาสามารถ จัดทำหนังสือเรียนเอง
7. สื่อการเรียนรู้สิ่งพิมพ์ สถานศึกษาสามารถ จัดทำหนังสือเรียนเอง	7. สื่อการเรียนรู้ สิ่งพิมพ์ สถานศึกษาไม่ สามารถจัดทำ หนังสือเรียนเอง	7. สื่อการเรียนรู้ สิ่งพิมพ์ สถานศึกษา สามารถจัดทำ หนังสือเรียนเอง	7. สื่อการเรียนรู้สิ่งพิมพ์ สถานศึกษาสามารถ จัดทำหนังสือเรียนเอง

ตาราง 7 (ต่อ)

หลักสูตร ภาษาอังกฤษ กระทรวงศึกษาธิการ	หลักสูตร ภาษาอังกฤษ กรุงเทพมหานคร	หลักสูตร ภาษาอังกฤษ เวียenna	หลักสูตรภาษาอังกฤษ KIPP School สหรัฐอเมริกา
8 การวัดและ ประเมินผล ใช้กรอบความสามารถ ด้านภาษาอังกฤษของ สหภาพยุโรป CEFR	8 การวัดและ ประเมินผล ใช้กรอบ ความสามารถด้าน ภาษาอังกฤษของ สหภาพยุโรป CEFR	8 การวัดและ ประเมินผล ใช้กรอบ ความสามารถด้าน ภาษาอังกฤษของ สหภาพยุโรป CEFR	8 การวัดและ ประเมินผล ใช้กรอบความสามารถ ด้านภาษาอังกฤษของ ประเทศสหรัฐอเมริกา (TOEFL)

ตอนที่ 2 ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มผู้ที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่ ในการสนองตอบนโยบายของหลักสูตรภาษาอังกฤษสังกัดกรุงเทพมหานคร และผู้ปฏิบัติงานการสอน (ครูผู้สอนชาวไทย) จำนวน 10 ท่านที่อยู่ในหลักสูตรของภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีประสบการณ์ 2-5 ปีขึ้นไป มาทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อให้ได้ข้อมูลหลักสูตรภาษาอังกฤษในปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้ทำการใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มผู้ปฏิบัติงานการสอน (ครูผู้สอนชาวไทย) 10 ท่านที่อยู่ในหลักสูตรของภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีประสบการณ์ 2-5 ปีขึ้นไป มาทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค เพื่อให้ได้ข้อมูลหลักสูตรภาษาอังกฤษในปัจจุบันในส่วนของข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษหลักสูตรโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบันมี ดังนี้

1. ผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้ข้อมูลในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน ซึ่งสรุปได้ว่า หลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรมีการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ปรับปรุงปี พ.ศ. 2560) โดยทุกโรงเรียนกำหนดสาระการเรียนรู้ทุกสาระ ใน

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา ควรแบ่งออกเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่เสริมสร้างการเรียนรู้ที่จำเป็นคิดเป็นร้อยละ 90 สำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคน การจัดหลักสูตรภาษาอังกฤษ (English Program) ภายใต้หลักสูตรสถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่าโรงเรียนมีการจัดการหลักสูตรภาษาอังกฤษในลักษณะ (Mini-English Program) โดยจัดหลักสูตรภาพรวมในรายวิชาหลักพื้นฐาน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา/พลศึกษาและศิลปะมีเพียงรายวิชาภาษาอังกฤษในสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ที่หลักสูตรภาษาไทยและหลักสูตรภาษาอังกฤษมีการจัดการเรียนรู้เหมือนกัน คือจัดการเรียนรู้ 5 ชั่วโมง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 80

2. ด้านองค์ประกอบหลักสูตรภาษาอังกฤษปัจจุบัน

ผลการสนทนากลุ่มพบว่า ปัจจุบันโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการจัดการหลักสูตรภาษาอังกฤษในลักษณะ (Mini-English Program) ซึ่งมี 3 องค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร องค์ประกอบด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรและ องค์ประกอบด้านการนำหลักสูตรไปใช้

2.1 ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบันนั้น มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะ มีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ และวัฒนธรรม การใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ได้ การแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อทุกขั้นตอนของกระบวนการออกแบบการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ เพราะเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับเลือกเนื้อหาวิชา จัดลำดับหัวข้อ กำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้ เป็นแนวสำหรับการเลือกสื่อและกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนั้นยังให้มาตรฐานสำหรับวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เป็นแนวสำหรับการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพ คิดเป็นร้อยละ 80

2.2 ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีการเลือกเนื้อหาสาระ และประสบการณ์โดยครูผู้สอนชาวไทยดำเนินการร่วมกับครูต่างชาติ จากนั้นจึงทำการในการเลือกเนื้อหา และประสบการณ์ การเรียงลำดับเนื้อหาสาระ พร้อมทั้งการกำหนดเวลาเรียนที่

เหมาะสมประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ เน้นผู้เรียนในการสื่อสารภาษาอังกฤษในการฟัง พูด อ่าน และเขียน จากการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร โดยผู้เรียนสามารถแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ และสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสมกับภาษาและวัฒนธรรม และผู้เรียนสามารถนำไปใช้จริงได้อย่างเหมาะสม เนื้อหาสาระที่เรียนรู้อาจเน้นการบูรณาการภาษาอังกฤษกับความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการใช้ทักษะพื้นฐานทางภาษา แสวงหา ความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียนได้มากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษกับ ความสัมพันธ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและโลก รวมถึงใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ต่างๆ ทั้ง ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อเสริมต่อการเรียนรู้ในสังคมของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 คิดเป็นร้อยละ 70

2.3 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน นั้น พบว่า สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร กำหนดเกี่ยวกับองค์ประกอบการนำไปใช้และทิศทาง ในการใช้เป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษของสถานศึกษาเท่านั้น จากนั้น สถานศึกษาจะต้องนำหลักสูตรดังกล่าว ไปพัฒนาให้เป็นหลักสูตรของสถานศึกษาขึ้นเอง โดย เพิ่มเติมและบูรณาการเนื้อหา สาระการเรียนรู้ ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็น มาดำเนินการตาม ขั้นตอน โดยกำหนดนโยบายและจุดเน้นในการจัดทำหลักสูตร เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนด้าน ภาษาอังกฤษ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด รวมทั้งสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการ ด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียน สอบถามความต้องการจำเป็นของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น นำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย จุดเน้นในการจัดการเรียนรู้หลักสูตร ภาษาอังกฤษของสถานศึกษา แล้วสถานศึกษาจึงใช้เป็นหลักการในการกำหนดสัดส่วนเวลาและ เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นแนวทางใน การจัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นแนวทางในการกำหนดผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังรายปี/รายภาค และสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค จัดทำได้โดยการนำมาตรฐาน การเรียนรู้ช่วงชั้นมาวิเคราะห์และเขียนเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาค คิดเป็นร้อยละ 80

3. โครงสร้างหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน ผลการสนทนากลุ่มพบว่า โครงสร้างของหลักสูตรภาษาอังกฤษ นำมาจากโครงสร้าง การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาอังกฤษในทุกระดับชั้นของ สำนักงานการศึกษา โดยเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับ ปรับปรุง พ.ศ. 2560) แบ่งตามหัวข้อคือ หน่วยการเรียนรู้ จำนวนหน่วยการเรียนรู้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้

ตัวชี้วัด จำนวนชั่วโมงและเกณฑ์การให้คะแนน ซึ่งทำการวัดและประเมินผลจากแบบทดสอบของสถานศึกษา และจากแบบทดสอบมาตรฐานของสำนักงานการศึกษา โดยในระดับชั้นประถมศึกษาจัดการเรียนรู้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษา 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา/พลศึกษา และศิลปะ เป็น 200 ชั่วโมงต่อปี และให้มีการลงบันทึกเวลาเรียนในแบบประเมินการแสดงผลการเรียนรู้ (ปพ.1) ตามกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ส่วนการกำหนดโครงสร้างรายวิชา จัดทำได้โดยนำข้อมูลที่ได้จากการกำหนดนโยบายจุดเน้นการจัดทำหลักสูตรมาจัดสรรเวลา โดยกำหนดรายวิชาและจำนวนชั่วโมงและ/หรือจำนวนหน่วยกิตของสาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติมตามความเหมาะสม จากนั้นจึงจัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาค และสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาคเรียน มาจัดทำเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยในการจัดทำจะมีการกำหนดชื่อรายวิชา ระดับชั้นปี จำนวนชั่วโมงหรือหน่วยกิต การเขียนคำอธิบายรายวิชาจะพิจารณาจากคำสำคัญ หรือประเด็นที่ต้องทำให้ผู้เรียนศึกษา แล้วจึงเขียนเป้าหมายและภาพรวมรายปี/รายภาค ของความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาที่ผู้เรียนจะปฏิบัติได้หลังจากเรียนครบตามเนื้อหาสาระในหลักสูตร ส่วนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดทำโดยนำคำอธิบายวิชา มาวางแผนจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งการจัดทำหน่วยการเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อต่างๆ ทั้งในแนวกว้างและแนวลึกและจะตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ให้น่าสนใจ หน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีลักษณะเป็นเรื่องหลัก (Themes) หรือหัวเรื่อง (Topic) หรือหัวเรื่องย่อย (Sub-topic) โดยอาศัยหัวข้อเรื่องที่กำหนดไว้ในคุณภาพผู้เรียน ครูผู้สอนสามารถเลือกสาระการเรียนรู้หลักจากที่สภายุโรปได้ศึกษาวิจัยไว้ว่า ผู้เรียนภาษาต่างประเทศในระดับสื่อสารได้ ควรเรียนสาระการเรียนรู้หลัก (Themes) ที่เป็นพื้นฐาน ทั้งนี้ ครูผู้สอนสามารถเลือกสาระเรื่องหลักให้เหมาะสมกับความสนใจและวัยของผู้เรียนตลอดจนความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และในสถานศึกษาเดียวกันอาจใช้สาระหลักเดียวกันหมดในทุกชั้นปี แต่ตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ให้แตกต่างกัน ให้เหมาะสมกับระดับวุฒิภาวะและความสนใจของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 80

4. เนื้อหาสาระการเรียนรู้หลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่า ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มีการกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาอังกฤษ โดยกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ได้แก่ คำสั่ง คำขอร้อง ภาษาท่าทาง

และประโยชน์ต่างๆ ในสถานการณ์ใกล้ตัว มาจัดทำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี จากการจัดสาระการเรียนรู้รายปี มากำหนดโครงสร้างรายวิชา จัดทำได้โดยนำข้อมูลที่ได้จากการกำหนดนโยบาย จุดเน้นการจัดทำหลักสูตรภาษาอังกฤษมาจัดสรรเวลา โดยกำหนดรายวิชาและจำนวนชั่วโมงและ/หรือจำนวนหน่วยของสาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมที่โรงเรียนจัดทำเพิ่มเติมตามความเหมาะสม จัดเป็นมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาพิจารณาว่าสำคัญ และต้องการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษา มีความเข้มข้นมากขึ้น โดยผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารได้จริง ซึ่งเนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่โรงเรียนบริหารจัดการ ต้องรองรับมาตรฐานตามกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร โรงเรียนไม่สามารถที่จะจัดการเรียนรู้ได้เอง ต้องกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่อิงกับมาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ใช้กรอบหลักสูตรแกนกลางมาใช้เป็นเนื้อหาหลักในการจัดการเรียนรู้ ต่างกันเฉพาะบริบทในแต่ละโรงเรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งขนาดของโรงเรียน และการบริหารและจัดการของโรงเรียนในสังกัด จึงมีประเด็นปัญหาว่า โรงเรียนไม่สามารถคัดเลือกกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เพิ่มเติมหรือลดทอนให้เหมาะกับผู้เรียนได้เอง เพราะปัจจุบันโรงเรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษต้องการใช้เนื้อหาสาระการเรียนรู้ ส่วนหนึ่งที่พัฒนาขึ้นเองให้เหมาะสมกับจำนวนครูผู้สอน จำนวนผู้เรียนเพราะแต่ละโรงเรียนมีจำนวนบุคลากรและห้องเรียนในแต่ละระดับชั้นต่างกัน หรือการเลือกใช้หนังสือเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในหลักสูตร ก็ไม่สามารถดำเนินการได้เอง ต้องรอแบบเรียนจากทางสำนักงานศึกษาเท่านั้นซึ่งบางครั้งมีความล่าช้า หรือเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาระหว่างผู้เรียนในหลักสูตรภาษาไทยกับหลักสูตรภาษาอังกฤษมีเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่ต่างกัน รวมถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่ต่างกัน ดังนั้นเมื่อนำผลคะแนนจากการวัดและประเมินปลายปีมาเทียบกับผู้เรียนทั้งหมด มีผลไม่แตกต่างกันทั้งสองหลักสูตร จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าหลักสูตรภาษาอังกฤษของสังกัดกรุงเทพมหานครกำหนดกรอบเนื้อหาสาระไว้กว้างๆ เพื่อให้สถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาเพียงเท่านั้นคิดเป็นร้อยละ 90

นอกจากนี้สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การวัดประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย การประเมินด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะและการปฏิบัติ (Practice) และด้านเจตคติหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) ซึ่งการประเมินด้านความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยเฉพาะด้านความรู้ทางภาษาอังกฤษ เครื่องมือในการวัดและประเมินผลจะใช้แบบทดสอบในการวัดและประเมินผล ในขณะที่การประเมิน

ด้านทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ สามารถวัดและประเมินผลจากภาระงานหรือชิ้นงานมาประกอบกับเกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) มาประเมิน ส่วนด้านเจตคติจะใช้การประเมินตามสภาพจริงซึ่งบางครั้งเนื่องจากโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีกิจกรรมเป็นจำนวนมากจึงไม่สามารถดำเนินการได้ตามที่กำหนดไว้ ส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติตามเป้าหมายของหลักสูตรภาษาอังกฤษหรือผลการเรียนที่คาดหวัง ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาทักษะทางความคิดทางภาษาอังกฤษและไม่สามารถทำตามองค์ประกอบสำคัญของหน่วยการเรียนรู้ (Unit Plan) ได้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังคิดเป็นร้อยละ 70

5. การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คำนึงถึงการจัดทำหน่วยการเรียนรู้เป็นสำคัญ ซึ่งจัดทำโดยครูผู้สอน (ประจำการ) ซึ่งเป็นข้าราชการครูในสังกัดกรุงเทพมหานครจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูชาวต่างชาติโดยนำคำอธิบายวิชาที่วิเคราะห์ในหลักสูตร มาวางแผนจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ซึ่งการจัดทำหน่วยการเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อต่างๆ ทั้งในแนวกว้างและแนวลึก และจะตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ให้น่าสนใจหน่วยการเรียนรู้อาจจะมีลักษณะเป็นสาระการเรียนรู้หลัก (Themes) หรือหัวข้อ (Topic) หรือหัวเรื่องย่อย (Sub-topic) โดยอาศัยหัวข้อเรื่องที่กำหนดไว้ในคุณภาพผู้เรียน ครูผู้สอนสามารถเลือกแก่นสาระ/เรื่องหลักว่า ผู้เรียนภาษาต่างประเทศในระดับสื่อสารได้ ควรเรียนแก่นสาระ/เรื่องหลัก ของหลักสูตรภาษาอังกฤษแบบ MEP (Mini English Program) จะมีการจัดการเรียนรู้เหมือนกับหลักสูตร EP (English Program) แต่ความแตกต่างของหลักสูตร MEP (Mini English Program) จะมีการจัดการเรียนรู้ในแต่ละวิชาที่เป็นภาษาอังกฤษไม่ถึงร้อยละ 50 ของการเรียนตลอดหลักสูตร นั้นหมายความว่า จะมีบางรายวิชานอกเหนือจาก ภาษาไทยและสังคมศึกษา ที่ไม่ได้เรียนเป็นภาษาอังกฤษ หรือ จัดการเรียนรู้เฉพาะ 5 รายวิชาเป็นภาษาอังกฤษคือ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะและ สุขศึกษา/พลศึกษา 8-15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (Lesson Plan) ใช้จัดหลักสูตรสถานศึกษา จัดหน่วยการเรียนรู้เขียนแผนจัดการเรียนรู้อัตและประเมินผล จัดทำได้โดยการนำหน่วยการเรียนรู้มาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้เฉพาะหน่วยที่สะท้อนให้เห็นถึงเนื้อหากิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษทั้ง การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมทั้งกระบวนการคิด คุณธรรม จริยธรรม และเทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค ที่กำหนดไว้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ควรมีการกำหนดรายละเอียดของมาตรฐานตัวชี้วัด เนื้อหาสาระการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และบันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ แต่ละโรงเรียนมีการกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษไว้ 5 ด้านเพื่อเป็นจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียน เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ดังนี้ 1. ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ 2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 60 และการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดปีการศึกษา ซึ่งหลักสูตรภาษาอังกฤษของกรุงเทพมหานครได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการดังนี้ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 80 โดยคำนึงถึงคุณภาพของผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่กำหนดขึ้นโดยพิจารณาจากสภาพของสังคม และการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งทำให้มีความจำเป็นต่องาน และปลูกฝังลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทุกคนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวมทั้งด้านสติปัญญา และคุณธรรม อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงสงบสุขในสังคม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2560) เป็นสำคัญ

6. ผู้เรียนหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่า ผู้เรียนที่ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เกิดทักษะสำคัญ ดังนี้

1. ด้านความรู้ ความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียนโดยผู้เรียนมีความรู้ และสามารถในการสื่อสารได้ ซึ่งเป็นความสามารถในการรับและส่งสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สามารถใช้วัฒนธรรมทั้งของประเทศไทยและต่างชาติผ่านทางการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตัวผู้เรียนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองด้วยภาษาอังกฤษเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นภาษาอังกฤษด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช่วิธีการสื่อสารภาษาอังกฤษ ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคมนอกจากนั้นผู้เรียนมีความสามารถในการคิด การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสมผ่านการจัดการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ

ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาผ่านการเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลกปัจจุบัน แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นภาษาอังกฤษ และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อมคิดเป็นร้อยละ 90

2. ด้านทักษะของผู้เรียน โดยผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ซึ่งเป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ผ่านการเรียนรู้ทางภาษาอังกฤษไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษผ่านเทคโนโลยี มีความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรมคิดเป็นร้อยละ 80

3. ด้านเจตคติของผู้เรียนทัศนคติ เป็นสาเหตุของความล้มเหลวหรือล้มเหลวในการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งผลสำคัญต่อความพยายาม และความคาดหวังต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ ภายใต้หลักสูตรภาษาอังกฤษในอนาคต ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียน จึงสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการเรียน เช่น ผู้เรียนควรได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรียนรู้ด้วยความสนุกสนานจากการเรียนรู้ผ่านภาษาอังกฤษ มีความสุขกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองผ่านกิจกรรมกลุ่มและความร่วมมือกันของเพื่อนในชั้นเรียน ผ่านการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดปีการศึกษา ซึ่งครูผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงานเป็นกลุ่ม มีจิตสาธารณะ ควบคู่ไปกับคุณธรรมและจริยธรรม

นอกจากนั้นสังกัดกรุงเทพมหานคร มีนโยบายรับเฉพาะผู้เรียนผู้เรียนชาวไทยจากสังกัดกรุงเทพมหานคร เน้นอัตราส่วนจากระดับชั้นปฐมวัยในสังกัดร้อยละ 80 จากจำนวนทั้งหมด ส่วนผู้เรียนนอกสังกัดรับร้อยละ 20 การรับผู้เรียนจำกัดไว้ไม่เกิน 30 คน/ห้อง แต่ในการปฏิบัติจริงจำนวน ขึ้นอยู่กับผู้อำนวยการสถานศึกษาพิจารณา ซึ่งครูทั้งหมดจำนวน 10 โรงเรียน รับเกิน

จำนวน ตั้งแต่ 35 คน และ มากกว่า 40 คนขึ้นไป ซึ่งไม่มีการจัดเก็บค่าเล่าเรียนเพิ่มเติม แต่ยังมีข้อจำกัดบางประการในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน เช่นการใช้หนังสือเรียนที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่เป็นไปตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ หรือหนังสือเรียนบางเล่มซึ่งไม่ได้ใช้ จนเป็นภาระให้ผู้ปกครองต้องทำการสอนเพิ่มเติมที่บ้านหลังจากผู้เรียนเลิกเรียนแล้ว ส่งผลให้ผู้เรียนมีความแตกต่างกันมาก ในการเรียนรู้ในบทเรียนภาษาอังกฤษและภาษาไทย โดยสามารถแบ่งเป็นกลุ่มผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ดีกับผู้เรียนที่ไม่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ คือไม่สามารถเข้าใจภาษาอังกฤษที่ครูต่างชาติทำการจัดการเรียนรู้ได้เลย ทำให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปได้ล่าช้าและติดขัด ปัญหาที่พบอีกประการคือ ขาดการแบ่งกลุ่มผู้เรียนในกลุ่มที่เหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งทางสถานศึกษาแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้พิเศษหลังเลิกเรียน หรือวันหยุดราชการ(วันเสาร์-อาทิตย์)ให้ผู้เรียนกลุ่มนี้ (มีค่าใช้จ่าย) แต่ผลการเรียนรู้ไม่ได้ขึ้นคิดเป็นร้อยละ 90

7. ครูผู้สอนในหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่า ครูผู้สอนในหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีลักษณะใน 3 ด้านคือ 1. ด้านความรู้ 2. ด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและ 3. ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 80 มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านความรู้ ครูผู้สอนในหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน ต้องทำหน้าที่ได้หลายบทบาทในขณะเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้อำนวยการ ความสะดวก (Facilitator) ผู้จัดการ (Manager) แต่ครูผู้สอนส่วนมากขาดการพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะความรู้และทักษะทางภาษาอังกฤษที่ได้มาตรฐานเป็นไปตามหลักสูตรภาษาอังกฤษ (Content Knowledge) ซึ่งเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอน ครูผู้สอนควรมีการพัฒนาความสามารถและทักษะในวิชาที่ตนสอนในหลักสูตรภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี ตลอดจนขาดข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดการเรียนรู้ ส่งผลทำให้เกิดการไม่ยอมรับในด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐาน ขาดการยกย่องและศรัทธาจากผู้เรียน ครูผู้สอนในสังกัดส่วนมากขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษที่ตนเองรับผิดชอบ ซึ่งมีความสำคัญเพราะเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายหลักการเนื้อหาหลักสูตรในการนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ขาดความรู้เกี่ยวกับบริบทของการศึกษา (Knowledge of Educational Contexts) ซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลวัตรของกลุ่มในชั้นเรียนไปจนถึงการบริหารการเงินและลักษณะของชุมชน รวมถึงการขาดความรู้เกี่ยวกับความมุ่งหมายของการศึกษา (Knowledge of Educational Aims) ภายใต้นักหลักสูตรภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นความรู้ที่

รวมถึงประวัติและปรัชญารากฐาน ซึ่งจะช่วยให้ครูวางเป้าหมายของตนเองในทัศนะที่กว้างและปัญหาสำคัญอีกประการที่พบคือ ครูคู่ชั้นชาวไทยซึ่งเป็นครูรุ่นเก่า มีเพียงทักษะภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ แต่ไม่สามารถจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมควบคู่กับครูคู่ชั้นชาวต่างชาติ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในหลักสูตรภาษาอังกฤษได้

2. ด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของครูผู้สอนชาวไทยมีเพียงบางส่วนที่สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ เพราะครูผู้สอนบางส่วนที่ไม่ได้เรียนรู้ในสาขาภาษาอังกฤษและไม่มีวุฒิการศึกษาทางการสอนภาษาอังกฤษโดยตรง จึงไม่สามารถออกแบบ การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยตนเอง (Self-Learning) ตลอดจนขาดการพัฒนาทักษะให้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ครอบคลุมทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน หรือเสริมด้วยคำศัพท์และไวยากรณ์ ผู้เรียนจึงขาดการฝึกทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษผ่านเหตุการณ์สถานการณ์จำลองเสมือนจริง ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ปัญหาดังกล่าวทำให้การพัฒนาผู้เรียนในการฝึกทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการพูดโต้ตอบ (Interactive) จากการผ่านระบบวิเคราะห์เสียง ทำให้ไม่ผู้เรียนสามารถฝึกการฟัง และการพูดได้อย่างไม่จำกัด เหมือนมีครูเจ้าของภาษาอยู่เคียงข้างกับตัวผู้เรียนตลอดเวลา นอกจากนั้นครูผู้สอนควรส่งเสริมความกระตือรือร้นใฝ่เรียนรู้ของผู้เรียน มีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่พเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือผู้เรียน มีการพัฒนาตนเองแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ด้านภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล แรงจูงใจรักการเรียนรู้ ขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรกำหนด ขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน (Knowledge of Learners) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจที่จะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ระดับการพัฒนาทางสติปัญญาของผู้เรียน แรงจูงใจในการเรียนรู้ มโนทัศน์เดิม มโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้อง ข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นในการเรียนรู้ใหม่ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งครูผู้สอนในหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครยังเสนอแนะว่าครูประจำชั้นเรียนที่ดูแลผู้เรียนประจำหลักสูตรภาษาอังกฤษ ควรไม่ใช่ครูประจำการที่เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในหลักสูตรปกติ ควรเป็นครูผู้สอนที่เพิ่มเติมมาทดแทนที่เป็นครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาทางการสอนภาษาอังกฤษโดยตรง เพื่อทำการจัด

การเรียนรู้ในด้านหลักสูตรภาษาอังกฤษเพียงเท่านั้นซึ่งจะทำให้ไม่กระทบกับอัตราในหลักสูตรภาษาอังกฤษ

8. ท่านคิดว่าสื่อการเรียนรู้หลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

ผลจากการสนทนากลุ่มด้านสื่อการเรียนรู้หลักสูตรภาษาอังกฤษพบว่า สังกัดกรุงเทพมหานคร สื่อการเรียนรู้หลักสูตรภาษาอังกฤษในส่วนของสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือทางสถานศึกษาไม่สามารถจัดทำหนังสือเรียนเองได้ สถานศึกษาไม่สามารถบังคับซื้อหนังสือเรียนได้ สถานศึกษาในสังกัดต้องรับหนังสือเรียนจาก สำนักการศึกษากรุงเทพมหานครเท่านั้นซึ่งสำนักการศึกษาจะส่งสื่อการเรียนรู้จำนวน 35 ชุด/ปี เท่านั้นหากสถานศึกษาใดมีจำนวนห้องเรียนหรือผู้เรียนเกินกว่านี้ ทางสถานศึกษาต้องทำการบริหารและจัดการเอง ผู้บริหารต้องบริหารและจัดการเองในการติดตามและจัดหาแบบฝึกและหนังสือเรียนเอง เพราะทางสำนักการศึกษามีความล่าช้าและไม่สามารถจัดการได้อย่างรวดเร็ว ผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่เป็นครูผู้สอนทุกคนเสนอแนะว่าควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย โดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลาย เช่น สื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการเติบโตของผู้เรียนในยุคปัจจุบันเป็นไปอย่างสอดคล้องกัน ทำให้ผู้เรียนในยุคนี้ ที่มีทักษะ/สมรรถนะในการเรียนรู้จากข้อมูลข่าวสารใช้เวลากับส่วนมากทั้งเล่นและเรียนรู้อยู่ในสื่อออนไลน์ สื่อการสอนต่างๆ หลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครไม่ได้อยู่ในรูปแบบของภาพ, เสียง (Audiobook), วิดีโอยูทิวบ์ (Youtube), คอมพิวเตอร์ (Games), หรือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เหมือนกันทุกโรงเรียน จึงทำให้ครูผู้สอนและผู้เรียนไม่สามารถสามารถออกแบบให้เกิดเป็นสื่อการเรียนรู้ได้แทบทุกช่องทาง และเพียงพอทั้งในและนอกสถานศึกษา รวมถึงการจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ และควรจัดให้มีห้องสมุดห้องปฏิบัติการทางภาษาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ภาษาอังกฤษคิดเป็นร้อยละ 60

นอกจากนี้ครูผู้สอนยังมีความคิดเห็นเห็นว่า หลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรเน้นการใช้สื่อออนไลน์จากโซเชียลมีเดีย ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) หรือมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนในสังคมปัจจุบันยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยสื่อการจัดการเรียนรู้แบบนี้เป็นแรงดึงดูดให้ผู้เรียนมีความสนใจด้วยตัวของตัวเองไปพร้อมๆ กับการเล่นหรือใช้การจัดกิจกรรมที่มีความท้าทายของการสร้างการเรียนรู้ที่ยั่งยืน คือ การสร้าง

ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง "ผู้เรียนกับผู้เรียน" หรือ "ผู้เรียนกับครูผู้สอน" ที่ทำให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เป็นมากกว่าการแค่ไปนั่งเรียนในจอคอมพิวเตอร์คิดเป็นร้อยละ 60

9. ท่านคิดว่าการวัดและประเมินผลหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่า การวัดและประเมินผลหลักสูตรภาษาอังกฤษของ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ประเมิน จากแบบวัดภาคปฏิบัติ (Performance Assessment) ประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรม (Behavior Observation) ประเมินจากแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ประเมินจากเกณฑ์ การให้คะแนน (Scoring Rubrics) ควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ และกำหนดให้สถานศึกษาประเมิน หลักสูตร โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน การจัดการเรียนรู้ด้วยการประเมินคุณภาพผู้เรียน โดยประเมินผู้เรียนทุกคนในปี ในมิติที่รอบด้าน ของทุกช่วงชั้นสามารถกำหนดให้มีการเทียบโอนประสบการณ์ และผลการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรใช้ การวัดและการประเมินความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากกรอบความสามารถ CEFR และทุก โรงเรียนผู้เรียนในหลักสูตรต้องทำการทดสอบข้อสอบกลางของทางสำนักงานการศึกษาควบคู่กับกับ ข้อสอบของหลักสูตรภาษาไทย ซึ่งสถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษในฐานะผู้รับผิดชอบจัด การศึกษาจะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษา ต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับ เขตการศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจ เกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยเฉพาะ ลักษณะของการวัดและประเมินผลมีลักษณะคิดเป็นร้อยละ 80 ดังนี้

1. ผู้ประเมินสามารถระบุถึงสิ่งที่มุ่งประเมินของหลักสูตรภาษาอังกฤษผล การเรียนรู้ที่ว่าการประเมินอะไร ประกอบด้วยคุณลักษณะ (Traits) ที่สำคัญอะไรบ้าง เพื่อที่จะ เลือกใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมให้ชัดเจน

2. ผู้ประเมินสามารถเลือกเครื่องมือ เลือกเทคนิคการวัดให้เหมาะสม รูปแบบ คำถามที่ใช้ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะ หรือสมรรถภาพของผู้เรียนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ โดยเครื่องมือที่ต้องให้ผลที่ถูกต้อง มีความเป็นปรนัยและสะดวกต่อการนำไปใช้

3. ผู้ประเมินสามารถใช้วิธีการวัดหลายอย่างประกอบกัน เนื่องจากเครื่องมือแต่ละชนิดมีข้อดี/ข้อเสียที่แตกต่างกัน ผู้ประเมินจึงเลือกใช้วิธีการวัดหลายอย่างให้ครอบคลุมผลสัมฤทธิ์และพัฒนาการด้านต่างๆ ของผู้เรียน และต้องทำการวัดหลายๆ ครั้ง

4. ผู้ประเมินสามารถควบคุมความคลาดเคลื่อนจากการวัดให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด การวัดคุณลักษณะใดก็ตามที่มีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น ผู้ประเมินควรศึกษาถึงแหล่งของความคลาดเคลื่อนและพยายามขจัดให้เหลือน้อยที่สุด

5. ผู้ประเมินสามารถใช้สารสนเทศจากการประเมินสำหรับการตัดสินใจ การประเมินเป็นกระบวนการของการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งที่ดีขึ้น การประเมินมิได้สิ้นสุดเมื่อทราบผลการประเมิน แต่การประเมินมีความสำคัญอยู่ที่การนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจที่ดีในการจัดการศึกษา และพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้

โดยเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษ ควรประกอบด้วย การประเมินด้านความรู้ทางภาษาอังกฤษ (Knowledge) ด้านทักษะและการปฏิบัติภายใต้หลักสูตรภาษาอังกฤษ (Practice) และด้านเจตคติหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ระบุไว้ในหลักสูตรภาษาอังกฤษ (Attitude) ซึ่งการประเมินตามหลักสูตรภาษาอังกฤษจะแบ่งตามลักษณะของรายวิชาด้วยเครื่องมือที่แตกต่างกันไปเช่น การประเมินด้านความรู้ (K) จะนิยมใช้แบบทดสอบในการประเมิน ในขณะที่การประเมินด้านทักษะ (P) จะใช้ภาระงานหรือชิ้นงานมาประกอบกับเกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) มาประเมิน ส่วนด้านเจตคติ (A) จะใช้การประเมินตามสภาพจริง

10. จุดแข็งของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่า จุดแข็งของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คือ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สนับสนุนงบประมาณตามความต้องการจำเป็นโดยไม่มีการเก็บค่าเล่าเรียนเพิ่มเติมในหลักสูตรคิดเป็นร้อยละ 100 ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษมีทักษะและความสามารถในการฝึกการสนทนาและใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันได้ดีกว่าหลักสูตรภาษาไทยคิดเป็นร้อยละ 80 มีอาคารและสถานที่และแหล่งเรียนรู้ที่พร้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 60 มีการจัดกิจกรรมและนวัตกรรมที่หลากหลายตรงตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และพัฒนาอย่างต่อเนื่องคิดเป็นร้อยละ 70 ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษสามารถสร้างชื่อเสียงของโรงเรียนให้ที่เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ได้รับรางวัลทางด้านความรู้ และทักษะทางด้านภาษาอังกฤษอย่างมากมายในการเข้าร่วมการแข่งขันทักษะทางภาษาอังกฤษคิดเป็นร้อยละ 80

11. ข้อควรปรับปรุงหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่า ข้อควรปรับปรุงหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ในสถานที่ตั้งโรงเรียนภายใต้หลักสูตรนี้ ย่อมมีความแตกต่างกัน เช่นเดียวกันกับการจัดระบบการจัดการเรียนรู้ ในพื้นที่ที่เป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในด้านของการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระวิชาและเวลาเรียน ซึ่งผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม อาจต้องทำพิธีกรรมทางวัฒนธรรมในช่วงวันศุกร์ทำให้มีการปรับชั่วโมงสอนวิชาสามัญคิดเป็นร้อยละ 80 นอกจากนี้ขนาดของโรงเรียนนับเป็นอุปสรรคในการพัฒนาอีกด้วย โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก และมีการเปิดหลักสูตรเป็นครั้งแรกพบว่า โรงเรียนมักขาดโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนทั้งในแง่การพัฒนาบุคลากร งบประมาณ และสวัสดิการต่างๆ จึงส่งผลให้ขาดแคลนครูผู้สอนภาษาอังกฤษในหลักสูตรภาษาไทย และทำให้ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาไทยมีพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำคิดเป็นร้อยละ 90 และการที่ครูผู้สอนลาออกหรือย้ายไปโรงเรียนอื่น ปัญหาคือเนื่องจากมาจากครูผู้สอนซึ่งนับว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อในการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษ เช่นกัน เช่น ครูมีคาบสอนมากเกินไป ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบงานอื่นในโรงเรียน ครูประจำชั้นในหลักสูตรภาษาอังกฤษไม่มีคุณวุฒิทางการสอนภาษาอังกฤษ และขาดความมั่นใจในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 80

จากข้อมูลข้างต้น สามารถเสนอแนะได้ว่าควรมีการปรับปรุงด้านการอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาอังกฤษให้ความรู้ในด้านองค์ประกอบของหลักสูตรเมื่อลงสู่ การปฏิบัติไปในทางเดียวกัน ควรมีการจัดสรรอัตรากำลังครูในหลักสูตรนี้เพิ่มเติมเมื่อสถานศึกษาเปิดหลักสูตร ควรมีการจัดเตรียมหนังสือและแบบฝึกหัดให้เพียงพอก่อนการเปิดทำการเรียนรู้ในแต่ละภาคเรียน ควรมีการคัดเลือกครูผู้สอนชาวต่างชาติที่มีความรู้ความสามารถและเป็นเจ้าของภาษาอย่างแท้จริง ควรจัดให้มีสื่อ และนวัตกรรมทางการศึกษา วัสดุ อุปกรณ์การเรียนรู้อย่างครบถ้วนและเพียงพอ ได้แก่ โปรแกรมสำเร็จรูปช่วยสอน สื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และสื่อในลักษณะสื่อ ICT ทางภาษาอังกฤษกับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 80

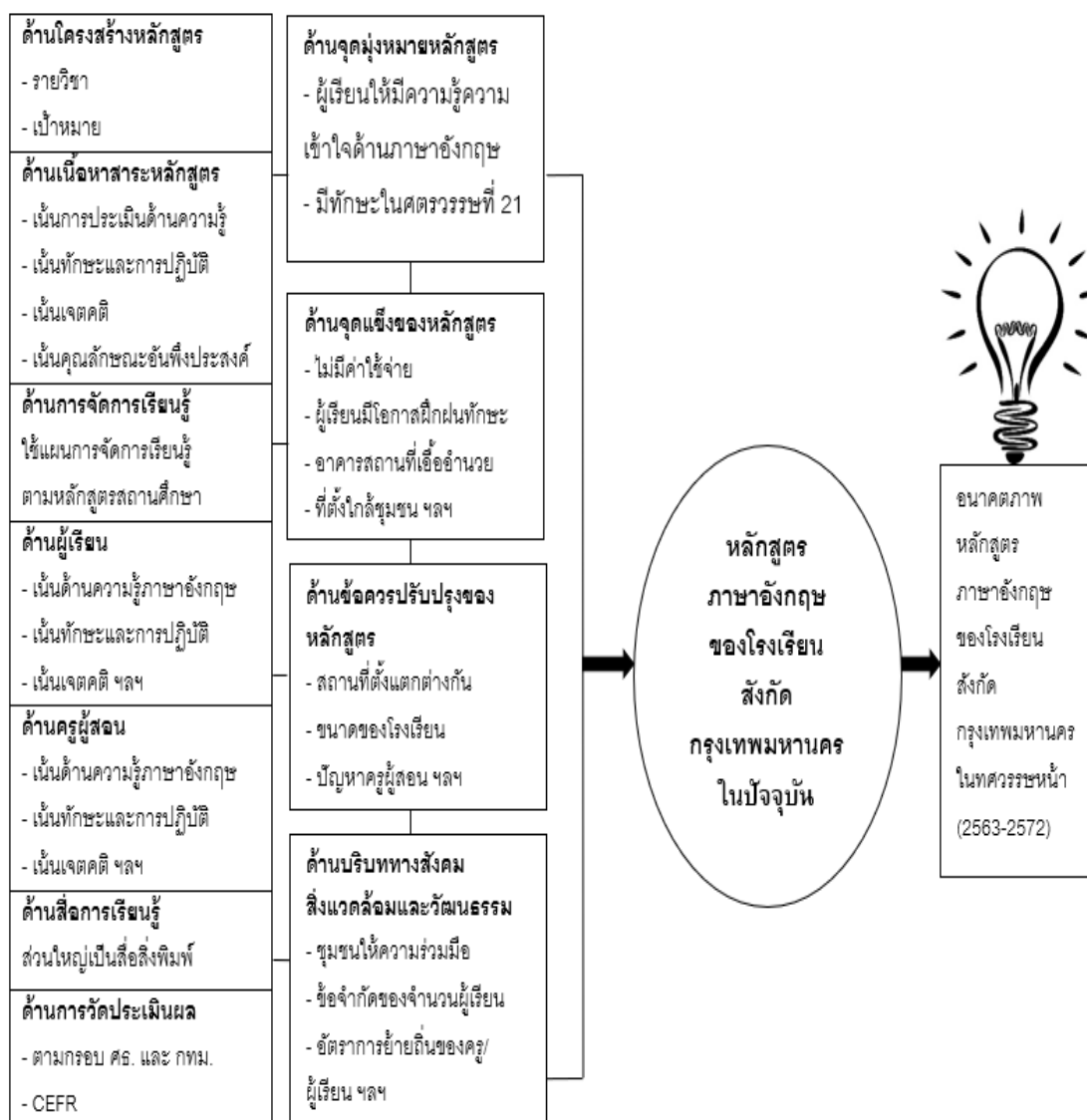
12. บริบททางสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของหลักสูตรภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่า บริบททางสังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของหลักสูตรภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในด้านโรงเรียนได้รับความร่วมมือจาก

ชุมชนเป็นอย่างดี ในการพัฒนาโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 80 เช่น การระดมทรัพยากรทางการศึกษา ทำให้โรงเรียนได้รับการพัฒนาและสนับสนุนในเรื่องการจัดการศึกษาเป็นอย่างดีแต่มีข้อจำกัดของโรงเรียน คือ การมีจำนวนนักเรียนภายใต้หลักสูตรภาษาอังกฤษที่มีพื้นฐานการเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ยากในการจัดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ความแตกต่างของสถานที่ตั้ง และขนาดของโรงเรียน ทำให้งบประมาณที่ได้รับรายหัวจากส่วนราชการต้นสังกัดน้อย คิดเป็นร้อยละ 80 ผู้ปกครองผู้เรียนส่วนมากของสังกัดกรุงเทพมหานคร มีพื้นฐานความรู้ด้านทักษะภาษาอังกฤษน้อยไม่สามารถดูแลผู้เรียนภายใต้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีอัตราการย้ายถิ่นและไปประกอบอาชีพขายแรงงานต่างถิ่น ผู้เรียนย้ายติดตามผู้ปกครองบ่อย ทำให้ผู้เรียนบางคนเป็นเด็กมีปัญหา เรียนไม่ต่อเนื่องอาศัยอยู่กับตายาย เป็นต้นคิดเป็นร้อยละ 80 ซึ่งจากการสรุปประเด็นผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) อนาคตหลักสูตร สรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

S	W	O	T
-ไม่มีค่าใช้จ่าย -ใช้สถานที่ของโรงเรียนที่มีอยู่กระจายตามชุมชน -ผู้เรียนสามารถเพิ่มได้หากผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติ -ผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษสามารถสร้างชื่อเสียงของโรงเรียนให้ที่เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป ฯลฯ	-สำนักการศึกษา กำหนดเองทั้งหมดทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อทางเทคโนโลยี -ขนาดของโรงเรียนมีความแตกต่างกัน -งบประมาณที่ได้รับรายหัวจากส่วนราชการต้นสังกัดน้อย -ครูผู้สอนลาออกหรือย้ายไปโรงเรียนอื่น ฯลฯ	-ให้โอกาสกับผู้มีรายได้น้อยถึงปานกลาง -ผู้เรียนสามารถมีสิทธิเข้าเรียนได้ร้อยละ 80 หากเป็นผู้เรียนตามต้นสังกัดเดิม -มีข้อสอบกลางของทางสำนักการศึกษา ควบคู่กับข้อสอบของหลักสูตรภาษาไทย ฯลฯ	-ไม่สามารถคัดเลือกผู้เรียนได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด -ไม่มีอัตรากำลังของครูผู้สอนเฉพาะหลักสูตร -ย้ายติดตามผู้ปกครองบ่อย ทำให้ผู้เรียนบางคนเป็นเด็กมีปัญหา เรียนไม่ต่อเนื่องอาศัยอยู่กับตายาย ฯลฯ

ภาพประกอบ 12 การวิเคราะห์ SWOT ของหลักสูตรภาษาอังกฤษของกรุงเทพมหานคร

ภาพประกอบ 13 การสรุปประเด็นผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) หลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

ตอนที่ 3 ศึกษาภาพอนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572)

2.1. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (EDFR รอบที่ 1) ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 29 ท่าน ขาด 1 ท่าน จากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท อำนาจหน้าที่ ในการกำหนดนโยบายหลักสูตรภาษาอังกฤษ ของสถานศึกษา เนื่องจากมีประสบการณ์ไม่ถึงตามกำหนด 2-5 ปีขึ้นไป ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 29 ท่าน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ดังนี้

2.1.1 ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) มุ่งเน้นผลิตผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจด้านภาษาอังกฤษทั้งทางด้านทฤษฎี และการปฏิบัติ
- 2) นำภาษาอังกฤษไปใช้ในการสื่อสารที่เหมาะสมเชิงวิชาการได้
- 3) นำทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 มาใช้ภายใต้รากฐานของคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต
- 4) สามารถดำเนินชีวิตท่ามกลางสังคมที่หลากหลาย
- 5) ใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร แสวงหาความรู้ พัฒนาตนเอง และนำไปสู่การประกอบอาชีพได้
- 6) นำภาษาอังกฤษไปใช้ในเชิงวิชาชีพ
- 7) มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ระดับความสามารถที่กำหนด

2.1.2 ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน
- 2) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษเน้นการนำไปใช้ได้จริง
- 3) เนื้อหาที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะของผู้เรียนในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามลำดับ
- 4) มีการบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน
- 5) เน้นการพัฒนาทักษะความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ นอกจากเรียน รายวิชาแกนซึ่งเป็นพื้นฐาน
- 6) ผู้เรียนจะได้ เรียนวิชาเฉพาะซึ่งประกอบด้วยกลุ่มทักษะภาษา ภาษาศาสตร์ วรรณคดี การแปล วิชาชีพ และสังคมและวัฒนธรรม
- 7) ควรมีรายวิชาเลือกที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนเพื่อสนองความสนใจหรือ ความถนัดของตนเอง

2.1.3 โครงสร้างของหลักสูตรของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ควรเป็นหลักสูตรที่ไม่เป็นเพียงการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้นแต่ ต้องเป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษในโรงเรียนด้วย
- 2) หลักสูตรแต่ละระดับต้องมีความสอดคล้องกัน

- 3) มีขอบข่ายเนื้อหาของโครงสร้างหลักสูตรที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกัน
- 4) การจัดเวลาเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่นตามบริบทของโรงเรียน
- 5) มีเวลาเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง

2.1.4 ด้านการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ควรปรับการจัดการเรียนรู้จากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสื่อสาร
- 2) บูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของรายวิชาต่างๆ ให้สอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ ในชีวิตประจำวัน

3) การจัดการเรียนรู้ต้องทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีและเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ

4) ครูต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนกล้าสื่อสารและไม่กลัวที่จะใช้ภาษาอังกฤษ

2.1.5 ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟังของหลักสูตรภาษาอังกฤษมีรายละเอียดดังนี้

1) ควรเน้นการฟังเป็นทักษะที่ต้องฝึก เช่นเดียวกับการพูด การอ่านและการเขียน

2) ครูผู้สอนควรสอนทักษะการฟังให้แก่ผู้เรียน อย่างสม่ำเสมอและเน้นการฟังอย่างหลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฟังเสียงของเจ้าของภาษาและสอนเสียงที่เป็นปัญหา

3) ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการฟังทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

4) ครูผู้สอนต้องอธิบายเหตุผลหรือวัตถุประสงค์ในการฟังให้แก่ผู้เรียน

5) การวัดไม่เน้นการทดสอบ แต่ควรประเมินความสามารถในการฟังของผู้เรียนในแง่ของการประสบความสำเร็จในการสื่อสารในการสอนทักษะการฟัง

6) ครูผู้สอนอาจฝึกการฟังโดยให้ผู้เรียนฟังคำ วลีประโยค หรือบทสนทนา ง่ายๆ สั้นๆ ในห้องปฏิบัติการทางภาษา

2.1.6 ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการพูดของหลักสูตรภาษาอังกฤษมีรายละเอียดดังนี้

1) ควรเน้นการพูดที่เป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด

2) การสอนทักษะการพูดในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องสถานการณ์จริง

3) ผู้เรียนต้องสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจวัตถุประสงค์ของตนเองที่จะพูด
 4) ครูผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางภาษาโดยใช้สถานการณ์ต่างๆ
 5) ครูผู้สอนต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้อันเอื้อต่อการเรียนรู้เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่ารูปแบบของการสอน

6) ครูผู้สอนต้องสอนจากสิ่งที่ย้ำไปสู่สิ่งที่ยาก
 7) เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจัดกิจกรรมและใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย

8) ครูผู้สอนให้กำลังใจโดยการชมเชย เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

2.1.7 ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดดังนี้

1) ควรให้ความสำคัญในการศึกษาทุกระดับ
 2) ครูผู้สอนต้องหากิจกรรมการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านโดยตระหนักถึงกลวิธีการเรียนรู้และจัดประสบการณ์ด้านการฝึกอย่างทักษะการอ่านอย่างเป็นระบบ

2.1.7.3 ครูผู้สอนต้องสร้างแรงจูงใจในการอ่านให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนควบคุม และกำกับตนเองใน ด้านการใช้กลวิธีการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในการสอนอ่าน

2.1.8 ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการเขียนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดดังนี้

1) ควรเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับข้อความที่ปรากฏตามตัวอักษร
 2) การจัดการเรียนรู้คำศัพท์ไวยากรณ์ที่ได้รับ การเรียบเรียงไว้อย่างถูกต้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนที่จะสื่อสารไปยังผู้อ่าน

3) ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ออกคำสั่ง อธิบายอ่านให้ฟังบอกให้จด เปลี่ยนมาเป็นชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียน

4) ครูผู้สอนอำนวยความสะดวก จัดกิจกรรมการเรียนให้แก่ผู้เรียนโดยใช้กิจกรรมหลายๆ แบบมาประกอบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ฟัง บอกให้จด เปลี่ยนมาเป็นชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียน

2.1.9 ด้านผู้เรียนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดดังนี้

1) มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพให้ผู้เรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย

- 2) ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตาม ความต้องการในสถานการณ์ต่างๆ
- 3) สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่สังคมโลกภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างกัน
- 4) ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลและเทคโนโลยีต่างๆ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร
- 5) ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ฟัง พูดอ่าน และเขียน เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพและมีเจตคติที่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษต่อไป

2.1.10 ด้านครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ครูผู้สอนต้องมีจำนวนเหมาะสมต่อจำนวนห้อง/จำนวนผู้เรียน
- 2) ครูผู้สอนมีความรู้และทักษะทางภาษาอังกฤษที่ดี คือความรู้ เนื้อหาสาระของวิชา
- 3) ครูผู้สอนควรมีความรู้ทุกด้านเกี่ยวกับภาษาอังกฤษที่สอน ได้แก่ องค์ประกอบของภาษา โครงสร้างไวยากรณ์ คำ ศัพท์ ภาษาศาสตร์และทักษะต่าง ๆ
- 4) ครูผู้สอนควรมีความรู้ครอบคลุมถึงการใช้ภาษาในบริบทต่าง ๆ
- 5) ครูผู้สอนควรมีความรู้ด้านภาษาศาสตร์วัฒนธรรม วรรณคดีของภาษาต่างประเทศนั้นๆ
- 6) ครูผู้สอนมีความรู้ในสาขาวิชาอื่นเพื่อช่วยให้มีความรู้กว้างขึ้น และเพิ่มเติมความรู้ทักษะทางภาษา
- 7) ครูผู้สอนมีความสามารถทางภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ระดับความสามารถที่กำหนด ครูผู้สอนมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาภาษาอังกฤษ
- 8) ครูผู้สอนจึงควรรู้หลักการและวิธีรวมทั้งกลยุทธ์สำหรับสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตร
- 9) ครูผู้สอนควรมีความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน เข้าใจผู้เรียนครอบคลุมไปถึงความต้องการของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความถนัด ความสนใจ ทศนคติแรงจูงใจในการเรียนรู้ ระดับความสามารถทางภาษา ความรู้และประสบการณ์เดิม รูปแบบการเรียนรู้รวมทั้งกลวิธีในการเรียน

10) ครูผู้สอนควรมีการเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม และสื่อการเรียน
ควรสอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักสูตรภาษาอังกฤษ

11) ครูผู้สอนพิจารณาโดยใช้ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนเพื่อตัดสินใจเลือกหรือ
ปรับรูปแบบการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.1.11 ด้านสื่อการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) สื่อการเรียนรู้ควรมีมาตรฐาน
- 2) สื่อการเรียนรู้ควรมีจำนวนเพียงพอมีความหลากหลาย ทันสมัย และ
ตอบสนองกับความต้องการ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียนรายบุคคล
- 3) สื่อการเรียนรู้ควรมีความทันสมัย
- 4) สื่อการเรียนรู้ควรตอบสนองกับความต้องการ ความสามารถ \และความ
ถนัดของผู้เรียนรายบุคคล
- 5) สื่อการเรียนรู้ควรเชื่อมโยงเนื้อหากับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 6) สื่อการเรียนรู้ควรเป็นสื่อจากเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลต่าง ๆ เช่น บล็อก ทวิต
เตอร์ เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน ยูทูบ

2.1.12 ด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) เป็นการวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ
- 2) ระดับชั้นเรียน/โรงเรียน มีการวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมทักษะการฟัง
พูด อ่าน เขียน ด้วยเครื่องมือการวัดผลที่มีประสิทธิภาพ
- 3) วัดความสามารถที่แท้จริงสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการใช้
ข้อมูลที่หลากหลาย
- 4) มีการเก็บข้อมูลในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง
- 5) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนนำไปพัฒนาและปรับปรุงตนเอง
- 6) นำกรอบการประเมินความสามารถที่เป็นมาตรฐานระดับสากลมาใช้ เช่น
กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (Common European Framework of
Reference for Languages : CEFR)

2.1.13 ด้านลักษณะเด่นของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) เป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ
มากกว่าความรู้ด้านไวยากรณ์

2) หลักสูตรต้องมีมาตรฐาน สามารถสร้างเสริมและพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้อย่างเท่าเทียมกัน ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและลดช่องว่างทางการศึกษา

3) ผู้เรียนทุกระดับได้มีโอกาสในการเข้าถึงการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ

2.1.14 ด้านบริบททางสังคมของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดดังนี้

1) เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะผู้เรียนที่ผู้ปกครองขาดความพร้อมในการสนับสนุน

2) หลักสูตรต้องเปิดโอกาสให้สังคมทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียน

3) หลักสูตรต้องก่อให้เกิดการความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน และชุมชน เพราะหลักสูตรภาษาอังกฤษมีบทบาทและเป็นตัวจักรสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยพัฒนาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

2.1.15 ด้านสิ่งแวดล้อมของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดดังนี้

1) โรงเรียนมีความพร้อมทางด้านกายภาพ

2) มีทรัพยากรเพียงพอ

3) มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาภาษาอังกฤษ

4) โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดีในการพัฒนาโรงเรียน

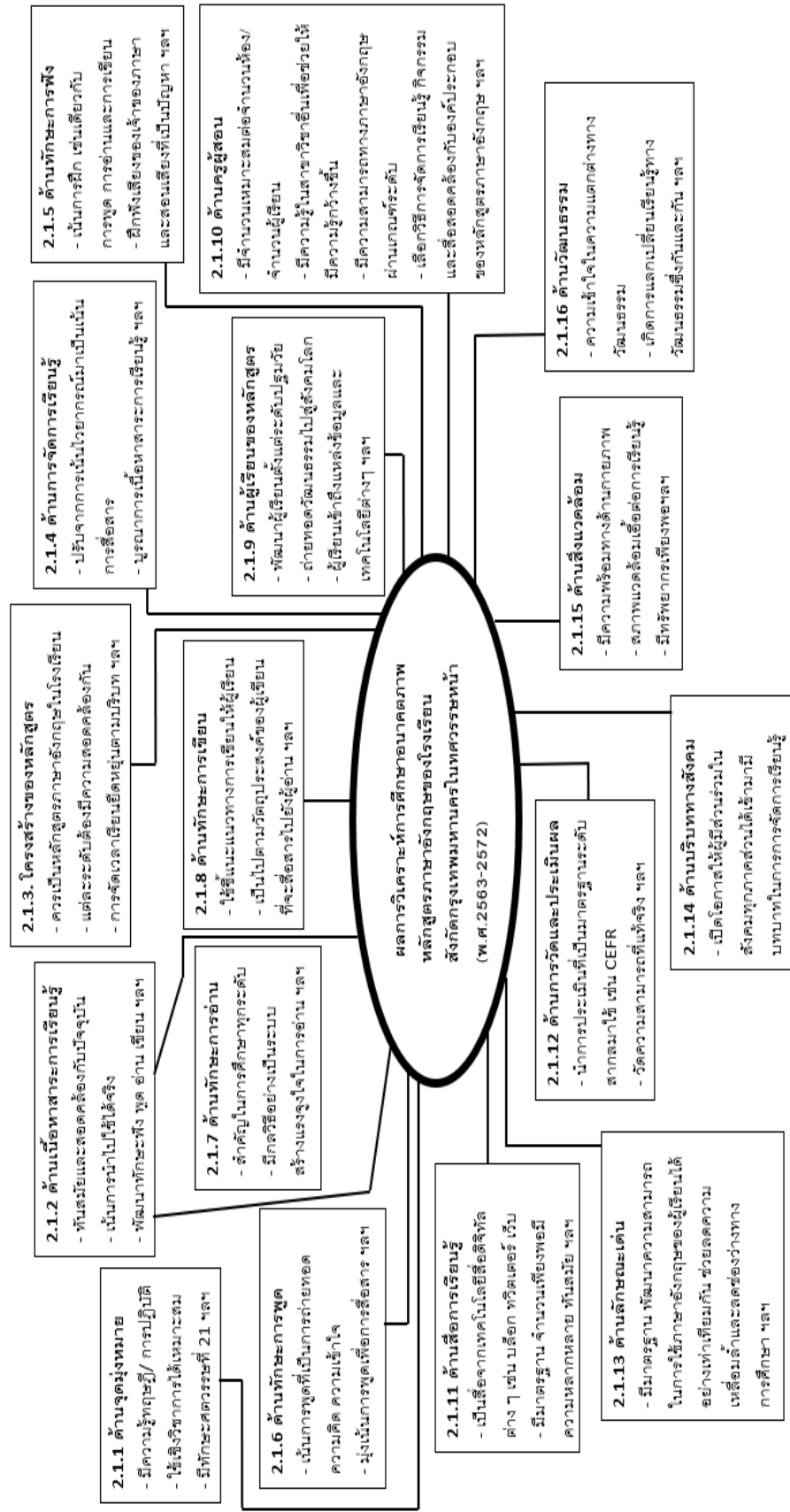
เช่น การระดมทรัพยากรทางการศึกษา

2.1.16 ด้านวัฒนธรรมของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดดังนี้

1) ควรก่อให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ช่วยให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติบนความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2) เป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

ผู้วิจัยสรุปผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิออกมาเป็นผลการวิเคราะห์การศึกษาอนาคต ภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2563-2572) ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 14 ผลการวิเคราะห์การศึกษานาครศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2563-2572)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) โดยวิจัยแบบอิตีเอฟอาร์ (EDFR รอบที่ 2)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 2 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นลักษณะการจัดอันดับของข้อคำถามแต่ละข้อใช้วิธีการหาค่ามัธยฐาน (Median/Mdn.) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range/IR) และนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 29 คน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ไว้ดังนี้ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาอังกฤษ 2) เนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษ 3) โครงสร้างของหลักสูตรของหลักสูตรภาษาอังกฤษ 4) ด้านการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ 5) ด้านผู้เรียนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ 6) ด้านครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ 7) ด้านสื่อการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ 8) ด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตรภาษาอังกฤษ 9) ลักษณะเด่นของหลักสูตรภาษาอังกฤษ 10) ด้านบริบททางสังคมของหลักสูตรภาษาอังกฤษ 11) ด้านสิ่งแวดล้อมของหลักสูตรภาษาอังกฤษ 12) ด้านวัฒนธรรมของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ได้ตามตารางดังนี้

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) โดยวิจัยแบบอิตีเอฟอาร์ (EDFR รอบที่ 2)

ข้อที่	หลักสูตรภาษาอังกฤษ	Mdn.	IR	แปลค่า (เห็นด้วย/สอดคล้อง)
1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
1.1	มุ่งเน้นผลิผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจด้านภาษาอังกฤษทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
1.2	นำภาษาอังกฤษไปใช้ในการสื่อสารที่เหมาะสมเชิงวิชาการได้อย่างถูกต้อง	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	หลักสูตรภาษาอังกฤษ	Mdn.	IR	แปลค่า (เห็นด้วย/สอดคล้อง)
1.3	นำทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 มาใช้ภายใต้รากฐานของคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
1.4	ดำเนินชีวิตท่ามกลางสังคมที่หลากหลาย	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
1.5	ใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร แสวงหาความรู้ พัฒนาตนเอง และนำไปสู่การประกอบอาชีพได้	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
1.6	นำภาษาอังกฤษไปใช้ในเชิงวิชาชีพได้	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
1.7	มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ระดับความสามารถที่กำหนด	5	05	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
2. เนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
2.1	ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
2.2	เน้นการนำไปใช้ได้จริง	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
2.3	เนื้อหาที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะของผู้เรียนในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามลำดับ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
2.4	มีการบูรณาการเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	หลักสูตรภาษาอังกฤษ	Mdn.	IR	แปลค่า (เห็นด้วย/สอดคล้อง)
2.5	เน้นการพัฒนาทักษะความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ นอกจากเรียนรายวิชาแกนซึ่งเป็นพื้นฐาน	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
2.6	ผู้เรียนจะได้เรียนวิชาเฉพาะซึ่งประกอบด้วยกลุ่มทักษะภาษา ภาษาศาสตร์ วรรณคดี การแปล วิชาชีพ และสังคมและวัฒนธรรม	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
2.7	ควรมีรายวิชาเลือกที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนเพื่อสนองความสนใจหรือความถนัดของตนเอง	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
3. โครงสร้างของหลักสูตรของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
3.1	ควรเป็นหลักสูตรที่ไม่เป็นเพียงการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ต้องเป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษในโรงเรียนด้วย	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
3.2	หลักสูตรแต่ละระดับต้องมีความสอดคล้องกัน	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
3.3	มีขอบข่ายเนื้อหาของโครงสร้างหลักสูตรที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกัน	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
3.4	การจัดเวลาเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่นตามบริบทของโรงเรียน	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
3.5	มีเวลาเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	หลักสูตรภาษาอังกฤษ	Mdn.	IR	แปลค่า (เห็นด้วย/สอดคล้อง)
4. ด้านการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
4.1	ควรปรับการจัดการเรียนรู้จากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสื่อสาร	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.2	บูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของรายวิชาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.3	การจัดการเรียนรู้ต้องทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีและเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.4	ครูต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนกล้าสื่อสารและไม่กลัวที่จะใช้ภาษาอังกฤษ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.5 การจัดการเรียนรู้ทักษะการฟังของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
4.5.1	ควรเน้นการฟังเป็นทักษะที่ต้องฝึก เช่นเดียวกับการพูด การอ่านและการเขียน	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.5.2	ครูผู้สอนควรสอนทักษะการฟังให้แก่ผู้เรียน อย่างสม่ำเสมอและเน้นการฟังอย่างหลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฟังเสียงของเจ้าของภาษาและสอนเสียงที่เป็นปัญหา	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.5.3	ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการฟังทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	หลักสูตรภาษาอังกฤษ	Mdn.	IR	แปลค่า (เห็นด้วย/สอดคล้อง)
4.5.4	ครูผู้สอนต้องอธิบายเหตุผลหรือ วัตถุประสงค์ในการฟังให้แก่ผู้เรียน	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.5.5	ผู้เรียนในแง่ของการประสบ ความสำเร็จในการสื่อสารในการ สอนทักษะการฟัง	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.5.6	ครูผู้สอนอาจฝึกการฟังโดยให้ผู้เรียน ฟังคำ วลีประโยค หรือบทสนทนา ง่ายๆ สั้นๆ ในห้องปฏิบัติการทาง ภาษา	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.6 ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการพูดของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
4.6.1	ควรเน้นการพูดที่เป็นการถ่ายทอด ความคิด ความเข้าใจและความรู้สึก ให้ผู้ฟังได้รับรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมาย ของผู้พูด	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.6.2	การสอนทักษะการพูดในปัจจุบันจึง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะการพูดเพื่อ การสื่อสารได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องสถานการณ์จริง	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.6.3	ผู้เรียนจะต้องสื่อความหมายให้ผู้ฟัง เข้าใจวัตถุประสงค์ของตนเองที่จะพูด	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	หลักสูตรภาษาอังกฤษ	Mdn.	IR	แปลค่า (เห็นด้วย/สอดคล้อง)
4.6.4	ครูผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางภาษาโดยใช้สถานการณ์ต่างๆ	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.6.5	ครูผู้สอนต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่ารูปแบบของการสอน	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.6.6	ครูผู้สอนต้องสอนจากสิ่งที่ย้ายไปสู่สิ่งที่ยาก	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.6.7	เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจัดกิจกรรมและใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.6.8	ครูผู้สอนให้กำลังใจโดยการชมเชยเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.7 การจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
4.7.1	ควรให้ความสำคัญในการศึกษาทุกระดับ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.7.2	ครูผู้สอนต้องหากวิธีการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยตระหนักถึงกลวิธีการเรียนรู้และจัดประสบการณ์ด้านการฝึกอย่างทักษะการอ่านอย่างเป็นระบบ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	หลักสูตรภาษาอังกฤษ	Mdn.	IR	แปลค่า (เห็นด้วย/สอดคล้อง)
4.7.3	ครูผู้สอนต้องสร้างแรงจูงใจในการอ่านให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนควบคุมและกำกับตนเองในด้านการใช้กลวิธีการเรียนให้แก่ผู้เรียนในการสอนอ่าน	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.8 การจัดการเรียนรู้ทักษะการเขียนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
4.8.1	ควรเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับข้อความที่ปรากฏตามตัวอักษร	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.8.2	การจัดการเรียนรู้คำศัพท์ไวยากรณ์ได้รับการเรียบเรียงไว้อย่างถูกต้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนที่จะสื่อสารไปยังผู้อ่าน	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.8.3	ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ออกคำสั่ง อธิบายอ่านให้ฟัง บอกให้จด เปลี่ยนมาเป็นชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียน	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
4.8.4	ครูผู้สอนอำนวยความสะดวก จัดกิจกรรมการเรียนให้แก่ผู้เรียนโดยใช้กิจกรรมหลายๆ แบบ มาประกอบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	หลักสูตรภาษาอังกฤษ	Mdn.	IR	แปลค่า (เห็นด้วย/สอดคล้อง)
5. ด้านผู้เรียนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
5.1	มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพให้ผู้เรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
5.2	ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตามความต้องการในสถานการณ์ต่างๆ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
5.3	สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่สังคมโลกภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างกัน	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
5.4	ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลและเทคโนโลยีต่างๆ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
5.5	ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพ และมีเจตคติที่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษต่อไป	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	หลักสูตรภาษาอังกฤษ	Mdn.	IR	แปลค่า (เห็นด้วย/สอดคล้อง)
6. ด้านครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
6.1	ครูผู้สอนต้องมีจำนวนเหมาะสมต่อจำนวนห้อง/จำนวนผู้เรียน	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
6.2	ครูผู้สอนมีความรู้และทักษะทางภาษาอังกฤษที่ดี คือความรู้เนื้อหาสาระของวิชา	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
6.3	ครูผู้สอนควรมีความรู้ทุกด้านเกี่ยวกับภาษาอังกฤษที่สอนได้แก่ องค์ประกอบของภาษา โครงสร้างไวยากรณ์ คำ ศัพท์ ภาษาศาสตร์และทักษะต่าง ๆ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
6.4	ครูผู้สอนควรมีความรู้ครอบคลุมถึงการใช้ภาษาในบริบทต่าง ๆ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
6.5	ครูผู้สอนควรมีความรู้ด้านภาษาศาสตร์วัฒนธรรม วรรณคดีของภาษาต่างประเทศนั้น ๆ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
6.6	ครูผู้สอนมีความรู้ในสาขาวิชาอื่น เพื่อช่วยให้มีความรู้กว้างขึ้นและเพิ่มเติมความรู้ทักษะทางภาษา	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
6.7	ครูผู้สอนมีความสามารถทางภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ระดับความสามารถที่กำหนด	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	หลักสูตรภาษาอังกฤษ	Mdn.	IR	แปลค่า (เห็นด้วย/สอดคล้อง)
6.8	ครูผู้สอนต้องเข้ารับการประเมินและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
6.9	ครูผู้สอนมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาภาษาอังกฤษ	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
6.10	ครูผู้สอนจึงควรรู้หลักการและวิธีรวมทั้งกลยุทธ์สำหรับสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตร	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
6.11	ครูผู้สอนควรมีความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนเข้าใจผู้เรียนครอบคลุมไปถึงความต้องการของผู้เรียนความแตกต่างระหว่างบุคคล ความถนัด ความสนใจทัศนคติแรงจูงใจในการเรียนรู้ ระดับความสามารถทางภาษา ความรู้และประสบการณ์เดิม รูปแบบการเรียนรวมทั้งกลวิธีในการเรียน	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
6.12	ครูผู้สอนควรมีการเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม และสื่อการเรียนควรสอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักสูตรภาษาอังกฤษ	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
6.13	ครูผู้สอนจึงพิจารณาโดยใช้ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนเพื่อตัดสินใจเลือกหรือปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	หลักสูตรภาษาอังกฤษ	Mdn.	IR	แปลค่า (เห็นด้วย/สอดคล้อง)
6.14	ครูผู้สอนควรมีความสามารถในการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับ ยืดหยุ่น และสามารถปรับกระบวนการเรียนรู้ตามบริบทของผู้เรียนได้	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
7. ด้านสื่อการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
7.1	สื่อการเรียนรู้ควรมีมาตรฐาน	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
7.2	สื่อการเรียนรู้ควรมีจำนวนเพียงพอ มีความหลากหลาย ทันสมัย และตอบสนองกับความต้องการ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียนรายบุคคล	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
7.3	สื่อการเรียนรู้ควรมีความทันสมัย	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
7.4	สื่อการเรียนรู้ควรตอบสนองกับความต้องการ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียนรายบุคคล	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
7.5	สื่อการเรียนรู้ควรเชื่อมโยงเนื้อหากับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
7.6	สื่อการเรียนรู้ควรเป็นสื่อจากเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลต่าง ๆ เช่น บล็อก ทวิตเตอร์ เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน ยูทูบ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	หลักสูตรภาษาอังกฤษ	Mdn.	IR	แปลค่า (เห็นด้วย/สอดคล้อง)
8. ด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
8.1	เป็นการวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
8.2	ระดับชั้นเรียน/โรงเรียน มีการวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ด้วยเครื่องมือการวัดผลที่มีประสิทธิภาพ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
8.3	วัดความสามารถที่แท้จริงสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการใช้ข้อมูลที่หลากหลาย	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
8.4	มีการเก็บข้อมูลในทุกด้านอย่าง ต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
8.5	มีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนนำไปพัฒนาและปรับปรุงตนเอง	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
8.6	นำกรอบการประเมินความสามารถที่เป็นมาตรฐานระดับสากลมาใช้ เช่น กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (Common European Framework of Reference for Languages : CEFR)	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	หลักสูตรภาษาอังกฤษ	Mdn.	IR	แปลค่า (เห็นด้วย/สอดคล้อง)
9. ลักษณะเด่นของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
9.1	เป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนา ความสามารถในการใช้ ภาษาอังกฤษมากกว่าความรู้ ด้านไวยากรณ์	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
9.2	หลักสูตรต้องมีมาตรฐาน สามารถ สร้างเสริมและพัฒนาความสามารถ ในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้ อย่างเท่าเทียมกัน ช่วยลดความ เหลื่อมล้ำและลดช่องว่างทาง การศึกษา	5	1	แนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
9.3	ผู้เรียนทุกระดับได้มีโอกาสในการ เข้าถึงการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
10. ด้านบริบททางสังคมของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
10.1	เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทางการ ศึกษาที่เท่าเทียมกันอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะผู้เรียนที่ผู้ปกครองขาด ความพร้อมในการสนับสนุน	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
10.2	หลักสูตรต้องเปิดโอกาสให้สังคมทุกภาค ส่วนได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษของโรงเรียน	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	หลักสูตรภาษาอังกฤษ	Mdn.	IR	แปลค่า (เห็นด้วย/สอดคล้อง)
10.3	หลักสูตรต้องก่อให้เกิดการ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน และชุมชน เพราะหลักสูตร ภาษาอังกฤษมีบทบาทและเป็นตัว จักรสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทย พัฒนาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของสังคมโลก	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
11. ด้านสิ่งแวดล้อมของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
11.1	โรงเรียนมีความพร้อมทางด้าน กายภาพ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
11.2	มีทรัพยากรเพียงพอ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
11.3	มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ และพัฒนาภาษาอังกฤษ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
11.4	โรงเรียนได้รับความร่วมมือจาก ชุมชนเป็นอย่างดีในการพัฒนา โรงเรียน เช่น การระดมทรัพยากร ทางการศึกษา	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน
12. ด้านวัฒนธรรมของหลักสูตรภาษาอังกฤษ				
12.1	ควรก่อให้เกิดความเข้าใจในความ แตกต่างทางวัฒนธรรม ช่วยให้อยู่ ร่วมกันได้อย่างสันติบนความ หลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษาและ วัฒนธรรม การเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	หลักสูตรภาษาอังกฤษ	Mdn.	IR	แปลค่า (เห็นด้วย/สอดคล้อง)
12.2	เป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมซึ่ง กันและกัน	4	1	แนวโน้มเป็นไปได้มาก/ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน

จากตารางที่ 8 ผู้วิจัยพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะโดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาอังกฤษ

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1,2,3,5 และ 6 ได้ให้แนวโน้มเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “มุ่งเน้นผลดี ผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจด้านภาษาอังกฤษทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกับ ภาษาศาสตร์ วรรณคดี และการแปล เพื่อนำไปใช้ในการสื่อสารที่เหมาะสมเชิงวิชาการและ เชิงวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษโดยนำทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 มาใช้ภายใต้ รากฐานของคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตท่ามกลางสังคมที่หลากหลาย” (Mdn.=5.00, IR=1.00) และผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่า “ผู้เรียนต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็น เครื่องมือในการสื่อสาร แสวงหาความรู้ พัฒนาตนเอง และนำไปสู่การประกอบอาชีพได้ โดยมีความสามารถใน การใช้ภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ระดับความสามารถที่กำหนด” (Mdn.=5.00, IR=0.50)

2. ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษ

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1,2,5,6,8,11,12, 20,21 และ 23 ได้ให้แนวโน้มเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ต้องทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เน้นการนำไปใช้ได้จริง เป็นเนื้อหาที่ ส่งเสริมและพัฒนาทักษะของผู้เรียนในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามลำดับ มีการบูรณาการ เนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เน้นการพัฒนาทักษะความสามารถใน การใช้ภาษาอังกฤษ” (Mdn.=5.00, IR=1.00)และยังสอดคล้องกับแนวโน้มจากผู้ทรงคุณวุฒิท่าน ที่ 3,5,6,13,18 และ 20 ที่ว่า “นอกจากเรียนรายวิชาแกนซึ่งเป็นพื้นฐานในการศึกษาภาษาอังกฤษ แล้ว ผู้เรียนจะได้เรียนวิชาเฉพาะซึ่งประกอบด้วยกลุ่มทักษะภาษา ภาษาศาสตร์ วรรณคดี การ แปล วิชาชีพ และสังคมและวัฒนธรรม ทั้งนี้ด้วยเนื้อหาสาระหลักสูตรมีความมุ่งหวังว่าผู้เรียนจะได้

เรียนรู้สาระรายวิชาที่เข้มข้นและครบถ้วนมากยิ่งขึ้น และควรมีรายวิชาเลือกที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนเพื่อสนองความสนใจหรือความถนัดของตนเอง” (Mdn.=4.00, IR=1.00)

3. ด้านโครงสร้างของหลักสูตรของหลักสูตรภาษาอังกฤษ

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 15, 16, 18 และ 20 ได้ให้ทัศนะและแนวโน้มในเรื่องโครงสร้างของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ไว้ว่า “ควรเป็นหลักสูตรที่ไม่เป็นเพียงการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ต้องเป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษในโรงเรียน ด้วย โดยมีการกำหนดหน่วยการเรียนรู้/สาระ ที่สอดคล้องและเชื่อมต่อการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนตลอดระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียน หลักสูตรแต่ละระดับต้องมีความสอดคล้องกัน เช่น การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรระดับชั้นป.1-3 หรือระดับชั้น ป.4-6 ต้องมีขอบข่ายเนื้อหาของโครงสร้างหลักสูตรที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกัน การจัดเวลาเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรยึดหยุ่นตามบริบทของโรงเรียน โดยต้องให้มีเวลาเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง” (Mdn.=4.00, IR=1.00)

4. ด้านการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2, 3, 6, 7, 10, 12, 20 และ 23 ได้ให้ทัศนะและแนวโน้มในเรื่องนี้ว่า “ควรปรับการจัดการเรียนรู้จากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสื่อสาร โดยเริ่มจากการฟัง (เชื่อมโยงภาพกับเสียงจนเกิดความเข้าใจ) ตามด้วยการพูด (เลียนเสียง) การอ่าน และการเขียนตามลำดับ” (Mdn.=4.00, IR=1.00) และมีความสอดคล้องกันผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2, 5, 8, 11, 13, 16, 22 และ 28 ที่ว่า “การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ต้องบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของรายวิชาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ ในชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนรู้ต้องทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีและเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ ครูต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนกล้าสื่อสารและไม่กลัวที่จะใช้ภาษาอังกฤษ” (Mdn.=4.00, IR=1.00) ซึ่งสามารถสรุปทัศนะและแนวโน้มตามผู้ทรงคุณวุฒิโดยสามารถแบ่งตามทักษะในการจัดการเรียนรู้ได้ดังนี้

4.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟังของหลักสูตรภาษาอังกฤษด้านการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ควรเน้นการฟังเป็นทักษะที่ต้องฝึก เช่นเดียวกับการพูด การอ่าน และการเขียน ผู้เรียนบางคนคิดว่าการฟังนั้นเป็นทักษะที่ง่ายไม่จำเป็นต้องฝึกฝนก็สามารถฟังได้ การฟังจะมีประโยชน์อย่างยิ่งก็ต่อเมื่อผู้ฟังรู้จักฟัง สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับการฟังคือผู้ฟังต้องมีความตั้งใจเพื่อจะฟังให้เข้าใจและ สามารถโต้ตอบกับสิ่งที่ฟังได้ ผู้สอนควรสอนทักษะการฟังให้แก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและเน้นการฟังอย่างหลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฟังเสียงของเจ้าของภาษาและสอนเสียงที่เป็นปัญหา รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการฟังทั้งที่เป็น

ทางการและไม่เป็นทางการ ครูผู้สอนต้องอธิบายเหตุผลหรือวัตถุประสงค์ในการฟังให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการฟังอย่างตั้งใจและประสบความสำเร็จในการฟัง สิ่งสำคัญเพื่อการฟังนั้น บรรลุวัตถุประสงค์การวัดไม่เน้นการทดสอบ แต่ควรประเมินความสามารถในการฟังของผู้เรียนในแง่ของการประสบความสำเร็จในการสื่อสารในการสอนทักษะการฟังนี้ใช้สื่อทัศนูปกรณ์ต่างๆ (Audio Visual-Aids) เช่น เครื่องบันทึกเสียง รูปภาพเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นมากซึ่งจะช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ครูผู้สอนอาจฝึกการฟังโดยให้ผู้เรียนฟังคำ วลีประโยค หรือบทสนทนาต่างๆ สั้นๆ ในห้องปฏิบัติการทางภาษา (Language Laboratory) หรือ เรื่องราวที่ใช้ใน ชีวิตประจำวัน ฟังเสียงเพลงภาษาอังกฤษทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ การสอนทักษะการฟัง เป็นการพัฒนาความสามารถการฟังที่ต้องอาศัยระยะเวลาการฝึกฝนที่ต่อเนื่อง ไม่ใช่เป็นทักษะที่จะเกิดขึ้นได้เองโดยอัตโนมัติ หน้าที่ๆ สำคัญอันหนึ่งของครูผู้สอนภาษาคือ การนำเอาวิธีการหรือเทคนิคที่จะฝึกการฟัง มาสอนผู้เรียน เพื่อให้นักเรียนได้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากที่สุด(Mdn.=4.00, IR=1.00)

4.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการพูดของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ด้านการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ควรเน้นการพูดที่เป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูดการพูดเป็นองค์ประกอบสำคัญมากในการเรียนภาษา เนื่องจากการพูดทำให้ทราบว่าผู้พูดใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ หรือไม่ การสอนทักษะการพูดในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องสถานการณ์จริงในการจัดการเรียนรู้ทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารนั้น ผู้เรียนจะต้องสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจวัตถุประสงค์ของตนเองที่จะพูด และครูผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางภาษาโดยใช้สถานการณ์ต่างๆซึ่งคำนึงถึงความสามารถในการสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ทักษะการพูดไม่ได้ยึดความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอนต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่ารูปแบบของการสอน สอนจากสิ่งที่ยากไปสู่สิ่งที่ยาก เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติกิจกรรมและใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย และให้กำลังใจโดยการชมเชย เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน(Mdn.=4.00, IR=1.00)

4.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ควรให้ความสำคัญในการศึกษาทุกระดับ เนื่องจากการเรียนรู้วิชาต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียนต้องใช้การอ่านเป็นสื่อในการเรียนรู้ โดยเฉพาะในการเรียนภาษาเพราะผู้เรียนมีโอกาสใช้ทักษะ ฟัง พูด

และเขียนน้อยกว่าทักษะการอ่าน ดังนั้นการอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำไปสู่การแสวงหาความรู้ทั้งปวง กระบวนการอ่านเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับหลายๆ ด้าน ครูผู้สอนต้องหากลวิธีการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ ด้านการอ่าน โดยตระหนักถึงกลวิธีการเรียนรู้ และจัดประสบการณ์ด้านการฝึกอย่างทักษะการอ่านอย่างเป็นระบบ การสร้างแรงจูงใจในการอ่านให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนควบคุมและกำกับตนเองในด้านการใช้กลวิธีการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในการสอนอ่าน (Mdn.=4.00, IR=1.00)

4.4 ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการเขียนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ด้านการจัดการเรียนรู้ ทักษะการเขียนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ควรเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับข้อความที่ปรากฏตามตัวอักษร คำศัพท์ที่ไวยากรณ์ที่ได้รับการเรียบเรียงไว้อย่างถูกต้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนที่จะสื่อสารไปยังผู้อ่าน กล่าวสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ทักษะการเขียนเป็นกระบวนการของการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนออกมา โดยใช้สัญลักษณ์ตัวอักษรซึ่งผู้เขียนจะต้องเรียบเรียงความคิดอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามโครงสร้างและไวยากรณ์ของการเขียน เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจในการสอนทักษะเขียนเพื่อการสื่อสารนั้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ออกคำสั่ง อธิบายอ่านให้ฟัง บอกให้จด เปลี่ยนมาเป็นชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียน อำนวยความสะดวก จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยใช้กิจกรรมหลายๆ แบบมาประกอบการสอน เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ (Mdn.=4.00, IR=1.00)

5. ด้านผู้เรียนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ

ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านได้ให้ทัศนะและแนวโน้มในเรื่องนี้ว่า “ควรมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพให้ผู้เรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตามความต้องการในสถานการณ์ต่างๆ และสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่สังคมโลก ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างกันทางด้านภาษาและยังเป็นเครื่องมือเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลและเทคโนโลยีต่างๆ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) เปรียบเสมือนได้ว่าเป็นหัวใจของการเรียนการสอนซึ่งจะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างและพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพ และมีเจตคติที่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษต่อไป ดังนั้น ผู้เรียนที่รู้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี และสามารถใช้อังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมเป็นผู้ได้เปรียบที่จะพัฒนาตนให้มีความเจริญก้าวหน้า ตลอดจนเป็น

กำลังสำคัญของประเทศชาติอีกด้วย ในฐานะที่เป็นพลเมืองโลกยุคโลกาภิวัตน์ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ และใช้ภาษาอังกฤษอย่างมั่นใจ” (Mdn.=4.00, IR=1.00)

6. ด้านครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 15, 17, 19 และ 23 ได้ให้ทัศนะและแนวโน้มในเรื่องนี้ว่า “ครูผู้สอนต้องมีจำนวนเหมาะสมต่อจำนวนห้อง/จำนวนผู้เรียน โดยมีคุณสมบัติและมีความสามารถ มีความรู้และทักษะทางภาษาอังกฤษที่ดี คือความรู้เนื้อหาสาระของวิชา (Content Knowledge) เป็นความรู้เบื้องต้นที่จำเป็น และครูควรมีความรู้ทุกด้านเกี่ยวกับภาษาอังกฤษที่สอน ได้แก่ องค์ประกอบของภาษา โครงสร้างไวยากรณ์ คำ ศัพท์ ภาษาศาสตร์และทักษะต่างๆ ทั้งนี้ ความรู้ควรครอบคลุมถึง การใช้ภาษาในบริบทต่างๆ เช่น ภาษาในการสื่อสารทั่วไป ภาษาเชิงวิชาการ ภาษาในงานอาชีพต่างๆ ภาษาในสารสนเทศ โดยความรู้ทั้งหมดควรครอบคลุมทั้งเชิงทฤษฎี และทักษะภาษา การตีความและการสื่อสารเชิงนำ เสนอรวมทั้งมีความรู้ด้านภาษาศาสตร์ วัฒนธรรม วรรณคดีของภาษาต่างประเทศนั้นๆ มีความรู้ในสาขาวิชาอื่นเพื่อช่วยให้มีความรู้กว้างขึ้นและเพิ่มเติมความรู้ทักษะทางภาษามีความสามารถทางภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ระดับความสามารถที่กำหนด โดยครูต้องเข้ารับการประเมิน และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาภาษาอังกฤษ คือ เป็นวิชาที่ต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์ การเลียนแบบ โดยเริ่มจากการฟัง (เชื่อมโยงภาพกับเสียงจนเกิดความเข้าใจ) พูด (เลียนเสียง) อ่าน และเขียน ตามลำดับ” (Mdn.=4.00, IR=1.00) สอดคล้องกับผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2, 16, 18, 21, 22, 24, 25 และ 29 ได้ให้ทัศนะและแนวโน้มในเรื่องนี้ว่า “ครูผู้สอนจึงควรรู้หลักการและวิธีรวมทั้งกลยุทธ์สำหรับสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของแต่ละวิธีและปรับใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา จุดประสงค์รายวิชา ความรู้และทักษะ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คาดหวัง ดังนั้นการเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ อาจเป็นการประยุกต์แนวความคิดที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทฤษฎีการรับภาษา (Language Acquisition) ทั้งนี้เหตุผลและหลักการประยุกต์แนวการสอนควรช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะภาษาอังกฤษ ที่เน้นการสื่อสารผสมผสานกับทักษะชีวิตที่เป็นไปตามความต้องการของสังคมในศตวรรษที่ 21 คือ สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นพลเมืองของโลกท่ามกลางกระแสและช่องทางสื่อสารผ่านสื่อที่หลากหลาย” (Mdn.=5.00, IR=1.00) แต่ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 18 และ 20 ได้ให้ทัศนะและแนวโน้มในเรื่องนี้ว่า “ครูผู้สอนควรมีความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ความเข้าใจ

ผู้เรียนครอบคลุมไปถึงความต้องการของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความถนัด ความสนใจ ทักษะคติแรงจูงใจในการเรียนรู้ ระดับความสามารถทางภาษา ความรู้และประสบการณ์เดิม รูปแบบการเรียนรวมทั้งกลวิธีการเรียน เป็นต้น ทั้งนี้การเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม และสื่อการเรียนควรสอดคล้องกับองค์ประกอบดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าวิธีสอนต่างๆ มีบทบาทเป็นทางเลือก ผู้สอนจึงพิจารณาโดยใช้ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนเพื่อตัดสินใจเลือกหรือปรับปรุงแบบการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีความสามารถในการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับ ยืดหยุ่น และสามารถปรับกระบวนการเรียนรู้ตามบริบทของผู้เรียนได้”

7. ด้านสื่อการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1,2,3,5,10 และ 13 ได้ให้ทัศนะและแนวโน้มในเรื่องนี้ว่า “สื่อ การเรียนรู้ควรมีมาตรฐาน มีจำนวนเพียงพอ มีความหลากหลาย ทันสมัย และตอบสนองกับความต้องการ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียนรายบุคคล เชื่อมโยงเนื้อหากับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยในปัจจุบันเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลต่างๆ มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ที่มีบทบาทและความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ข้อมูลต่างๆ และการติดต่อสื่อสารของผู้คนทั่วโลก” (Mdn.=4.00, IR=1.00) สอดคล้องกับผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4,6,8,20,21,23,25 และ 27 ได้ให้ทัศนะและแนวโน้มในเรื่องนี้ว่า “เทคโนโลยีทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นสนใจใฝ่ใจศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้นสื่อดิจิทัลที่ใช้ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เช่น บล็อก ทวิตเตอร์ เว็บ แอปพลิเคชัน ยูทูป ซึ่งการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาและมีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษที่จะสามารถนำไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ข้อมูลต่างๆ ได้ด้วยตนเอง เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อนำไปดำรงชีพในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ” (Mdn.=4.00, IR=1.00)

8. ด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านได้ให้ทัศนะและแนวโน้มในเรื่องนี้ว่า “ควรเป็นการวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับโดยจำแนกเป็น 2 ระดับ คือ

8.1. ระดับชั้นเรียน/โรงเรียน มีการวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ด้วยเครื่องมือการวัดผลที่มีประสิทธิภาพ และวัดความสามารถที่แท้จริงสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการใช้ข้อมูลที่หลากหลาย และมีการเก็บข้อมูลในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนนำไปพัฒนา และปรับปรุงตนเอง

8.2. ระดับมาตรฐานสากล โดยการนำกรอบการประเมินความสามารถที่เป็นมาตรฐานระดับสากลมาใช้ เช่น กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (Common European Framework of Reference for Languages : CEFR)” (Mdn.=4.00, IR=1.00)

9. ลักษณะเด่นของหลักสูตรภาษาอังกฤษ

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2,3,12 และ 14 ได้ให้ทัศนะและแนวโน้มในเรื่องนี้ว่า “ควรเป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าความรู้ด้านไวยากรณ์ หลักสูตรต้องมีมาตรฐาน” สอดคล้องกับผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5 ,6,8,15,17,20,24 และ 28 ว่า “ลักษณะเด่นของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ต้องสามารถสร้างเสริมและพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนได้อย่างเท่าเทียมกัน ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและลดช่องว่างทางการศึกษา ทำให้ผู้เรียนทุกระดับได้มีโอกาสในการเข้าถึงการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ” (Mdn.=5.00, IR=1.00)

10. ด้านบริบททางสังคมของหลักสูตรภาษาอังกฤษ

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1,2,3,10,11 และ 14 ได้ให้ทัศนะและแนวโน้มในเรื่องนี้ว่า “ควรเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะผู้เรียนที่ผู้ปกครองขาดความพร้อมในการสนับสนุน หลักสูตรต้องเปิดโอกาสให้สังคมทุกภาคส่วนได้เข้ามา มีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียน ก่อให้เกิดการความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพราะหลักสูตรภาษาอังกฤษมีบทบาท และเป็นตัวจักรสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยพัฒนาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก” (Mdn.=4.00, IR=1.00) แต่ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 18 และ 20 ได้ให้ทัศนะและแนวโน้มในเรื่องนี้ว่า “ด้านบริบททางสังคมของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ควรมุ่งใช้ความก้าวหน้าของสังคมฐานความรู้ และนวัตกรรมทางเทคโนโลยี สารสนเทศเป็นปัจจัยชี้้นำในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย จะต้องเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้มีสมรรถนะทางด้านภาษาอังกฤษ เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และจะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีของประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนของประเทศ เพื่อให้มีทักษะภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสาร แสวงหาความรู้ สร้างความร่วมมือ เจรจอต้อรอง และสร้างความสัมพันธ์อันดีได้ จึงมีความสำคัญ เป็นอย่างยิ่ง”

11. ด้านสิ่งแวดล้อมของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านได้ให้ทัศนะและแนวโน้มในเรื่องนี้สอดคล้องกันว่า “โรงเรียนควรมีความพร้อมทางด้านกายภาพ มีทรัพยากรเพียงพอ และมีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาภาษาอังกฤษ โรงเรียนได้รับ

ความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดีในการพัฒนาโรงเรียน เช่น การระดมทรัพยากรทางการศึกษา” (Mdn.=4.00, IR=1.00)

12. ด้านวัฒนธรรมของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1,2,3,10,11 และ 14 ได้ให้ทัศนะและแนวโน้มนำในเรื่องนี้ว่า “ควรก่อให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ช่วยให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติบนความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และเป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน เพราะการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมดังกล่าว มาจากการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในอดีตที่มักจำกัดการเน้นศึกษาอยู่เพียงในเรื่อง โครงสร้างภาษา การออกเสียง คำศัพท์ หรือการแปลตามตัวอักษรมาโดยตลอด โดยไม่ได้ใส่ใจให้ผู้เรียนเรียนภาษาตามบริบททางสังคมหรือวัฒนธรรมที่ซ่อนอยู่ในตัวภาษา ทำให้ภาษาที่ผู้เรียนผลิตออกมาไม่เหมาะสม และขาดความเป็นธรรมชาติเป็นอย่างมากเมื่อใช้ในสถานการณ์จริง” (Mdn.=4.00, IR=1.00) สอดคล้องกับผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4 ,5,7,15,17,20,24 และ 28 ว่า “เพื่อให้ผู้เรียนจะได้เข้าใจถึงระบบกฎเกณฑ์ และหน้าที่การสื่อสารของภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือจากการศึกษาตัวภาษาเพียงอย่างเดียว นั้นจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ และเข้าใจปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมายด้วยเพื่อที่จะเข้าถึงทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดของเจ้าของภาษา และนำไปสู่การสื่อสารที่ถูกต้องเหมาะสม เป็นธรรมชาติ ดังนั้นจำเป็นที่ครูผู้สอนต้องตระหนักถึงปัญหาที่มักบั่นทอนการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนและควรเน้นการสอนในประเด็นสำคัญๆ” (Mdn.=4.00, IR=1.00)

2.3. ภาพอนาคตหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การวาดภาพอนาคตหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ดำเนินการ 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 การสร้างกงล้ออนาคต (Future Wheels) และชั้นที่ 2 การเขียนภาพ (Scenarios) ผลการศึกษาในแต่ละชั้นมีดังนี้

ชั้นที่ 1 การสร้างกงล้ออนาคต(Future Wheels)

ในชั้นนี้เป็นผลการดำเนินการสร้างกงล้ออนาคต (Future Wheels) คือ กงล้อศูนย์กลางของแต่ละกงล้อ คือ หลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในอนาคต ในแต่ละกงล้อประกอบด้วยซี่ล้อซึ่งเป็นผลสืบเนื่อง ผลการสร้างกงล้ออนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในอนาคตเป็นดังนี้

ภาพประกอบ 15 ภาพอนาคตหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ขั้นที่ 2 การเขียนภาพ (Scenarios)

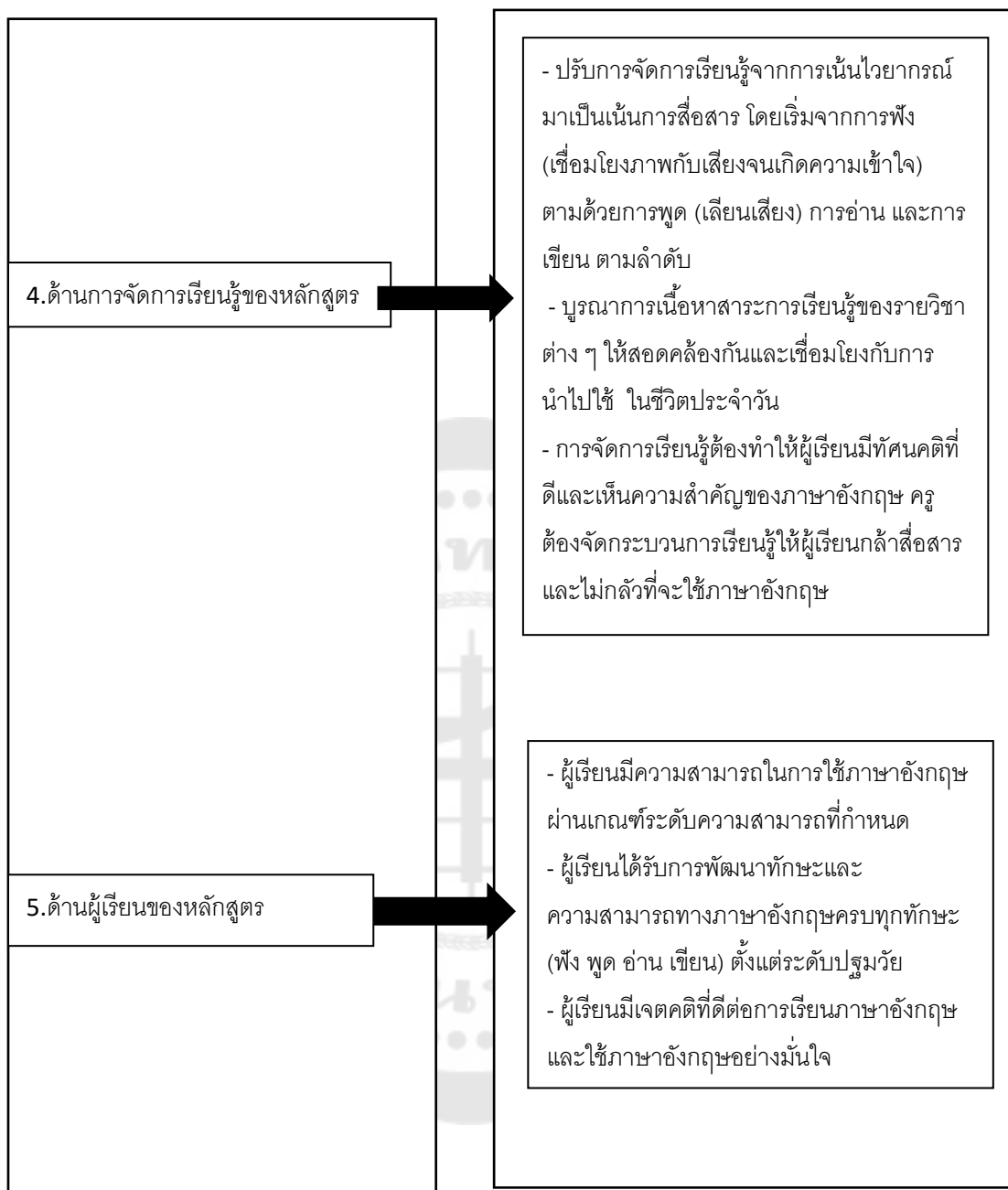
ในขั้นนี้เป็นการดำเนินการวิจัยโดยใช้ผลของเทคนิค EDFR ในระยะที่ 2 และผลจากการทำวงล้ออนาคต มาร่างอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยพิจารณาจากความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 29 คน ดังนี้ในเบื้องต้นนี้ผู้วิจัยกำหนดที่จะสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 30 ท่านโดยผู้วิจัยได้แบ่งผู้ทรงคุณวุฒิเป็น 6 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท อำนาจ หน้าที่ ในการกำหนดนโยบายหลักสูตรภาษาอังกฤษของสถานศึกษาซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน กลุ่มผู้ที่มีบทบาท อำนาจ หน้าที่ ในการสนองตอบนโยบายของหลักสูตรภาษาอังกฤษสังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน กลุ่มนักวิชาการที่เกี่ยวข้องหลักสูตรภาษาอังกฤษ ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน กลุ่มครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน กลุ่มผู้ปกครองของผู้เรียนที่เป็นผลผลิตหรืออยู่ในสมาคม ซึ่งมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษมากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน และกลุ่มครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน แต่ผู้ทรงคุณวุฒิในกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท อำนาจ หน้าที่ ในการกำหนดนโยบาย หลักสูตรภาษาอังกฤษของ

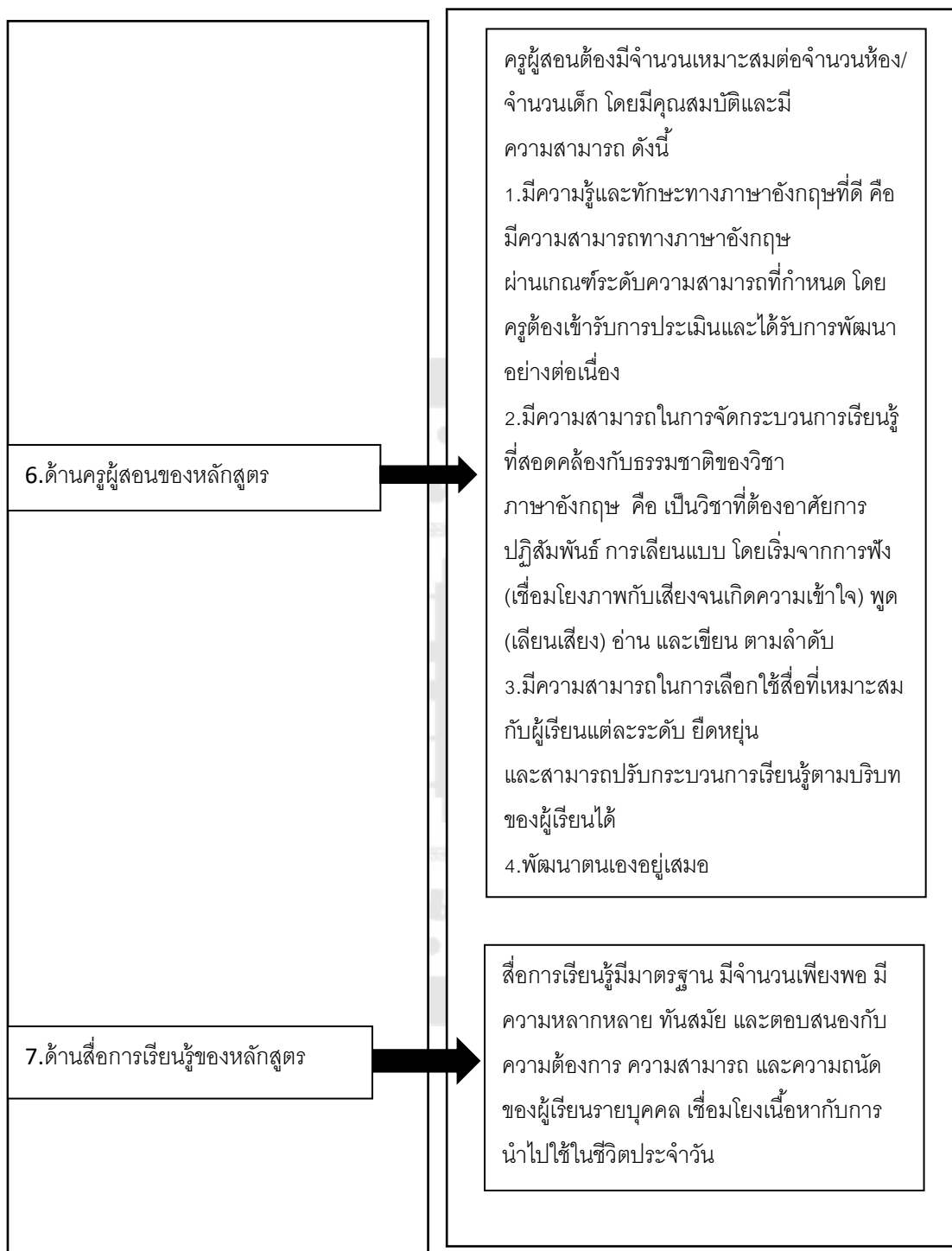
สถานศึกษามี 1 ท่าน ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 2 ปีเนื่องจากเป็นข้าราชการทางการเมือง และเพิ่งถูกปรับเปลี่ยนตำแหน่ง จึงเหลือผู้ทรงคุณวุฒิเพียง 29 ท่านซึ่งทุกท่านมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 29 ท่าน โดยผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวโน้มหลักทั้ง 12 ด้านว่าผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยหรือไม่ เห็นด้วยอย่างไร พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิ 27 ท่าน มีความเห็นว่าแนวโน้มหลักทั้ง 12 ด้าน ครอบคลุมทุกประเด็นของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ส่วนอีก 2 ท่านในกลุ่มครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ เห็นด้วยในทุกแนวโน้มยกเว้นแนวโน้มด้านครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ และด้านบริบททางสังคมของหลักสูตรภาษาอังกฤษ จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจะให้ทัศนะและแนวโน้มตามประสบการณ์ ความสามารถ และบทบาทของแต่ละท่าน โดยผู้วิจัยขอเสนอประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์ และ แนวโน้มที่เป็นไปได้ทั้งหมดของอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและแยกตามกรอบการวิจัย 12 แนวโน้มหลักตามลำดับต่อไปนี้

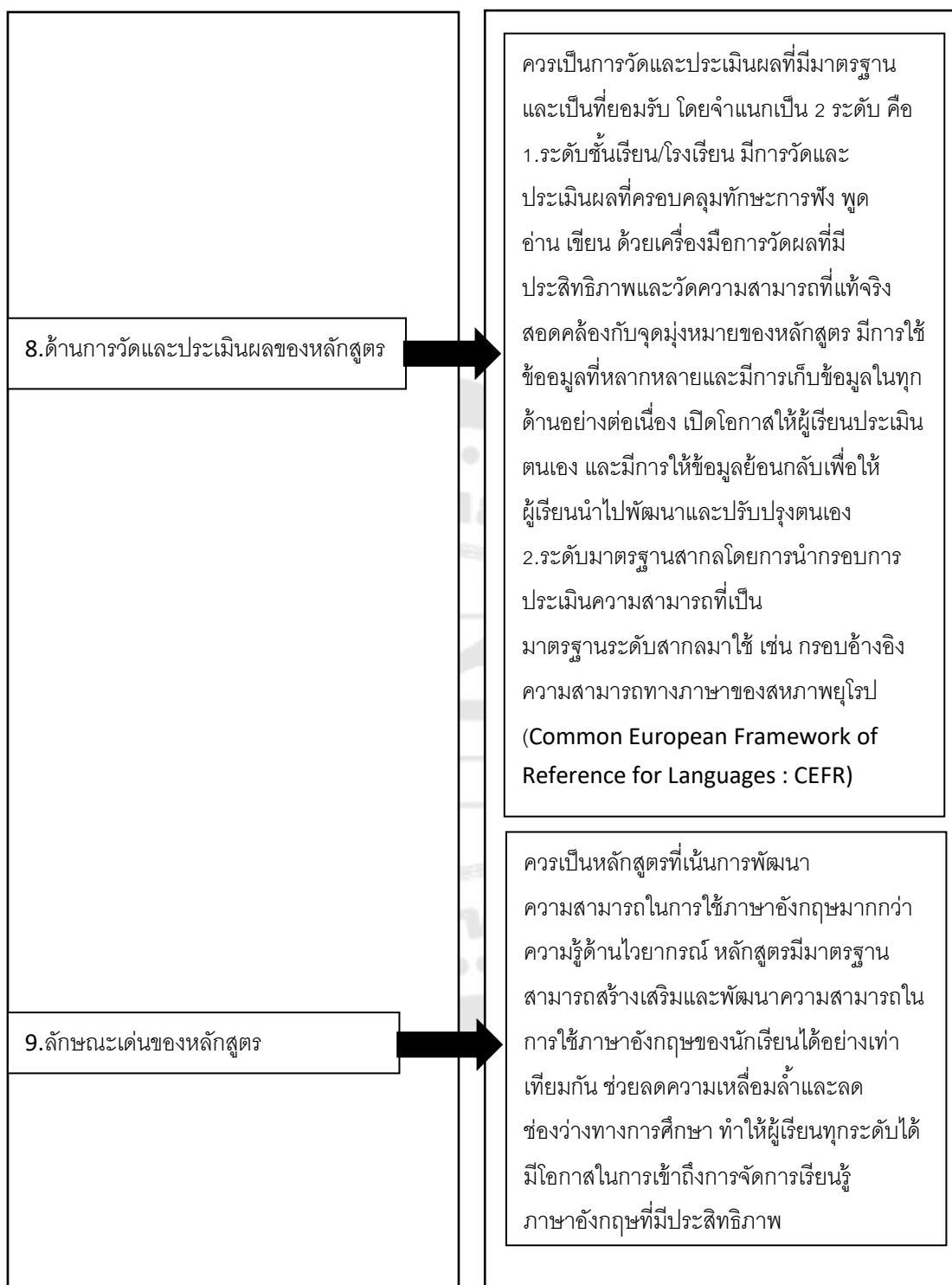

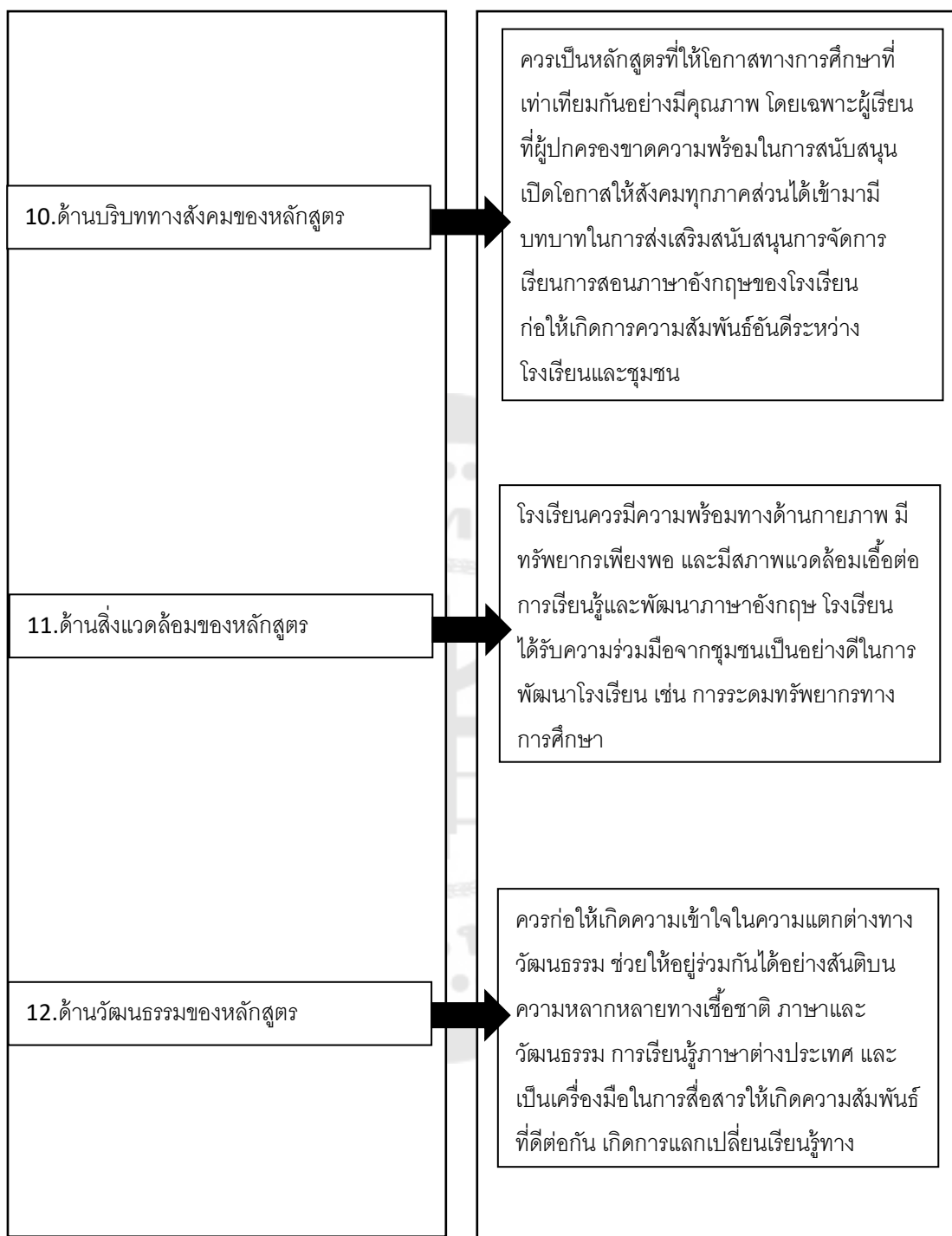
ภาพประกอบ 16 (ต่อ)

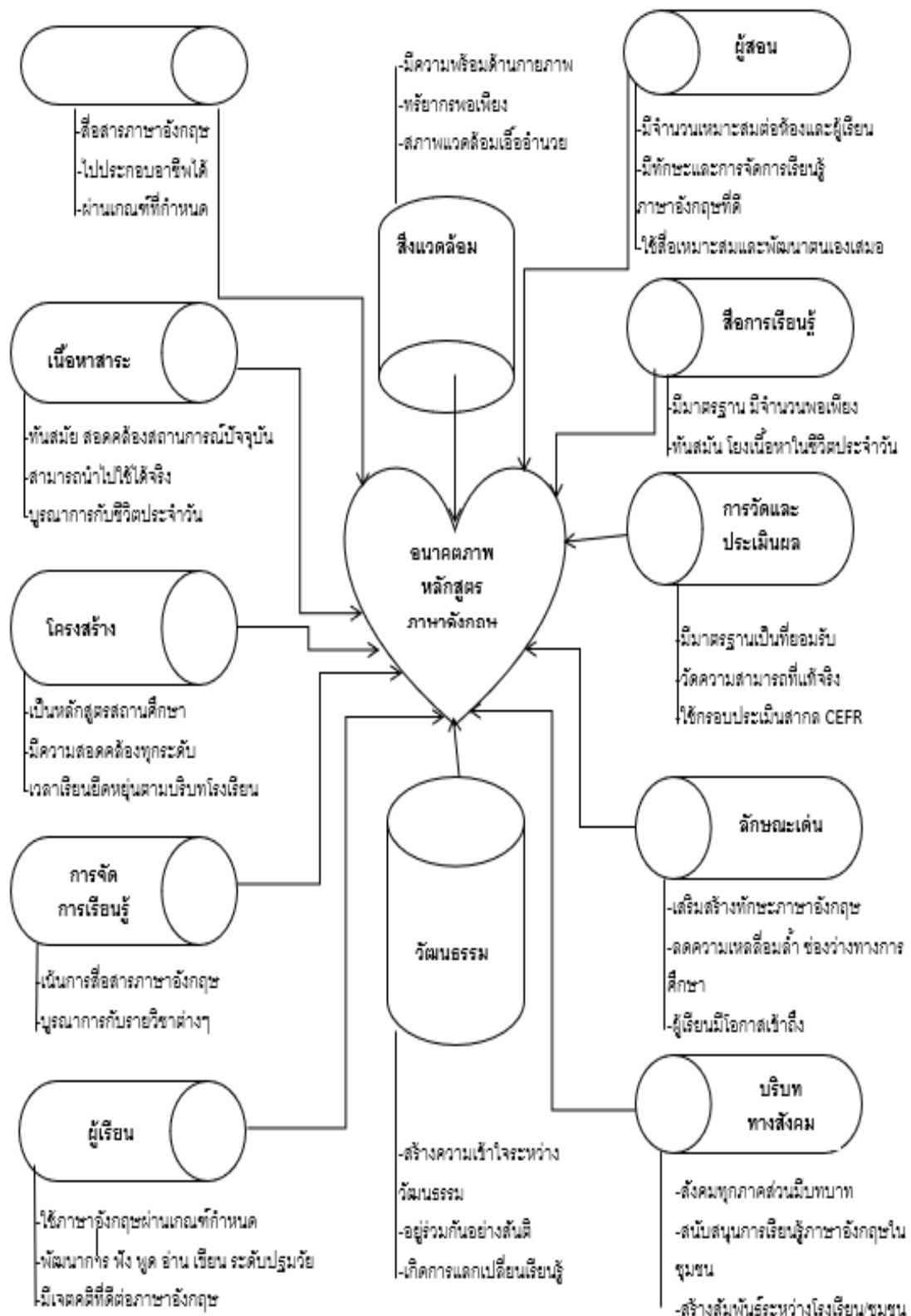
ภาพประกอบ 16 (ต่อ)

ภาพประกอบ 16 (ต่อ)

ภาพประกอบ 16 (ต่อ)

ภาพประกอบ 17 อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4 สร้างข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักงานการศึกษา ในการนำหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-257) ในองค์ประกอบหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการ

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัย ดำเนินการสร้างและจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักงานการศึกษา โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท หน้าที่ในการกำหนดนโยบายหลักสูตรภาษาอังกฤษ ของสถานศึกษา และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานการสอน (ครูผู้สอนชาวไทย) 10 ท่าน ที่อยู่ในหลักสูตรของภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีประสบการณ์ 2-5 ปีขึ้นไป เพื่อสร้างและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักงานการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการนำหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีความชัดเจนเหมาะสมและเป็นไปได้ในอนาคตไปใช้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาอังกฤษควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร แสวงหาความรู้ พัฒนาตนเอง และนำไปสู่การประกอบอาชีพได้

2. ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นเนื้อหาสาระที่ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เน้นการนำไปใช้ได้จริงเป็นเนื้อหาที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะของผู้เรียนในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามลำดับ มีการบูรณาการเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากเทคโนโลยีในการสื่อสารภาษาอังกฤษ เช่น แอปพลิเคชัน Clip Videos และสื่อเทคโนโลยี เป็นต้น

3. โครงสร้างของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นตามบริบทของสถานศึกษา เน้นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่สามารถเชื่อมโยงบูรณาการให้เข้ากับเนื้อหาวิชาอื่นๆ ต้องมีความชัดเจนในการเสริมสร้างสมรรถนะในการสื่อสารทางภาษาในมิติที่รอบด้าน

4. ด้านการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรนำเนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่เป็นส่วนกลางทุกโรงเรียนในหลักสูตรใช้แบบแผนการจัดการเรียนรู้เหมือนกัน จากสื่อมัลติมีเดียต่างๆ ที่มีอยู่แล้วมาประยุกต์ใช้โดยปรับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ที่ต้องปฏิบัติตามหลักความรู้ ใช้หลักวิชาที่ถูกต้อง แม่นยำ ลึกซึ้ง กว้างขวาง ต้องสร้างสม อบรมให้สมบูรณ์พร้อม

5. ด้านผู้เรียนของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครใน ทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษผ่าน ทักษะ (ฟัง พูด อ่าน เขียน) ตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ภาษาอังกฤษและใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้นอย่างมั่นใจ

6. ด้านครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครใน ทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นครูผู้สอนที่มีจำนวนที่เหมาะสมต่อจำนวนห้องเรียน/ จำนวนผู้เรียนโดยมีคุณสมบัติและครูผู้สอนต้องมีความสามารถทางความรู้และทักษะทาง ภาษาอังกฤษที่ดีมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา ภาษาอังกฤษ มีความสามารถในการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับ ยืดหยุ่นและ สามารถปรับกระบวนการเรียนรู้ตามบริบทของผู้เรียนได้

7. ด้านสื่อการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นสื่อการเรียนรู้มาตรฐาน มีจำนวนเพียงพอ มีความ หลากหลาย ทันสมัย และตอบสนองกับความต้องการของครูผู้สอนและผู้เรียน สอดคล้องกับ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียนรายบุคคล

8. ด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นการวัดและประเมินผลที่เสริมสร้าง สมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนเป็นไปตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับตามเกณฑ์มี การวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ด้วยเครื่องมือการวัดผลที่มี ประสิทธิภาพและวัดความสามารถที่แท้จริงสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และเสริมสร้าง ให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนนำไปพัฒนาและปรับปรุงตนเอง

9. ลักษณะเด่นของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครใน ทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นหลักสูตรที่สามารถสร้างเสริม และพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้อย่างเท่าเทียม กันโดยไม่มีค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร ช่วยลดความเหลื่อมล้ำ และลดช่องว่างทางการศึกษา ทำให้ ผู้เรียนทุกระดับได้มีโอกาสในการเข้าถึงการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ และ สามารถบูรณาการหรือนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

10. ด้านบริบททางสังคมของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูล องค์ความรู้และการฝึกปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะผู้เรียนที่ผู้ปกครองขาดความพร้อมในการสนับสนุนก่อให้เกิดการความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน

11. ด้านสิ่งแวดล้อมของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นหลักสูตรบูรณาการ ที่เน้นเนื้อหาการเรียนรู้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่สามารถนำพาผู้เรียน ไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง โดยสถานศึกษาควรมีความพร้อมทางด้านกายภาพ มีทรัพยากรเพียงพอ และมีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาภาษาอังกฤษ

12. ด้านวัฒนธรรมของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นหลักสูตรการบูรณาการ กับสาระการเรียนรู้อื่นๆ อย่างมีความหมายของผู้เรียน ไม่แยกส่วนเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมช่วยให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติบนความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรม การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และเป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิจัย สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการวิจัยเกี่ยวกับ อนาคต ภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) โดยใช้การประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและเทคนิคการวิจัยอนาคต ซึ่งสามารถสรุปและอภิปราย ผลการวิจัย ดังนี้

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ และประเทศที่ประสบความสำเร็จ ในองค์ประกอบของหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียนด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล
2. เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของหลักสูตรภาษาอังกฤษของ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาภาพอนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572)
4. เพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักงานการศึกษา ในการนำหลักสูตร ภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572) ในองค์ประกอบ หลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการ เรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียนด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลเมื่อนำไป ปฏิบัติระดับมาตรฐานการศึกษาภาษาอังกฤษ ความเข้มแข็งทางการใช้ภาษาอังกฤษ สมรรถนะ ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาทางการใช้ภาษาอังกฤษ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารภาษาอังกฤษในการจัดการศึกษา และการบริหารและจัดการองค์กร ของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครควรมีแนวทางอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียด วิธีดำเนินงาน ดังนี้

1. พื้นที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ เลือกเฉพาะโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ สังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งกระจายตามสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานครเท่านั้น

2. ช่วงระยะเวลาการศึกษาอนาคต ช่วงเวลาการศึกษาอนาคตในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2563-2572 ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องนโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องตามภารกิจ และแผนบริหารราชการ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2560-2565 และแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดเพื่อการพัฒนาในหลายด้าน

3. ประเด็นการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ เริ่มต้นศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรภาษาอังกฤษและลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ทั้งหมด ได้แก่ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อ การเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครกับของกระทรวงศึกษาธิการและประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดหลักสูตรภาษาอังกฤษ เพราะเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญในการที่จะนำไปพัฒนาให้เป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์

4. ผู้ให้ข้อมูล สำหรับการศึกษาค้นคว้าอนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิออกเป็น 6 กลุ่มจำนวน 30 ท่าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท อำนาจหน้าที่ ในการกำหนดนโยบาย หลักสูตรภาษาอังกฤษของสถานศึกษาซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการ สำนักงานการศึกษา ที่ปรึกษารัฐมนตรี ที่ปรึกษาผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร รองผู้อำนวยการ สำนักงานการศึกษา อดีต รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อดีตผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร อดีตปลัด กรุงเทพมหานคร อดีตผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา

4.2 กลุ่มผู้ที่มีบทบาท อำนาจหน้าที่ ในการสนองตอบนโยบายของหลักสูตร ภาษาอังกฤษสังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

อดีตผู้อำนวยการเขต อดีตผู้อำนวยการสถานศึกษา อดีตศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการเขต ผู้อำนวยการสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์

4.3 กลุ่มนักวิชาการที่เกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ นักวิชาการของสำนักงานการศึกษา อธิการบดีมหาวิทยาลัย ผู้ตรวจราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผู้ตรวจราชการกรุงเทพมหานคร

4.4 กลุ่มครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนสังกัดกรุงเทพมหานคร ครูผู้สอนโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย อดีตครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อดีตครูผู้สอนสังกัดกรุงเทพมหานคร อดีตครูผู้สอนโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย

4.5 กลุ่มผู้ปกครองของผู้เรียนที่เป็นผลผลิตหรืออยู่ในสมาคม ซึ่งมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้ปกครองของผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองของผู้เรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้ปกครองของผู้เรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย

4.6 กลุ่มครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษของประเทศที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนสังกัดกรุงเทพมหานคร ครูผู้สอนโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย อดีตครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อดีตครูผู้สอนสังกัดกรุงเทพมหานคร อดีตครูผู้สอนโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย

5. การดำเนินการศึกษา ดำเนินการในลักษณะการวิจัยประยุกต์เชิงคุณภาพใช้การออกแบบการวิจัยเชิงอนาคต โดยงานวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียนด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ในด้านจุดมุ่งหมาย ด้านเนื้อหาสาระ และการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเรียน ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กับประเทศที่ประสบความสำเร็จเฉพาะหลักสูตรภาษาอังกฤษของกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรียและหลักสูตรภาษาอังกฤษของ KIPP School เมืองนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับ

การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (Indepth Interview) จากนั้นผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มผู้ปฏิบัติงานการสอน (ครูผู้สอนชาวไทย) 10 ท่าน ที่อยู่ในหลักสูตรของภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีประสบการณ์ 2-5 ปีขึ้นไป เพื่อให้ได้ข้อมูลหลักสูตรภาษาอังกฤษในปัจจุบัน งานวิจัยระยะที่ 2 เป็นการศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 6 กลุ่มจำนวน 30 ท่าน ซึ่งมีประสบการณ์ 2-5 ปีขึ้นไป ด้วยเทคนิค EDFR และสร้างภาพอนาคตด้วยวิธีกึ่งล้อนาคต งานวิจัยระยะที่ 3 สร้างข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักการศึกษาใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท อำนาจหน้าที่ กำหนดนโยบายหลักสูตรภาษาอังกฤษของสถานศึกษาและกลุ่มผู้ปฏิบัติงานการสอน (ครูผู้สอนชาวไทย) ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า 2-5 ปีขึ้นไป จำนวน 10 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับหลักสูตรของภาษาอังกฤษโดยใช้คำร้อยละ
2. วิเคราะห์การสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรของภาษาอังกฤษของผู้ทรงคุณวุฒิโดยการวิเคราะห์เนื้อหา
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเดลฟาย ได้แก่ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

สรุปผลการวิจัย

1. ศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ และประเทศที่ประสบความสำเร็จ

การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ และประเทศที่ประสบความสำเร็จ โดยทำการเปรียบเทียบข้อมูลดังนี้ 1) หลักเกณฑ์ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแต่ละหลักสูตร 2) การจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นต่างๆ 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของแต่ละหลักสูตร 4) การรับนักเรียนของแต่ละหลักสูตร 5) การเก็บค่าเล่าเรียนของแต่ละหลักสูตร 6) สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของแต่ละหลักสูตร 7) การจัดทำสื่อการเรียนรู้ขึ้นมาให้เองในแต่ละหลักสูตร และ 8) การวัดประเมินผลของแต่ละหลักสูตร

2. ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2.1. ด้านจุดแข็งของหลักสูตร มีดังนี้ ไม่มีค่าใช้จ่าย ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนทักษะอาคารสถานที่เอื้ออำนวย ที่ตั้งใกล้แหล่งชุมชน เป็นต้น

2.2. ด้านข้อควรปรับปรุงของหลักสูตร มีดังนี้ สถานที่ตั้งแตกต่างกัน ขนาดของโรงเรียน ปัญหาในเรื่องครูผู้สอน เป็นต้น

2.3. ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีดังนี้ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจภาษาอังกฤษ และมีทักษะในศตวรรษที่ 21

2.4. ด้านบริบททางสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม มีดังนี้ ชุมชนให้ความร่วมมือ ข้อจำกัดของผู้เรียน อัตราการย้ายถิ่นของครู หรือผู้เรียน เป็นต้น

3. ศึกษาภาพอนาคตของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572)

การวิเคราะห์แบบสอบถามเดลฟายรอบที่ 2 จากขั้นตอน EDFR เป็นผลจากข้อเสนอแนะที่ได้เสนอคำตอบของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ตอบแบบสอบถามหลังจากการสัมภาษณ์รอบที่ 1 ที่มีผลค่านัยฐาน และค่าพิสัยระหว่างคออเทิล เพื่อยืนยันคำตอบ ซึ่งยึดค่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรของภาษาอังกฤษ ที่มีค่าเห็นด้วยมากที่สุด ค่านัยฐาน (Mdn.) เท่ากับ 5.00 และมีค่าสอดคล้องสูงมาก (IR) เท่ากับ 0.5 ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย 1) มุ่งเน้นผลิตผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจด้านภาษาอังกฤษทั้งทางด้านทฤษฎี และการปฏิบัติ 2) นำภาษาอังกฤษไปใช้ในการสื่อสารที่เหมาะสมเชิงวิชาการได้ 3) นำทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 มาใช้ภายใต้รากฐานของคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต 4) สามารถดำเนินชีวิตท่ามกลางสังคมที่หลากหลาย 5) ใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร แสวงหาความรู้ พัฒนาตนเองและนำไปสู่การประกอบอาชีพได้ 6) นำภาษาอังกฤษไปใช้ในเชิงวิชาชีพ 7) มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ระดับความสามารถที่กำหนด

2. ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย 1) เนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน 2) เนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษเน้นการนำไปใช้ได้จริง 3) เนื้อหาที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะของผู้เรียนในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามลำดับ 4) มีการบูรณาการเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 5) เน้นการพัฒนาทักษะความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษนอกจากเรียนรายวิชาแกนซึ่งเป็นพื้นฐาน 6) ผู้เรียนจะได้เรียนวิชาเฉพาะซึ่งประกอบด้วยกลุ่ม

ทักษะภาษา ภาษาศาสตร์ วรรณคดี การแปล วิชาชีพ และสังคมและวัฒนธรรม 7) ควรมีรายวิชาเลือกที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนเพื่อสนองความสนใจหรือความถนัดของตนเอง

3. โครงสร้างของหลักสูตรของหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย 1) ควรเป็นหลักสูตรที่ไม่เป็นเพียงการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ต้องเป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษในโรงเรียนด้วย 2) หลักสูตรแต่ละระดับต้องมีความสอดคล้องกัน 3) มีขอบข่ายเนื้อหาของโครงสร้างหลักสูตรที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกัน 4) การจัดเวลาเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่นตามบริบทของโรงเรียน 5) มีเวลาเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย 1) ควรปรับการจัดการเรียนรู้จากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสื่อสาร 2) บูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของรายวิชาต่างๆ ให้สอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ ในชีวิตประจำวัน 3) การจัดการเรียนรู้ต้องทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีและเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ 4) ครูต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนกล้าสื่อสารและไม่กลัวที่จะใช้ภาษาอังกฤษ

5. ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟังของหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย 1) ควรเน้นการฟังเป็นทักษะที่ต้องฝึก เช่นเดียวกับการพูด การอ่านและการเขียน 2) ครูผู้สอนควรสอนทักษะการฟังให้แก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและเน้นการฟังอย่างหลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฟังเสียงของเจ้าของภาษาและสอนเสียงที่เป็นปัญหา 3) ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการฟังทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 4) ครูผู้สอนต้องอธิบายเหตุผลหรือวัตถุประสงค์ในการฟังให้แก่ผู้เรียน 5) การวัดไม่เน้นการทดสอบ แต่ควรประเมินความสามารถในการฟังของผู้เรียนในแง่ของการประสบความสำเร็จในการสื่อสารในการสอนทักษะการฟัง 6) ครูผู้สอนอาจฝึกทักษะการฟังโดยให้ผู้เรียนฟังคำ วลีประโยค หรือบทสนทนาต่างๆ สั้นๆ ในห้องปฏิบัติการทางภาษา

6. ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการพูดของหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย 1) ควรเน้นการพูดที่เป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด 2) การสอนทักษะการพูดในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องสถานการณ์จริง 3) ผู้เรียนต้องสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจวัตถุประสงค์ของตนเองที่จะพูด 4) ครูผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางภาษาโดยใช้สถานการณ์ต่างๆ 5) ครูผู้สอนต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่ารูปแบบของการสอน 6) ครูผู้สอนต้องสอนจากสิ่งที่ย้ำไปสู่สิ่งที่ยาก 7) เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจัดกิจกรรม และใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย

8) ครูผู้สอนให้กำลังใจโดยการชมเชย เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

7. ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านของหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย

1) ควรให้ความสำคัญในการศึกษาทุกระดับ 2) ครูผู้สอนต้องหากลวิธีการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยตระหนักถึงกลวิธีการเรียนรู้และจัดประสบการณ์ด้านการฝึกอย่างทักษะการอ่านอย่างเป็นระบบ 3) ครูผู้สอนต้องสร้างแรงจูงใจในการอ่านให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนควบคุมและกำกับตนเองในด้านการใช้กลวิธีการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในการสอนอ่าน

8. ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการเขียนของหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย

1) ควรเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับข้อความที่ปรากฏตามตัวอักษร 2) การจัดการเรียนรู้คำศัพท์ ไวยากรณ์ที่ได้รับ การเรียบเรียงไว้อย่างถูกต้อง และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนที่จะสื่อสารไปยังผู้อ่าน 3) ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ออกคำสั่ง อธิบายอ่านให้ฟัง บอกรหัสไปย้งผู้อ่าน 4) ครูผู้สอนอำนวยความสะดวก จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยใช้กิจกรรมหลายๆ แบบมาประกอบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ฟัง บอกรหัสไปย้งผู้อ่าน เปลี่ยนมาเป็นชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียน

9. ด้านผู้เรียนของหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย 1) มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพให้ผู้เรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย 2) ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตาม ความต้องการในสถานการณ์ต่างๆ 3) สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่สังคมโลก ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างกัน 4) ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลและเทคโนโลยีต่างๆ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร 5) ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ฟัง พูดอ่านและเขียน เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพและมีเจตคติที่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษต่อไป

10. ด้านครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย 1) ครูผู้สอนต้องมี

จำนวนเหมาะสมต่อจำนวนห้อง/จำนวนผู้เรียน 2) ครูผู้สอนมีความรู้และทักษะทางภาษาอังกฤษที่ดี คือความรู้เนื้อหาสาระของวิชา 3) ครูผู้สอนควรมีความรู้ทุกด้านเกี่ยวกับภาษาอังกฤษที่สอน ได้แก่ องค์ประกอบของภาษา โครงสร้างไวยากรณ์ คำ ศัพท์ ภาษาศาสตร์และทักษะต่างๆ 4) ครูผู้สอนควรมีความรู้ครอบคลุมถึงการใช้ภาษาในบริบทต่างๆ 5) ครูผู้สอนควรมีความรู้ด้านภาษาศาสตร์ วัฒนธรรม วรรณคดีของภาษาต่างประเทศนั้นๆ 6) ครูผู้สอนมีความรู้ในสาขาวิชาอื่นเพื่อช่วยให้ความรู้กว้างขึ้นและเพิ่มเติมความรู้ทักษะทางภาษา 7) ครูผู้สอนมีความสามารถทางภาษาอังกฤษ

ผ่านเกณฑ์ระดับความสามารถที่กำหนด 8) ครูผู้สอนมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาภาษาอังกฤษ 9) ครูผู้สอนมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาภาษาอังกฤษ 10) ครูผู้สอนจึงควรรู้หลักการและวิธีรวมทั้งกลยุทธ์สำหรับสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตร 11) ครูผู้สอนควรมีความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน เข้าใจผู้เรียนครอบคลุมไปถึงความต้องการของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความถนัด ความสนใจทัศนคติแรงจูงใจในการเรียนรู้ ระดับความสามารถทางภาษา ความรู้และประสบการณ์เดิม รูปแบบการเรียนรู้รวมทั้งกลวิธีในการเรียน 12) ครูผู้สอนควรมีการเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม และสื่อการเรียน ควรสอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักสูตรภาษาอังกฤษ 13) ครูผู้สอนพิจารณาโดยใช้ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนเพื่อตัดสินใจเลือกหรือปรับรูปแบบการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

11. ด้านสื่อการเรียนรู้อิงหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย 1) สื่อการเรียนรู้อิงควรมีมาตรฐาน 2) สื่อการเรียนรู้อิงควรมีจำนวนเพียงพอมีความหลากหลาย ทันสมัยและตอบสนองกับความต้องการ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียนรายบุคคล 3) สื่อการเรียนรู้อิงควรมีความทันสมัย 4) สื่อการเรียนรู้อิงควรตอบสนองกับความต้องการ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียนรายบุคคล 5) สื่อการเรียนรู้อิงควรเชื่อมโยงเนื้อหากับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 6) สื่อการเรียนรู้อิงควรเป็นสื่อจากเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลต่างๆ เช่น บล็อก ทวิตเตอร์ เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน ยูทูป

12. ด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย 1) เป็นการวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ 2) ระดับชั้นเรียน/โรงเรียน มีการวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ด้วยเครื่องมือการวัดผลที่มีประสิทธิภาพ 3) วัดความสามารถที่แท้จริงสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการใช้ข้อมูลที่หลากหลาย 4) มีการเก็บข้อมูลในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง 5) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนนำไปพัฒนาและปรับปรุงตนเอง 6) นำกรอบการประเมินความสามารถที่เป็นมาตรฐานระดับสากลมาใช้ เช่น กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (Common European Framework of Reference for Languages : CEFR)

13. ด้านลักษณะเด่นของหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย 1) เป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าความรู้ด้านไวยากรณ์ 2) หลักสูตรต้องมีมาตรฐาน สามารถสร้างเสริมและพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้อย่างเท่าเทียมกัน ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและลดช่องว่างทางการศึกษา 3) ผู้เรียนทุกระดับได้มีโอกาสในการเข้าถึงการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ

14. ด้านบริบททางสังคมของหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย 1) หลักสูตรควรเปิดโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะผู้เรียนที่ผู้ปกครองขาดความพร้อมในการสนับสนุน 2) หลักสูตรต้องเปิดโอกาสให้สังคมทุกภาคส่วนได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียน 3) หลักสูตรต้องก่อให้เกิดการความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพราะ หลักสูตรภาษาอังกฤษมีบทบาท และเป็นตัวจักรสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยพัฒนาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

15. ด้านสิ่งแวดล้อมของหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย 1) โรงเรียนมีความพร้อมทางด้านกายภาพ 2) มีทรัพยากรเพียงพอ 3) มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาภาษาอังกฤษ 4) โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดีในการพัฒนาโรงเรียน เช่น การระดมทรัพยากรทางการศึกษา

16. ด้านวัฒนธรรมของหลักสูตรภาษาอังกฤษประกอบด้วย 1) ควรก่อให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ช่วยให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติบนความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 2) เป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

ตอนที่ 4 สร้างข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักงานการศึกษา ในการนำหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-257) ในองค์ประกอบหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์ ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการ

1. ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาอังกฤษควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร แสวงหาความรู้ พัฒนาตนเอง และนำไปสู่การประกอบอาชีพได้

2. ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นเนื้อหาสาระที่ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เน้นการนำไปใช้ได้จริงเป็นเนื้อหาที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะของผู้เรียนในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามลำดับ มีการบูรณาการเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับการนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากเทคโนโลยีในการสื่อสารภาษาอังกฤษ เช่น แอปพลิเคชัน Clip Videos และสื่อเทคโนโลยี เป็นต้น

3. โครงสร้างของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นตามบริบทของสถานศึกษา

เน้นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่สามารถเชื่อมโยงบูรณาการให้เข้ากับเนื้อหาวิชาอื่นๆ ต้องมีความชัดเจนในการเสริมสร้างสมรรถนะในการสื่อสารทางภาษาในมิติที่รอบด้าน

4. ด้านการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรนำเนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่เป็นส่วนกลางทุกโรงเรียนในหลักสูตรใช้แบบแผนการจัดการเรียนรู้เหมือนกัน จากสื่อมัลติมีเดียต่างๆ ที่มีอยู่แล้วมาประยุกต์ใช้โดยปรับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ที่ต้องปฏิบัติตามหลักความรู้ ใช้หลักวิชาที่ถูกต้อง แม่นยำ ลึกซึ้ง กว้างขวาง ต้องสร้างสม อบรมให้สมบูรณ์พร้อม

5. ด้านผู้เรียนของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษผ่านทักษะ (ฟัง พูด อ่าน เขียน) ตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษและใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้นอย่างมั่นใจ

6. ด้านครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นครูผู้สอนที่มีจำนวนที่เหมาะสมต่อจำนวนห้องเรียน/จำนวนผู้เรียนโดยมีคุณสมบัติและครูผู้สอนต้องมีความสามารถทางความรู้และทักษะทางภาษาอังกฤษที่ดีมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาภาษาอังกฤษ มีความสามารถในการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับ ยืดหยุ่นและสามารถปรับกระบวนการเรียนรู้ตามบริบทของผู้เรียนได้

7. ด้านสื่อการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นสื่อการเรียนรู้มาตรฐาน มีจำนวนเพียงพอ มีความหลากหลายทันสมัย และตอบสนองกับความต้องการของครูผู้สอนและผู้เรียน สอดคล้องกับความสามารถและความถนัดของผู้เรียนรายบุคคล

8. ด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นการวัดและประเมินผลที่เสริมสร้างสมรรถนะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนเป็นไปตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับตามเกณฑ์มีการวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ด้วยเครื่องมือการวัดผลที่มีประสิทธิภาพและวัดความสามารถที่แท้จริงสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และเสริมสร้างให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนนำไปพัฒนาและปรับปรุงตนเอง

9. ลักษณะเด่นของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สามารถสร้างเสริม และพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร ช่วยลดความเหลื่อมล้ำ และลดช่องว่างทางการศึกษา ทำให้ผู้เรียนทุกระดับได้มีโอกาสในการเข้าถึงการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ

10. ด้านบริบททางสังคมของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูล องค์ความรู้ และการฝึกปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะผู้เรียนที่ผู้ปกครองขาดความพร้อมในการสนับสนุนก่อให้เกิดการความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน

11. ด้านสิ่งแวดล้อมของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นหลักสูตรบูรณาการ ที่เน้นเนื้อหาการเรียนรู้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่สามารถนำพาผู้เรียน ไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง โดยสถานศึกษาควรมีความพร้อมทางด้านกายภาพ มีทรัพยากรเพียงพอ และมีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาภาษาอังกฤษ

12. ด้านวัฒนธรรมของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นหลักสูตรการบูรณาการ กับสาระการเรียนรู้อื่นๆ อย่างมีความหมายของผู้เรียน ไม่แยกส่วนเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมช่วยให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติบนความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรม การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และเป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ที่พบว่าประกอบด้วย 1.ด้านองค์ประกอบด้านจุดมุ่งหมาย 2. ด้านองค์ประกอบด้านเนื้อหาสาระ 3. ด้านโครงสร้างของหลักสูตร 4. ด้านการจัดการเรียนรู้ 5. ด้านผู้เรียน 6. ด้านครูผู้สอน 7. ด้านสื่อการเรียนรู้ 8. ด้านการวัดและประเมินผล 9. ลักษณะเด่นของหลักสูตร 10. ด้านบริบททางสังคมของหลักสูตร 11. ด้านสิ่งแวดล้อมของหลักสูตร 12. ด้านวัฒนธรรมของหลักสูตร ซึ่งในแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านองค์ประกอบด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) คือ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็น

เครื่องมือในการสื่อสาร แสวงหาความรู้ พัฒนาตนเอง และนำไปสู่การประกอบอาชีพได้ โดยมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ระดับความสามารถที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, 1-12) และ (ปรเมธี วิมลศิริ, 2559, 2) ในข้อที่ว่าเพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนในอีก 20 ปีข้างหน้า ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี มียุทธศาสตร์ 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1) การสร้างความมั่นคง ยุทธศาสตร์ที่ 2) การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 3) การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ที่ 4) ด้านการสร้างโอกาสบนความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ ยุทธศาสตร์ที่ 6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 3) เป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ เพราะสามารถใช้ทักษะทางภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพศักยภาพของคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ทาง ด้านภาษาอังกฤษให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง รวมถึงการปลูกฝังผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนในอนาคต มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 คือผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3

2. ด้านองค์ประกอบด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เน้นการนำไปใช้ได้จริงเป็นเนื้อหาที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะของผู้เรียนในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามลำดับ มีการบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับซิลเวีย (Silvia, 2015, 234) และชาติรี เกิดธรรม (2547, 96) ที่ว่าเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษสอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติความรู้จากการเรียนเป็นความรู้ที่เป็นองค์รวม (Holistic Knowledge) และการนำสถานการณ์ไปใช้ในชีวิตจริง และสอดคล้องกับวารภรณ์ ศรีวิโรจน์ (2561, ออนไลน์) ที่ว่าควรส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ครูควรจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถในลักษณะต่างๆ และเปิดโอกาสให้มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความสามารถเฉพาะ ที่ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ คือ เป้าหมายหลักของการเรียนรู้ ผู้เรียนมีทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษ อย่างเท่าเทียมกันทุกทักษะโดยเฉพาะในการสื่อสารภาษาอังกฤษ (ไม่เน้น

ความถูกต้อง) เน้นการบูรณาการเนื้อหาวิชา จากกิจกรรมที่เน้นประสบการณ์ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง

3. ด้านโครงสร้างของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นหลักสูตรที่ไม่เป็นเพียงการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ต้องเป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษในโรงเรียนด้วย โดยมีการกำหนดหน่วยการเรียนรู้/สาระที่สอดคล้อง และเอื้อต่อการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนตลอดระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียน ดังนี้

3.1. หลักสูตรแต่ละระดับต้องมีความสอดคล้องกัน เช่น การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรระดับชั้นป.1-3 หรือระดับชั้น ป.4-6 ต้องมีขอบข่ายเนื้อหาของโครงสร้างหลักสูตรที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกัน สอดคล้องกับพิจิตรา ธงพานิช (2557, 151-152) ที่ว่า หลักสูตรควรมีความเป็นพลวัต และปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งถือเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลาที่สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น การจัดการศึกษาให้สนองความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งจำเป็น และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในลักษณะของการพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

3.2. การจัดเวลาเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรยึดหยุ่นตามบริบทของโรงเรียน โดยต้องให้มีเวลาเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับทิพย์วรรณ แจ่มไพบุลย์ (กรกฎาคม-กันยายน 2555, 32-34) ที่ว่าหลักสูตร การปรับหลักสูตรการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบท จุดเน้นของสถานศึกษา และศักยภาพของผู้เรียน ทั้งนี้ ต้องมีเวลาเรียนพื้นฐานรวมตามที่กำหนด

4. ด้านการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรปรับการจัดการเรียนรู้จากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสื่อสาร โดยเริ่มจากการฟัง (เชื่อมโยงภาพกับเสียงจนเกิดความเข้าใจ) ตามด้วยการพูด (เลียนเสียง) การอ่าน และการเขียน ตามลำดับ สอดคล้องกับปัญจพร ธนาวชิรานันท์ และวิลาสินี พลอยเลื่อมแสง (มกราคม - เมษายน 2561, 191-203) ที่ว่าเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะความรู้ความเข้าใจในการใช้ภาษาได้อย่างแท้จริง ครูผู้สอนต้องสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจทั้งเนื้อหาภาษาอังกฤษ และการจัดการเรียนการสอนภาษา กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ต้องพัฒนาในเรื่องความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาภาษาอังกฤษและการสื่อสาร ควบคู่กับการพัฒนาทักษะด้านไวยากรณ์ด้วย ดังนี้

4.1. บูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของรายวิชาต่างๆ ให้สอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับพระมหารินทร์ สุมโน (มกราคม-มิถุนายน

2560, 109-121) ที่ว่า การบูรณาการการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสำคัญต่อการศึกษไทยเป็นอย่างยิ่ง เพื่อพัฒนาทักษะแห่งอนาคตในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะครูผู้สอนจะต้องรู้วิธีการในการบูรณาการในกลุ่มสาระเดียวกัน หรือระหว่างกลุ่มสาระ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ ความหมายของการบูรณาการ หลักสำคัญของการบูรณาการ คุณค่าของการบูรณาการ ประโยชน์ของการบูรณาการ รวมถึงการจัดการเรียนรู้ หลักการจัดการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้การจัดการสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.2. การจัดการเรียนรู้ต้องทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีและเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษซึ่งสอดคล้องกับโอเลเนคา ไบลาช บิโ (Olenka Bilash Bio, 2009, ออนไลน์) ที่มีความเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติของผู้เรียนภาษาสามารถมีอิทธิพลทั้งทางบวกและทางลบต่อเจตคติของผู้เรียนในการเรียนรู้ภาษานั้นได้ และโทดอร์ อีริคก้า ดีจี และซุซซานนา (TÓDOR, Erika-Mária, DÉGI, & Zsuzsanna, 2016, ออนไลน์) กล่าวว่า เจตคติของผู้เรียนภาษาที่มีต่อภาษาและเจ้าของภาษามีอิทธิพลอย่างมากต่อกระบวนการเรียนรู้ภาษา และผลการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าเจตคติ และแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น เจตคติเชิงบวกต่อภาษา และเจ้าของภาษาสามารถนำไปสู่แรงจูงใจที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและเจตคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ภาษา และบันดาร์ (Bandar, 2017, 345-347) กล่าวว่า ผู้เรียนที่มีเจตคติหรือทัศนคติในเชิงบวกและมีแรงจูงใจในระดับสูง จะประสบความสำเร็จในการพัฒนาตนเองด้านการเรียนภาษาที่สอง ประสบการณ์การเรียนไม่ดีมีความเครียดซับซ้อนใจ ก็จะทำให้สร้างเจตคติเชิงลบกับการเรียนภาษา ผู้สอนควรคำนึงถึงเจตคติของผู้เรียนในระหว่างกระบวนการสอนด้วย ครูต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนกล้าสื่อสารและไม่กลัวที่จะใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับ สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, 19-20) กล่าวถึงหลักสูตรที่ดีว่า หลักสูตรเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ลักษณะของหลักสูตรที่ดีจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และเกิดสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา หลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะที่สำคัญคือ ควรต้องอยู่บนรากฐานของการศึกษาอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยมุ่งให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของส่วนรวมและมีความเสียสละ ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษาและพัฒนาการของเด็กตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยเน้นและส่งเสริมคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้เรียน ให้มีความเจริญงอกงาม หลายๆ ด้าน ตลอดจนส่งเสริมทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นของผู้เรียน เน้นหนักในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา และจะต้องจัดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียนให้เกิดความรู้ ทักษะ เจตคติความริเริ่ม มีความคิด สร้างสรรค์ในการดำเนินดำเนินชีวิตและเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์ปัจจุบัน

5. ด้านผู้เรียนของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) โดยพิจารณา ดังนี้

5.1. ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ระดับความสามารถที่กำหนดสอดคล้องกับัญญา กระจายกลาง และสิทธิพล อาจอินทร์ (2563, 15-25) ที่ว่าผู้เรียนสามารถใช้กลวิธีการอ่านภาษาอังกฤษที่ช่วยในการเรียนรู้และสามารถแก้ปัญหาที่ประสพระหว่างการอ่านด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน อีกทั้งสามารถนำภาษาอังกฤษไปใช้ประโยชน์และผ่านเกณฑ์ระดับความสามารถที่กำหนดได้

5.2. ได้รับการพัฒนาทักษะและความสามารถทางภาษาอังกฤษครบทุกทักษะ (ฟัง พูด อ่าน เขียน) ตั้งแต่ระดับปฐมวัย สอดคล้องกับ คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงศึกษาธิการ (2562, 23-25) ที่ว่าการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นโครงการตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนปฐมวัย ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต ผู้เรียนปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ -จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาอย่างเต็มตามศักยภาพในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ภาษาต่างประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

5.3. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษและใช้ภาษาอังกฤษอย่างมั่นใจ ซึ่งสอดคล้องกับปิยมาลัย สุขแก้ว (มกราคม-เมษายน 2562, 121-130), ทัสจนา และคณะ. (Tatjana et al., 2011, 131-141) ที่ว่าด้านผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ และนำเสนอหลักสูตรแบบหลายภาษาว่า การสื่อสารได้หลายภาษาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันในห้องเรียนการใช้หลักสูตรแบบหลายภาษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกในการพัฒนากิจกรรม และสะดวกต่อการจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ครอบคลุมมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแบบหลายภาษา ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้แบบหลายภาษา ผ่านการให้ความรู้แก่ผู้เรียนทุกคนด้วยหลักสูตรแบบใหม่ ที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ได้หลายภาษาผ่านวัฒนธรรมทางการพัฒนาความคิด สร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความเพลิดเพลิน ครูผู้สอนเน้นกระตุ้นความอยากรู้ของผู้เรียน ฝึกให้ผู้เรียนเคารพในการใช้ภาษาต่างๆ ฝึกผู้เรียนให้สามารถสื่อสารหลายภาษาที่เกี่ยวข้องกับ

ผู้เรียน และทุกวิชา ครูผู้สอนต้องฝึกผู้เรียนโดยคำนึงถึง ภูมิหลังทักษะด้านภาษาของผู้เรียนที่มีความต่างกัน ความสามารถและภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่ต่างกันให้สามารถสื่อสารกันได้เข้าใจ จนผู้เรียนเกิดความเป็นเจ้าของกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองตามหลักสูตรหลายภาษาจนประสบความสำเร็จ

6. ด้านครูผู้สอนของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ครูผู้สอนต้องมีจำนวนเหมาะสมต่อจำนวนห้อง/จำนวนเด็ก โดยมีคุณสมบัติและมีความสามารถ ดังนี้

6.1. มีความรู้และทักษะทางภาษาอังกฤษที่ดี คือ มีความสามารถทางภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ระดับความสามารถที่กำหนด โดยครูต้องเข้ารับการประเมินและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ สมบัติ ศขสิทธิ์, จันทน์ อินทรสุด, และธนากร สุวรรณพฤต (2560, 175-176) ที่ว่า ผู้สอนควรปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (Facilitator) ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองจากการเรียนตัวภาษาและการใช้ภาษาในสถานการณ์สื่อสารได้เหมาะสมผ่านกิจกรรมสื่อสารที่หลากหลาย (Communicative Activities) การสอนภาษาที่เน้นภาระงานนับเป็นแนวการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับความจำเป็นในสังคมปัจจุบัน ที่ต้องการพัฒนาคนไทยให้มีทักษะภาษาอังกฤษในระดับสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นทรัพยากรสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ สอดรับกับแนวคิดการพัฒนาประเทศไทยยุค Thailand 4.0

6.2. มีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาภาษาอังกฤษ คือ เป็นวิชาที่ต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์ การเลียนแบบ โดยเริ่มจากการฟัง (เชื่อมโยงภาพกับเสียงจนเกิดความเข้าใจ) พูด (เลียนเสียง) อ่าน และเขียน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับกีรติ คุวานนท์ (2560, 137) ที่ว่ากระบวนการการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ กระบวนการเรียนรู้คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียน โดยสะท้อนออกมาในรูปของสภาพการณ์ที่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิดเห็น ความสามารถของตนเอง ฝึกความรับผิดชอบ และฝึกสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนเอง โดยการเรียนรู้ต่าง ๆ จะถูกสร้างขึ้นโดยตัวของผู้เรียนผ่านแหล่งความรู้ ทั้งที่ผู้เรียนเสาะหาด้วยตัวเองและแหล่งข้อมูลที่ผู้สอนจัดเตรียมให้ ในขณะที่ผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุนและช่วยเหลือผู้เรียน

6.3. มีความสามารถในการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับ ยืดหยุ่น และสามารถปรับกระบวนการเรียนรู้ตามบริบทของผู้เรียนได้ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับอุทัย ดุลยเกษม (กรกฎาคม-ธันวาคม 2559, 23-31) ที่ว่าการพัฒนาวิชาชีพการสอนภาษาอังกฤษ การพัฒนาผู้สอน การพัฒนาวิธีการเรียนรู้ การพัฒนาอุปกรณ์การเรียนการสอนและ

พัฒนาระบบการวัดและประเมินผล เป็นต้น ซึ่งทุกองค์ประกอบมีความสำคัญทั้งสิ้น แต่ในบรรดาองค์ประกอบเหล่านี้ คุณภาพของผู้สอนมีความสำคัญเป็นอันดับต้น เพราะหากคุณภาพของผู้สอนไม่ได้มาตรฐานเสียแล้ว แม้องค์ประกอบอื่นๆ จะได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานดีอย่างไร การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศก็ได้ผลน้อยและสอดคล้องกับโทมัส (Thomas, 2017, 23) ได้ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับครูต้องจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อการสอนพื้นฐานสมัยใหม่ผ่านสังคมและวัฒนธรรมทางภาษาที่หลากหลาย การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนรู้ทางภาษาที่หลากหลาย เป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดกิจกรรมทางภาษาสมัยใหม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละบุคคล ระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จากนั้นครูผู้สอน แนะนำให้ผู้เรียนใช้วาทกรรมผ่านสื่อทางภาษา ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อดิจิทัลควบคู่ไปกับความรู้วิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยยังพบว่า สื่อดิจิทัลสมัยใหม่ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ดีขึ้น สามารถเปลี่ยนแนวคิดดั้งเดิมของบริบทการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ควรเป็นแบบใหม่ผ่านสังคมและวัฒนธรรมทางภาษาที่หลากหลายมากขึ้น

7. ด้านสื่อการเรียนรู้ของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็น สื่อการเรียนรู้มีมาตรฐาน มีจำนวนเพียงพอ มีความหลากหลายทันสมัย และตอบสนองกับความต้องการ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียนรายบุคคล เชื่อมโยงเนื้อหากับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้อง วุฒิม์ ศิวาลัย, ชุมพล เสมอพันธ์ และบัญชา สัมฤทธิ์ (2561, 109-110) ที่ว่า การจัดเก็บสื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องประยุกต์ใช้วิธีการจัดเรียงเนื้อหา ซึ่งเป็นรูปแบบของการบูรณาการเนื้อหาวิชาโดยแบ่งหมวดหมู่ตามความสำคัญเพื่อให้สื่อต่อการใช้งานของครูผู้สอนและผู้เรียน สามารถแก้ปัญหาการออกแบบและวิธีจัดเก็บสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเป็นศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ อีกทั้งจะทำให้ผู้เรียนที่ใช้สื่อ เกิดทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับโดร์เนอร์ และแลนดัว (Dorner & Landua, 2014, 55-56) ที่ทำการวิจัยเรื่อง หลักสูตรแบบหลายภาษาในการรับรู้และการจัดการความหลากหลายทางภาษาในทางการศึกษา พบว่า หลักสูตรนี้ พยายามที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนภาษาที่หลากหลาย โดยมีจุดมุ่งหมายในการช่วยผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านโลกแห่งความหลากหลายทางด้านภาษาผ่านสื่อออนไลน์สมัยใหม่ เพื่อผู้เรียนได้มีความอิสระ มุ่งเน้นเป้าหมายให้ผู้เรียนได้รับคุณสมบัติด้านภาษาใหม่ๆ ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ตามหลักสูตรกำหนด หลักสูตรนี้ยังสนับสนุนการพัฒนาในรูปแบบทางภาษาแต่ละภาษา ด้วยการให้กำลังใจผู้เรียน เพื่อหาแหล่งข้อมูลความรู้ทางภาษาที่มีอยู่เดิมกับแหล่งข้อมูลความรู้ทางภาษา

แบบใหม่ เพื่อสามารถเชื่อมต่อในการค้นหาข้อมูล และการเชื่อมต่อระหว่างภาษาต่างๆ ของผู้เรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักสูตรนี้ จึงสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

8. ด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นการวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับ สอดคล้องกับศศิธร บัวทอง (พฤษภาคม – สิงหาคม 2560, 54-62) ที่ว่า การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นการประเมินผลเชิงคุณภาพ เน้นการปฏิบัติจริง บูรณาการวิธีการประเมิน และใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดและประเมินผล และนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขงานโดยจำแนกเป็น 2 ระดับ คือ 1. ระดับชั้นเรียน/โรงเรียน มีการวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ด้วยเครื่องมือการวัดผลที่มีประสิทธิภาพและวัดความสามารถที่แท้จริงสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีการเก็บข้อมูลในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนนำไปพัฒนาและปรับปรุงตนเอง 2. ระดับมาตรฐานสากลโดยการนำกรอบการประเมินความสามารถที่เป็นมาตรฐานระดับสากลมาใช้ เช่น กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (Common European Framework of Reference for Languages : CEFR) สอดคล้องกับฐิติกา เสนาจิตต์ (มกราคม - เมษายน 2560, 1-10) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ(Mini English Program : MEP) : กรณีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า 1) สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการมีการดำเนินงาน ตามโครงสร้างที่หลักสูตรกำหนดได้อย่างมีระบบแบบแผน บุคลากรจึงมีความเป็นเอกเทศแยกออกมาดูแลบริหารจัดการเอง ทำให้ประสิทธิภาพของบุคลากรสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ มีการกำหนดอัตราค่าเล่าเรียนที่เหมาะสมกับค่าใช้จ่าย ส่งผลให้โครงการประสบความสำเร็จอย่างมาก การวัดและประเมินผลตามกรอบระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) พบว่า ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสถานศึกษาทั้ง 3 แห่งมีความสามารถทางภาษาอยู่ในระดับ A1 (Breakthrough or Beginner) ซึ่งสามารถใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ตามหลักเกณฑ์เป้าหมายที่ผู้เรียนควรได้รับ และสอดคล้องกับฤตินันท์ สมุทรทัย, วิภา วโรตมะวิชญ และเสาวนิตย์ เจริญชัย (2560, 43-44) ที่ว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพ

การเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียน นอกจากนี้จะมีประโยชน์โดยตรงต่อผู้เรียนแล้ว ยังสะท้อนถึงประสิทธิภาพการการสอนของคุณ และเป็นข้อมูลสำคัญที่สะท้อนคุณภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้วย ดังนั้นเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลต้องมีประสิทธิภาพและวัดความสามารถที่แท้จริงที่เป็นมาตรฐานระดับสากล

9. ลักษณะเด่นของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าความรู้ด้านไวยากรณ์ หลักสูตรมีมาตรฐานสามารถสร้างเสริมและพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้อย่างเท่าเทียมกัน ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและลดช่องว่างทางการศึกษา ทำให้ผู้เรียนทุกระดับได้มีโอกาสในการเข้าถึงการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2557, 56-57) ที่ว่า เพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความหลากหลายเพื่อให้เกิดความครอบคลุมในด้านความสามารถด้านภาษา ความเป็นพลเมืองโลก ชันติธรรมและพลเมืองศึกษา และสอดคล้องกับฮาฟิซ และทูดอร์ (Hafiz & Tudor, 1990, 31-42) และเบอร์เกอร์ส และเอเธริงตัน (Burgess & Etherington, 2002, 443-458) ที่ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านไวยากรณ์ การอ่านและการเขียน โดยทดลองใช้กิจกรรมการอ่านแบบกว้างขวาง (Extensive Reading) สองครั้ง โดยใช้ระยะเวลาสั้น ๆ ในประเทศอังกฤษและปากีสถาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ สามารถนำความรู้ด้านไวยากรณ์โอนไปสู่ทักษะทางภาษาอังกฤษอื่นๆ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของการปรับใช้ทักษะต่างๆ จากการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจนเกิดประสิทธิผล

10. ด้านบริบททางสังคมของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทางการศึกษาและการเข้าถึงการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกันอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะผู้เรียนที่ผู้ปกครองขาดความพร้อมในการสนับสนุน เปิดโอกาสให้สังคมทุกภาคส่วนได้เข้ามา มีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียน ก่อให้เกิดการความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน สอดคล้องกับปารณทัตต์ แสนวิเศษ (มกราคม – มิถุนายน 2555, 28) ที่ว่า โรงเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างได้ผล และประสบความสำเร็จในการบริหารงานเป็นที่นิยมของผู้ปกครองและนักเรียน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในการศึกษา ต้องมีการพัฒนาการศึกษาโดยการเปิดช่องทางออนไลน์ ซึ่งเป็นลักษณะของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งพัฒนา

สื่อการเรียนรู้-ให้ทันสมัย ราคาถูก ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560, 1347) ที่ว่าการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนช่วยให้ โรงเรียนและชุมชนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และช่วยให้เกิดความร่วมมือ อันดีต่อกัน ส่วนบทบาทที่สำคัญของชุมชนต่อโรงเรียนคือบทบาทในการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา การให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการศึกษา

11. ด้านสิ่งแวดล้อมของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครใน ทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรเป็นโรงเรียนควรมีความพร้อมทางด้านกายภาพ มีทรัพยากร เพียงพอ และมีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาภาษาอังกฤษ โรงเรียนได้รับความร่วมมือ จากชุมชนเป็นอย่างดีในการพัฒนาโรงเรียน เช่น การระดมทรัพยากรทางการศึกษา จัดบรรยากาศ ให้มีพื้นที่ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ มุมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เขตพื้นที่การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ หรือจำลองเมืองแห่งการเรียนรู้ภาษาอังกฤษภายในโรงเรียนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับกานต์มณี บุญศรีธธา (2559, 123-134) ได้ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของสถานศึกษา ต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนสังกัด เมืองพัทยา ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมของสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยายู่ในระดับมาก และ อาริยา สตาร์ตัน (2556, 61) ที่ว่า สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ อิทธิพลต่อการจัดการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และณัฐภาค อุทโท (2558, 73) ที่ว่าการพัฒนาภูมิทัศน์ และสภาพแวดล้อมให้มีความสวยงาม และเอื้อต่อการจัด การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ และมุ่งเน้น ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน มีความสุขในการเรียน เช่น เรียนรู้ตามธรรมชาติเน้นการฝึกปฏิบัติจริงจากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ทางโรงเรียนจึงต้องจัด สภาพแวดล้อมภายในให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สนองต่อจุดเน้น การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจะสามารถ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้

12. ด้านวัฒนธรรมของหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครใน ทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572) ควรก่อให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ช่วยให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติบนความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรม การเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ และเป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในทุกสัปดาห์ ทุกเดือน สร้างบรรยากาศให้เห็นวัฒนธรรมการใช้ภาษาอังกฤษ การดำเนินชีวิตให้ผู้เรียนเรียนรู้จาก

การจำลองประสบการณ์ สอดคล้องกับทรวงกรด เหล็กสมบูรณ์ (2555, 123-134) ได้ศึกษาเรื่องอนาคตภาพการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพสำหรับผู้ด้อยโอกาสในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาควรดำเนินงาน โดยมีหน่วยงานสนับสนุนได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ หน่วยงานรัฐด้านแรงงาน สถานประกอบการและสมาคมหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องด้านวิชาชีพ สถาบันครอบครัวและชุมชนต่างๆ และสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งทุกหน่วยงานที่มีหน้าที่สำคัญคือ การสร้างเครือข่ายองค์รวมร่วมกันและให้ความร่วมมือด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ และกิดานัล กังแฮ (2557, ออนไลน์) ที่ว่ากระแสสังคมเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทกับสังคมไทยมากขึ้น ไม่ใช่เพียงแต่ด้านเศรษฐกิจการค้าเท่านั้น แต่ด้านวัฒนธรรมก็มีการพูดถึงกันอย่างกว้างขวางว่าเราจะสามารถอยู่ร่วมกันได้หรือไม่บนฐานวัฒนธรรมที่ต่างกัน การอยู่ร่วมกันในสังคมที่ต่างมีความหลากหลายของวัฒนธรรม ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีศาสตร์และศิลป์ในการอยู่ร่วมกันจึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข แม้ปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างในสังคมเดียวกันจะมีอยู่ทั่วไป แต่หากมีระบบการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ การเคารพและยอมรับซึ่งความแตกต่าง มีความไว้ใจและมีความปรารถนาดีต่อกัน สิ่งเหล่านี้ ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยทำให้ประชาชนทุกชาติพันธุ์ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

1. เติงนโยบายข้อเสนอเชิงนโยบายหลักสูตรภาษาอังกฤษควรปรับให้มีคุณภาพ สามารถจัดการเรียนรู้ บริหารจัดการและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในหลักสูตร จัดระบบการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนและผู้เรียนในหลักสูตร
2. ผู้บริหารระดับโรงเรียนสามารถนำสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน แบบบูรณาการ และพัฒนาปรับปรุงด้านต่างๆ เช่น ครูผู้สอน ผู้เรียน การวัดและประเมินผล ด้านสื่อการเรียนรู้ เป็นต้น
3. ครูผู้สอนในหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน สามารถนำสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้การสอนแบบบูรณาการได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยอนาคตแบบ EDFR เป็นการคาดการณ์อนาคตของผู้ทรงคุณวุฒิในภาพกว้างๆ แต่ในบริบทของหลักสูตรภาษาอังกฤษ มีหลากหลายด้านที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงหลายสาขาหลายประเภท ดังนั้นผู้วิจัยเสนอว่าควรวิจัยอนาคต แยกแต่ละด้าน แต่ละสาขา เพื่อให้ได้ภาพอนาคตแยกแต่ละด้าน แต่ละสาขา ของหลักสูตรภาษาอังกฤษในเชิงลึก

การวิจัยในอนาคตมีระเบียบวิธีการวิจัยหลายแบบ ดังนั้นเพื่อเป็นการยืนยันผลการวิจัย ผู้วิจัยเสนอให้มีอนาคตมีระเบียบวิธีการวิจัยรูปแบบอื่นๆ เช่น การวิจัยอนาคตแบบการมองอนาคต (Foresight) กระบวนการอนาคตปริทัศน์ (Future Scanning Process)

บรรณานุกรม

- Allen, T. Harrell. (1978). *New Methods in Social Science Research*. New York: Praeger.
- Bandar, M. S. Al-Sobhi. (2017). Attitude and Language Learning. Retrieved from <https://www.eldj.org/single-post/2017/04/15/Attitude-and-Language-Learning>
- Bauchamp, G.A. (1981). *Curriculum Theory*. Illinois: The Kang Press.
- Bennett. (2014). *Education First released a report ranking 72 countries in the world in their English language ability*. Retrieved from <https://www.ef.co.th/epi/+&cd=1&hl=th&ct=clnk&gl=th>.
- Bishop, G. (1985). *Curriculum development a textbook for students*. London: Macmillan.
- Burgess, J, & Etherington, S. (2002). Focus on grammatical form: Explicit or implicit? *System*, 30(1), 433-458.
- Chen, Shan. (2014). *Early Bilingual Education: An Examination of Purposely Selected Teacher Viewpoints: South East China and San Francisco Area*. China: Master's Theses and Capstone Projects.
- Council of Europe. (2001). *Europeans and their Languages will become the 21st official language on 1 January 2007*. Vienna: Fieldwork Publication.
- Dorner, Andre, & Landua, Sabine. (2014). *Multilingualism Curriculum*. . Austrain Federal: Ministry of Education and Women's Affairs.
- European, Commission. (2007). *Europeans and their Languages will become the 21st official language on 1 January 2007*. Fieldwork. Vienna: Publication.
- Flavel, & Williams, J. (1996). *Strategic Management. A Practical Approach Sydney: Prentice Hall. Strategic Management. A Practical Approach Sydney: Prentice Hall, 10(3), 1-5*.
- Garcia, O. (2009). *Multilingual Language awareness and teacher Education (2 nd)*. New York: Springer.
- Garrett, J.M. (1997). *Health Futures Handbooks(Revised Draft)*. Vienna: Geneva World Health Organization.

- Glenn, Jerome C. (1994). *Introduction to the Futures Research Methodology Series*. Washington: AC/UNU Millennium Project.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-hill Book.
- Goodstein, L., Nolan, T., & Pfeiffer, J. (1993). *Applied Strategic Planning*. New York: McGraw-Hill.
- Hafiz, F. M., & Tudor, I. (1990). Graded Readers as an Input Medium in L2 Learning. *System*, 18(1), 31-42.
- Joseph, Pulitzer. (1994). *Ethnography and Qualitative Design in Educational Research* (2nd). San Diego: Academic Press.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). *Models of Teaching* (5th). Boston: Allyn and Bacon.
- Kathy. (2015). *Prospects for Improving Bilingual Education: An Analysis of Conditions Surrounding Bilingual Education Programs in U.S. Public Schools*. America: Masters Theses & Specialist Projects.
- Michael, S. (2015). *Inside Meaning Proficiency Reading Comprehension*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Michaelis, J. U., Grossman, R. H., & Scott, L.F. (1975). *New designs for elementary school curriculum*. New York: McGraw-Hill Book.
- Neil. (1987). *Curriculum: A comprehensive introduction*. Boston, Toronto: Lile Bown.
- Olenka Bilash Bio. (2009). Positive Attitude. Retrieved from <https://sites.educ.ualberta.ca/staff/olenka.bilash/Best%20of%20Bilash/positiveattitude>
- Print, M. (1993). *Curriculum Development and Design*. Crows Nest: Allen & Unwin.
- Roberts, C. (1995, November). Bilingual education program models: A framework for Understanding. *The Bilingual Research Journal*, 19(3&4), 369-378.
- Saylor, Galen , & Alexander. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning* (4th). New York: Holt Rinchart and Winston.
- Silvia, Jindra. (2015). *Foreign languages in the Austrian curriculum*. Vienna: University of Teacher Education.

- Sowell, E. J. (1966). *Curriculum: An Integrative Introduction*. United States of America: Merrill Prentice Hall.
- Steve, Glenn. (2108). *Corriculum Planning For Better Teaching and Learning*. New York: Holt, Rinehart and Winston.I.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt.
- Tatjana, Atanasoska, Klaus, Borge Boeckmann, Eija, Aalto, Andreas, Abel, & Terry, Lamb. (2011). *Promoting Plurilingualism: Majority Language in Multilingual*. Graz Austria: Council of Europe.
- Textor, Robert B. (1990). *The middle path for the future of Thailand, Technology in harmony with culture and environment*. Bangkok: Thai Watanapanich.
- Thomas, Bauer A. (2017). *More communication in the future*. In Koschnick, Wolfgang J. (ed.): *FOCUS Yearbook 2017. Focus: The future of classic electronic media*. Munich: FOCUS magazine publishing house.
- TÓDOR, Erika-Mária, DÉGI, & Zsuzsanna. (2016). *Language Attitudes, Language Learning, Experiences and Individual Strategies, What Does School Offer and What Does It Lack?* Retrieved from <https://www.degruyter.com/downloadpdf/j/ausp.2016.8.issue-2/ausp-2016-0022/ausp-2016-0022.pdf>.
- Tuttle et al. (2015). *Principles of curriculum and Instruction*. Kipp school Chicago. The University of Chicago press: America.
- Tyler, Ralph W. (1950). *Basic Principles of curriculum and Instruction*. Chicago: The University of Chicago press.
- กรมวิชาการ. (2540). *หลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2545). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัด การ เรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *แนวปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการปฏิรูป การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). "ทวิภาษา หนทางแก้ปัญหาอ่านเขียน". ค้นคว้าจาก <http://www.moe.go.th/news/detail>.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.

กองงานในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2559). *พระราชนิพนธ์ เรื่อง แม่ ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*. ค้นคว้าจาก http://sirindhorn.net/heh_news/sl_7_3.php

กาญจนา คุณานุกรักษ์. (2540). *พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร เล่มที่ 1-3*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กานต์มณี บุญศรีธา. (2559). *ความพร้อมของสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

กิดานันท์ กังแฮ. (2557). *Learning to live together on different cultures*. ค้นคว้าจาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/25574-20.html>

กীরติ คุงสานนท์. (2560). *การจัดการเรียนรู้สู่วิถีผู้เรียนเป็นสำคัญ (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ขวัญทิพย์ ชินเศรษฐวงศ์. (2557). *ทศวรรษการขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน*. วิทยานิพนธ์ ปรัช.ด. (พัฒนศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ. (2561). *ร่างแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาภาคประชาชน. (2560). *แผนศึกษาชาติภาคประชาชน พ.ศ. 2561-2570*. ค้นคว้าจาก https://kruthainews.com/wp-content/uploads/2018/01/media-2018-01-07_03-53-05_773396.pdf.

คณาภรณ์ รัศมีมารีย์. (2554). *การพัฒนาระบบบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2559). *เทคนิคการวิจัยอนาคต. พฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 8(5), 145-162.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร: หลักการแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: อัสสัมชัญ.

ฉวีวรรณ เสวตมालย์. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ชนาธิป พรกุล. (2557). *การสอนกระบวนการคิด : ทฤษฎีและการนำไปใช้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2547). *เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชูชาติ พวงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. *Veridian EJournal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 1342-1354.
- ชูวีตา มะขามทอง. (2556). การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานครและโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์ ค.ม. (นิเทศการศึกษา และพัฒนาหลักสูตร)*, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ฐิติกา เสนาจิตต์. (มกราคม - เมษายน 2560). สภาพการดำเนินงานตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ(Mini English Program : MEP): กรณีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดสงขลา. *วารสาร Journal of Thonburi University*, 11(24), 1-10.
- ณัฐภาค อุทโท. (2558). *การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลวัดช่องลมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ณิชชา เบญจพรวัฒนา. (2559). *แนวโน้มการวิจัยเชิงอนาคตในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ พศ.ด. (สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, อยุธยา.
- ดวงนภา มกรานุรักษ์. (2554). *อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2564)*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (สาขาบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ทรงกรด เหล็กสมบุญ. (2555). *อนาคตภาพการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพสำหรับผู้ด้อยโอกาสในจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (ผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ทรงพล เจตนาวาณิชย์. (2557). *บทสังเคราะห์โครงสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.

- ทิพย์วรรณ แจ่มไพบูลย์. (กรกฎาคม-กันยายน 2555). หลักสูตร การปรับหลักสูตรการสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษและแนวทางการจัดการเรียนร่วมสู่การเรียนรวม. *วิทยาจารย์*, 101(2), 32-34.
- เทียนฉาย กิระนันท์. (2544). *การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.
- ธนาคารกรุงเทพ จำกัด. (2521). *รวมพระราชบัญญัติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*. ไทยวัฒนาพานิช
- ธัญญา กระจายกลาง และสิทธิพล อัจฉรินทร์. (2563). การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกร่วมกับกลวิธี START. *มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(3), 15-25.
- ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: เรวดีการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). *รายงานการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2538, กรกฎาคม-ธันวาคม). "วิธีวิทยาขั้นสูงด้านการวิจัยและสถิติ". *วิธีวิทยาการวิจัย*, 7(13), 1-31.
- นพเกล้า ณ พัทลุง. (2548). *การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา*. สงขลา: คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นฤทธิ แสงสุขสว่าง. (2552). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์กรของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (บริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นิตยา เปลื้องนุช. (2554). *การบริหารหลักสูตร*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิรมล ตูจันดา, อุษาคงทอง, สุทธิ พรรณหาญ และบุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2555). *อนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555 - พ.ศ. 2565)*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- บุญมี พันธุ์ไทย. (2557). *เทคนิคการวิจัยอนาคต ภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ศรี พรีนติ้ง เซ็นเตอร์.
- บุญเลี้ยง ทুমทอง. (2553). *การพัฒนาสาหลักรัฐ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปนัดดา บุญยสารระนัย. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2556). การเมืองเรื่องภาษาในสังคมไทย. *สังคมศาสตร์*, 25(2), 109-135.
- ปรเมธี วิมลศิริ. (2559). ทศวรรษชาติ 20 ปี อนาคตประเทศไทย เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน. *คุณภาพชีวิตกับกฎหมาย*, 10(2), 1-10.
- ประนอม สุรัสวดี. (2527, เมษายน). การเรียนการสอนภาษาอังกฤษประถมศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรปัจจุบัน. *ครุศาสตร์*, 12(1), 174-179.
- ประภารัตน์ ธิติสุภกุล. (2559). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด (การบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพมหานคร.
- ปัญญาพร ธนาวชิรานันท์ และวิลาสินี พลอยเลื่อมแสง. (มกราคม - เมษายน 2561). การใช้วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล และการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต*, 14(1), 191-203.
- ปารณทัตต์ แสนวิเศษ. (มกราคม - มิถุนายน 2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา: การสร้างทฤษฎีจากฐานราก. *บริหารการศึกษา มศว*, 10(16), 25-37.
- ปิยมาลัย สุขแก้ว. (มกราคม-เมษายน 2562). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนแบบเปิด. *วิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 7(1), 121-130.
- พระมหานครินทร์ สุมน. (มกราคม-มิถุนายน 2560). การบูรณาการการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในศตวรรษที่ 21. *ศึกษาศาสตร์ มมร*, 5(1), 109-121.
- พลาดิศัย สิทธิธัญกิจ และคณะ. (2556a). *อาณาจักรสุขโขทัย*. กรุงเทพฯ: เพื่อนเรียนเด็กไทย.
- พลาดิศัย สิทธิธัญกิจ และคณะ. (2556b). *อาณาจักรอยุธยาตอนปลาย*. กรุงเทพฯ: เพื่อนเรียนเด็กไทย.

- พิจิตรา ธงพานิช. (2557). *วิชาการพัฒนาหลักสูตร หลักการ แนวคิด ทิศทาง แนวโน้ม* (พิมพ์ครั้งที่ 5). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2549). *วิจัยทางการศึกษา “แนวคิดทฤษฎี”* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เทียมฟ้าการพิมพ์.
- ภัทรชมน รัตนางกูร. (2553). *วิเคราะห์ระบบการศึกษาไทย (SWOT Analysis)*. ค้นคว้าจาก <https://thirasakchodcham.wordpress.com/2015/10/30/>
- ภาวิช ทองโรจน์. (สิงหาคม 2559). จุดบอดในนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ. *ปัญญาภิวัตน์*, 8(พิเศษ), 1-10.
- มณฑิชา ชนะสิทธิ์. (2539). *การศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- มัทนา ภัคคุณานนท์. (2557). *อนาคตภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนประถมศึกษาของ ไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2557– 2567)*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท (การบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ อักษร A-L ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- รุจิร ภูสาระ. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บิ๊ค พอยส์.
- ฤตินันท์ สมุทร์ทัย, วิณา วโรตมะวิชญ และเสาวนิตย์ เจริญชัย. (ตุลาคม - ธันวาคม 2562). การประเมินตามสภาพจริงของผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาศึกษาศาสตร์. *ครุศาสตร์*, 47(4), 36-53.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2560). *โครงการเพื่อการเรียนรู้หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณวิไล พรหมลักขโณ. (2559). *กทม.เดินหน้าขยายการเรียนการสอน 2 ภาษา โรงเรียนในสังกัด*. ค้นคว้าจาก <http://www.tcjapress.com/2017/05/06/bmaeducation-in-th/>
- วรารณ ศรีวิโรจน์. (2561). *เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. ค้นคว้าจาก <http://edu.pbru.ac.th/e-media/08.pdf>
- วรุฒม์ ศิวิลัย, ชุมพล เสมาชันท์ และปัญญา ส้ารวรเย็น. (มกราคม-มิถุนายน 2561). การพัฒนารูปแบบศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้เด็กทรอนิกส์ตามแนวคิด OTMM. *มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 12(1), 101-118.

- วาสนา ประวาลพฤกษ์. (2544). *คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเรื่อง "หลักการและเทคนิคการประเมินทางการศึกษา"*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เดอะมาสเตอร์ กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2554). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา:แนวคิดและกรณีศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: อักษรพัฒน์.
- วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล. (2548). *การพัฒนาหลักสูตร องค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2553). *ทิศทางการทำวิจัยเพื่อเสนอเป็นผลงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. บริหารการศึกษา, 6(2), 112-115.*
- ศศิธร บัวทอง. (พฤษภาคม – สิงหาคม 2560). *การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. ภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2), 54-62.*
- ศิดา เยี่ยมขันติถาวร. (2556). *ความรู้เบื้องต้นที่ครูสอนภาษาอังกฤษควรรู้เกี่ยวกับการออกเสียง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร: มิตรสยาม.
- สัจจวรรณ ทรรพพสุ. (2540). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยทางการศึกษาของอาจารย์ในสถาบัน ราชภัฏ เขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.*
- สมบัติ คชสิทธิ์, จันทนี อินทรสุด และธนกร สุวรรณพุดม. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560). *การจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนยุค THAILAND 4.0. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 7(2), 175-176*
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). *หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.
- สาคร ภัคดีนอก. (2555). *ทิศทางของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในทศวรรษหน้า(พ.ศ.2555 -2564). วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (การบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.*
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2548). *สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่มที่ 20*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977)

- สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2548). การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ. ค้นคว้าจาก <http://www.bangkokeducation.in.th>.
- สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2559). การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ. ค้นคว้าจาก <http://www.bangkokeducation.in.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). คลอด 6 นโยบายใช้เปิดเทอมใหม่ยกระดับ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ. ค้นคว้าจาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=35696&Key=hotnews>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนา เศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). ค้นคว้าจาก www.nesdb.go.th.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2561). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2558). รายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลครบรอบ 1 ปี กระทรวงศึกษาธิการ. ค้นคว้าจาก http://www.moe.go.th/moe/upload/news_policyPRAYUT/FileUpload/43356-4624.pdf.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. (2556). แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2556 สำนักการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักการศึกษา.
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. (2557). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2557-2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักการศึกษา.
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร. (2560). แผนปฏิบัติราชการ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักการศึกษา.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่: The knowledge Center.
- สุนน อมรวีวัฒน์. (2547). กัลยาณมิตรนิเทศสำหรับผู้บริหาร กลยุทธ์ในการนิเทศ เพื่อสร้างโรงเรียน ให้เข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

- สุมิตร คุณานุกร. (2532). *หลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.
- สุมิตร คุณานุกร. (2536). *หลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิชาติ ตีรสวัสดิ์ชัย. (2558). *อนาคตภาพการอาชีวศึกษาเอกชนไทยในยุคประชาคมอาเซียนระหว่าง พ.ศ. (2558 – 2567)*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (การบริหารและพัฒนาการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- อัศวิน ขวัญเมือง. (2661). *ประกาศนโยบายปี 61 เน้นทำจริงเห็นผลจริง*. ค้นคว้าจาก <https://www.posttoday.com/social/local/536681>.
- อารียา สตาร์ตัน. (2556). *การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อุทัย ดุลยเกษม. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2559). ความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพ การสอนภาษาอังกฤษต่อการพัฒนาศักยภาพ การแข่งขันของประเทศไทย. *นวัตกรรมการเรียนรู้*, 2(2), 23-31.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2547). *บทบาทและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในประเทศไทยที่คัดสรร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา สกศ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

- 1.1. ดร.อาทิตยา ปัญญา
ผู้อำนวยการสถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
- 1.2. ดร.วิษณุ ทรัพย์สมบัติ
ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
- 1.3. นายณัฐพล ทีปสุวรรณ
ตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- 1.4. นางทยา ทีปสุวรรณ
อดีตรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
- 1.5. นางจิราพร ปทุมเทวาภิบาล
ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร
- 1.6. นายขจิต ชัชวานิชย์
รองปลัดกรุงเทพมหานคร
- 1.7. พลตำรวจเอก อัศวิน ชัยบุญเมือง
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
- 1.8. นายณัฐพงศ์ ดิษยบุตร
ผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร
- 1.9. นางสาวอรัญญา พรไชยะ
ผู้อำนวยการกองอัตรากำลัง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ กทม.และบุคลากร
ของ กทม. (สำนักงาน ก.ก.) กรุงเทพมหานคร
- 1.10. ดร.มีโชค ทองใส
ผู้อำนวยการฝ่ายที่ปรึกษาทางวิชาการและธุรกิจต่างประเทศ บริษัท ซีอีดียูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
- 1.11. ดร.อภิรมณ อุไรรัตน์
ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้จัดการ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต
- 1.12. ดร.ราชันย์ บุญธิมา
อดีตอาจารย์ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- 1.13. นางบุบผาศิริ ไชยมงคล
หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- 1.14. นางสาวศุภร คุ่มวงศ์
ผู้อำนวยการสำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- 1.15. นางศศิภาญจน์ ฤทธิโรจน์.
ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- 1.16. นางเยาวรัตน์ ตรีสัตยกุล
อดีตศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- 1.17. นางพจนา พธานพันธ์
อดีตศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- 1.18. นางพรยุพา ลือสิงหนาท
อดีตหัวหน้ากลุ่มงานนิเทศการศึกษา ๑ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- 1.19. ดร.รัตนา แสงบัวเผื่อน
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- 1.20. ดร.พรพิมล ประสงค์พร
ที่ปรึกษาและหัวหน้าสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจ้ด
การปัญญาภิวัฒน์ (PIM)
- 1.21. นายเกรียงยศ สุดลาภา
รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
- 1.22. ผศ.ชวลิต สูงใหญ่
ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
- 1.23. ผศ.ชัยศักดิ์ ลีลาจรัสกุล
ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
- 1.24. อาจารย์วราภรณ์ ทรัพย์สมบูรณ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
- 1.25. นายพิสุทธิ ยงค์กมล
คณะกรรมการบริหารกองอำนวยการโรงเรียนในเครือสารสาสน์

1.26. Mr.THOMAS BANYARD

Founding Head โรงเรียนนานาชาติฮาร์โรว์

1.27. ดร.ปาริตา เสือพันธ์

กรรมการผู้จัดการบริษัทแกนต์ค จำกัดและกรรมการบริหารฝ่ายวิชาการโรงเรียนนานาชาติฮาร์โรว์

1.28. น.ส.รุ่งทิภา สุขศรีพานิช

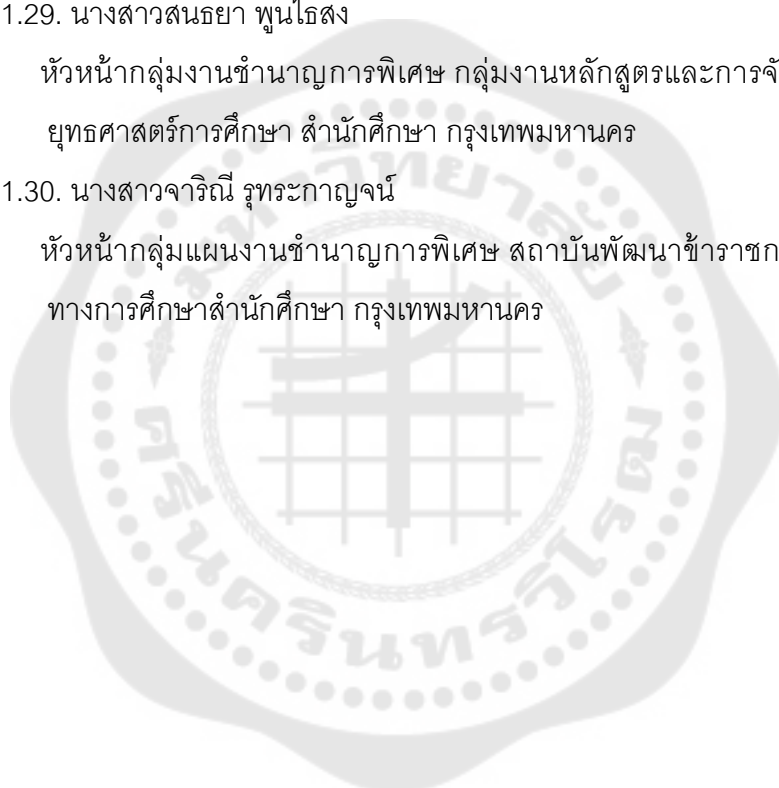
นักวิชาการศึกษารับรองชำนาญการ สำนักยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักศึกษา กรุงเทพมหานคร

1.29. นางสาวสนธยา พูนไธสง

หัวหน้ากลุ่มงานชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำนักยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักศึกษา กรุงเทพมหานคร

1.30. นางสาวจาริณี รุทธะกาญจน์

หัวหน้ากลุ่มแผนงานชำนาญการพิเศษ สถาบันพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสำนักศึกษา กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างหนังสือราชการ

ว.ทท. น. 309
วันที่ ๑๘ มี.ค. ๒๕๖๓

ที่ อว 8718/547

กรุงเทพมหานคร
เลขที่ 4846
วันที่ 12 มี.ค. 2563
เวลา 11.49 น.
17 มี.ค. 2563
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

26 กุมภาพันธ์ 2563

สำนักงานเลขาธิการ ว.ทท.
หมายเลข 1035
วันที่ 17 มี.ค. 2563
เวลา 14.35

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่แนบมาด้วย ประเด็นคำถามสัมภาษณ์ 1 ชุด

เนื่องด้วย นายสัตยากร รัตนวิวัลย์ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร
นิติระดับปริญญาเอก สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ในทศวรรษหน้า (พศ.2563-2572)" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย สุราสีโนบล และผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พลตำรวจเอกอัศวิน ขวัญเมือง
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิค EDFR ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว
และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสัตยากร รัตนวิวัลย์ และขอขอบพระคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

พิศธรชัย อ.

- มอบ ร.ทท. (นายเกรียงยศ) (รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

พลตำรวจเอก
(อัศวิน ขวัญเมือง)
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
๒๘ มี.ค. ๒๕๖๓

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 083 226 1444

ที่ อว 8718/1224

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

8 มิถุนายน 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคคลากรในสังกัดเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่แนบมาด้วย ประเด็นการสนทนากลุ่มข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1 ชุด

เนื่องด้วย นายสัตยากร รัตนวิวัลย์ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง "อนาคตภาพหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572)" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย สุธาสิโนบล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในกรณี นิสิตขอเรียนเชิญ ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร นางบุษผาศิริ ไชยมงคล หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ นางสาวจริณี รุทธะกาญจน์ หัวหน้ากลุ่มแผนงานฯ สถาบันพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นางสาวสนทยา พูนโสมง หัวหน้ากลุ่มงานหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำนักยุทธศาสตร์การศึกษา นางศศิภาญจน์ ฤทธิโรจน์ ศึกษาพิเศษ ภาษาต่างประเทศ นางจิราพร ปทุมเทวภิบาล ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ นางสาววันทนี ไพรินทร์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนคลองทวีวัฒนา นางสาวดารัตน์ พงษ์สุวรรณ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม และนางนฤมล กุลวงษ์น้อย ครูชำนาญการโรงเรียนบ้านบางกะปิ เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) หัวข้อเรื่อง "ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2563-2572)" ในวันศุกร์ที่ 19 มิถุนายน 2563 เวลา 9.30 น. ณ ห้องประชุมภควฑานนท์ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้บุคคลากรในสังกัดเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กิตติชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 083 226 1444

- อนุญาโต โฉนด 5066
กลุ่มงานที่ 100

(นายณัฐพงศ์ ดิษยบุตร)
ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา

ภาคผนวก ค

ภาพประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายสัตยากร รัตนวิวัลย์
วัน เดือน ปี เกิด	26 มกราคม 2521
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) เกียรตินิยมอันดับ 2 ภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศม.บ.) การจัดการโครงการพัฒนา สังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	57 ซอยพหลโยธิน 69/2 กรุงเทพมหานคร 10220

